

**МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА СВІТОВОГО СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА І ЗЕД**

ЗБІРНИК ТЕЗ

Всеукраїнської інтернет – конференції

молодих вчених і студентів

**“ ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНИХ СТРАТЕГІЙ РОЗВИТКУ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ
ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ ”**

21 січня 2013 року

м. Миколаїв

УДК 339.52:631.11(477)
ББК 65.321+65.58(4Укр)

Організаційний комітет:

Голова оргкомітету:

НОВІКОВ О.Є. – доктор економічних наук, професор, проректор Миколаївського національного аграрного університету

ШЕБАНІНА О.В. – доктор економічних наук, професор, декан факультету менеджменту Миколаївського національного аграрного університету

Члени оргкомітету:

ГОНЧАРЕНКО І.В. – доктор економічних наук, доцент, професор кафедри світового сільського господарства і ЗЕД Миколаївського національного аграрного університету

КЛЮЧНИК А.В. – доктор економічних наук, доцент, доцент кафедри світового сільського господарства і ЗЕД Миколаївського національного аграрного університету

ТОПІХА В.І. – доктор економічних наук, професор, президент Міжнародного університету бізнесу і права м. Херсон

ЛАГОДІЄНКО В.В. - доктор економічних наук, професор директор інституту економіки та управління Міжнародного університету бізнесу і права м. Херсон

ПУШАК Я.Я. - доктор економічних наук, професор кафедри теоретичної та прикладної економіки, Інститут економіки психології та права Львівського державного університету внутрішніх справ м. Львів

ТИМОФІЄВА Г.С. - кандидат економічних наук, доцент кафедри світового сільського господарства і ЗЕД Миколаївського національного аграрного університету

Формування ефективних стратегій розвитку зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств України : тези доповідей *Всеукраїнської інтернет – конференції молодих вчених і студентів* 21 січня 2013 р. / за ред. Т.О. Мороз та ін. – Миколаїв , 2013. – 318 с.

Збірник містить матеріали за такими тематичними напрямками: „Удосконалення економічного механізму розвитку зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств”, „Формування та оцінка системи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств”, „Формування привабливості інвестиційного іміджу сільських територій”, „Розвиток зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств в контексті співробітництва України з Міжнародними організаціями”.

Учасники конференції:

- Житомирський державний технологічний університет
- Національний університет «Львівська політехніка»
- Львівський державний університет внутрішніх справ
- Херсонський національний технічний університет
- Миколаївський національний аграрний університет
- Уманський національний університет садівництва
- Львівський університет бізнесу та права
- Дрогобицький державний педагогічний університет ім. І. Франка

Організатор конференції:

Кафедра світового сільського господарства і ЗЕД Миколаївського національного аграрного університету

**СЕКЦІЯ 1. УДОСКОНАЛЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ
РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ
ПІДПРИЄМСТВ**

***ОСОБЛИВОСТІ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ
ЗЕРНА ДЛЯ ВИМОГ СВІТОВОГО РИНКУ***

Агєєнко І.В. магістр

Миколаївський національний аграрний університет

Зерновий ринок включає в себе практично всі елементи ринкових відносин, ефективність його функціонування впливає на рівень розвитку продовольчих ринків країни. Мультиплікативний ефект від розвитку зернового ринку дає можливість підвищити ефективність функціонування агропромислового комплексу в цілому, оскільки стабільне виробництво зерна є важливою складовою формування доходної частини бюджету в результаті надходження податків від його переробки та реалізації, використання як сировини у харчовій та переробній промисловості.

Конкурентоспроможність будь-якого товару визначається більш високим порівняно до товарів-конкурентів співвідношенням сукупності якісних і вартісних характеристик при їхній відповідності вимогам ринку, що забезпечує максимальне задоволення потреб і створює перевагу товару на конкурентному ринку [1]. Конкурентні переваги такого товару, як зерно, можна охарактеризувати рівнем переваги низки параметрів: економічних, консументних, нормативних, екологічних та маркетингових.

Проведений порівняльний аналіз параметрів конкурентоспроможності зернових культур із України та інших провідних зернових держав (зокрема, США, Канади, ЄС) показав, що головними у забезпеченні конкурентоспроможності вітчизняної аграрної продукції на світовому ринку є економічні критерії (зокрема, низькі експортні ціни) [2]. Водночас консументні

та нормативні параметри реалізуються частково, тоді як екологічні та маркетингові критерії майже не використовуються експортерами у формуванні конкурентних переваг українського зерна на світовому ринку, що знижує ефективність, гнучкість та стабільність їх зовнішньоекономічної діяльності в довгостроковій перспективі.

За рівнем витрат на виробництво зернових культур за сприятливих погодних умов Україна має значні конкурентні переваги на світовому ринку [3]. Серед головних причин невисокої собівартості українських зернових слід назвати низький рівень оплати праці аграріїв порівняно з розвиненими країнами, мінімальні витрати на внесення добрив, практично повну відсутність інвестицій на відновлення родючості ґрунтів, занижений розмір орендної плати за землю тощо.

Низький рівень виробничих витрат, з одного боку, дозволяє експортерам продавати українське зерно за цінами, нижчими світових, з іншого, знижує можливості розширеного відтворення в аграрному секторі внутрішнього ринку.

З іншого боку, незважаючи на природні переваги зернового виробництва, недосконалість цінового механізму призводить до подвійних втрат вітчизняних зерновиробників: втрат, що виникають внаслідок експорту за цінами, нижчими світових, і втрат від реалізації за цінами, що не відповідають ефективним параметрам відтворення ресурсного потенціалу зернового господарства.

Консументні параметри конкурентоспроможності українського зерна, що визначають його властивості та якість зернозберігаючих і фумігаційних послуг, сьогодні реалізовані наполовину. Складність реалізації цих конкурентних переваг вітчизняного зерна обумовлена необхідністю збалансування різновекторних економічних інтересів суб'єктів ринку в процесі формування якісних параметрів культур на всіх етапах технологічного ланцюга поле - елеватор - порт - споживач.

Завдання підвищення якості українських зернових обумовлює необхідність покращення зернозберігаючих та фумігаційних послуг,

вдосконалення систем їх стандартизації та сертифікації відповідно до міжнародних норм і стандартів. Вдосконалення діючих національних стандартів якості зерна та їх гармонізація з міжнародними має велике значення як для виробників, так і експортерів українських культур.

Одним із вагомих нереалізованих конкурентних переваг вітчизняного зерна є його екологічна чистота та безпека. Внаслідок економічної кризи, зокрема, дефіциту оборотних активів у зерновиробників, в останні роки значно зменшилося використання мінеральних добрив, відповідно, призупинилися втрати природної родючості ґрунтів. Сьогодні країна має значні площі екологічно чистих чорноземів, які можуть бути переведені на органічне землеробство на протязі відносно короткого перехідного періоду

Проведений аналіз конкурентоспроможності вітчизняних зернових культур в розрізі економічних, консументних, нормативних, екологічних та маркетингових параметрів дозволив визначити низку проблем у реалізації конкурентних переваг даного товару. До таких проблем слід віднести, зокрема, занижені експортні ціни вітчизняного зерна, посередню якість та завищені тарифи на зернозберігаючі та фумігаційні послуги, високі інфраструктурні витрати зерноекспортерів, недосконалість діючих національних стандартів якості зернових культур, нерозвиненість внутрішнього ринку органічної агропродукції, систем стратегічного маркетингу і логістики тощо.

Запропонований механізм підвищення конкурентоспроможності вітчизняних зернових культур передбачає вдосконалення системи управління якістю зерна в аграрному, переробному та інфраструктурному секторах ринку, становлення рівноправних економічних відносин між суб'єктами даних секторів, підвищення ефективності механізму державного регулювання та управління внутрішнім зерновим ринком, стимулювання органічного зерновиробництва в Україні.

Література

1. Балабанова Л.В. Стратегічне маркетингове управління

- конкурентоспроможністю підприємств/Л.В.Балабанова, В.В.Холод - К: "ВД Професіонал", 2006. - 448 с.
2. Никишина О.В. Проблемы реализации конкурентных преимуществ украинского зерна на мировом рынке/О.В. Никишина - Одесса: ИПРЭИ НАН Украины, 2007. - С. 178 -187.
 3. Амбросов В. Экспорт зерновых и ценовые тенденции/В.Амбросов, В.Онегина // Экономика Украины. - 2005. - № 1. - С. 73 - 79.

***ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ
ТОВАРОВИРОБНИКІВ ВІДПОВІДНО ДО ВИМОГ СВІТОВОГО
АГРАРНОГО РИНКУ***

Алексєєва А.В., магістр

Миколаївський національний аграрний університет

В умовах світової економічної кризи, уповільнення темпів зростання світової економіки для України негативним наслідком є зменшення попиту на експортні товари. За цих умов основний акцент економічної політики доцільно перенести на внутрішній ринок - активізацію внутрішнього попиту, пропозиції та імпортозаміщення.

Проблема українських підприємств полягає, по-перше, у тому, що вони не володіють сучасним арсеналом науково обґрунтованих методів ведення конкурентної боротьби, по-друге, вітчизняна наука до цього часу не забезпечила їх відповідними рекомендаціями.

Формування конкурентної переваги є процесом створення конкурентної позиції підприємства. У широкому розумінні конкурентна позиція підприємства - це підхід підприємства до конкуренції в цілому. Позиція ж підприємства в галузі визначається конкурентною перевагою. У зв'язку із цим управління конкурентним середовищем в аграрній сфері набуває важливого значення для забезпечення процесу розширеного відтворення і розвитку

підприємств у гармонійному поєднанні із соціальними потребами суспільства.

Найбільш сприйнятливими формами реалізації нових економічних відносин виступають сільськогосподарські підприємства, які не тільки стабілізують ринок, залучаючи в обіг місцеві сировинні ресурси, диверсифікуючи виробництво по різних регіонах країни, але й збільшують рівень зайнятості людей, якість їхнього життя та праці. Окрім того, важливими якостями невеликих підприємств є їхня стійкість щодо фактора ціни, яка обумовлюється тут лише співвідношенням попиту та пропозиції, мобільність реакції на швидкоплинні зміни на ринку, особливо в умовах економік, що розвиваються.

Українським підприємствам необхідно виробляти таку продукцію, яка буде конкурентоспроможною на зарубіжних ринках. У добу глобалізації це й запорука втримання позиції на внутрішньому ринку, й умова ефективного включення у світовий економічний простір. Стандарти міжнародної якості, так само як і інші позиції з набуття вітчизняними підприємствами конкурентних переваг, можуть бути розроблені в рамках стратегії просування національної експортної продукції на світовому ринку.

Така стратегія повинна полягати не в простому нарощуванні обсягів експорту, а в сприянні створенню довгострокових конкурентних переваг та стабільному розширенні і якісному поліпшенні на основі цих переваг позицій країни на світовому ринку. Для цього необхідно мати чітку концепцію економічної політики, яка сприяла б розширенню експорту лише в поєднанні із загальними цілями макроекономічної політики.

Матеріальною основою стратегії просування продукції українських підприємств на зарубіжних ринках є вже набутий і можливий експортний потенціал країни.

Початковим етапом реалізації експортного потенціалу є проведення відповідної експорторозширювальної політики, коли поруч із розвитком традиційного експорту розвиватимуться й потенційні експортні галузі

відповідно до тенденцій на світовому ринку. Цього можна досягти при сприянні в структурній політиці виробництву товарів високого ступеня переробки шляхом використання провідних технологій, які дозволять ефективніше використовувати наявні ресурси.

Власне, перспективні галузі, перш за все, агропромислова й харчова. При забезпеченні високої продуктивності сільськогосподарського виробництва та наявності провідних технологій та устаткування підприємств із переробки сільськогосподарської продукції, могли б успішно просуватися на міжнародному ринку. Зауважимо, що для малого й середнього бізнесу саме в цих галузях велике поле для діяльності.

Наступний напрямок визначається такими факторами, як інфраструктура та інформація. На сьогодні рівень розвитку цих двох факторів у нашій країні є недостатнім. Експортери мають низький рівень кваліфікації й поінформованості щодо ситуації на міжнародних ринках. У результаті це часто призводить до невиправданого заниження цін і проведення демпінгових торговельних операцій на світовому ринку, що веде до відповідної реакції з боку інших держав і створює для наших експортерів імідж "нечесних конкурентів".

Конкурентні відносини поряд з державним регулюванням здатні забезпечити сталий розвиток аграрної сфери, не допустити дискримінації сільськогосподарських підприємств у розподілі прибутків з боку переробної галузі та торгівлі та забезпечити норму прибутку, що відповідає її рівню в інших галузях народного господарства.

Література

1. Клімова І. М. Економічний механізм регулювання експорту сільськогосподарської продукції / І. М. Клімова // Економіка АПК. – 2007. – № 12. – С. 127-132.
2. Концепція ціноутворення на сільськогосподарську продукцію / [Саблук П. Т. та ін.] // Економіка АПК. – 2008. – № 1. – С. 3-20.

З. Прахалад К. К. Майбутнє конкуренції / К. К. Прахалад, В. Рамасвами : пер. з англ. Михайла Ставицького. – К., 2005. – 258 с.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АГРАРНІЙ СФЕРІ РЕГІОНУ

Анпілогова І.О. магістр

Миколаївський національний аграрний університет

Одним із найважливіших елементів механізму управління міжнародними економічними відносинами, що здійснюються шляхом проведення комерційних операцій, є зовнішньоекономічна діяльність.

З пріоритетним напрямком державної економічної політики визначається розвиток зовнішньоекономічної діяльності Миколаївської області, який полягає в розширенні взаємовигідних відносин з іншими країнами та рівноправному входженні національної економіки до світового економічного простору.

На регіональному рівні розвиток зовнішньоекономічної діяльності є територіально інтенсивним та визначає рівень розвитку і характер економічного розвитку країни. Тому важливого значення набуває формування стратегічних напрямків розвитку зовнішньоекономічної діяльності аграрного сектору в системі світогосподарських відносин Миколаївської області.

Місце і роль регіону в системі зовнішньоекономічних зв'язків держави визначаються специфічними особливостями соціально-економічного розвитку самого регіону, і тому в сучасних умовах виникає необхідність визначення передумов та вихідних параметрів розробки механізму взаємодії і взаємосприяння економічних суб'єктів в процесі реалізації міжнародних інтересів держави. Методики оцінки зовнішньоекономічної діяльності Миколаївської області можуть слугувати основою обґрунтування перспектив розвитку області і вироблення ефективної стратегії її розвитку.

Визначаючи зовнішньоекономічну стратегію, Миколаївська область має

виходити з двох найважливіших реалій. По-перше, з потреб і тенденцій розвитку міжнародної економіки, по-друге, — з рівня розвитку й структури національної економіки.

Найбільш прийнятною для Миколаївської області є експортно-орієнтована модель аграрного сектору. При цьому виникають певні проблеми: труднощі з проникненням на ринки розвинутих країн; сировинна орієнтація експорту може вести до занепаду, внутрішнє економічне зростання залежатиме від кон'юнктури міжнародних ринків. Тому втілення експортно орієнтованої стратегії має відбуватися паралельно з реалізацією політики імпортозаміщення.

Реалізація такої моделі повинна спиратися на комплексну і динамічну державну зовнішньоекономічну політику, основними елементами якої мають бути:

- інтеграція економіки в європейські та світові економічні об'єднання;
- створення могутнього експортного сектору;
- здійснення закордонної підприємницької діяльності;
- гнучка податкова, цінова, кредитна, фінансова та валютна політика, що стимулюватиме диверсифікацію експортно-імпортних відносин;
- формування розгалуженої зовнішньоекономічної інфраструктури;
- залучення іноземних інвестицій

Зовнішньоекономічна стратегія в аграрній сфері Миколаївської області має підпорядковуватися ідеї європейської інтеграції, використанню таких її форм та механізмів, які забезпечать повніше й ефективніше використання потенціалу взаємозв'язків області з розвиненими країнами світу.

Стратегічною метою розвитку аграрного сектору має бути: досягнення стабільного економічного зростання шляхом забезпечення умов для розвитку ефективного підприємництва в аграрному секторі; підвищення конкурентоспроможності продукції вітчизняного агропромислового сектору на внутрішньому та зовнішніх ринках на базі нарощування обсягів інвестицій та їх інноваційного спрямування.

Важливим напрямом удосконалення форм господарювання має стати стимулювання розвитку великотоварних господарств як найбільш ефективної та конкурентоспроможної форми організації сільськогосподарського виробництва.

Взаємодія аграрної сфери Миколаївської області зі світовим аграрним простором має спиратися на комплексну, гнучку і динамічну зовнішньоекономічну політику, головне завдання якої полягає у визначенні етапів, напрямів, форм і способів реалізації дієвої зовнішньоекономічної стратегії.

Для розвитку зовнішньоекономічної діяльності аграрної сфери Миколаївської області необхідно: сприяти зовнішньоекономічним зв'язкам підприємств галузі незалежно від форм власності та розташування; сприяти створенню на основі законодавства спільних з іноземними партнерами; створювати сприятливий інвестиційний клімат з метою залучення іноземних інвестицій для створення робочих місць.

Література

1. Макогон Ю. В. Міжнародне інвестування та зовнішньоекономічна діяльність на регіональному рівні : Україна – Європейський Союз / Ю. В. Макогон // Вісник Донецького університету. – 2004. – № 2. – С. 27–37.
2. Пріоритети підвищення ефективності транскордонного співробітництва та зміцнення конкурентоспроможності підприємництва західних регіонів України / [відп. ред. Т. Г. Васильців] ; Регіон. філіал Нац. ін-ту стратегіч. досліджень у м. Львові. – Львів : ПАІС, 2011. – 166 с.

МОТИВИ ТА СПОСОБИ ВИХОДУ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ЗОВНІШНІ РИНКИ

Бедрега А.В., магістр

Миколаївський національний аграрний університет

У зв'язку з глобалізаційними процесами в економіці, продовженням економічної кризи і посиленням конкуренції на внутрішніх ринках дедалі більше підприємств починають шукати шляхи виходу на нові іноземні ринки. Нові іноземні ринки представляють собою недосліджене поле дії, що характеризується значною місткістю, що створює значні перспективи для підприємств і де підприємство зможе реалізувати свій потенціал. Для того, щоб підприємство зважилось на такий рішучий крок, повинні бути дуже вагомими мотиви.

Багато дослідників і практиків з питань міжнародного маркетингу і бізнесу займалися і займаються дослідження питання мотивів, які спонукають підприємства виходити на іноземні ринки, серед них праці іноземних науковців таких, як Ж. Жаннет, Ф. Катеора, Ф.Котлер, П. Кругман, Т. Теннессі; праці вчених та практиків з Росії та інших країн СНД – Л. Багієв, Є.П. Голубков, Ф.М. Левшин, С.Попов; роботи вітчизняних авторів, серед яких слід виділити І. Акімову, І.Бураковського, А.Войчак, І.Гончарову, С. Гаркавенко, І.Новікову, С.Панченка, С.Савельєва, В.Федосов.

Основною метою, з якою підприємства виходять на зовнішні ринки, є максимізація прибутку за рахунок використання ефекту масштабу. Досягнення цієї мети не вичерпує всі елементи мотиваційного механізму, який складається із конкретних збуджувальних мотивів [1].

Основними мотивами виходу українських підприємств на нові іноземні ринки, можна виділити такі:

- розвиток внутрішнього ринку, через який вигідно вкладати капітал за кордоном;
- подолання тарифних і нетарифних бар'єрів шляхом організації закордонного виробництва;
- активність конкурента і його успіхи на внутрішньому ринку змушують шукати власний сегмент за кордоном;

- подолання залежності від внутрішнього ринку і “розсіювання” ризику шляхом завоювання іноземних ринків;
- зниження витрат на заробітну плату, сировину, транспорт, зменшення податкових виплат;
- прагнення отримати більший прибуток, ніж на національному ринку;
- підвищення престижу підприємства на національному ринку, як суб'єкта міжнародних економічних відносин [2].

Після того, як підприємство визначилося з мотивами, які спонукають його виходити на нові іноземні ринки, йому треба обрати ефективний спосіб виходу на них.

Серед відомих способів виходу на іноземні ринки, найбільш поширеними є:

1. Експорт. Він є найпростішим способом виходу на зовнішній ринок.

Експорт – це вивезення товару, капіталу та послуг за кордон з подальшою реалізацією і з метою отримання прибутку в іноземній валюті.

Переваги цього способу:

- потребує мінімальних змін у товарному асортименті підприємства, його структурі; потребує мінімальних інвестиційних витрат та поточних грошових зобов'язань; забезпечує мінімальний ризик при вході на ринок та легкість виходу [3].

2. Спільна підприємницька діяльність. Цей спосіб виходу підприємства на зовнішній ринок ґрунтується на поєднанні його зусиль із ресурсами комерційних підприємств країни-партнера з метою створення виробничих і маркетингових потужностей. На відміну від експорту при спільній підприємницькій діяльності (СПД) формується партнерство, у результаті якого за рубежом створюються певні потужності [4].

3. Створення закордонної філії. Одна з переваг такого способу полягає в тому, що підприємство може заощадити кошти за рахунок більш дешевої робочої сили або сировини, за рахунок пільг, наданих іноземними урядами

закордонним інвесторам, за рахунок скорочення транспортних витрат тощо. Створюючи робочі місця в країні-партнері, підприємство забезпечує собі тим самим сприятливіший клімат у цій країні [5].

Серед усіх цих способів виходу на нові іноземні ринки найменших початкових витрат потребує – експорт, саме тому багато вітчизняних підприємств використовує саме його.

Отже, вихід підприємств на зовнішні ринки зазвичай тривалий та еволюційний процес. Багаторічний досвід як іноземних, так і українських підприємств, що роблять певні кроки в напрямку освоєння міжнародних ринків показує, що систематичне, поступове набуття досвіду в зовнішньоекономічній діяльності – найкращий, а в багатьох випадках і єдиний шлях до стабільного успіху.

Література

1. Мотиви та етапи інтернаціоналізації підприємства. Основні типи стратегій виходу на зарубіжні ринки [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://revolution.allbest.ru/international/00105096_1.html
2. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства / Науковий вісник [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.info-library.com.ua/books-text-410.html>
3. Циганкова Т.М. Міжнародний маркетинг/ Навчальний посібник. - К.: КНЕУ, 1998. - с. 300.
4. Дроздова Г. М. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності підприємства/ Г. М. Дроздова //Навчальний посібник.-2004.-с.80-87
5. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.lib.ua-ru.net/inode/39352.html

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЛЬОНОПРОДУКЦІЇ НА СВІТОВОМУ РИНКУ

Бесяк А.І. студентка

**Уллубієва К.К., к.е.н, заступник директора Інституту обліку і
фінансів**

Житомирський державний технологічний університет

Основною ознакою ринкової економіки є конкурентна боротьба, суперництво підприємців за одержання максимальних прибутків. Формування конкурентоспроможного ринку є першочерговою умовою підвищення економічної і соціальної стабільності національної економіки, що сприяє удосконаленню зовнішньоекономічної діяльності підприємств агропромислового комплексу.

В останній час в Україні у результаті тривалої економічної кризи відбулося зниження обсягів виробництва всіх видів сільськогосподарської продукції та стрімке зростання цін на неї. За даними експертів, Україні має значний виробничий та експортний потенціал, а саме: сприятливі кліматичні умови, родючі ґрунтів та спроможність галузі сільського господарства виробляти сільськогосподарську продукцію, проте він не реалізується в достатній мірі.

Льон – традиційна аграрна культура, вирощування якої на теренах України здійснюється багато віків. Найбільшого розквіту льонарство досягло у 60-80 роках минулого століття, коли в Україні щорічно засівалось льоном-довгунцем 230-240 тис. га, середня урожайність якого була в межах 5-6 ц/га. Льонарство, рентабельність якого сягала понад 100%, забезпечувало половину грошових надходжень аграрних підприємств. Україна була одним із найбільших світових виробників та експортерів льоноволокна та продуктів його переробки [1, с.74].

В середині 90-х років виробництво льоноволокна сільгоспвиробниками України зменшилось майже у 25 разів, а промисловістю з первинної обробки льону – відповідно у 20 разів. Потреби внутрішнього ринку у вітчизняних лляних тканинах побутового призначення задовольняється на 0,6% раціональної потреби.

Сьогодні населення світу турбується питаннями вживання та використання екологічно чистої не модифікованої, натуральної продукції, в тому числі натуральних лляних тканин. Понад 70% усього одягу, що виробляється у світі, виготовляють із лляних або льонобавовняних тканин. Виходячи із цього, Китай планує найближчим часом довести площі посіву льону-довгунцю до 500 тис. га, у двічі зросли площі посіву даної культури у Франції та Бельгії, а в Єгипті – у тричі [1, с.75].

Тому, беручи до уваги багаторічний досвід та можливості у виробництві льону-волокна в Україні, особливої актуальності набуває питання розробки стратегії розвитку льонарства та конкурентоспроможності цієї продукції на світовому ринку.

Питання конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції досліджувалися в роботах вітчизняних вчених: Н.Є. Голомша, Н.І. Біляк, Н.І. Кравчука, М.П. Цвятко, О.С. Саламіна, але окремі аспекти залишаються дискусійними і потребують подальшого дослідження.

Складовою успішного функціонування льоносіючих підприємств виробництво конкурентоспроможної продукції, тому особливу увагу було акцентовано на проблемах, що стримують даний процес (рис. 1).

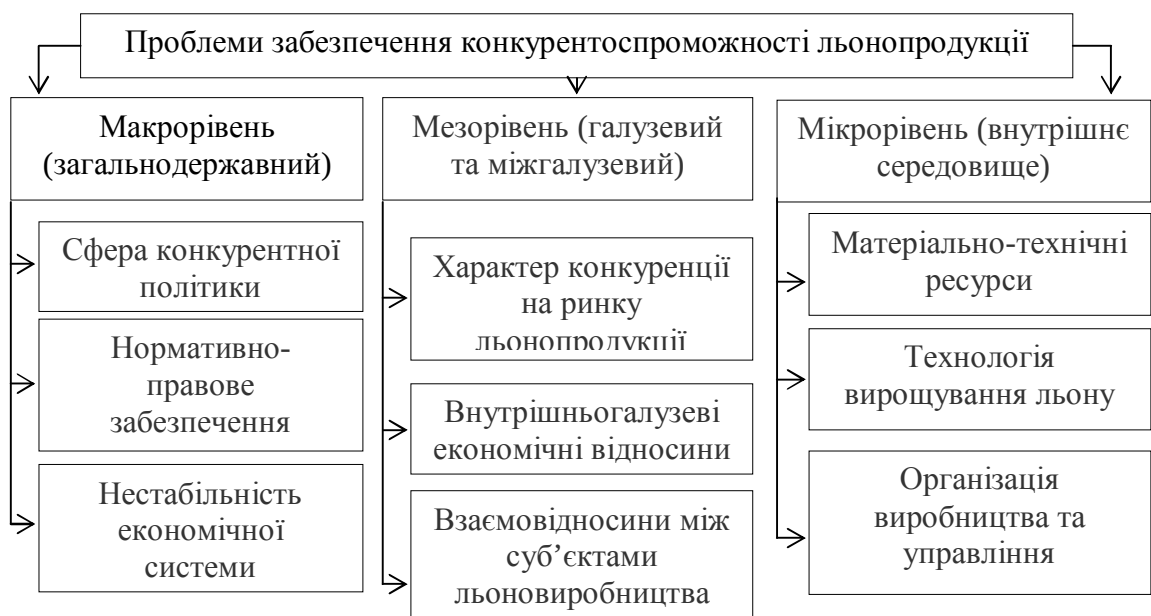

Рис. 1. Проблеми забезпечення конкурентоспроможності льонопродукції [2]

Встановлено, що до основних проблем забезпечення виробництва конкурентоспроможної льонопродукції слід віднести недосконалість державного регулювання розвитку льоносіючих підприємств та характеру конкуренції на ринку льонопродукції, неефективність існуючої структури агропромислових інтеграційних зв'язків між суб'єктами льонопромислового підкомплексу. До проблем мікрорівня належать: загальний незадовільний стан функціонування підприємств галузі льонарства, зокрема дефіцит фінансових та матеріально-технічних ресурсів, низький рівень інформаційного забезпечення, неефективність організації виробництва та управління

Основними стратегічними напрямками зростання конкурентоспроможності льонопродукції є: захист національного ринку льонопродукції в спосіб і за правилами, узгодженими з нормами СОТ від дестабілізуючих чинників, зокрема недобросовісної конкуренції; підвищення продуктивності праці і якості продукції на основі техніко-технологічного переоснащення галузі; створення вільного конкурентного середовища на внутрішньому ринку з використанням досвіду країн-членів ЄС; забезпечення просування льонопродукції на світовий ринок, у т. ч., за рахунок мінімізації технічних бар'єрів у торгівлі товарами та впровадження надійного механізму захисту інтересів вітчизняних виробників на зовнішньому ринку; сприяння утворенню за участю аграрних підприємств конкурентоспроможних агропромислових формувань, які здійснюють виробництво, переробку, зберігання, маркетинг льонопродукції та взаємовигідний розподіл прибутку на всіх технологічних стадіях.

Отже, льонарство в Україні має всі можливості стати ефективною і конкурентоспроможною галуззю, значення якої варто оцінювати з позиції забезпечення населення якісними продуктами, товарами, роботою та умовами життєдіяльності. Лляна продукція в Україні знайде свою нішу шляхом забезпечення попиту як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Але Україна матиме перспективу на ринку льонопродукції лише при вирішенні визначених вище напрямків.

Література

1. Біляк Н. І. /Стратегічні аспекти розвитку льонарства у регіоні// Вісник СНАУ, випуск 6/1 – 2010 р.
2. Кравчук Н.І. / Макроекономічні чинники підвищення рівня конкурентоспроможності льонопродукції – [Електронний ресурс].- Режим доступа: http://www.nbuu.gov.ua/portal/soc_gum/znptdau/2012_18_1/18-1-27.pdf

УДОСКОНАЛЕННЯ БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ У СФЕРІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

**Богів Я. С. аспірант,
Національний університет «Львівська політехніка»,
Вільгуцька Р. Б. аспірант,
Національний університет «Львівська політехніка»,
Косик Ю.П. здобувач,
Львівський державний університет внутрішніх справ**

Постійне зростання вимог до рівня обґрунтованості прийняття техніко-технологічних і управлінських рішень, зокрема тих які стосуються реалізації інноваційних проектів у сфері зовнішньоекономічної діяльності вимагає впровадження аграрними підприємствами автоматизованих інформаційних систем управління. Доведено, що компонентами цих систем є такі модулі: модуль суб'єктів, модуль баз даних, модуль інформаційних потоків, модуль комунікацій, модуль апаратних засобів і програмних продуктів, тобто функціональний вузлів процесу акумулювання, оброблення, зберігання і використання інформації, які мають власну структуру, локальні цілі і способи їхньої реалізації, а також засоби сполучення з іншими вузлами. Процес формування інформаційного забезпечення бізнес-планування інноваційних проектів передбачає в межах кожного з цих модулів створення елементів, які

відповідатимуть виключно за процес бізнес-планування. Їхнім призначенням є нівелювати суб'єктивізм ідентифікування чинників, які, на думку керівників інноваційних проектів, можна розглядати як підставу для певних очікувань поведінки споживачів на ринку аграрної продукції. Тобто система має знизити рівень невизначеності у бізнес-плануванні інноваційних проектів. Реалізацію цього завдання доцільно виконувати на основі процесійної моделі формування класифікатора даних, що передбачає перетворення слабоформалізованої інформації у відомі для системи образи, які ідентичні створеним доменам баз даних.

Незважаючи на те, що застосування технології бізнес-планування BFM Group є найефективнішим у порівнянні з іншими технологіями вона недосконала. На це вказує низка відхилень отриманих у розрізі показників, які характеризують повноту і своєчасність реалізації інноваційних проектів, підготованих на засадах застосування технології BFM Group. Очевидно, що просторове планування у межах технології BFM Group оптимальне, проте слабким місцем її застосування є забезпечення адекватності часових параметрів у бізнес-плануванні. Для виконання цього завдання доцільно використати метод побудови мережевих графів. Його застосування вимагає трансформації етапів обґрунтування проектів на основі застосування рекомпозиції. Вона дозволяє чітко встановити порядок реалізації етапів бізнес-планування інноваційних проектів із адекватною ідентифікацією затрат часу на виконання цих етапів. Внаслідок застосування методу мережевих графів суб'єкти бізнес-планування інноваційних проектів отримують можливість ідентифікувати резерви часу на бізнес-панування і досягати не лише просторової але й часової оптимізації технології BFM Group [1].

На момент формування бізнес-плану інноваційного проекту не відомо, у якому стані буде внутрішнє і зовнішнє середовища аграрного підприємства, тому побудову бізнес-плану необхідно здійснювати із врахуванням усієї сукупності можливих станів цих середовищ. Бізнес-планування інноваційних

проектів має враховувати також те, що реалізація бізнес-плану повинна мати хоча б дві альтернативи, а постійна зміна стану внутрішнього і зовнішнього середовищ підприємства-виробника інноваційної продукції неминуче вимагатиме коригування (регулювання) бізнес-плану. Доведено, що вказані умови вимагають аналізу альтернатив досягнення очікуваних значень показників передбачених бізнес-планом інноваційного проекту на основі різних критеріїв оптимальності. Серед ймовірних альтернатив досягнення очікуваних значень показників, передбачених бізнес-планом реалізації інноваційних проектів за технологією BFM Group найкращою є альтернатива, яка передбачає реалізацію заходів щодо удосконалення і модифікації аграрної інноваційної продукції. Її практичне застосування вимагає від ініціатора проекту внесення певних змін у бізнес-план реалізації інноваційного проекту [2]. Йдеться про коригування обсягу капітальних і поточних витрат на виконання проекту, зміну цінової політики, застосування рекламних стратегій, які ефективні в умовах конкурентного ціноутворення на зовнішніх ринках. Внесення коректив у бізнес-план інноваційного проекту аграрного підприємства не позначається на обраній стратегії розвитку, воно має тактичний характер, оскільки базується на поточному моніторингу внутрішнього і зовнішнього середовищ аграрного підприємства. Тактичні управлінські рішення, якими забезпечується реалізація бізнес-плану інноваційного проекту спрямовані на виявлення найкращих альтернативних варіантів виконання завдань, передбачених проектом з огляду на зміну ринкової кон'юнктури та інноваційні можливості аграрного підприємства.

Література

1. Модернізація механізмів розвитку малого та середнього бізнесу: [Монографія] / за наук. ред. А.І. Бутенко, М.П.Войнаренко, В.І.Ляшенко. – Донецьк: НАН України, Інститут економіки промисловості, 2011. – 326 с. / Н. Мірощенко, О. Паук, Я.Богів, розділ 4.1. Бізнес-планування і комерціалізація інновацій малими підприємствами. - С. 147-151.

2. Кузьмін О.Є. Креативний потенціал підприємства як чинник формування інноваційних технологічних процесів: [монографія] / О.Є.Кузьмін, С.В.Князь, В.Й. Жежуха, Н.В. Савіцька. – Львів: Видавництво «Тріада плюс», 2012. – 464 с.

ОЦІНКА РІВНЯ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Волкова Н.Е. ,магістр

Миколаївський національний аграрний університет

Розвиток зовнішньої торгівлі, зокрема нарощування експорту країни на світовому ринку, його збільшення, чи збереження питомої ваги у світовій торгівлі, є надзвичайно важливим чинником функціонування національної економіки будь якої країни. У сучасних ринкових умовах важливим завданням кожної країни є збільшення обсягів поставок своєї продукції на світовий ринок. Розглядаючи сучасний стан експортної діяльності аграрних підприємств Миколаївської області, слід згадати, що торгівля сільськогосподарською продукцією займає помітне місце у зовнішній торгівлі області.

Підприємства Миколаївської області здійснюють зовнішньоекономічні зв'язки понад з 118 країнами світу (Україна - з 211). Основними формами співробітництва є експорт та імпорт товарів і послуг. Це обумовлено тим, що в Миколаївській області зосереджено значний експортний потенціал. За час з 2000р. по 2012р. її частка в обласному експорті товарів зросла з 11,2% до 43,3%.

Однією з форм здійснення зовнішньоекономічної діяльності є міжнародна торгівля, яка реалізується у таких основних формах як експорт та імпорт. У січні-травні 2010 року тільки два регіони України наростили обсяги експорту товарів - м. Київ (на 3,5%) та Миколаївська область (на 2,1%). За цим показником область посіла 2 місце. Підприємства регіону підтримують ділові

стосунки з партнерами 111 країн світу. Миколаївська область володіє значним експортним потенціалом. 334 підприємства, організації та підприємства займаються експортом товарів та послуг та 262 – імпортними операціями.

Найбільшим сільгосптоваровиробником Миколаївської області і взагалі України, національним інвестором і лідером з експорту зернових і олійних культур є ТОВ СП «Нібулон». Нібулон є 100% експортером пшениці на ринки Йорданії та Джибуті. Більше 40% експортує в Бангладеш та Сирію, більше 30% – Філіпіни, більше 20% в Іспанію та Пакистан, і біля 15% в Лівію. Концерн «Прометей» є також важливим експортером зернових культур в регіоні [1]. Якісну цільномолочну продукцію широкого асортименту торгової марки «Президент» поставляє на зовнішній ринок ЗАТ «Лакталіс-Миколаїв». ЗАТ «Баштанський сирзавод» – один із лідерів в Україні з виробництва високоякісних сирів, масла торгової марки «Славія». У 12 країн світу надходять молочні консерви ЗАТ «Первомайський молочноконсервний комбінат». Соки та нектари ТОВ «Сандора» експортуються у 24 країни світу, в п'яти із яких є лідером ринку (Білорусь, Молдова, Азербайджан, Вірменія, Киргизстан)

На відміну від ряду областей України ми маємо традиційно позитивне сальдо зовнішньоторговельного балансу [2]. Найбільші обсяги експорту товарів забезпечили такі підприємства: ТОВ СП „Нібулон”, ТОВ „Сандора”, ТОВ «Агро-Торг».

Перевищення обсягів експорту над імпортом забезпечило позитивне сальдо зовнішньої торгівлі. Коефіцієнт покриття експортом імпорту в області

у січні-травні 2011 року становить 1,93 (по Україні 0,87). За цим показником в комплексної оцінки Миколаївська область посіла 7 місце серед регіонів України. Помітне місце у зовнішній торгівлі області займає торгівля сільськогосподарською продукцією, частка якої у загальнообласному експорті товарів у 2011р. становила 32,6%. Родючі землі та сприятливі природно-кліматичні умови Миколаївської області створюють необхідні умови для розвитку сільськогосподарського виробництва, тому підприємствами області за

статистичними даними Головного управління статистики у Миколаївській області у січні-червні 2011 року було експортовано сільськогосподарської продукції на суму 249,8 млн. дол. США. Цей процес є позитивним, адже свідчить про міцні позиції Миколаївської області на світовому ринку. Основну частину рослинницької продукції (64,2%) склало зерно, якого відвантажено за кордон на суму 330,6 млн.дол. США, 31,6% припало на насіння та плоди олійних рослин, здебільшого ріпак та соняшник (162,7 млн.дол. США), 3,1% – на їстівні плоди та горіхи (16,2 млн.дол. США), решту становили овочі та коренеплоди (5,6 млн.дол. США).

Про реалізацію експортного потенціалу області свідчить стійка тенденція зростання експорту товарів і послуг. Важливим напрямом розвитку зовнішньоекономічної діяльності є вдосконалення товарної структури експорту на користь високотехнологічних товарів, значну частку з яких займає галузь машинобудування та суднобудування, продукція сільського господарства. Перспективи зміцнення ринку зовнішньоекономічних послуг передбачаються у розвитку ринку сучасних технологій; просуванні науково-технічних розробок і наукомісткої продукції на зовнішній ринок; залученні іноземних інвестицій; розвитку сприятливих умов для реалізації туристичних послуг, які повинні бути наближеними до світових стандартів [1]. Також має місце перерозподіл експортних потоків із країн СНД у країни Європи та Азії, хоча, як зазвичай, спостерігається висока частка експорту в Росію, що обумовлено умовами виробничої кооперації України та країн СНД.

Література

1. Ключник А.В. Сучасний стан та шляхи подальшого ефективного розвитку експортно-імпортних операцій підприємств аграрного сектора економіки Миколаївської області / А.В. Ключник // Економічний простір. — 2010. — № 23/1. — С. 88-89

2. Головне управління статистики у Миколаївській області. Статистичні дані [електронний ресурс] . — Режим доступу: <http://www.mk.ukrstat.gov.ua/>

**РОЗВИТОК ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЇЇ
РОЛЬ В ПІДВИЩЕННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ
АГРАРНОГО СЕКТОРУ**

Волобоєв О.В. магістр

Миколаївський національний аграрний університет

Формування ринкових відносин в аграрному секторі національної економіки та формування конкурентоспроможності аграрних підприємств не можливе без здійснення відповідних економічних реформ та включення України у світові інтеграційні процеси. Особлива роль при вирішенні цих проблем належить зовнішньоекономічній діяльності та вдосконаленню механізмів її регулювання.

Слід зазначити, що в аграрному секторі економіки України існує низка загрозливих явищ, що свідчать про низьку конкурентоспроможність українських підприємств:

1. Низька ефективність цієї галузі порівняно з іншими країнами - загрозливим, з точки зору продовольчої безпеки, можна вважати істотне зниження рентабельності основних видів продукції сільського господарства.

2. Невідповідність структури українського експорту попиту країн ЄС на сільськогосподарську продукцію. Значні порівняльні переваги на ринках країн ЄС Україна має лише у торгівлі жирами, маслами тваринного і рослинного походження та зерновими культурами

3. Невелика частка підприємств, сертифікованих згідно міжнародних стандартів.

4. Низька якість продукції внаслідок того, що 60% сільськогосподарської продукції виготовляється дрібними приватними господарствами населення, які обмежені фінансовими, матеріальними, технологічними, інформаційними ресурсами; у виробництві аграрної продукції зайняті переважно особи без

належної фахової підготовки, у результаті чого виготовлена у цих господарствах продукція втрачає конкурентні переваги не лише на зовнішніх, але й на внутрішньому ринку.

На нашу думку основним є подолання таких проблем з урахуванням позитивного зарубіжного досвіду:

1) гармонізація вітчизняних стандартів на сільськогосподарську продукцію згідно стандартів ЄС;

2) збільшення експортного потенціалу вітчизняних виробників сільськогосподарської продукції через: сприяння розробці і впровадженню систем управління якістю; покращення репутації України на міжнародному ринку продовольства як країни-виробника екологічно чистих і безпечних продуктів, співробітництво з міжнародними фондовими біржами, організація міжнародних виставок, ярмарок, семінарів в Україні та сприяння участі вітчизняних суб'єктів господарювання у таких заходах за кордоном; збільшення обсягів державного фінансування наукових розробок у сфері біотехнологій, генетики, селекції, племінної діяльності, з метою покращення вхідних факторів забезпечення конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції;

3) налагодження сучасної інфраструктури аграрного ринку;

4) посилення кооперації господарств населення виробників сільськогосподарської продукції;

5) налагодження співпраці між виробниками сільськогосподарської продукції та дослідними установами;

6) використання позитивного досвіду країн ЄС у регулюванні ринку аграрної продукції у напрямі зміцнення конкурентоспроможності АПК.

Через призму зовнішньоекономічної діяльності чітко і яскраво видно всі внутрішні проблеми галузі. Приєднання України до зони вільної торгівлі з ЄС може призвести до перетворення вітчизняного ринку на ринок збуту європейського продовольства і продукції сільського господарства, зумовити

поглиблення кризи в АПК і розвитку сільських територій та створити загрозу продовольчій безпеці держави. Уникнути небезпеки можна лише підвищуючи конкурентоспроможність вітчизняних підприємств.

Значною мірою перешкоджають зміцненню конкурентоспроможності такі чинники, як: низький рівень розвитку вітчизняної фінансово-кредитної системи; нерозвиненість інфраструктури АПК; недостатня гармонізація українських стандартів якості з міжнародними; недостатність державного цільового фінансування науково-прикладних розробок.

Одним з важливих напрямків вдосконалення організації зовнішньоекономічної діяльності сільськогосподарських підприємств є вирішення проблеми дрібнотоварності виробництва та розпорошеності земельних угідь, що негативним чином приливає на якість сільськогосподарської продукції та зменшує конкурентоспроможності експортоорієнтованої продукції (зокрема зерна та ріпаку). Вирішення цього питанням можливе за рахунок розвитку орендних відносин в аграрному секторі економіки між дрібнотоварними господарствами та господарствами населення високотоварними виробниками (за сприянням органів місцевої влади), а також розвитку кластерних та іншого роду інтеграційних об'єднань в галузі.

Література

1. Березовський В. В. Фінансовий механізм регулювання експортно-імпортних операцій із сільськогосподарською продукцією / В. В. Березовський // Економіка АПК. – 2008. – № 1. – С. 94-100.

2. Губенко В. І. Механізм зростання конкурентоспроможності товарів АПК на світовому ринку / В. І. Губенко // Агроінком. – 2003. – № 1-2. – С. 60-68.

3. Кутідзе Л. С. Експортний потенціал регіону : сутність, діагностика, механізми реалізації : монографія / Л. С. Кутідзе. – Запоріжжя : Запорізь. нац. ун-т, 2011. – 318 с.

**ЩОДО ПОЛІПШЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ І ПІДВИЩЕННЯ
ЕФЕКТИВНОСТІ ЕКСПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ В АГРАРНИХ
ПІДПРИЄМСТВАХ**

Глущенко В.С. магістр

Миколаївський національний аграрний університет

У сучасних умовах можна виділити три основні способи проникнення на зарубіжні ринки.

1. Створення власної логістичної мережі. Необхідно формувати таку мережу на ринках Росії, Білорусії і мати постійне представництво на біржах Турції та Сирії. При цьому способі необхідно знати добре ринок, мати там постійних представників. Такий спосіб роботи на зарубіжних ринках виправдовує себе, якщо об'єми реалізації продукції достатньо великі, що дозволяє окупати ті витрати, які необхідні на створення власної мережі збуту. Переваги полягають в тому тут, що підприємство-експортер має детальну інформацію про ринок і може оперативно контролювати і управляти реалізацією товару на цьому ринку.

2. Використання незалежних торгових, збутових посередників. Цей спосіб варто і наділі використовувати на ринках Європи і Азії. Доцільність цього способу безперечна при впровадженні на нові ринки, коли власна система збуту ще не створена, створення її є неефективним або вимагає великих витрат. Особливе значення має використання незалежних посередників у разі, коли підприємство зацікавлене в забезпеченні споживача супутніми послугами. Часто крупні компанії з метою проникнення на зарубіжні ринки використовують збутові мережі, засновані на договорах з незалежними посередниками, лише на перших етапах освоєння ринку.

3. Третій спосіб проникнення на зарубіжний ринок, на відміну від інших способів, означає, що виробництво продукції на спільній діяльності, тобто, створення товару повністю або частково відбувається з використанням

іноземного капіталу тієї країни на ринок якої прагне реалізувати свою продукцію підприємство. Такий спосіб доцільний, якщо даний ринок для фірми надзвичайно перспективний і, крім того, виробництво товару на місці може дати відчутні економічні вигоди, зокрема економію на транспортних витратах, митних зборах, обходу нетарифних обмежень, а також економію виробничих витрат.

Основними заходами щодо поліпшення організації і підвищенню ефективності експортних операцій в аграрних підприємствах є:

- підвищення конкурентоздатності товарів, що виробляються і заплановані на експорт, тому що конкуренція на світовому ринку більш тверда і споживачі пред'являють до товарів більш високі вимоги;
- виведення на зовнішні ринки нових видів продукції;
- підвищення кваліфікації персоналу, що приймає участь в організації експортних операцій, шляхом регулярного проведення навчання й атестацій, а також шляхом стимулювання і мотивація персоналу ;
- поліпшення й оптимізація процесу пошуку контрагентів і встановлення контактів з ними;
- залучення контрагентів для відносин на довгостроковій основі;
- застосування базисних умов постачання, мінімізуючих витрати експортера на транспортування товару;
- здійснення постачань вчасно з метою забезпечення зобов'язань по виконанню контракту;
- розробка і реалізація комплексу маркетингу при експорті кожного виду продукції і при виході на новий ринок;
- зменшення витрат виробництва з метою зменшення собівартості товару.

Для удосконалення організації експортних операцій та підвищення конкурентоспроможності продукції господарства на зовнішньому ринку, створити відокремлений маркетинговий відділ, який безпосередньо буде підпорядковуватися директору підприємства, і виконувати відповідно ті

функції, які безпосередньо визначають маркетинговий напрям.

Також важливим є питанням, що потребує регулювання на будь-якому підприємстві, є відносини між ланками служби маркетингу. Для його урегулювання необхідно чітко визначити обов'язки та функції кожного з відділів, щоб вони один одному не заважали працювати. Також важливим є сприяння розвитку внутрішніх контактів між працівниками для створення ділової робочої атмосфери.

Отже, удосконалення організації структури управління дозволить підприємству збільшити обсяг експорту продукції на зовнішньому ринку, а значить і збільшити валовий дохід від реалізації. А це, в свою чергу, позитивно відіб'ється на загальному стані підприємства, сприяючи росту рентабельності виробничих процесів, підвищенню заробітної плати, покращенню умов праці персоналу тощо.

Втілення в життя вище запропонованих заходів, без сумніву значно покращить якість роботи підприємства у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Література

1. Коломієць І. І. Управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства в процесі його інтернаціоналізації /І.І. Коломієць //Економіка АПК.-2009.-№12. – С. 26.

2. Черевко В. Д. Мінімізація ризиків зовнішньоекономічної діяльності сільськогосподарських підприємств / В. Д. Черевко // Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького. – 2012. – Т. 14, № 1(51), ч. 2. – С. 352-357.

РОЗВИТОК ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ ОВОЧЕПРОДУКТОВОГО ПІДКОМПЛЕКСУ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Дідан Л.Ю. магістр

Миколаївський національний аграрний університет

Важливою складовою суспільного розвитку України незалежно від змін в політичній ситуації та економічній кон'юктурі завжди була і залишається зовнішньоекономічна діяльність. Успіх підприємств овочепродуктового підкомплексу в зовнішньоекономічній діяльності в значній мірі залежить від рівня розвитку експортного потенціалу цих підприємств.

Експортний потенціал підприємства, визначається як готовність, спроможність підприємства здійснювати зовнішньоекономічну діяльність, зокрема експортну діяльність, яка полягає у виході на цільові зовнішні ринки збуту. Експортний потенціал є основою для розробки стратегії виходу підприємства на зовнішній ринок. Отже, фактори, які впливають на розвиток експортного потенціалу також опосередковано впливають і визначають процедуру формування стратегії виходу підприємства на зовнішній ринок та рівень репрезентативності підприємства на зовнішньому ринку [1].

Овочепродуктовий підкомплекс є важливою складовою аграрного сектору Миколаївської області, тому він відіграє важливу роль у економічному розвитку регіону.

Упродовж 2005-2011рр. динаміка експортної торгівлі овочевої продукції підприємствами Миколаївської області коливалася від 2,6 тис.дол. США у 2008р. до 5,6 млн.дол. США у 2011р., а питома вага цих товарів не перевищувала 0,3% у загальному експорті області.

У 2011р. на зовнішній ринок надійшло 21,8 тис.т овочевої продукції на суму 5,6 млн.дол. США, що у вартісному вимірі у 6,2 рази перевищило експорт 2010р. та понад 24 рази – 2005р. Переважну більшість поставок (64%) склали помідори, 22,5% – припало на бобові (горох, боби та квасоллю), 4,4% – моркву, 4% – охолоджені овочі (кабачки, салат та ін.), решту становили свіжі огірки, капусту, цибулю та морожені овочі.

У поточному році відбулося значне скорочення експорту. За 7 місяців 2012р., за даними Держмитслужби України, до іноземців надійшло 887,8 т

овочевої продукції на суму 280,3 тис.дол. США, що на 87,4% менше, ніж у відповідному періоді минулого року. На 95,8% поставки були представлені бобовими (горохом), яких відвантажено за кордон 823,3 т на суму 268,4 тис.дол. США, решта – припала на свіжу капусту (29 т на 5,3 тис.дол. США), моркву (21,3 т на 1,7 тис.дол. США), цибулю (12,5 т на 1,6 тис.дол. США) та ін. Бобові експортувалися до Індії, капуста – здебільшого до Російської Федерації та Панами, морква – Молдови, цибуля – Естонії [2].

На сьогоднішній день можна зазначити, що основними зовнішніми ринками для експорту овочів є Росія, Білорусь, Литва, Латвія, Польща наряду з ними ринки країн Західної Європи залишаються перспективними напрямками.

Основними причинами достатньо низького рівня експорту овочевої продукції з Миколаївської області можна назвати такі:

- концентрація цього виробництва у домогосподарствах (89%), що не дає можливості сформувати великі обсяги продажу, привабливі для іноземних оптових покупців;
- непривабливий товарний вигляд продукції у зв'язку з обмеженістю потужностей із сортування та пакування;
- недосконале законодавство з регулювання експортних операцій з овочевою продукцією, пов'язане з відсутністю чіткої системи сертифікації господарств, яка входить до світових стандартів якості та норм безпеки продуктів харчування.

До найбільш значимих факторів розвитку експортного потенціалу підприємств овочепродуктового підкомплексу Миколаївської області доцільно віднести наступні:

- забезпечення відповідності овочевої продукції міжнародним та європейським стандартам;
- вдосконалення технологій вирощування із запровадженням передового досвіду та використанням усіх останніх досягнень НТП.

- вдосконалення законодавства з регулювання експорту овочевої продукції.

Всі зазначені фактори є системоутворюючими, тобто вони формують експортний потенціал підприємств овочепродуктового підкомплексу, і взаємозалежними, тобто вони об'єднані єдиною метою – забезпечити розвиток зовнішньоекономічної діяльності підприємств регіону.

Реалізація заходів по кожному фактору розвитку експортного потенціалу сприятиме підвищенню конкурентних позицій підприємств овочепродуктового підкомплексу Миколаївської області, ефективному просуванню продукції цих підприємств на цільовому зовнішньому ринку. Тобто зазначені фактори впливають не лише на розвиток експортного потенціалу, а в кінцевому результаті вони здатні посилити конкурентоспроможність підприємства в цілому.

Література

1. Кириченко О. А. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. для вищих навч. закл. / О. Кириченко [та ін]. – 2 вид., доп. — К. : Видавничий дім "Фінансист", 2004. — 634 с.

2. Державний комітет статистики. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : [http: //www.ukrstat.gov.ua/](http://www.ukrstat.gov.ua/)

СУЧАСНИЙ СТАН І ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Дяченко О.С. магістр

Хилько І. І. старший викладач кафедри ЕКіММ

Миколаївський національний аграрний університет

В умовах обмеженості фінансових та природних ресурсів сільськогосподарських підприємств, недостатньої державної підтримки,

зниження купівельного попиту на аграрну продукцію на внутрішньому ринку. Дослідження проблем зовнішньоекономічних зв'язків суб'єктів національної економіки, шляхів та методів їх розв'язання були відображені в наукових працях відомих учених-економістів В.Г. Андрійчука, Т.Ю., В.І. Губенка, В.І. Топіхи, О.І. Яковлева та ін [1].

Підприємства Миколаївської області співпрацювали з партнерами із 95 країн світу. На торгівлю з країнами СНД припало 52,3 % експорту та 45,8% імпорту області, з країнами ЄС – відповідно 25,3 % та 16,7%. Торгівля сільськогосподарською продукцією займає помітне місце у зовнішній торгівлі в Миколаївській області. Протягом 2005–2011р. її частка у загальнообласному експорті товарів коливалася від 11,2% до 41,1% (рис.1) [2].

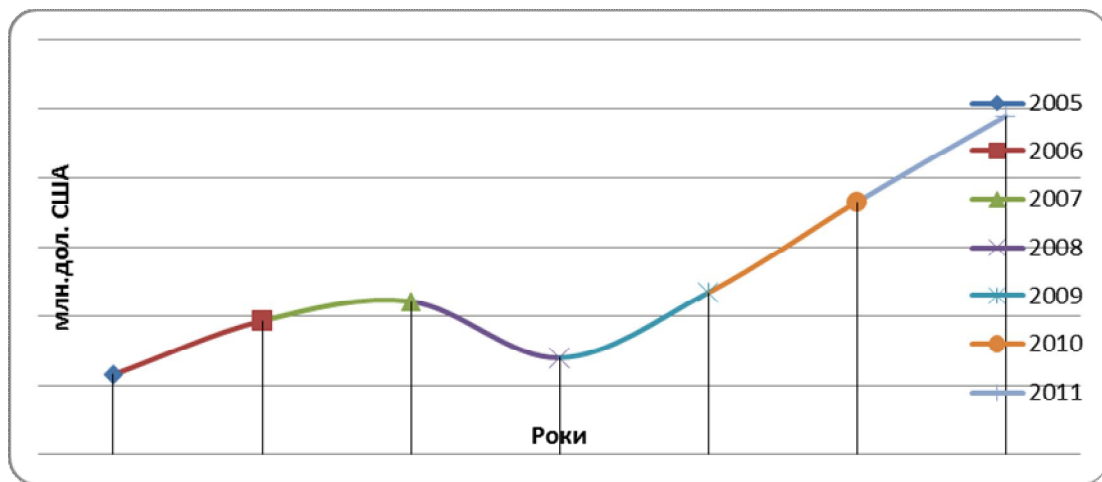

Рис.1. Експорт товарів Миколаївської області за 2005-2011 р.

В 2010 рік став рекордним за обсягами експортних операцій. За даними Держмитслужби України, у 2011р. підприємствами області експортовано сільгосппродукції на суму 677,7 млн. дол. США, що у 3,7 раза більше, ніж у 2005р. Основними чинниками зростання експорту стали зняття урядовими рішеннями обмеження експорту зернових культур та їх високий врожай у минулому році. Традиційно більшість експортних поставок сільгосппродукції визначає продукція рослинництва. У 2011р. на неї припало 99,7% поставок (у 2005р. – 98,7%). При цьому обсяг поставок зріс порівняно

з 2007р. у 3,7 рази (рис.2).

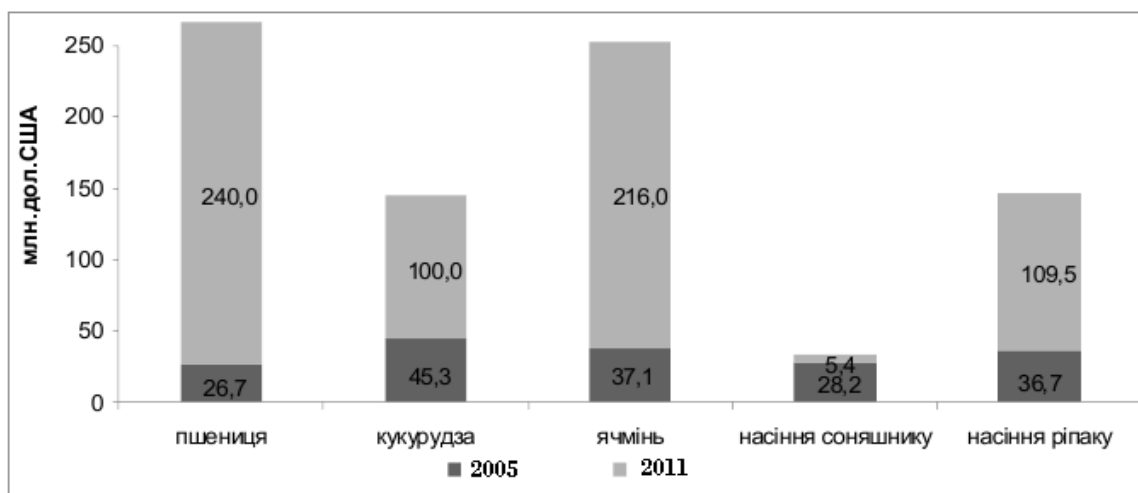

Рис.2. Структура експорту продукції рослинництва за 2005-2011 р.

Основну частину рослинницької продукції (82,5%) склали зернові культури, які відвантажено за кордон на суму 557,4 млн.дол.США, 17,4% припало на насіння та плоди олійних рослин, здебільшого ріпак та соняшник (117,2 млн.дол.США), 0,1% – на їстівні плоди та горіхи (0,9 млн.дол.США), решту становили овочі та коренеплоди (2,6 тис.дол.США). У 2011р., порівняно з попереднім роком, поставки зернових культур зросли у 5,1 раза (у т.ч. пшениці – у 8,7 раза, ячменю – у 4,5 раза, кукурудзи – у 1,7 раза), насіння та плодів олійних рослин – у 1,7 раза (у т.ч. насіння ріпаку – у 2,5 раза), при цьому експорт їстівних плодів та горіхів зменшився на 40,3%, овочів та коренеплодів – майже припинився. Слід відмітити, що у 2010 році, за винятком насіння соняшнику, подорожчали всі види рослинницької продукції. Найбільше зросли середні експортні ціни на кукурудзу – на 32,3% (з 177 дол.США до 234 дол.США за тонну) та ячмінь – на 29,2% (з 178 дол.США до 230 дол.США за тонну), трохи менше – на насіння ріпаку (на 18,7%) та пшеницю (на 3,6%) і становили відповідно 482 дол. США та 193 дол.США за тонну. В той же час, ціна на насіння соняшнику знизилась майже на 30% і становила 333 дол.США за тонну, що приблизно на рівні цін 2005р. Проаналізувавши це, стає очевидним, що будь-яка інтеграція

передбачає партнерство, а партнерство буває рівним лише за умови рівних сил. Недостатньо лише використання методів протекціонізму в АПК, необхідні також наступні заходи:

- стимулювання забезпечення технологічного оновлення та переозброєння національного виробництва відповідно до світових стандартів внаслідок суттєвого збільшення іноземних інвестицій в агропромисловий комплекс України;

- розширення доступу українських товарів до ринків 145 країн-членів СОТ, частка торгівлі яких складає більше 95% від загальносвітових обсягів;

Виконання всіх зазначених заходів сприятиме реалізації державної аграрної та загальноекономічної політики інтеграційного характеру, дасть змогу аграрним підприємствам Миколаївської області вийти на основний вектор розвитку світового сільського господарства і бути достойним та рівноправним членом СОТ [3].

Література

1. Електронний ресурс: Режим доступу: www.mykolayiv-oda.gov.ua
2. Гурченков О.П., Крюковська О.С. Напрямки прискорення адаптації агропромислового комплексу Миколаївської області до вимог світової організації торгівлі // Гурченков О.П., Крюковська О.С.- Зб. наук. праць НУК. – Миколаїв: НУК, 2008.
3. Назарова Л.В. Тенденції розвитку міжнародних торговельних відносин Миколаївської області // Назарова Л.В.- Вісник аграрної науки Причорномор'я. – 2005. – № 3 (31). – С. 60–64.

ЕКСПОРТ ОЛІЙНИХ КУЛЬТУР ТА ПРОДУКТІВ ЇХ ПЕРЕРОБКИ НА СВІТОВИЙ АГРАРНИЙ РИНОК

Дьяченко Ю.В. студентка

Миколаївський національний аграрний університет

Серед усіх країн світу Україна посідає чільне місце на теренах ринку світової торгівлі. Вона є експортером насіння соняшнику та продуктів його переробки. Нинішній урожай соняшнику є найбільшим за всі попередні роки. Це дасть змогу нашій країні зайняти більш чітку та міцну позицію на світовому ринку.

В Україні основною олійною культурою залишається соняшник. Він дає найбільше олії з одиниці площі. На даний момент наука розвивається, створюються науковцями нові сорти, гібриди, які дають змогу поширити ареал вирощування соняшнику на північ лісостепової зони й навіть на східну частину Полісся. Таким чином, збільшуються валові збори цієї культури, а тому і розмір реалізованої продукції буде також відповідно зростати.

Підприємства олійно-жирової промисловості забезпечують потреби внутрішнього ринку й постійно нарощують виробництво та розширюють світову географію експорту. Проте для максимальної реалізації економічних можливостей розвитку олійно-жирового комплексу та зміцнення його позицій на внутрішньому та зовнішньому ринках необхідно вирішити низку проблем, пов'язаних з раціональним нарощуванням сировинного забезпечення та переробного комплексу, підвищенням ефективності їх функціонування, вдосконаленням регуляторної політики держави.

Розвиток світового виробництва олійної продукції, виступає одним з головних факторів впливу на нарощування виробництва олійного насіння та чинником, який стимулює вітчизняних виробників олійних культур формувати ринкову пропозицію на олійно-жирову продукцію. На сьогодні Україна є найбільшим виробником соняшnikової олії та експортером в світі, її частка в світовому виробництві складає 26%, а частка експорту складає 54%.

У 2011 році площа з якої зібрано врожай соняшника становить 4717 тис. га, що на 191 тис. га більше ніж в 2010 році. При цьому виробництво цієї культури становить 8671 тис. т, цей показник сягнув найвищої позначки за всі попередні роки. Середні ціни реалізації продукції олійних культур сільського

господарства сільськогосподарськими підприємствами дорівнює 3312 грн за 1 т. Оперативні дані показують просто казкову врожайність для України. Станом на 21 вересня 2011 року врожайність соняшнику сягала 1,79 т/га. Це найбільший показник, який коли-небудь був зафіксований в Україні [1].

Всього за 2 місяці 2011-2012 сезону (липень/серпень) Україна експортувала 183,8 тис. т ріпаку, що майже на 59% менше, ніж торішньому 2010-2011 сезону (445 тис. т). Низькі темпи експорту ріпаку пов'язані з низьким попитом з боку основних покупців - країн ЄС. За інформацією європейські біодизельні заводи забезпечені власною сировиною до листопада включно.

Небувалий урожай соняшнику сприятиме рекордному темпу переробки, виробництва й експорту соняшникової олії. Прогнозувалося, що в 2011-2012 сезоні буде вироблено 3,5 млн т соняшникової олії (3,15 млн т у 2010-2011). Експорт масла також збільшиться до позначки 2,9-3млн т. Дані прогнози, можна сказати, справдилися, посівні площі збільшились, тому що ціни реалізації продукції соняшнику підвищились, а це самий найвпливовіший фактор для підприємців - отримання найвищого прибутку [2].

Розподіл ріпаку в 2011-2012 сезоні практично такий же, як і в попередні роки. Практично весь вирощений в Україні ріпак планується експортувати. Проте темпи експорту в поточному сезоні значно відстають від минулих сезонів. У липні-серпні було експортовано мінімальне значення за 5 сезонів.

Спостерігається тенденція до зниження обсягів виробництва ріпакової олії, так як відсутні дієві заходи по максимальному залученню для переробки на вітчизняних підприємствах насіння ріпаку та стабільний попит на насіння ріпаку з боку країн ЄС для виробництва біодизеля, щорічно з України експортується більше 90% врожаю. Обсяги переробки залишаються незначними.

Виробництво насіння соняшника в Україні щорічно збільшується завдяки його високій ліквідності. Так рентабельність виробництва насіння соняшника у 2011 році склала 57,9%. Протягом останніх років у переробні потужності

соняшнику надходить багато інвестицій. Так потужності по переробці насіння соняшника на початок 2012 року склали 11,5 млн. тон.

За прогнозами США Україна в 2012/2013 маркетинговому році (МР, вересень-серпень) експортує 3,5 млн тонн соняшникової олії, що на 16,7% більше, або 0,5 млн тонн, ніж у поточному МР.

Як зазначають у американському відомстві, частка України у світовому експорті в новому МР може досягти 55,9% порівняно з 49,1% у поточному МР, що, однак, нижче показника попереднього МР - 57,9%. Експерти міністерства очікують зростання виробництва соняшникової олії в Україні в 2012/13 МР на 6% - до 3,905 млн тонн, тоді як врожай безпосередньо насіння соняшнику залишиться на рівні 9,5 млн тонн. За їхніми оцінками, експорт насіння соняшнику в новому МР становитиме 0,45 млн тонн порівняно з 0,3 млн тонн у цьому МР і 0,444 млн тонн - у попередньому [3].

В Україні з 1 січня можуть ввести мита на експорт олійних культур, пише "Комерсант-Україна" із посиланням на очільника Мінагропроду Миколу Присяжнюка. Зокрема, експортне мито на соняшникову олію може скласти 5% від митної вартості, але не менш як 42 євро за тонну. Мито на ріпак складе 9%, але не менше ніж 15 євро/тонна, на сою - 12% і не менше як 33 євро/тонна.

Література

1. Статистичний щорічник України за 2011 рік / Держ. комітет статистики України ; за ред. О.Г. Осауленка. – К. : Консультант, 2011. - Режим доступу: http://ukrstat.org/uk/druk/katalog/kat_u/publ1_u.htm

2. Олійні рекорди [Електронний ресурс]. – //Агробізнес сьогодні. – Режим доступу: <http://www.agro-usiness.com.ua/component/content/article/702.html?ed=50>

3. У США прогнозують зростання експорту олії з України [Електронний ресурс]. – //Економічна правда - Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/news/2012/07/12/329173/>

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ АГРОПРОМИСЛОВОЮ ПРОДУКЦІЄЮ

Єрентюк І.П. магістр

Миколаївський національний аграрний університет

Державне регулювання – це лише функція державного управління, яка забезпечує створення відповідних умов для ефективного функціонування економіки в цілому та її складових частин (в нашому випадку зовнішньої торгівлі), з використанням головним чином, економічних методів.

На наш погляд, об'єктивна необхідність державного регулювання світогосподарських зв'язків обумовлена наступними обставинами:

§ глобалізацією світової економіки: посиленням взаємозв'язку і взаємозалежності національних економік і внаслідок цього розвитком економічних відносин між юридичними особами, які належать до різних держав;

§ збільшенням інвестиційних проектів і транснаціоналізацією виробничої діяльності;

§ зростанням міжнародних потоків товарів та послуг. Поштовхом до інтернаціоналізації світогосподарських зв'язків є досягнення науково-технічної революції в галузі виробництва, транспорту, енергетики, зв'язку та ін. В умовах глобалізації світової економіки міждержавні кордони стосовно економічних відносин набули зовсім іншого значення, що обумовило створення нової системи регулювання світогосподарських зв'язків, яка була заснована на принципах помірної лібералізації торгівлі, усунення торгівельних бар'єрів, забезпечення вільного руху капіталів; така лібералізація могла бути досягнена лише за рахунок збалансованої координації національних правових режимів в галузі торгівлі та інвестицій;

§ неузгодженістю національних господарств різних країн, що породжує різноманітні важливі проблеми і суперечності між суб'єктами

світогосподарських зв'язків і між державами. З'явилась потреба у створенні єдиного універсального механізму регулювання міжнародних економічних відносин, який включає в себе різноманітні засоби і методи: тарифи, ціни, податки, кредити, регулювання фінансових і товарних ринків, підприємницької діяльності;

§ досягненням валютно-фінансової стабільності, здатної забезпечити конвертованість національних валют, яка б полегшувала взаємні розрахунки учасників світогосподарських зв'язків, можливо лише на основі вироблення спільної валютно-фінансової політики на багатосторонній основі і її здійснення шляхом спільних дій;

§ внутрішньодержавними методами втручання і регулювання економіки, які відрізняються великим різноманіттям, об'єктивно потребували виробітки спільних підходів і розробки стратегій розвитку.

Однак зроблений нами аналіз впливу державного регулювання на ефективність менеджменту зовнішньоекономічної діяльності та виявлення його позитивних і негативних сторін поки що не знайшов належного деталізованого вивчення. Таким чином, метою аграрної політики регіону має бути розвиток багатофункціонального структурного, ефективного, націленого на світовий простір сільського господарства, яке буде конкурентоспроможним на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Отже, регіональні органи управління мають визнати необхідність ґрунтовної перебудови аграрної політики на засадах автаркії, продовольчої безпеки і забезпечення населення основними продовольчими товарами (11 товарних груп), формування інтервенційних та страхових запасів, доступності ринку і стабільності сільськогосподарського виробництва – основи національної продовольчої безпеки.

Проведений нами аналіз дозволяє зробити висновки про те, що на сучасному етапі розвитку економіки України, особливо до періоду появи ознак стійкої стабілізації, держава повинна відігравати домінуючу роль у процесі

формування і коригування торговельних потоків, а також у нарощуванні експортного потенціалу країни, дієвому захисті національного товаровиробника і ринку. Це означає необхідність використання обмеженого і зваженого протекціонізму, методів і інструментів, якими користується світ, що забезпечить цілеспрямоване використання наявних експортних можливостей; застосування тарифних та нетарифних обмежень щодо експорту при умові порушення рівноваги на внутрішньому ринку з конкретного товару, що відповідає процедурам та вимогам СОТ. Водночас необхідно вживати заходів для ефективного розвитку виробничо-експортного потенціалу агропромислового комплексу країни в цілому та регіону зокрема з метою досягнення стійкої міжнародної конкурентоспроможності на основі порівняльних переваг України.

Всі ці заходи сприятимуть стабілізації національної економічної системи, що сформує умови для проведення зваженої лібералізації зовнішньоторговельної діяльності і переходу в подальшому зовнішньоторговельної діяльності в режим переважного саморегулювання за допомогою ринкових механізмів.

Література

1. Лактионова А. А. Механизм оценки и снижения негативного влияния финансовых рисков субъектов хозяйствования [Текст] : монография / А. А. Лактионова, О. А. Украинская, Э. Ю. Терещенко ; Донец. национальный университет - Донецк : НОУЛИДЖ. Донецкое отделение, 2011. - 201 с. : ил. - Библиография : с. 195-204.

2. Кодацький В. Деякі аспекти підвищення ефективності політики регіонального розвитку в Україні / В. Кодацький // Регіональна економіка. - 2005. – № 3. – С. 220-229.

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОДОВОЛЬЧОЇ ПРОДУКЦІЇ НА СВІТОВОМУ РИНКУ

Про низький рівень конкурентоспроможності вітчизняної сільськогосподарської продукції на світовому продовольчому ринку свідчать наступне: низька ефективність цієї галузі порівняно з іншими країнами; невідповідність структури українського експорту попиту в інших країнах на сільськогосподарську продукцію; невелика частка підприємств, сертифікованих згідно з міжнародними стандартами.

Найбільшу питому вагу вітчизняної аграрної продукції виробляють дрібні селянські домогосподарства. Проте цілеспрямована робота щодо впровадження науково-обґрунтованих технологій утримання худоби, селекції не проводиться

1. це призводить до того, що продукція не відповідає вимогам якості та безпеки в рамках угод Світової організації торгівлі (СОТ). Тому вступ України до СОТ та приєднання до зони вільної торгівлі з ЄС призведе до втрати вагомого джерела сукупного доходу сільських родин.

За умови збереження існуючого низького рівня конкурентоспроможності вітчизняної сільськогосподарської продукції на світовому ринку зростає небезпека посилення таких негативних тенденцій: 1) виробники аграрної продукції недоотримуватимуть доходи, що призведе до погіршення соціально-економічних умов у сільських місцевостях; 2) надалі зростатиме від'ємне сальдо зовнішньої торгівлі України загалом та по сільськогосподарській продукції зокрема; 3) збільшиться частка імпортової продукції у сукупному споживанні продуктів харчування в Україні.

Про низький рівень конкурентоспроможності вітчизняної сільськогосподарської продукції на світовому продовольчому ринку свідчать наступне:

1. Низька ефективність цієї галузі порівняно з іншими країнами - загрозливим, з точки зору продовольчої безпеки, можна вважати істотне

зниження рентабельності основних видів продукції сільського господарства.

2. Невідповідність структури українського експорту зовнішньому попиту на сільськогосподарську продукцію. Зважаючи на товарну структуру імпорту сільськогосподарської продукції, вітчизняним аграрним підприємствам варто нарощувати експортний потенціал у таких галузях, як виробництво м'яса, насіння соняшника, вирощування фруктів, виробництво фруктових та овочевих консервів.

3. Невелика частка підприємств, сертифікованих згідно з міжнародними стандартами (лише 3 % м'ясопереробних комбінатів, 34,6 % молокопереробних підприємств володіють міжнародними сертифікатами).

4. Низька якість продукції внаслідок того, що 60 % сільськогосподарської продукції виготовляється дрібними приватними господарствами населення, які обмежені фінансовими, матеріальними, технологічними, інформаційними ресурсами, у результаті чого виготовлена у цих господарствах продукція втрачає конкурентні переваги.

З урахуванням існуючих проблем, а також позитивного зарубіжного досвіду, видається доцільною реалізація заходів у контексті підвищення рівня конкурентоспроможності вітчизняної продукції АПК на світовому ринку за наведеними нижче основними напрямками.

1. Збільшення експортного потенціалу вітчизняних виробників сільськогосподарської продукції через наступні: покращання репутації України на міжнародному ринку продовольства як країни-виробника екологічно чистих і безпечних продуктів.

2. Налагодження сучасної інфраструктури аграрного ринку за допомогою: створення інфраструктури для консалтингу, навчання та підвищення кваліфікації фермерів і сільськогосподарських спеціалістів; удосконалення "твердої" інфраструктури (будівництво шляхів, налагодження системи водопостачання, меліоративних споруд, підвищення рівня інформатизації сільськогосподарських підприємств тощо).

3. Посилення кооперації господарств населення виробників сільськогосподарської продукції шляхом: проведення інформаційної політики, спрямованої на популяризацію кооперативної форми господарювання серед господарств населення.

4. Налагодження співпраці між виробниками сільськогосподарської продукції та дослідними установами через: фінансування з державного бюджету наукових досліджень, підготовки та підвищення кваліфікації кадрів для виробничої і соціальної сфери села, інформаційноконсультаційного обслуговування; стимулювання розвитку територіально-виробничих та агротехнічних комплексів виробництва, переробки та реалізації сільськогосподарської продукції, що дозволить акумулювати обмежені фінансові активи і спрямувати їх на розробку та впровадження нових технологій у сфері сільського господарства.

Література

1. Котельнікова Д. І. Управління конкурентоспроможністю : навч. посіб. / Д. І. Котельнікова, С. М. Задорожна. – К. : ВД «Слово», 2004. – 168 с.
2. Кривенко Н. В. Конкурентоспроможність сільськогосподарської продукції країн – кандидатів до ЄП / Н. В. Кривенко // Економіка АПК. – 2007. – № 6. – С. 144-147.
3. Омельченко Р. В. Моделі зростання ефективності діяльності підприємств в умовах глобалізації світогосподарських відносин / Р. В. Омельченко, Н. І. Данилюк // Зовнішня торгівля : право та економіка. – 2007. – № 4(33). – С. 110-116.

ВИЗНАЧЕННЯ ПЕРСПЕКТИВ ВИКОРИСТАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Зозуля Ю.А., магістр

Миколаївський національний аграрний університет

На данному етапі економічного розвитку, коли відбувається динамічний процес змін, який проникнув в усі сфери економічного життя країни, стратегічно важливим питанням для втримання та поліпшення своїх позицій на ринках, підприємства, зокрема сільськогосподарські, мають визначати свої можливі конкурентні переваги.

Питання забезпечення конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції та дефініції поняття конкурентних переваг досліджувалися і були відображені у працях Ф.Котлера, М. Портера, О. Лукашенко, І. Князевої, В. Амбросова, Г. Азоева, Б. Бойка, Б. Буркинського, М. Гельвановського, П. Зав'ялова, С. Ільяшенко, І. Кретьова, М. Маліка, П. Перерви, П. Саблука, М. Соловйова, В. Шияна та багато інших. Незважаючи на те, що в наукових працях зазначених авторів висвітлено різні підходи до визначення конкурентних переваг, слід зазначити, що в сучасній економічній літературі немає єдиної загальної та чітко сформованої концепції формування конкурентних переваг підприємством.

За П. Перервою, конкурентні переваги - це порівняльні динамічні характеристики підприємства, які забезпечують його конкурентостійкість та конкурентогнучкість [2]. О. Лукашенко та І. Князева описують конкурентні переваги більш розвернуто, а саме, як характеристики підприємств, споживчі властивості товару та впізнаванність марки, які створюють для фірми певну пріоритетність над її безпосередніми конкурентами з точки зору споживачів [1]. Варто зазначити, що такі переваги досягаються при здобутті можливості надання більших споживчих благ за рахунок реалізації більш дешевої продукції, або завдяки пропозиції високоякісних продуктів із набором додаткових послуг за аналогічними чи порівняно вищими конкурентоспроможними цінами.

Конкурентні переваги підприємства, які складають природну форму існування підприємств, є базою визначення конкурентної позиції підприємства. Виходячи з вищесказаного, можна сформулювати послідовність:

конкурентоспроможність втілюється в конкурентну перевагу, потім оформлюється як конкурентна позиція.

Конкурентні переваги, як відомо, можуть бути зовнішнім, якщо вони засновані на особливих, відмінних якостях продукції. Особливі властивості продукції дозволяють підприємству впливати на ринок за рахунок більш високих цін на неї. За рахунок якісних параметрів ціна буде вищою ніж у інших підприємств, які будуть не в змозі забезпечити відповідну якість власній продукції. Але стратегія, обумовлена зовнішніми конкурентними перевагами має для сільськогосподарського підприємства обмежений характер та значного впливу на формування ціни не має, в силу тих причин що враховуючі багату чисельність аграрних підприємств, окремі підприємства виробляють незначну частку продукції від загального обсягу та відповідно, не впливають на цінову ситуацію на ринку конкретної продукції.

Тому вважаємо, що для сільськогосподарського підприємства стратегія, яка базується на внутрішній конкурентній перевазі – є пріоритетною, адже вона базується на домінуванні на ринку за витратами виробництва. При такій стратегії перевага підприємства буде проявлятися у меншій собівартості продукції ніж у конкурента. Внутрішня конкурентна перевага дозволяє досягти більшої ефективності виробництва, що забезпечить більшу рентабельність та більшу стійкість при можливому зниженні цін реалізації продукції.

Головним умовами для створення власних конкурентних переваг для підприємства є націленість на світові тенденції розвитку при врахуванні особливостей національного конкурентного середовища та готовність до змін застарілих неперспективних методів господарювання.

Використання конкурентних переваг сільськогосподарських підприємств, підвищення їх конкурентоспроможності є основою конкурентоспроможності національної економіки країни, виходячи з цього ця проблема повинна контролюватися не тільки самими підприємствами у вираженні управлінськими рішеннями керівників, а й перебувати в полі зору органів державного

управління, які результативно використовують наявну в регіоні сукупність чинників виробництва. У будь-якому випадку формування конкурентних переваг і вироблення стратегії підвищення конкурентоспроможності підприємства представляє собою довготерміновий послідовний процес пошуку й реалізації управлінських рішень у всіх сферах його діяльності, здійснюваний плановірно, відповідно до обраної стратегії довготермінового розвитку, зі врахуванням змін у зовнішньому оточенні та стану засобів самого підприємства, і внесенням відповідних коректив.

Література

1. Князева І.В. Трансформація антимонопольної політики в політику захисту конкуренції в сучасних економічних умовах: монографія / І.В. Князева, О.А.Лукашенко – СіБАГС, НГТУ, Новосибірськ, – 2011 – 304с.
2. Перерва П. Г. Синергетичний ефект бенчмаркетингу конкурентних переваг: наукова стаття // П. Г. Перерва – Маркетинг і менеджмент інновацій, № 4, – 2011,– с 55-65

ВИКОРИСТАННЯ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ ДЛЯ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Кирпиченко О.В., магістр

Миколаївський національний аграрний університет

Завдяки розробці ефективної стратегії діяльності, підприємства аграрного сектору, при виході на зовнішні ринки, можуть розраховувати на позитивні результати. Саме така робота сприяє кращій організації та спрямована на досягнення поставлених цілей та задач підприємства.

В умовах ринкової економіки діяльність підприємств аграрного сектору, які є виробниками плодоовочевої продукції на зовнішніх ринках є складним багатогранним процесом, на який впливають багато чинників. Дія багатьох

факторів є визначальною і тому результативність значною мірою залежить від скоординованих дій господарства на закордонних ринках. Вихід підприємства на зовнішній ринок, де панує жорстка міжнародна конкуренція, можливий лише за умови використання сучасних методів управління.

На підприємствах України тільки частково використовують стратегічний підхід в управлінні, оскільки головною проблемою щодо цього залишається відсутність спеціалістів. Досить часто розроблення стратегії зводиться до складання бізнес-плану та розширення сфери його використання. Однак стратегія підприємства не повинна обмежуватись лише бізнес-планами. Основне завдання стратегічного планування полягає в тому, щоб забезпечити взаємозв'язок місії з основними цілями організації в умовах змінного економічного середовища.

Стратегічне планування являється однією з основних функцій стратегічного управління. Воно представляє собою процес прийняття управлінських рішень відносно стратегічного передбачення (формування стратегій), розподілу ресурсів, адаптації компанії до зовнішнього середовища, внутрішньої організації. Його завдання - забезпечити нововведення і зміни в організації в достатньому ступені [1].

Однією з умов формування підприємством своєї стратегії являється виникнення раптових змін в навколишньому середовищі. Їх причиною може бути насичення ринку, технологічні зрушення, непередбачений успіх нового товару, поява численних нових конкурентів і т.д. Маючи перед собою такі труднощі, фірма повинна вирішити дві надзвичайно критичні проблеми:

- вибрати новий напрямок росту із багатьох альтернатив, які важко підлягають оцінці;
- направити зусилля численного колективу в потрібне русло.

Відповідь на ці питання і розкриває сутність розробки та реалізації стратегії. В такі моменти стратегія становиться життєво необхідним управлінським інструментом, за допомогою якого фірма може протистояти

зміні умов навколишнього середовища.

Планування підприємством своєї діяльності на міжнародному рівні являє собою всеосяжний процес, пов'язаний з оцінкою багатонаціонального зовнішнього середовища, визначенням майбутніх світових можливостей і небезпек, формулюванням глобальних цілей і стратегії підприємства у світлі оцінки зовнішніх умов і внутрішнього обстеження сильних і слабких сторін підприємства. Планування міжнародної діяльності містить формулювання довгострокових і короткострокових завдань, розподіл ресурсів (людей, капіталів, технологій, інформації) у міжнародному плані для досягнення глобальних цілей підприємства. Показниками ефективного формування міжнародної діяльності підприємств є:

- прибутковість (рівень прибутків, прибуток на основні фонди, від продажів);

- маркетинг (загальний обсяг продажів; частка ринку; приріст обсягу продажів; приріст частки ринку; інтеграція національних ринків для підвищення ефективності і продуктивності маркетингу);

- виробництво (відношення обсягу закордонного виробництва до обсягу вітчизняного виробництва; ефект масштабу; контроль якості і рівня витрат; упровадження ефективних методів виробництва);

- фінанси (фінансування закордонних філій; оподаткування; оптимальна структура капіталу);

- технологія (тип технології, який передбачається передати за кордон -нове або старе її покоління; адаптація технології до місцевих потреб і обставин);

- відносини з місцевим урядом (адаптація планів філій до планів розвитку місцевого уряду; дотримання місцевих законів, звичаїв, етичних стандартів);

- персонал (виховання керівників із глобальною орієнтацією; виховання керівників із місцевого населення);

- науково-дослідні і дослідно-конструкторські роботи (упровадження патентоспроможних виробів і технологій; географічне розосередження науково-дослідних і дослідно-конструкторських лабораторій).

Стратегічне планування є важливим елементом у системі управління аграрним підприємством при виході на зовнішні ринки. Метою планування є забезпечення потенціалу майбутньої успішної діяльності й досягнення поставлених довгострокових цілей підприємства.

Література

1. Тарасюк Г.М., Шваб Л.І. Планування діяльності підприємства: Навч. посіб. / Г.М. Тарасюк, Л.І. Шваб - К.: „Каравела”, 2003. - 432 с.
2. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. / [І. І. Дахно, В. М. Барановська, Ю. А. Бовтрук та ін.] ; за ред. І. І. Дахна. – К. : Центр навч. літ., 2009. – 472 с.
3. Черевко В. Д. Особливості формування системи управління маркетингу на підприємствах в сільському господарстві / В. Д. Черевко // Проблеми соціально-економічного розвитку України : теорія і практика : тези доп. міжвуз. наук.-практ. конф. – Львів : Ін-т підприємництва та перспективних технологій при НУ “Львівська політехніка”, 2007. – С. 92-93.

ФОРМУВАННЯ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Кожухар О.В. студентка

Миколаївський національний аграрний університет

Актуальність розвитку експорту продукції аграрних підприємств зростає в умовах глобалізації і міжнародної інтеграції, трансформації міжнародних економічних відносин і структури світової агропродовольчої системи.

У 2011-2012 маркетинговому році Україна експортувала близько 24 млн. тонн зерна з рекордного в історії країни врожаю 56 млн тонн. Враховуючи, що

Україні для внутрішнього споживання вистачає 26 млн тонн зерна, обсяг нереалізованого експортного потенціалу становив не менше 5 млн тонн. Українським експортерам не вдалося у повній мірі реалізувати власні можливості з цілого ряду причин. По-перше, у 2011-2012 маркетинговому році Кабінетом Міністрів України були запроваджені експортні мита, що значно загальмувало експортну діяльність у аграрній сфері [3].

Миколаївська область володіє значним експортним потенціалом. 334 підприємства, організації та фірми займаються експортом товарів та послуг та 262 – імпортними операціями. Підприємства регіону підтримують ділові стосунки з партнерами 111 країн світу. Загальний обсяг зовнішньоторговельного обороту складає понад 919,6 млн. дол. США з позитивним сальдо – 301,2 млн. дол. США .

Головними підприємствами-експортерами в області є АТ «Миколаївський глиноземний завод», та підприємства суднобудівної галузі. В структурі експорту найбільшу питому вагу мають глинозем – сировина для виробництва алюмінію, суда, електричне і механічне обладнання, машини і механізми, шкіряна сировина, зернові культури. Імпортуються в основному руди, механічне та електричне обладнання, нафтопродукти, нікелеві вироби.

На території області розташовано 4 митних пунктів в морських та річному портах та митний пункт міжнародного аеропорту «Миколаїв».

Вигідне географічне розташування області, існуючий виробничий та зовнішньоекономічний досвід праці, різноманітні форми власності, дозволяє раціонально використовувати інвестиції закордонних партнерів, сприяють подальшому розвитку ділових відносин на базі створення спільних виробництв, реалізації інших видів зовнішньоекономічного співробітництва.

Отже, основними факторами які сприятимуть формуванню експортного потенціалу аграрних підприємств Миколаївської області мають стати: вигідне з точки зору зовнішньоекономічних зв'язків територіальне розміщення, покращення регулювання експортної діяльності, використання сучасного

високотехнічного обладнання, залучення висококваліфікованих працівників до процесу управління зовнішньоекономічною діяльністю на аграрному підприємстві, підвищення якісних характеристик використовуваної сировини.

У Миколаївській області аграрні підприємства у своїй більшості займаються виробництвом зернових культур, так у валовому зборі продукції рослинництва на них припадає більше 95%. В структурі виробництва зернових та зернобобових культур переважає пшениця, ячмінь та кукурудза.

Питома вага Миколаївської області у зовнішньоекономічній торгівлі України досить мала 2,2%, не дивлячись на те, що об'єми експорту зростають. Але при цьому кількість підприємств протягом останніх десяти років залишається зменшується. Для того, щоб залучити нові підприємства у сферу зовнішньоекономічної діяльності, необхідні міри з боку державних та регіональних органів влади, а також для успішної їх діяльності потрібно забезпечити розвиток логістичної системи [1].

«Експортний потенціал України без системи логістики практично неможливий, — зауважив, перебуваючи на «Новоодеському» терміналі, голова облдержадміністрації Микола Круглов. – Те, що сьогодні в Україні приватний бізнес розпочав займатись логістичною складовою, справа дуже потрібна. Адже майбутнє України та її розвиток сьогодні залежить саме від аграрного сектору».

Так, в 2011 р. голова облдержадміністрації Микола Круглов здійснив робочу поїздку до м. Нова Одеса, де ознайомився з ходом завершення будівництва перевантажувального терміналу ТОВ СП «НІБУЛОН» та зустрівся з Олексієм Вадатурським [2].

Робота перевантажувального терміналу ТОВ СП «НІБУЛОН» відкриває широкі можливості діяльності як з перевалки власного зерна і насіння соняшнику на експорт, так і з надання послуг іншим компаніям-експортерам, в т.ч. з перевалки транзитних вантажів сільгосппродукції, що відповідає пріоритетам державної політики, затвердженим Законом України «Про

Комплексну програму утвердження України як транзитної держави у 2002 - 2010рр.».

У 2011/12 маркетинговому році через перевантажувальний термінал ТОВ СП «НІБУЛОН» відвантажувалась продукція 64 українських експортерів загальним об'ємом 970212,044 тонни. Загалом за маркетинговий рік на перевантажувальному терміналі ТОВ СП «НІБУЛОН», а також на зовнішньому та внутрішньому рейді Миколаївського морського торговельного порту було завантажено 126 суден, 12 з яких класу PANAMAX. Також цього року компанія встановила особистий рекорд, відвантаживши у грудні 2011 року через перевантажувальний термінал ТОВ СП «НІБУЛОН» 544484,507 тонн зернових та олійних культур.

Голова облдержадміністрації Микола Круглов підтримав інвестиційну програму компанії «НІБУЛОН» з удосконалення логістичної складової зернового ринку Миколаївщини [3].

Отже, компанія «НІБУЛОН» має всі умови для того, щоб ефективно працювати на зовнішньому ринку і підвищувати експортний потенціал області.

Література

1. Миколаївська область [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.rada.com.ua/ukr/RegionsPotential>
2. Експортний потенціал України без системи логістики практично неможливий [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://mycity.mk.ua/?p=49849/>
3. Експортна діяльність товариства з обмеженою відповідальністю сільськогосподарського підприємства «НІБУЛОН» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nibulon.com/r/invest.php?id=2/>

ОСОБЛИВОСТІ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЗЕРНА ДЛЯ ВИМОГ СВІТОВОГО РИНКУ

Красносельський С.С. магістр

Зерновий ринок включає в себе практично всі елементи ринкових відносин, ефективність його функціонування впливає на рівень розвитку продовольчих ринків країни. Мультиплікативний ефект від розвитку зернового ринку дає можливість підвищити ефективність функціонування агропромислового комплексу в цілому, оскільки стабільне виробництво зерна є важливою складовою формування доходної частини бюджету в результаті надходження податків від його переробки та реалізації, використання як сировини у харчовій та переробній промисловості.

Конкурентоспроможність будь-якого товару визначається більш високим порівняно до товарів-конкурентів співвідношенням сукупності якісних і вартісних характеристик при їхній відповідності вимогам ринку, що забезпечує максимальне задоволення потреб і створює перевагу товару на конкурентному ринку [1]. Конкурентні переваги такого товару, як зерно, можна охарактеризувати рівнем переваги низки параметрів: економічних, консументних, нормативних, екологічних та маркетингових.

Проведений порівняльний аналіз параметрів конкурентоспроможності зернових культур із України та інших провідних зернових держав (зокрема, США, Канади, ЄС) показав, що головними у забезпеченні конкурентоспроможності вітчизняної аграрної продукції на світовому ринку є економічні критерії (зокрема, низькі експортні ціни) [2]. Водночас консументні та нормативні параметри реалізуються частково, тоді як екологічні та маркетингові критерії майже не використовуються експортерами у формуванні конкурентних переваг українського зерна на світовому ринку, що знижує ефективність, гнучкість та стабільність їх зовнішньоекономічної діяльності в довгостроковій перспективі.

За рівнем витрат на виробництво зернових культур за сприятливих

погодних умов Україна має значні конкурентні переваги на світовому ринку. Серед головних причин невисокої собівартості українських зернових слід назвати низький рівень оплати праці аграріїв порівняно з розвиненими країнами, мінімальні витрати на внесення добрив, практично повну відсутність інвестицій на відновлення родючості ґрунтів, занижений розмір орендної плати за землю тощо.

Низький рівень виробничих витрат, з одного боку, дозволяє експортерам продавати українське зерно за цінами, нижчими світових, з іншого, знижує можливості розширеного відтворення в аграрному секторі внутрішнього ринку.

З іншого боку, незважаючи на природні переваги зернового виробництва, недосконалість цінового механізму призводить до подвійних втрат вітчизняних зерновиробників: втрат, що виникають внаслідок експорту за цінами, нижчими світових, і втрат від реалізації за цінами, що не відповідають ефективним параметрам відтворення ресурсного потенціалу зернового господарства.

Консументні параметри конкурентоспроможності українського зерна, що визначають його властивості та якість зернозберігаючих і фумігаційних послуг, сьогодні реалізовані наполовину. Складність реалізації цих конкурентних переваг вітчизняного зерна обумовлена необхідністю збалансування різновекторних економічних інтересів суб'єктів ринку в процесі формування якісних параметрів культур на всіх етапах технологічного ланцюга поле - елеватор - порт - споживач.

Завдання підвищення якості українських зернових обумовлює необхідність покращення зернозберігаючих та фумігаційних послуг, вдосконалення систем їх стандартизації та сертифікації відповідно до міжнародних норм і стандартів. Вдосконалення діючих національних стандартів якості зерна та їх гармонізація з міжнародними має велике значення як для виробників, так і експортерів українських культур.

Одним із вагомих нереалізованих конкурентних переваг вітчизняного зерна є його екологічна чистота та безпека. Внаслідок економічної кризи,

зокрема, дефіциту оборотних активів у зерновиробників, в останні роки значно зменшилося використання мінеральних добрив, відповідно, призупинилися втрати природної родючості ґрунтів. Сьогодні країна має значні площі екологічно чистих чорноземів, які можуть бути переведені на органічне землеробство на протязі відносно короткого перехідного періоду

Проведений аналіз конкурентоспроможності вітчизняних зернових культур в розрізі економічних, консументних, нормативних, екологічних та маркетингових параметрів дозволив визначити низку проблем у реалізації конкурентних переваг даного товару. До таких проблем слід віднести, зокрема, занижені експортні ціни вітчизняного зерна, посередню якість та завищені тарифи на зернозберігаючі та фумігаційні послуги, високі інфраструктурні витрати зерноекспортерів, недосконалість діючих національних стандартів якості зернових культур, нерозвиненість внутрішнього ринку органічної агропродукції, систем стратегічного маркетингу і логістики тощо.

Запропонований механізм підвищення конкурентоспроможності вітчизняних зернових культур передбачає вдосконалення системи управління якістю зерна в аграрному, переробному та інфраструктурному секторах ринку, становлення рівноправних економічних відносин між суб'єктами даних секторів, підвищення ефективності механізму державного регулювання та управління внутрішнім зерновим ринком, стимулювання органічного зерновиробництва в Україні.

Література

1.Балабанова Л.В. Стратегічне маркетингове управління конкурентоспроможністю підприємств/Л.В.Балабанова, В.В.Холод - К: "ВД Професіонал", 2006. - 448 с.

2.Никишина О.В. Проблемы реализации конкурентных преимуществ украинского зерна на мировом рынке/О.В. Никишина - Одесса: ИПРЭЭИ НАН Украины, 2007. - С. 178 -187.

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ ЕКСПОРТУ ЗЕРНА

Курило В. В. магістрант

Миколаївський національний аграрний університет

Зернове господарство має ключову роль в економіці держави. Для забезпечення ефективної діяльності зернового господарства важливо повністю задовольняти внутрішні потреби країни в зерні та підвищувати обсяги можливого експорту.

Для України нарощування виробництва зерна має стратегічне значення для піднесення національної економіки, тому що при успішному його розвитку створюються умови для ефективної діяльності низки суміжних галузей. Підвищення рівня ефективності виробництва зерна є одним із найважливіших завдань, від розв'язання якого залежить продовольча безпека країни. Воно повинно здійснюватися як на державному, так і на регіональному рівнях, де вирішуються питання забезпечення населення продуктами харчування [1].

Аналіз ситуації на ринку показав, що валові збори зернових за 2000-2011 роки були не стабільні і відповідно експортні поставки коливалися. Для створення Україні іміджу стабільного експортера необхідно забезпечити високі і стабільні обсяги валових зборів. Упровадження нових технологій, підвищення інвестування, збільшення внесення мінеральних і органічних добрив і використання досвіду провідних світових експортерів здатне вплинути на даний показник. Особливе місце у вирішенні проблеми займає покращення матеріально-технічної бази українських сільськогосподарських підприємств [3].

В останні роки зернове господарство держави демонструє позитивну динаміку як у відношенні виробництва, так і експортного потенціалу зерна. Це дає реальну можливість Україні розширити ринки збуту та закріпитися на нових рубежах. Перед країною відкриваються великі перспективи на світовому ринку у зв'язку з дефіцитом продовольства, зростанням попиту на біопаливо, а

також відсутністю можливостей розширювати посівні площі та нарощувати продуктивність сільського господарства в основних аграрних країнах.

Сьогодні Україна веде експортні та імпорتنі операції щодо продовольства з 50 країнами світу. Позитивне сальдо агропродовольчої продукції сприяє покращенню ситуації зі станом платіжного балансу держави. За останні десять років частка України в світовому експорті зернових, насіння соняшнику та соняшникової олії суттєво зросла. У структурі українського експорту переважає продукція рослинництва, найбільша частка якої припадає на зернові та соняшникову олію.

На вітчизняному ринку зерна спостерігаються такі стійкі тенденції: помірне зростання виробництва зерна; збільшення частки фуражного зерна; скорочення внутрішнього споживання зерна; нарощування обсягів експортування зерна; розширення країн-імпортерів. Що стосується експорту зерна в окремі країни світу, то тут також спостерігаються свої закономірності щодо нестабільних міждержавних відносин

Незважаючи на значні та зростаючі обсяги експорту, сільськогосподарські підприємства щороку стикаються з однаковими й постійними проблемами щодо економічної ефективності, обумовленими нестабільними за місяцями і роками цінами реалізації зернових культур. Тобто, ефективність діяльності самого сільського господарства та її динаміки є нижчою за ефективність зовнішньоекономічної діяльності. Однією із причин даного явища є відсутність належної інфраструктури ринку та коливання світової кон'юнктури на продовольство.

Для українського зернового ринку характерними є дві цінових крайності: у неврожайні роки - ціни високі, у врожайні - низькі, але безпосередній виробник та звичайний споживач опиняються у ситуації, коли ціни високі для споживача але низькі для виробника, а держава не спроможна відрегулювати ціни, забезпечивши баланс інтересів учасників ринку. Саме тому об'єктивна

оцінка цінової ситуації є важливим аспектом регулювання зовнішньоекономічної діяльності товаровиробників на ринку зерна.

Встановлено, що на стан зернового ринку України впливають два потужних чинники: 1) розвиток світової біопаливної промисловості з використанням зерна як сировини; 2) розвиток експортної інфраструктури зернового ринку. За даних умов важливим для України є створення резервів зерна. При наявності надлишків зерна і високих світових цін - сприяти його експорту (зниженню впливів торгівельних бар'єрів) [2].

Зерновий сектор України є стратегічною галуззю економіки держави, що визначає обсяги пропозиції та вартість основних видів продовольства для населення країни, зокрема продуктів переробки зерна і продукції тваринництва, формує істотну частку доходів сільськогосподарських виробників, визначає стан і тенденції розвитку сільських територій, формує валютні доходи держави за рахунок експорту.

Україна не в повному обсязі використовує свій експортний аграрний потенціал, що обумовлено недостатньою конкурентоспроможністю продукції (у першу чергу, за її якістю) на відміну від інших світових експортерів. Для успішної інтеграції України до світового агропродовольчого ринку та ефективного використання експортного потенціалу зусилля держави мають бути направлені на підвищення ефективності аграрного виробництва, досягнення його сталого розвитку та збалансування експортної структури.

Література

1. Погріщук, Б. В. Організаційно - економічні умови функціонування зернопродуктового підкомплексу України: аспекти оптимізації [Текст] / Б. В. Погріщук // АгроСвіт. - 2010. - № 4. - С. 13-17
2. Тимошенко М.М. Стан та перспективи торгівлі України зерном на світовому ринку / М.М. Тимошенко / Інноваційна економіка. – 2012. – № 6. – С. 298–302.

3. Скрипник А.В. Розвиток українського АПК у світлі глобальних тенденцій/А.В. Скрипник, Т.Ю.Зінчук/ Економіка АПК.- 2010.-№ 9.- с.140-146

НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКСПОРТНОГО АГРОПРОДОВОЛЬЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Кушніков А.М. магістр

Миколаївський національний аграрний університет

На сучасному етапі проблема поліпшення експортного потенціалу України дуже актуальна. Експорт українських товарів та послуг може забезпечити приток в країну коштів, необхідних для завершення реформування економіки та покращення добробуту суспільства. Але на даний момент структура українського експорту далека від оптимальної.

Як відомо, обсяги експорту в теперішній час обмежуються занадто вузькою номенклатурою товарів: зернові культури, жири та олія, молоко і молочні продукти, м'ясо, насіння масляних культур. В той же час в АПК товарних видів продукції виробляється в 5 разів більше ніж тих найменувань, що визначають формування експортного потенціалу. Шлях до розбудови експортного потенціалу АПК, до його відродження полягає в визначені оптимальної, ефективної структури експорту.

Як свідчить проведене нами дослідження, за рівнем фактичних порівняльних переваг RSA найбільш конкурентоспроможними на світовому ринку серед основних товарів українського агропродовольчого експорту є соняшникова олія, ячмінь, насіння соняшнику. Дещо менші, але доволі вагомі порівняльні переваги мають яловичина, сухе молоко, вершкове масло та сир.

Стан та розвиток експортного потенціалу агропромислового комплексу залежить від дії зовнішніх і внутрішніх чинників, тому розробка концептуальних підходів до формування експортного потенціалу ґрунтується на урахуванні як сприятливих (здійснюють позитивний вплив), так і

несприятливих (негативно впливають) факторів. Нами пропонується схема факторів, що визначають розвиток експортного потенціалу АПК України на сучасному етапі (рис. 1).

	Позитивний вплив	Негативний вплив
	- новий рівень глобалізації світової економіки; - лібералізація торгівлі агропродовольчою продукцією в світі; - зростання попиту на продукцію харчування; - розвиток НТП в АПК; - загострення продовольчої проблеми в багатьох країнах світу; - уніфікація міжнародних стандартів; - розвиток селекції, генної інженерії на новому рівні; - зростання попиту на екологічно чисту продукцію; - доступність	- нераціональна структура експорту, надмірний вивіз сировинних ресурсів; - нерозвиненість сучасної фінансової, організаційної, інформаційної структури підтримки конкурентоспроможності українського експорту; - географічна незбалансованість експорту, втрата традиційних ринків збуту; - недостатній державний контроль за здійсненням експорту та імпорту; - невиважена лібералізація ЗЕД; - нераціональне використання іноземних кредитів; - некерований відтік за кордон інтелектуальних та трудових ресурсів; - витіснення України з частини зовнішніх ринків збуту продукції, зокрема в країнах СНД; - монопольна залежність України від імпорту багатьох видів продукції стратегічного характеру, відсутність географічної збалансованості; - неспівпадання цілей іноземного капіталу з інтересами розвитку АПК;

Зовнішні фактори

	кваліфікованих маркетингових досліджень в галузі зовнішньої торгівлі агропродовольчою продукцією; - наявність статистичних даних по світовому виробництву, споживанню, експорту та імпорту продукції сільського господарства та харчової промисловості.	- значне посилення іноземної конкуренції; - підвищення вимог споживачів до якості продукції; - перехід від простих до більш витончених форм протекціонізму; - активне використання впливовими країнами механізмів підтримки своїх експортерів.
--	---	--

	- наявність конкурентних переваг у виробництві продукції сільського господарства; - здобуття певного позитивного досвіду при здійсненні експортної діяльності; - позитивні зрушення в механізмі підтримки експортоорієнтованих галузей; - напрацювання законодавчої бази в регулюванні зовнішньої торгівлі; - розвиток страхування експортних ризиків; - гарантія отримання податкових пільг при здійсненні експортних операцій; - гармонізація національних стандартів з міжнародними; - розвиток ринкової інфраструктури ЗЕД АПК; - наявність розгалуженої транспортної системи;	- високий рівень ресурсо- та енергомісткості виробництва; - деформована структура виробництва, відсутність науково-обґрунтованої структурної перебудови АПК; - високий рівень зношеності основних засобів; - застарілі технології в багатьох галузях АПК; - низький рівень конкуренції; - значне падіння обсягів виробництва аграрної продукції; - енергетична криза; - неефективне проведення економічних реформ в АПК, занепад села; - недосконалість державного управління процесами реформування АПК, зловживання у цій сфері; - низький рівень продуктивності праці; - низький рівень інвестиційної діяльності; - високий рівень інфляції; - диспаритет цін на сільськогосподарську та промислову продукцію; - низький рівень заробітної праці, відсутність мотивації до праці; - низький платоспроможний споживчий попит населення; - 63 неефективне використання природних ресурсів, застосування екологічно шкідливих технологій;
--	--	--

Рис. 1. Фактори, що впливають на розвиток експортного потенціалу агропромислових підприємств

Ситуація, що склалася в ЗЕД агропромислових підприємств України, несприятлива для вітчизняних товаровиробників. Причиною цього є багато факторів, головні з яких: географічна незбалансованість та нераціональна структура експорту, витіснення України з частини зовнішніх ринків збуту продукції АПК, підвищення вимог споживачів до якості продукції, перехід від простих до більш витончених форм протекціонізму у світі та активне використання впливовими країнами механізмів підтримки своїх експортерів.

Позитивний вплив здійснюють наступні зовнішні фактори: зростання попиту на продукцію харчування та загострення продовольчої проблеми в багатьох країнах світу, лібералізація торгівлі продукцією АПК.

Серед внутрішніх позитивних факторів вирішальна роль належать наявності конкурентних переваг у виробництві продукції АПК, здобуттю певного досвіду при здійсненні експортної діяльності, позитивним зрушенням в механізмі підтримки експортоорієнтованих галузей, напрацюванню законодавчої бази в регулюванні зовнішньої торгівлі. Проте необхідно враховувати також негативні фактори, а саме: значне падіння обсягів виробництва аграрної продукції, застарілі технології в багатьох галузях АПК, погіршення якості земельних ресурсів.

Література

1. Торгова Л. В. Основи зовнішньоекономічної діяльності : практикум / Л. В. Торгова, О. В. Хитра. – Львів : Новий Світ-2000, 2007. – 220 с.
2. Черевко В. Д. Аналіз та перспективи розвитку експортно-імпортних операцій в аграрній сфері / В. Д. Черевко // Аграрна економіка : науковий журнал Львівського національного аграрного університету. – 2011. – Т. 4, № 1-4. – С. 48-52.

СУЧАСНІ ПРІОРИТЕТИ СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ З ІНШИМИ КРАЇНАМИ В АГРАРНІЙ СФЕРІ

Лук'яненко Ю.В. студентка

Фомішин С.В. к.е.н., професор

Херсонський національний технічний університет

Відомо, що продукція сільського господарства не лише задовольняє потреби людей у продуктах харчування, а й є важливою сировиною для промислового виробництва. Причому продукція сільського господарства не лише задовольняє національні суспільні потреби, а й експортується (імпортується) на взаємовигідних засадах в інші країни, тобто вона є предметом міжнародних, міждержавних економічних відносин.[1]

На сьогодні Україна є важливим постачальником продовольства на світовий ринок, тому співпраця з іноземними державами є важливим питанням розвитку міжнародних відносин.[2] Якщо взяти 2011-2012 рік, можна звернути увагу на такі події:

1. 28 листопада відбулася зустріч делегації Міністерства аграрної політики та продовольства України з делегацією Республіки Корея. Під час зустрічі було розглянуто питання двосторонньої співпраці в аграрному секторі та підписано Меморандум про співробітництво у сфері сільського господарства між Республікою Корея та Україною. Міністр продовольства, сільського, лісового та рибного господарства Республіки Корея Су Кю Йонг підтвердив важливість експорту української аграрної продукції, зокрема пшениці, до Кореї та наголосив, що підписання Меморандуму про співробітництво у сфері сільського господарства між країнами дасть змогу посилити товарообіг аграрної продукції та поглибити співпрацю у різних галузях сільського господарства України та Республіки Корея.[3]

2. Останнє засідання Діалогу Україна – ЄС з аграрних питань відбулось 6 грудня 2011 р. у м. Брюссель. За його підсумками було досягнуто

домовленості щодо створення спільного Фонду підтримки сільського господарства, основна мета діяльності Фонду полягає у сприянні Європейського Союзу в розробці стратегії розвитку сільського господарства та технічна допомога у впровадженні європейського досвіду в Україні.[4]

3. 16 квітня 2012 року було також підписано Меморандум між Міністерством аграрної політики та продовольства України і Міністерством сільського господарства Йорданії про економічну, наукову і технічну співпрацю. Документом передбачається створення правової основи для розвитку економічного та науково-технічного співробітництва між Україною та Йорданією у галузях сільського господарства та харчової промисловості.[5]

4. У 2012 році відбулося засідання Українсько-китайської Підкомісії з питань співробітництва в сфері сільського господарства Міжурядової комісії зі співробітництва між Україною і Китайською Народною Республікою. На засіданні були винесені питання, пов'язані з активізацією торгівлі сільгосппродукцією та продуктами її переробки, створення українсько-китайського агротехнопарку. Як її наслідок Україна й Китай розробляють спільне будівництво двох заводів з виробництва хімікатів і аграрної техніки, а також переустаткування наявних спиртозаводів для виробництва біопалива.[3]

5. 6 вересня 2012 року відбулася зустріч Міністр аграрної політики та продовольства України Микола Присяжнюк і Міністр сільського господарства Литовської Республіки Казис Старкявичюс на якій обговорювалися зацікавлення України у запозиченні досвіду Литви у реформуванні села, реалізації земельної реформи, розвитку регіональної інфраструктури, інвестиційних проектів, рибного господарства та аграрної освіти. Міністр підкреслив, що програми, які обговорювалися, допоможуть підвищити рівень життя на селі, а також сприятимуть популяризації української сільськогосподарської продукції в інших країнах. Необхідно вказати на динаміку двосторонніх відносин між Україною та Литовською Республікою в сфері сільського господарства за останні роки. Зокрема, за 2011 рік товарообіг

між Україною та Литвою становив 114,4 мільйона доларів. А за 6 місяців 2012 року він склав 50,3 мільйона доларів.[3]

6. 13 квітня 2012 Міністерство аграрної політики і продовольства України провів робочу нараду з представниками аграрного сектора Канади щодо подальшого співробітництва і обміну досвідом ведення сільського господарства.[2]

7. Україна та Саудівська Аравія, під час візиту української делегації до цієї країни, на переговорах з міністром фінансів домовились про співробітництво в аграрній сфері. За допомогою експорту ячменя в цю країну Україна зможе додатково отримати 1,5 млрд. доларів кожного року на розвиток сільського господарства.[6]

Отже, можна зробити висновок, що Україна активно налагоджує стосунки з іншими країнами у аграрній сфері. Експорт сільськогосподарської продукції дає додаткові кошти, які необхідні для подальшого розвитку цієї галузі.

Література

1. Опришко В. Ф. Підручник. — Видання друге, перероблене і доповнене. — К.: КНЕУ, 2003. — 311 с.
2. <http://agrodoska.com.ua/novosti/>
3. <http://www.kmu.gov.ua> – Урядовий портал
4. <http://mfa.gov.ua/ua> - Міністерство закордонних справ України
5. <http://www.ukrinform.ua> – Українські новини
6. <http://ua.golos.ua/ekonomika/>

РОЗВИТОК ЕКСПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ НА РИНКУ ЗЕРНА

Матолич А.О. магістрант

Миколаївський національний аграрний університет

Функціонування національної економіки в ринкових умовах передбачає включення країни у світові інтеграційні процеси. Особлива роль у вирішенні цієї проблеми належить експортним операціям на ринку зерна України. Розвиток зовнішньої торгівлі зерновими на ринку зерна відбувається із значними труднощами, що спричинені недосконалою законодавчою базою, невпорядкованістю системи біржової торгівлі, а також відмежованістю товаровиробників від експортних процесів.

Держава бере активну участь у розвитку зовнішньоекономічної діяльності шляхом цілеспрямованого впливу на певні сфери і об'єкти цієї діяльності. Цей вплив здійснюється за допомогою комплексу інструментів регулювання, найважливішими з яких є митно-тарифні та нетарифні торговельні обмеження.

З набуттям членства у СОТ Україна зобов'язана здійснювати регулювання експортних операцій лише шляхом використання тарифних методів. Правове регулювання зовнішньоторгових операцій із зерном в нашій державі здійснюється на основі нормативно-правових актів України та міжнародних документів, зокрема прийнятих в межах вступу України до СОТ.

У 2012 р. світові ціни на пшеницю, кукурудзу і ячмінь знизились на 40-45 доларів за тонну, що зумовлює тенденцію подальшого зниження цін на зерно в Україні. При цьому наявність експортного мита на зерно та невідшкодування ПДВ при його експорті додатково погіршує ситуацію для виробників зерна.

За даними Асоціації “Український клуб аграрного бізнесу” (УКАБ), при виробничій собівартості зернових в 2011 році на рівні 1000-1250 грн. за тонну, повна собівартість з урахуванням витрат на зберігання, адміністративних витрат та обслуговування кредитів досягає 1250-1400 грн./т. При цьому ціни на зерно становлять лише 1350-1550 грн./т, і тенденція до їх зниження триває. Більше того, виручених від реалізації зерна коштів не вистачить для фінансування вирощування зерна врожаєм 2012 року, з урахуванням подорожчання матеріально-технічних ресурсів, що відбувається з осені минулого року [1].

Помітне місце у зовнішній торгівлі Миколаївської області займає торгівля сільськогосподарською продукцією, частка якої у загальнообласному експорті товарів у 2010 р. становила 44,6%, що на 1,3 в.п. більше в порівнянні з 2009р. та на 23,9 в.п. – з 2005р.

Зернові культури у 2012 р. експортувалися до 44 країн світу проти 36 у 2009р. і практично всі надійшли до країн далекого зарубіжжя. Зокрема, до країн Африки вивезено зернових на суму 288,2 млн дол. США, Азії – 242,3 млн дол. США (або 52,9% та 44,5% відповідно), в європейські країни – на 14,3 млн дол. США (2,6%). Найбільшими споживачами зернової продукції стали Єгипет (33,7% річного експорту зернових), Саудівська Аравія (16%), Туніс (9,7%), Сирійська Арабська Республіка (9,1%), Йорданія (5,2%), Бангладеш та Ефіопія (по 4%) [2].

В Україні існує проблема стандартизації зернової продукції. Слід відмітити, що вітчизняні стандарти визначають клас зерна не за вмістом білка, а за вмістом клейковини. Це є предметом скарг українських сільгоспвиробників, адже трейдери користуючись цим, купують в сільгоспвиробників зерно як фуражне й експортують його як продовольче. На світовому ринку роль міжнародних стандартів на зерно чи інші культури виконують контракти. Тому вирішенням даної проблеми буде прийняття Україною нових стандартів, які будуть діяти на користь вітчизняних виробників. Необхідне цілеспрямоване втручання уряду і його співпраця з трейдерами, а головне – з виробниками. Вихід на зовнішній ринок значно підвищують загальний комерційний ризик підприємницької діяльності на міжнародному ринку. Тому підприємствам необхідно дуже ретельно обирати стратегію виходу на зовнішні ринки.

На нашу думку, для здійснення експортних операцій на зовнішній ринок зерна сільськогосподарськими підприємствами Миколаївської області необхідно забезпечити:

- 1) державну підтримку експорту зернової продукції, поліпшення процедури оформлення експорту, зменшити ставку мита на зерно;

- 2) відповідність системи стандартизації та умови сертифікації сільськогосподарської продукції;
- 3) формування сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів;
- 4) поліпшення рівня оснащення лабораторій з визначення якості та безпеки продукції відповідно з міжнародними стандартами;
- 5) активну участь сільськогосподарських підприємств Миколаївської області у міжнародних виставках та ярмарках.

Дотримуючись комплексності використання вищезазначених пропозицій підприємства Миколаївської області зможуть ефективно вести зовнішньоекономічну діяльність відповідно до вимог світового ринку.

Розвиток зовнішньоекономічної діяльності на ринку зернових і вдосконалення законодавчої і нормативно-правової бази, що регулює правовідносини на ринку зерна, можуть істотно поліпшити результативні показники функціонування як окремих суб'єктів зернового ринку, так і агропромислового сектору України. Для ефективного здійснення зовнішньоторгових операцій підприємствами аграрного сектору потрібно правильно визначити структурні пріоритети зовнішньої торгівлі.

Література

1. Електронний ресурс.— Режим доступу: <http://agroconsulting.com.ua/archives/334>
2. Стан сільського господарства в 2010 році - Головне управління статистики у Миколаївській області Державного комітету статистики України, 2011. – 38 с.

ВИКОРИСТАННЯ ЛОГІСТИЧНОЇ СИСТЕМИ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Медончак А. В. магістрант

Миколаївський національний аграрний університет

Загострення проблеми продовольчої безпеки на внутрішньому та світовому ринку вимагає суттєвого підвищення рівня розвитку аграрних підприємств України та їх переходу до досконаліших технологій управління комплексом основних і забезпечуючих процесів задля підвищення ефективності їх зовнішньоекономічної діяльності. Це зумовлює необхідність пошуку нових, раніше не застосовуваних систем управління аграрними підприємствами, які б дали змогу отримати синергійний ефект завдяки не лише оптимізації власне виробничої діяльності, а й для зовнішньоекономічної діяльності цих суб'єктів господарювання, завдяки взаємодії з суміжними учасниками в ланцюгах просування сільськогосподарської сировини та продукції її переробки. Саме таким ефективним інструментом управління аграрними підприємствами може стати концепція логістики, загалом її теорія та методологічні підходи, які рекомендує світовий і вітчизняний досвід оптимізації матеріальних потоків у так званих логістичних формуваннях[1].

Проблеми логістики останніми роками стали предметом пильної уваги. Їм посвячено праці багатьох зарубіжних та вітчизняних науковців. Серед них роботи Д. Дж. Баурсокса, Д. Вуда, А. М. Гаджинського, Є. В. Крикавського, Д. Ламберта, В. І. Сергєєва та ін.

Логістика є процесом планування, реалізації і контролю ефективності потоку і зберігання матеріально-технічних ресурсів і виробничих запасів, а також галуззю бізнесу, функцією якої є забезпечення переміщення та зберігання продукції та сировини для забезпечення виробництва та продажу[2].

Вдале географічне розташування України на перетині транспортних шляхів Європи та СНД, а також нинішній курс України, спрямований на розширення зовнішньоекономічної діяльності, сприяють розвитку зовнішньоекономічних зв'язків України і зумовлюють значне збільшення обсягу торгівлі з іншими країнами. А так як аграрні підприємства мають проблеми з якістю та своєчасністю доставки своєї продукції під час здійснення

зовнішньоекономічної діяльності, то в таких умовах постає необхідність розвитку транспортної логістики.

Вона надає можливість вирішення питань оптимізації розмірів аграрних підприємств, визначення потреби підприємства в основних засобах виробництва, організації продуктивного використання основних засобів, забезпечення технічного обслуговування та ремонту машин, будівель та обладнання для підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств. Тож необхідним було б впровадження на аграрних підприємствах відділу логістики, в яких логіст міг би максимально ефективно поєднувати всі види логістики на підприємстві, так як всі вони разом будуть давати максимальний результат під час здійснення зовнішньоекономічної діяльності[3].

З розвитком логістики в аграрному секторі стануть можливими: покращення технічного оснащення господарських формувань; розвинення транспортної мережі з можливістю відстежування транспортування; розроблення зручнішої упаковки для готової продукції; розширення мережі продажів; прискорення процесу отримання інформації; покращення рівня сервісу. Все це, в свою чергу, дозволить підвищити ефективність зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств.

Література

1. Пономарьова Ю. В. Логістика : навч. посіб. / Ю. В. Пономарьова. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 192 с.
2. Крикавський Є. В. Логістичне управління / Є. В. Крикавський. – Львів : НУ «Львівська політехніка», 2005. -- 683 с.
3. Б. Яцек. Застосування транспортно-логістичних систем в аграрних підприємствах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.insightmarketing.eu/publikacje/>

СУТЬ І ОСНОВНІ СКЛАДОВІ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО МЕХАНІЗМУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Мельник А.В. магістрант

Миколаївський національний аграрний університет

Для підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств важливу роль відіграє впровадження новітніх технологій та досягнень науково-техніко-технологічного прогресу. Цей процес здійснює зв'язок науки з виробництвом та дасть змогу розвиватися аграрним підприємствам на більш якісній основі. Широкомасштабне впровадження інновацій завжди потребує значних капіталовкладень. Подальший розвиток аграрних підприємств без інноваційно-інвестиційного забезпечення неможливий, що і обумовило актуальність теми.

На думку багатьох вчених, а саме В. М. Гейця, М. Данько, Л. А. Жаліло, А. К. Кінаха, В. Мартиненка існує необхідність у формуванні єдиного механізму, що допомагав би аграрним підприємствам створювати більш якісну, конкурентоспроможну та стандартизовану продукцію. Таким механізмом є інноваційно-інвестиційна діяльність, що направлена на підтримку інноваційно-інвестиційного оновлення аграрних підприємств і аграрного сектору взагалі[2].

В науковій літературі відсутнє єдине визначення сутності інноваційно-інвестиційного механізму, але ще К. Маркс у своїй моделі теорії інвестиційного процесу передбачив, що вона включає категорію інноваційної діяльності. Він зробив висновок, що інновації є засобом, що стимулює інвестування. Отже можна дати таке визначення поняттю «інноваційно-інвестиційний механізм» – це здатність і готовність регіону здійснювати ефективну інноваційну діяльність на основі залучених інвестицій.

У сільському господарстві розробка інновацій і їх впровадження пов'язано переважно з новими сортами рослин, нової техніки, новими ресурсозберігаючими технологіями, застосування яких у більшості випадків змінює характерні властивості сільськогосподарської продукції, що

виробляється, але не призводять до появи нових видів продукції. В сучасних умовах інноваційний шлях розвитку аграрних підприємств має три основних взаємозв'язаних напрями:

- інновації в людський фактор, що можливе лише при пріоритетному розвитку освіти, фундаментальних та прикладних науково-дослідницьких організацій, що розробляють нововведення, створення бази даних по інноваціях, а також інформаційно-консультаційної системи, що обслуговує сільськогосподарських товаровиробників;

- інновації в біологічний фактор, які пов'язані з розробкою та освоєнням нововведень, що забезпечують підвищення родючості ґрунтів, врожайності сільськогосподарських культур та продуктивності тварин;

- інновації технологічного характеру, які забезпечують вдосконалення техніко-технологічного потенціалу сільського господарства на основі застосування енерго- та ресурсозберігаючої техніки і наукомістких технологій[4].

За дослідженнями у 2010 році майже 20 % аграрних підприємств витрачали на розширення і вдосконалення виробництва більше 30 % власного доходу. Активно таку динаміку до зростання можна спостерігати у більш великих аграрних підприємствах та приватно-орендних товариствах. Інновації в основному впроваджуються в прибуткові рослинницькі галузі: 46% підприємств застосовують нові сорти і гібриди сільськогосподарських культур, 25% – нові сільськогосподарські машини та механізми, 14% – нові системи обробітку ґрунту. Незначний рівень (5%) використання науково -обґрунтованих сівозмін.

Для здійснення інноваційно-інвестиційної діяльності необхідна наявність потужного інноваційного потенціалу підприємства та великої кількості інвестиційно-привабливих проєктів. Лише формування інноваційно-інвестиційного механізму з урахуванням найважливіших елементів дасть змогу досягти високого рівня розвитку аграрних підприємств, який повинен включати

такі складові: розробку інноваційної моделі розвитку аграрних підприємств; формування координуючих органів та ефективного механізму стимулювання інноваційної діяльності у аграрних підприємствах; механізм ресурсного забезпечення відповідних програм та проектів (технологічне, кадрове, фінансове та ін.); впровадження науково-технологічних досягнень та забезпечення конкурентоспроможної продукції; розвиток аграрного сектору як найпріоритетної галузі економіки країни.

Література

1. Повна С.В. Експертно-консультаційне забезпечення інноваційно-інвестиційного розвитку аграрного сектору економіки : Дис. канд. Наук / С.В. Повна // 08.00.03 —2008.
2. Мокляк М. Інноваційно-інвестиційна модель розвитку аграрного виробництва в Україні / М. Мокляк //Актуальні проблеми сучасної економіки. — 2010.
3. Музика П.М. Активізація інноваційної діяльності в аграрному секторі економіки України / П.М.Музика // Економіка АПК. – 2005. - №8. – С. 42 – 45.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ НАРОЩУВАННЯ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Оплята В.С. магістрант

Миколаївський національний аграрний університет

Актуальність розвитку експортного потенціалу аграрних підприємств зростає в умовах глобалізації і міжнародної інтеграції, трансформації міжнародних економічних відносин і структури світової агропродовольчої системи. Розвиток експортного потенціалу аграрних підприємств визначається безліччю різноманітних взаємозв'язаних факторів, вплив яких на формування експортного потенціалу має як позитивні, так і негативні наслідки. У зв'язку з цим, основною і найбільш складною є проблема систематизації факторів

впливу на розвиток і реалізацію експортного потенціалу аграрних підприємств [3, с. 38].

Основними проблемами нарощування складових експортного потенціалу українських підприємств є:

- невідповідність світовим аналогам технічної та технологічної матеріально-виробничої бази підприємств призводить до зниження конкурентних переваг та рівня конкурентоспроможності експортної продукції, оптимізації виробничого потенціалу сільськогосподарських підприємств відповідно до наявної ресурсної бази та місцевих умов певних сільських територій;

- підприємствам бракує власних обігових коштів за складного механізму залучення зовнішніх джерел фінансування;

- адаптація до динамічно змінних вимог світового ринку вимагає від підприємств постійного розвитку у експортоорієнтованому промислово-виробничому напрямку [2, с. 235];

- низький рівень заробітної плати в сільському господарстві, яка майже вдвічі нижча її середнього рівня. При цьому її формування не закладає дієвих економічних стимулів для високопродуктивної праці;

- відсутність гнучкого фінансового планування та аналізу, несвоєчасне виявлення фінансової нестабільності;

- гострий ціновий диспаритет між сільськогосподарською продукцією та матеріально - технічними ресурсами, електроенергією, послугами, що надаються цим підприємствам;

- невизначеність структури, відсутня критеріальна база для оцінки, що ускладнює управління реалізацією і розвитком потенціалу підприємства, призводить до вибору неадекватних існуючим ринковим умовам стратегій розвитку, особливо інноваційних[1, с. 23].

Стратегічні напрямки формування та розвитку експортного потенціалу українських аграрних підприємств є:

- налагодження сучасної інфраструктури аграрного ринку;
- поліпшення взаємозв'язків українських аграрних підприємств з світовим ринком;
- налагодження співпраці підприємств аграрного сектору з науко-дослідними установами;
- збільшення експортного потенціалу вітчизняних підприємств шляхом сприяння і впровадження систем управління якістю;
- відродження і подальше піднесення великотоварних сільськогосподарських підприємств, створення мережі обслуговуючих кооперативів для забезпечення ефективного розвитку фермерських господарств та особистих підсобних господарств населення, відновлення соціальної інфраструктури села;
- здійснення інноваційної діяльності підприємствами аграрної сфери (що дасть змогу підвищити рівень їхньої конкурентоспроможності, зміцнити позиції на міжнародному ринку аграрних товарів та покращити ефективність виробничо-господарської діяльності загалом);
- формування і розвиток інформаційного потенціалу підприємства, оптимізація системи його управління, зниження ступеня ризику і підвищення обґрунтованість та оперативність управлінських рішень щодо забезпечення умов тривалого стійкого розвитку.

Література

1. Аметова Э.И. Экспортный потенциал предприятий АПК как показатель эффективности их функционирования на внешнем рынке / Э.И. Аметова // Культура народов Причерноморья. - Симферополь, 2009. - №81. - 21-24 с.
2. Мельник Т.М. Экспортный потенциал Украины: методология оценки та анализ / Т.М. Мельник // Економіка. - 2008. - 221-245 с.
3. Юхименко В. Экспортный потенциал Украины / В. Юхименко // Політика і час. — 2010. — № 12 .— 35 — 41с.

ЕКСПОРТНА ДІЯЛЬНІСТЬ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Петроченко О.М. магістр

Миколаївський національний аграрний університет

Актуальність розвитку експорту продукції аграрних підприємств зростає в умовах глобалізації і міжнародної інтеграції, трансформації міжнародних економічних відносин і структури світової агропродовольчої системи.

На сучасному етапі розвитку українських аграрних підприємств більшість з них не в змозі повною мірою розкрити експортний потенціал, насамперед через неконкурентоспроможність вітчизняних товарів на закордонних ринках. Вимоги ринку зумовлюють те, що розвиток аграрного виробництва і експорту продукції аграрних підприємств повинен ґрунтуватися на досягненнях науково-технологічно-технічного прогресу, здобутках науки, прискоренні інноваційних процесів [2].

З урахуванням міжнародного досвіду серед реальних важелів державної підтримки експорту в Україні можна виділити такі основні напрямки:

- фінансове сприяння з коштів державного бюджету;
- заходи податкового регулювання;
- митно-тарифне стимулювання;
- інформаційна підтримка національних експортерів.

Подальший розвиток однієї з найважливіших галузей економіки області - агропромислового комплексу – вимагає цілеспрямованого системного підходу у створенні експортного потенціалу. Миколаївщина має значні можливості для розвитку аграрного сектора, перетворення його на високоефективний, експортоспроможний сектор економіки, здатний забезпечити продовольчу безпеку. Природні кліматичні умови та родючі землі області сприяють подальшому розвитку АПК, дозволяють отримувати високі врожаї всіх

сільськогосподарських культур в обсягах, достатніх для забезпечення внутрішніх потреб і формування експортного потенціалу [1].

Україна, а також і Миколаївська область, була і залишається одним із експортерів продуктів харчування до країн, які мають менш сприятливі кліматичні умови для ведення сільського господарства. Проте необхідно, насамперед, забезпечити виробництво всіх видів сільськогосподарської продукції в обсягах, які повністю забезпечать внутрішні потреби країни в продовольстві та виключать економічно і соціально необґрунтований імпорт.

В Миколаївській області сконцентрувалися всі потенційно привабливі умови для формування та розвитку експортного потенціалу: привабливе географічне положення регіону; могутнє багатогалузеве виробництво; розгалужена транспортна система; розвинене портове господарство, які обумовлюють її стратегічне значення для розвитку економіки України [3].

Основними аграрними підприємствами-експортерами Миколаївської області залишаються ТОВ СП «Нібулон», ТОВ «Сандора», ТОВ «Агро-Торг», ВАТ «Зелений Гай», ФГ «Владам», ВАТ «Коблево» та інші.

На сьогодні спостерігається інтенсивна динаміка експорту аграрної продукції, обсяги якої зросли на 38% порівняно з аналогічним періодом минулого року. Значну частку експорту складають зернові. Зокрема, за жовтень 2012 р. аграрії експортували 3 мільйона тонн зернових, що стало рекордним показником експорту за один місяць.

Україна лідирує по експорту соняшникової олії, адже постачає її на зовнішній ринок більше 50% у світовій торгівлі. За даними Держкомстату за січень-вересень 2012 р. сільгоспвиробники експортували 2,6 мільйона тонн олії. Для країни сьогодні головне – розширити зовнішні ринки. Вже наступного року планується розпочати постачання соняшникової олії до Республіки Бангладеш, а також розпочати роботу з Китайської Народною Республікою [4].

Дослідження свідчать, що основними видами продукції зерновиробництва, які експортуються аграрними підприємствами

Миколаївської області є пшениця, ячмінь та кукурудза. В 2011 р. експорт даної продукції здійснювався більше ніж до 40 країн світу, основними з яких стали Єгипет, Саудівська Аравія, Туніс, Сирійська Арабська Республіка, Йорданія та Ефіопія.

Створюючи систему напрямків економічного розвитку експортного потенціалу, держава насамперед повинна прагнути регулювати пропозицію експортної продукції. Країни використовують різні стратегії щодо державної підтримки свого експорту. Багато в чому це залежить від стану економіки країни, етапу розвитку, на якому вона знаходиться, загальної економічної і політичної ситуації у світі. Використання запропонованих напрямків розвитку експортного потенціалу забезпечує можливість здійснення комплексної державної зовнішньоторговельної політики із взаємоузгодженням орієнтирів і можливостей економічного росту в контексті розвитку світового господарства.

Література

1. Бурковська А.В. Стан та проблеми зовнішньоекономічної діяльності регіону / А.В. Бурковська // Вісник аграрної науки Причорномор'я. – 2007. – №1 (39). – с. 55-61.
2. Губенко В.І. Реалізація експортного потенціалу АПК України в умовах глобалізації світової економіки / В.І. Губенко // Економіка АПК. – 2005. – №10. – с. 124.
3. Кваша С.М. Удосконалення аграрних зовнішньоекономічних відносин та особливості регулювання аграрного ринку в країнах ЄС / С.М. Кваша // Економіка АПК. – 2005. – № 4. – с. 18-23.
4. Сивачук О. Україна розширюватиме географію експорту соняшникової олії / О. Сивачук // Українські Національні Новини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unn.com.ua/ua/news/1008318-ukrayina-rozshiryuvati-geografiyu-eksportu-sonyashnikovoyi-oliyi/>

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА СВІТОВОМУ РИНКУ

Піскор С.М. студент

Миколаївський національний аграрний університет

Нерівномірність економічного розвитку країн світу пов'язана з розбіжностями природно-ресурсного потенціалу, забезпеченістю сировиною, енергією, трудовими ресурсами, рівнем науково-технічного розвитку, ємкістю внутрішнього ринку, залежністю від зовнішнього ринку. Конкурентна боротьба на світовому ринку, характер торговельної експансії, концентрація виробництва, накопичення і перелив капіталу ведуть до постійних змін в економічному потенціалі країн та регіонів, що відбивається на розвитку регіональних ринків товарів та послуг.

Метою є дослідження теоретичних аспектів формування конкурентних переваг аграрних підприємств на світовому ринку.

Харченко Т.Б. визначає конкурентоспроможність, як зумовлене економічними, соціальними та політичними чинниками становище країни або окремого товаровиробника на внутрішньому та зовнішньому ринках [3].

Серед дослідників, що займалися вивчення проблеми конкурентоспроможності слід виділити Г. Азоева, В. Л. Диканя, В. А. Машнова, Ю. Б. Рубіна, Л. Є. Басовський, О. П. Глудкин, Е. Б. Герасимов, Н. Золотухін, Л. П. Сулліван, Л. І. Федулова та Б. І. Герасимов та ін. Проте питання присвяченні розгляду теоретичних аспектів формування конкурентних переваг аграрних підприємств на світовому ринку потребують подальшого дослідження.

Конкурентоспроможність аграрного підприємства передбачає його можливість зберігати або розширювати конкурентні позиції на цільовому ринку та впливати на ринкову ситуацію через пропозицію якісної продукції, задовольняючи специфічні вимоги споживачів і забезпечуючи ефективність його функціонування.

Ринкова конкуренція змушує формувати і підтримувати конкурентні переваги аграрних підприємств для забезпечення конкурентоспроможності у сегменті ринку, де це підприємство працює. Іншими словами, конкурентоспроможність визначається багатьма факторами, серед яких особливе місце займають конкурентні переваги [1].

До суттєвих конкурентних переваг належить розташування виробництва в тій чи іншій природно-кліматичній зоні, а отже, врахування при цьому природно-кліматичних умов. Можна стверджувати, що виробляти необхідно той вид продукції, який користуватиметься попитом, а у зв'язку з цим доцільно обґрунтувати відповідні її обсяги, пов'язані з ними витрати. При цьому рівень виробництва багато в чому залежить від технології, матеріально-технічної бази і кваліфікації персоналу. Оскільки виробництво постачає на ринок продукцію, то воно регулює процеси реалізації, які залежать від вимог споживачів. Успішне просування продукції на ринок можливе при змістовній інформації про її якість, рекламі. Врахування витрат на збут, цін конкурентів, місця і каналу збуту важливо при обґрунтуванні раціональності в реалізації продукції. Одержані доходи від реалізації продукції є основою для фінансування підприємства, здійснення ним грошових операцій. Фінансування підприємства залежить від активів, які вказують на що витрачені гроші, власного капіталу, інформації звідки взяли гроші, кредиту, операційних витрат, податків, дивідендів. Результативними показниками є ліквідність, здатність підприємства витрачати кошти на повсякденні потреби, рентабельність власного капіталу, відношення чистого прибутку до власного капіталу [2].

Конкурентна перевага – наявність у системі якої-небудь ексклюзивної цінності, що дає їй переваги перед конкурентами. Конкурентні переваги підприємства, за джерелами їх виникнення, можна поділити на внутрішні та зовнішні.

За словами Войчак А.В. до зовнішніх конкурентних переваг підприємства можна відносити наступні:

- інформаційні – діючі на підприємстві системи збирання даних;
- кон'юнктурні - ринкові умови діяльності, конкурентне середовище;
- збутові - портфель замовлень, прийоми та методи розподілу продукції;
- цінові - рівень та можлива динаміка цін, їхня соціальна спрямованість;
- сервісні - рівень та якість послуг, що надаються підприємством [4].

До внутрішніх конкурентних переваг підприємства, за твердженням Войчак А.В., можна віднести такі:

- виробничі – продуктивність праці, економність витрат;
- організаційні – сучасність, прогресивність, гнучкість, структурованість наявної організаційної структури;
- наслідкові – ринкова культура підприємства, традиції, історія розвитку;
- економічні – наявність джерел фінансування, платоспроможність, прибутковість, ліквідність, рентабельність;
- географічні – розміщення, близькість до джерел матеріальних та людських ресурсів, ринків збуту, транспортних шляхів та каналів розподілу [4].

Довгостроковий курс розвитку підприємства у сучасних умовах повинен бути направлений на досягнення не стільки кількісних показників, скільки якісних. А тому формування конкурентних переваг аграрних підприємств є невід'ємною частиною їх конкурентоспроможності на світовому ринку, що в свою чергу веде до зайняття підприємством більш високих позицій на світовій арені.

Література

1. Кваша С.М. Конкурентоспроможність вітчизняної сільськогосподарської продукції на світовому аграрному ринку/ С.М. Кваша, Н.Є. Голомша // Економіка АПК. – 2006. – № 5. – С. 99–104.
2. Павлик В.П. Управління сільськогосподарським підприємством у ринкових умовах /. В.П. Павлик // Економіка АПК. – 2009. – № 1. – С. 28-35.
3. Харченко Т.Б. Забезпечення конкурентоспроможності підприємств як засіб ринкового реформування економіки // АПЕ. – 2003. – № 2. – С. 70-73.

4. Войчак А.В., Камишніков Р.В. Конкурентні переваги підприємства: сутність і класифікація // Маркетинг в Україні. – 2005. – № 2. – С. 50-53.

**УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ СУБ'ЄКТІВ РИНКУ ЗЕРНА**

Рябінський О.А. магістр

Миколаївський національний аграрний університет

Цілеспрямовану політику в області регулювання експорту сільськогосподарської продукції держава тільки починає формувати. Основною метою державної політики з урахуванням регіонального аспекту в сфері сільськогосподарського експорту має бути посилення ролі України та її регіонів у світовому продовольчому поділі праці в агропромисловому виробництві, формування основних товарних потоків і світових цін на продукцію аграрного сектору з урахуванням природного, економічного й науково-технічного потенціалу певної області.

Для досягнення зазначеної мети необхідно здійснювати формування і практичну реалізацію державної й регіональної політики в області експорту продовольства; сприяння підвищенню конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції; збільшення випуску продукції високої якості, що відповідає світовим стандартам; сприяння створенню організаційних, економічних і правових умов для просування продукції сільського господарства на світовий ринок; ефективний захист інтересів вітчизняних виробників і експортерів продукції аграрного сектору у відносинах з іноземними державами і міжнародними організаціями, пов'язаними з питаннями сільського господарства і продовольства. Держава відіграє особливу роль у застосуванні різних методів, форм й ефективного інструментарію для регулювання зовнішньоторговельної діяльності, у тому числі на зерновому ринку.

За результатами дослідження запропоновано ряд заходів, здійснення яких могло б сприяти підвищенню ефективності розвитку ЗЕД на ринку зерна. Як завершальний етап розвитку ринку зерна з урахуванням формування досконалої зовнішньоекономічної діяльності розглядається необхідність зміни структури управління зовнішньоекономічною діяльністю.

Формування механізму управління ЗЕД області має передбачати такі етапи:

1. Аналіз діючої системи управління;
2. Розроблення стратегії зовнішньоекономічної діяльності підприємств і АПК області в цілому;
3. Накреслення поточних заходів щодо підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності в межах прийнятої стратегії;
4. Формування системи управління зовнішньоекономічною діяльністю з метою реалізації її стратегії.

Для якнайповнішого використання потенціалу АПК Миколаївської області в зовнішньоекономічній діяльності та здійснення нею експортно-імпортних операцій з найбільшою віддачею, необхідні нові підходи до створення управлінських апаратів державного регулювання ЗЕД. Завдання реформування покладаються на місцеві органи влади. При цьому дуже важливою є цільова орієнтація і злиття в єдиний процес окремих установ і відомств, пов'язаних із зовнішньоекономічною діяльністю.

Основні завдання, що постали перед владними структурами області стосовно реалізації їх повноважень у зовнішньоекономічних відносинах, полягають у наступному:

- створення Координаційної ради по зовнішньоекономічній діяльності при адміністрації області;
- забезпечення формування й реалізації обласної комплексної програми розвитку ЗЕД, включаючи експорт сільськогосподарської сировини і продовольства, програми залучення іноземних інвестицій в аграрний сектор;

- створення великих галузевих експортно-імпортних об'єднань в АПК, що сприяло б скороченню дрібних посередницьких фірм, які діють нині у сфері зовнішньоторговельних операцій в АПК. Організуючу роль у створенні таких об'єднань можна покласти на союзи підприємців і експортерів, створені на добровільній основі. Звідси випливає висновок, що державне регулювання ЗЕД буде поєднуватися з недержавним регулюванням.

Механізм управління зовнішньоекономічною діяльністю неможливий без інформаційного обслуговування. Необхідна така інформація, яка б дозволила будь-якій фірмі чи підприємству регіону не тільки правильно оцінити кон'юнктуру ринку й конкретну угоду, але і з достатнім ступенем імовірності дати прогноз на перспективу.

Перспективними заходами державного регулювання й підтримки діяльності зовнішньоторговельного ринку зерна повинні бути:

- цільове кредитування виробників зерна щодо стимулювання зовнішньоекономічної діяльності;
- упорядковане зниження цін на продукцію зернового господарства й промисловості;
- створення обласних резервів зерна в необхідних обсягах із метою регулювання ринку шляхом товарних інтервенцій, забезпечення необхідних перехідних запасів зерна;
- удосконалення інфраструктури і фінансових механізмів на зовнішньоторговельному ринку зерна;
- стимулювання вітчизняних й іноземних інвестицій для цілей формування та розвитку зовнішньоторговельної діяльності;
- посилення експортного й валютного контролю.

Література

1. Кожем'якіна М. Ю. Інвестиційне забезпечення як основа розвитку аграрної економіки України / М. Ю. Кожем'якіна // Економіка АПК. – 2009. – № 12. – С. 68-73.

2. Кутідзе Л. С. Експортний потенціал регіону : сутність, діагностика, механізми реалізації : монографія / Л. С. Кутідзе. – Запоріжжя : Запорізь. нац. ун-т, 2011. – 318 с.

3. Косодій Р. П. Проблеми сільського розвитку в умовах глобалізації / Р. П. Косодій // Економіка АПК. – 2009. – № 4. – С. 132-138.

ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНИ В ЕКСПОРТІ ЗЕРНОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

Садурська О.М. студентка

Миколаївський національний аграрний університет

В сучасних умовах ринкової економіки виникає потреба інтеграції України у світовий економічний простір. Враховуючи те, що в Україні провідною галуззю міжнародної спеціалізації є сільськогосподарське виробництво, зміцнення позицій на світовому ринку аграрної продукції є одним із першорядних завдань держави. Особливу увагу слід звернути на експорт продукції зернових культур, по яких країна має конкурентні переваги на світових ринках.

Для утримання позицій з торгівлі зерном на міжнародному ринку, вітчизняним товаровиробникам необхідно постійно вводити інвестиції у підвищення ефективності діяльності, запровадження інноваційних технологій з виробництва конкурентоспроможної продукції. Однак, формування експортних позицій необхідно здійснювати із урахуванням внутрішнього продовольчого забезпечення населення України, дотриманням технології вирощування продукції, охорони навколишнього середовища та розвитку сільських територій.

Головні проблеми, що пов'язані з формуванням орієнтованої на експорт структури економіки, полягають в першу чергу у тому, щоб визначити пріоритетні галузі чи види виробництва, в яких потрібно розвивати експортну

орієнтацію, а також те, за рахунок яких механізмів цей розвиток має забезпечуватися.

Сьогодні Україна веде експортні та імпорتنі операції щодо продовольства з 50 країнами світу. Позитивне сальдо аграрної продукції сприяє покращенню ситуації зі станом платіжного балансу держави. За останні роки частка України в світовому експорті зернових суттєво зросла.

На теперішній період постерігається інтенсивна динаміка експорту аграрної продукції, обсяги якої зросли на 38% у порівнянні з аналогічним періодом минулого року. Значну частку експорту складають зернові. У 2011-2012 маркетинговому році Україна експортувала близько 23 млн тонн зерна з рекордного в історії країни врожаю 56 млн тонн. Враховуючи, що Україні для внутрішнього споживання вистачає 26 млн тонн зерна, обсяг нереалізованого експортного потенціалу становив не менше 5 млн тонн. Тому з урахуванням минулорічних запасів зернові залишки країни сягають 10 млн тонн.

Згідно з даними Міністерства аграрної політики і продовольства, експорт пшениці за підсумками 2011/2012 маркетингового року, зріс на 26,4%, до 5,17 млн. тонн (з них майже 3,1 млн. тонн продовольчої, 2,1 млн. тонн фуражної), зокрема, у 2012 році експорт зерна склав 5,5 млн. т.

У першій половині 2011/2012 маркетингового року - найбільше зернових з України експортувала компанія "ХлебІнвестбуд", на неї припадає 2,8 млн. тонн усього експорту зерна, що у відсотках – 13,7 %. Від лідера трохи відстає холдинг "Нібулон" – 10 %, а на третє місце в рейтингу найбільших зернотрейдерів посідає "Кернел", що займає 8,7 % загального експорту.

Також серед провідних зернотрейдерів країни традиційні учасники рейтингу - транснаціональні компанії. На компанії "Луї Дрейфус", "Альфред Топфер", "Каргілл", "Бунге" і "Сарна" сумарно припало близько чверті всього українського зернового експорту.

За даними статистичного збірника «Україна у цифрах 2011 рік» можемо визначити, що у 2011 році при урожайності 33,5 ц/га, валовий збір пшениці

склав – 22324 тис. т. Припустимо, що якщо при сталій площі збирання урожаю, урожайність збільшилась до 35 ц/га, то можна було б отримати 23300 тис. т валового збору, тобто додаткових 24000 т, що могли експортувати. Для досягнення таких перспектив потрібно залучати інтенсивні напрямки розвитку зерновиробництва.

Структура експорту зернових культур за 2008-2011 роки у вартісному виразі складає: 2008 р. - 3703,8 млн. дол. США, 2009 р. - 3556,2 млн. дол. США, 2010 р. - 2467,1 млн. дол. США, 2011 р. - 3617,1 млн. дол. США [1].

Маючи значні та зростаючі обсяги експорту, сільськогосподарські підприємства України щороку стикаються з однаковими проблемами економічної ефективності, що обумовлені нестабільними цінами реалізації зернових культур.

Виявлено, що на розвиток зернового ринку України впливають два потужних фактори: 1) стан світової біопаливної промисловості, що використовує зерно як сировину; 2) стан експортної інфраструктури зернового ринку.

Серед комплексних економічних заходів щодо стимулювання зовнішньої торгівлі зерном найбільш ефективним є фінансова підтримка держави вітчизняних експортерів, в тому числі із залученням інвестицій з державного бюджету, що передбачає використання механізмів кредитування експорту, страхування експортних кредитів, надання державних гарантій.

За викладеним матеріалом можна зробити висновок, що стратегічна галузь економіки України – це зерновий сектор, який визначає обсяги пропозиції та вартість основних її видів для населення, зокрема продуктів переробки. Важливим аспектом регулювання зовнішньоекономічної діяльності товаровиробників на ринку зерна є об'єктивна оцінка цінової ситуації. Так, як для українського зернового ринку характерними є дві цінових крайності: у неврожайні роки – ціни високі, у врожайні – низькі, але виробник та споживач опиняються у ситуації, коли ціни високі для споживача але низькі для

виробника, а держава не спроможна відрегулювати ціни, забезпечивши баланс інтересів учасників ринку. Україна не в повному обсязі використовує свій експортний аграрний потенціал, що обумовлено недостатньою конкурентоспроможністю продукції на відміну від інших світових експортерів. Для більш ефективної інтеграції країни на світовий агропродовольчий ринок з боку держави підприємствами повинні залучатись грошові кошти. Держава повинна зменшити податкове навантаження на сільськогосподарські підприємства.

Література

1. Статистичний збірник «Зовнішня торгівля України у 2011 році» / [за ред. А.О. Фризоренко]. – К.: Консультант, 2012. – 35 с.
2. Шпикуляк О. Проблеми розвитку та регулювання аграрного ринку /О.Шпикуляк // Економіка АПК. – 2009. – №7.

ПІДВИЩЕННЯ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Сафаров Р.А. магістр

Миколаївський національний аграрний університет

Питання формування та вдосконалення експортного потенціалу регіону та галузі, теоретичні аспекти та різні підходи щодо трактування понять «експортного потенціалу» висвітлені у працях, дослідженнях та публікаціях таких вчених як професор А. Н. Азрілян, М. Сейфуллаєва, Верхоглядова Н.І, Миско К.М, Орловська Ю.В, Дугінець Г.В, Капіцин В, Брикова І.В. [1]

Однак, якщо розглядати експорт як вагомий чинник впливу на економічне зростання, на інтеграцію країни у світове господарство, то він набуває ознак потенціалу, тобто прихованої здатності забезпечувати досягнення поставленої мети та вирішення певної проблеми суспільного розвитку [4].

Експортний потенціал має двоєдину природу, оскільки базується як на національному підході до визначення можливостей виробництва, так і на врахуванні конкурентних умов світового ринку щодо реалізації виробленої експортної продукції [5].

В Миколаївській області діють десятки аграрних підприємств, що займаються виробництвом сільськогосподарської продукції та супутніх, похідних товарів. Провідними агропромисловими підприємствами Миколаївської області є ТОВ СП «Нібулон», Державне підприємство «Хлібна база №76» Арбузинського району, Аграрне підприємство «Благодатненський птахопром», Сільськогосподарське товариство з обмеженою відповідальністю «Промінь», ЗАТ «Оберіг», ДП ДГ «Агрономія», ВАТ «Радсад», Державне сільгосподарське підприємство "Миколаївська птахофабрика", ЗАТ "Аваль-Еталон", Приватне сільськогосподарське підприємство "Аскер", Сільськогосподарський виробничий колектив "Зеленоярське", ТОВ "Добробут", ТОВ "Іванівське" , ТОВ "С-РОСТОК", ЗАТ "Возко", ЗАТ "Вікторія", ТОВ "Українська шкіропереробна компанія" та багато інших. Велика частина цих підприємств має всі можливості щодо експорту цієї продукції [2].

Кращим прикладом підприємства Миколаївської області, яке займається експортом сільськогосподарської продукції, є ТОВ СП «Нібулон». Це велике підприємство, що функціонує вже 20 років, має величезний експортний потенціал, який включає в себе експорт таких культур, як:

- Кукурудза
- Соняшник
- Пшениця
- Рапс
- Жито
- Сорго
- Ячмень

Продукція «Нібулон» експортується більш ніж в 25 країн світу, серед яких Італія, Іспанія, Португалія, Корея, Алжир, Малайзія, Лівія, Нідерланди, ОАЕ, Сирія, Судан, Туніс, Турція, Ефіопія, Бельгія та інші.[2]

Серед регіонів України зовнішня торгівля Миколаївщини утримувала середні позиції. У 2011 році питома вага області у загальноукраїнському експорті товарів становила 3,9% (6 місце серед регіонів України), в імпорті – 1,7% (10 місце). При цьому 5 місце в експорті товарів займала Луганська область (4,8%), 7 – Одеська (3,6%). У порівнянні з сусідніми областями Миколаївщина експортувала товарів у 6,1 рази більше, ніж Кіровоградщина, у 4,4 рази більше, ніж Херсонщина, і майже на 6% перевищила експорт Одеської області [3].

Попри все, Миколаївська область має достатній потенціал для нарощування обсягів виробництва аграрної продукції, що дасть змогу підвищити експортний потенціал області. Таким чином, до найважливіших чинників нарощування експортного потенціалу підприємств аграрного сектору Миколаївської області слід віднести наступне:

1. загальне поліпшення ситуації в аграрному секторі економіки області як головного постачальника сировини шляхом використання таких переваг, як вигідне географічне розташування, сприятливі кліматичні умови, висока природна родючість ґрунтів й раціональне їх використання;

2. підтримувати та раціонально розпоряджатися іншими наявними можливостями й сильними сторонами регіону з метою приваблення інвестицій, запровадження інноваційних технологій для виробництва високоякісної продукції, конкурентоспроможної на зовнішніх ринках із відповідним підтвердженням її якості та безпечності для споживачів [5].

3. створення в області великих агрохолдингів, які є дуже перспективними і поєднують у собі переваги всіх аспектів господарської діяльності, від виробництва і до експорту продукції іноземним партнерам

Література

1. Сейфулаєва М. Є. Експортний потенціал регіонів в умовах глобалізації світової економіки / Сейфулаєва М.Є., Капіцин В. М. // Маркетинг.— 2001. — № 1.— С. 3–7.
2. Періодичне видання «Аграрний тиждень» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://a7d.com.ua/>
- 3 Статистична інформація [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Державного комітету статистики України – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
4. Верхоглядова Н.І. Визначення напрямків стимулювання експортного потенціалу Дніпропетровського регіону / Орловська Ю.В, Дугінець Г.В.// Вісник Дніпропетровського університету. — 2010. — № 10/2. — С.3–8.
5. Рогачов В.В. Експортний потенціал Росії: стан, орієнтири та умови розвитку / Зовнішньоекономічний бюлетень. — 2008. — № 5. — С. 14–17.

ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ВИНОГРАДАРСЬКО-ВИНОРОБНОГО ПІДКОМПЛЕКСУ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Саяпіна О.В. магістрант

Миколаївський національний аграрний університет

Стратегія зовнішньоекономічної діяльності підприємства – це комплекс управлінських рішень, які звужують всю множину можливих зовнішньоекономічних дій підприємства до сукупності найбільш ефективних з точки зору довгострокових цілей сформульованих у загальній стратегії [1]. При формуванні такого комплексу рішень мають враховуватися можливі дії та протидії інших учасників ринкових відносин.

Сильними сторонами виноградарсько-виноробного підкомплексу Миколаївської області є: сприятливі природні умови для розвитку

виноградарства; за розмірами площ насаджень та виробництва винограду регіон знаходиться на 3 місці в державі; високий рівень рентабельності виробництва винограду.

У той же час поряд із сильними сторонами підкомплексу існують і слабкі сторони: тенденція до скорочення загальних площ виноградних насаджень; погіршення ситуації по забезпеченню господарств області посадковим матеріалом; застарілі технології виробництва; незадовільне технічне забезпечення і т.д.

Проведений SPACE-аналіз діяльності підприємств підкомплексу показав, що плануючи свою діяльність на перспективу виноградарсько-виноробним підприємствам слід орієнтуватись на розробку і впровадження агресивної стратегії ведення бізнесу у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Агресивна стратегія передбачає пряму інтеграцію у зовнішній ринок поєднану з централізованою диверсифікацією та розвитком продукції.

Підприємства виноградарсько-виноробного підкомплексу Миколаївської області можна умовно поділити на дві групи: перша – підприємства, які функціонують на зовнішньому ринку (ПАТ “Коблево”, ТОВ “Сандора”, ПАТ “Зелений гай”) і друга – господарства, для яких діяльність на ньому лише у перспективі (ПАТ “Радсад”, ДП “Володимирське, СЗАТ “Ольвія” та ін.).

Ми дійшли висновку, що першочерговою для розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств, які вже здійснюють зовнішньоекономічну діяльність є стратегія ринкової диференціації, що передбачає завоювання нових ринків збуту продукції, що і є першочерговим завданням підприємства [2].

Для другої групи господарств, що прагнуть вийти на зовнішній ринок, дієвою буде стратегія інтенсифікації виробництва, що відповідає усім поставленим цілям та завданням підприємств, вона допоможе удосконалити виробничо-господарську діяльність та поліпшити якість випускаємої продукції. Також вина відповідатимуть міжнародним стандартам, тим самим відкривши для господарств зовнішні ринки збуту.

При виборі стратегій розвитку підприємствам слід обирати одну, яка повністю відповідає цілям господарства, проте поєднуючи її з особливостями інших стратегій, які допоможуть підприємству вчасно реагувати на зміни навколишнього середовища [3].

Література

1. Іжик П. Як зробити вино українським брендом / П.Іжик // День. – 2010. - №68. – С. 6-9.
2. Гаркуша О.М. Стратегія відновлення і високоефективного функціонування виноградарсько-виноробного підкомплексу АПК України в умовах ринкової економіки: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.07.02 / Миколаїв. держ. аграр. ун-т., - М., 2002. – 12 с.
3. Тимофіїва С.Б. Про деякі теоретичні аспекти стратегії конкурентоспроможності / С.Б. Тимофіїва // Коммунальное хозяйство городов. – 2008. – №85. – С.293-297.

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ ЛІБЕРАЛІЗМУ ТА ПРОТЕКЦІОНІЗМУ В РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНОГО РИНКУ АГРАРНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Старинець В.Г. магістр

Миколаївський національний аграрний університет

Однією з головних концепцій розвитку загальнодержавної зовнішньоекономічної політики повинно стати розробка моделі внутрішнього державного регулювання з наданням окремим регіонам повноважень щодо повномасштабних утверджень на рівні сучасних світових стандартів ринкових відносин з іншими державами, регіонами, підприємствами і підприємцями в межах наданих їм державою повноважень. Це забезпечить поступове виправлення допущених деформацій, розширить спектр міжнародного співіснування, наповнить діючі ринкові структури конструктивним змістом міжнародного співіснування. Тобто регіональний підхід зовнішньоекономічної

політики повинен радикально змінити традиційну вертикальну схему державного управління на горизонтально-вертикальну або навіть на горизонтальну. На зміну жорсткій управлінській підпорядкованості областей та міст урядовому центру повинна прийти оптимальна господарська взаємодія регіонів у рамках єдиної загальнодержавної зовнішньоекономічної політики

Актуальним є надання регіонам більш певних прав і визначення правового поля їх діяльності, державної підтримки (у тому числі законодавчої), повніше розкриття експортного потенціалу окремих регіонів, що значно розширює склад учасників зовнішньоекономічної діяльності. За рахунок цього повинна підвищитися конкурентоспроможність експортних виробництв у регіонах, що в свою чергу приведе до збільшення нових робочих місць, поповнення прибуткової частини місцевих бюджетів.

Розробка нової більш удосконаленої зовнішньоекономічної регіональної політики потребує насамперед визначення цілей і пріоритетів національного та регіонального розвитку з урахуванням особливостей трансформаційного етапу вітчизняної економіки та наслідків глибокої соціально-економічної кризи. Зовнішньоекономічна регіональна політика має бути комплексною, органічно пов'язувати всі види зовнішньоекономічної діяльності – зовнішню торгівлю, валютну та інвестиційну політику, науково-технічні зв'язки тощо.

На нашу думку, для вирішення першочергових завдань зовнішньоекономічного реформування виконавча та законодавча влада в Миколаївській області повинні зосередити зусилля на вирішенні таких пріоритетів та цілей, як:

- недоторканість національного суверенітету;
- свобода підприємництва у зовнішньоекономічній сфері за активної регулятивної ролі загальнодержавних та органів місцевого самоврядування;
- безумовне дотримання законів усіма суб'єктами зовнішньоекономічної підприємницької діяльності та їх рівність перед законом, а також недискримінація;
- верховенство закону в регулюванні зовнішньоекономічної діяльності;

- здійснення комплексу заходів щодо прискорення структурної перебудови галузей народного господарства області у напрямку стабілізації виробництва товарів народного споживання та нарощування обсягів експортоспроможної та імпортозамінної продукції;

- завершення в регіоні процесу приватизації і роздержавлення майна, вживання дієвих заходів, направлених на підтримку розвитку малого та середнього бізнесу, оскільки вони є найбільш інертними на зовнішньому ринку, та інших ринкових відносин;

- забезпечення комплексного вирішення в області проблеми охорони навколишнього середовища та заходів соціального захисту населення;

- застосування заходів щодо раціонального використання трудових ресурсів і забезпечення найбільш повної зайнятості населення Миколаївської області.

Всі ці заходи необхідно впроваджувати в села і міста Миколаївської області згідно із наданими повноваженнями органам місцевого самоврядування.

На нашу думку, основним завданням для докорінного поліпшення ситуації у сфері зовнішньоекономічної діяльності можна досягти за допомогою комплексу заходів зовнішньоекономічної регіональної політики, направлених на державне стимулювання експорту продукції, а також на збільшення його обсягу та підвищення ефективності.

Програми розвитку зовнішньоекономічної політики Миколаївської області повинні, ми вважаємо, проходити в декілька етапів.

На першому етапі повинен продовжитись процес стабілізації та нарощування експортної діяльності підприємств, які вже успішно працюють на світовому ринку та мають певні конкурентні переваги, створитися умови для реалізації інвестиційних проектів, поліпшитись структура експорту в напрямі збільшення глибини переробки сировини.

На другому етапі повинен продовжитись процес нарощування обсягів експорту з одночасним зниженням питомої ваги сировини, розширитись

асортимент експорту товарів та послуг, а також потрібно якісно перебудувати зовнішньоекономічні зв'язки за рахунок освоєння нових ринків збуту.

На третьому етапі, на нашу думку, повинно передбачатись найповноцінніша реалізація експортного потенціалу Миколаївської області, диверсифікація його структури, широкий вихід на зовнішні ринки, значні обсяги залучення інвестицій.

Література

1. Кухарська Н. Експортно-імпортна політика України: роки незалежності [продовження] / Кухарська Н. // Регіональна економіка. – 2005. – № 3. – С. 57-66.

2. Лісаченко І. В. Проблемні питання розвитку зовнішньої торгівлі та економіки України / Лісаченко І. В. // Ринкова трансформація економіки постсоціалістичних країн : стан, проблеми, перспективи : матеріали III Міжнар. форуму молодих вчених : у 3 т. – Харків : ХНТУСГ, 2008. – Т. 1. –С. 73-75.

ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ІНФРАСТРУКТУРНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Стефанович О.С. магістр

Миколаївський національний аграрний університет

Розвиток зовнішньоекономічної діяльності підприємств агропромислового комплексу України в сучасних умовах доводить необхідність суттєвої трансформації системи економічних відносин, яка охоплює виробництво, рух, експорт аграрної продукції. Однак, ефективність здійснення зовнішньоекономічної діяльності аграрними підприємствами неможлива без створення відповідної інфраструктури, яка забезпечить вільний рух агропромислової продукції, сільськогосподарської сировини, продовольства та засобів виробництва від експортерів, імпортерів до споживачів.

Формування інфраструктури зовнішньоекономічної діяльності в АПК України відбувається повільними темпами. Йдеться про створення та

забезпечення умов для ефективного функціонування достатньої кількості аграрних бірж, оптових ринків, аграрних палат, агроторгових домів, магазинів, аукціонних торгів племінною та продуктивною худобою, системи цінового моніторингу, торгово-кредитних компаній та інших елементів інфраструктури зовнішньоекономічної діяльності.

Необхідність подальшого формування та функціонування інфраструктури зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств продиктована викликами глобалізації. Сьогодні більшість вітчизняних експортерів агропродукції потребують підтримки, суть якої полягає у кооперації зусиль сільськогосподарських виробників для одержання необхідної інформації, заготівлі, переробки і збуту своєї продукції, отримання кредитів на придбання сучасної техніки, застосування нових технологій у рослинництві та тваринництві.

Аналіз вказує на необхідність формування нових наукових підходів до управління зовнішньоекономічною діяльністю аграрних підприємств шляхом подальшої розбудови відповідної інфраструктури. Її функціонування буде сприяти забезпеченню більш повного охоплення зовнішніх ринків, задоволення запитів імпортерів, одержання максимуму сукупного прибутку АПК області.

Створення структури, яка б виконувала функцію управління зовнішньоекономічною діяльністю аграрних підприємств, зараз здобуває особливу значимість у зв'язку з подальшим розвитком ринків сільськогосподарської сировини і продовольства в цілому, потребами сільськогосподарських товаровиробників. Саме тому необхідна розробка ефективної організаційно-функціональної моделі центру координації зовнішньоекономічної діяльності як частини цільової ринкової інфраструктури області.

На нашу думку, вирішення проблем можливе на основі організації мережі регіональних (обласних) центрів координації зовнішньоекономічної діяльності, інтегрованих у систему обласної ринкової інфраструктури. Її основні ланки: регіональний центр координації зовнішньоекономічної діяльності, районні

(міжрайонні) представництва.

Управління зовнішньоекономічною діяльністю аграрних підприємств на основі центрів координації зовнішньоекономічної діяльності буде здійснюватися в результаті керованості руху матеріальних, товарних та інформаційно-маркетингових потоків суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності регіону.

Представництва центрів будуть виконувати функції адміністрування потоків ресурсів виробництва.

Товаровиробники одержать значну економію часу та фінансових ресурсів на проведення інформаційних та маркетингових заходів, матеріально-технічного забезпечення можливість стратегічно правильно і вчасно орієнтувати виробництво на ринкові потреби. Послідовне впровадження і широке застосування комп'ютерних технологій, мереж зв'язку, інших інноваційних засобів і методів повинне забезпечити максимум ефективності від вкладення засобів у формування даного інституту інфраструктури.

Однією з переваг центрів координації перед збутовими, маркетингово-збутовими й іншими спеціалізованими кооперативами, що поєднують виробників окремих видів продукції, — охоплення всього асортименту товарної сільськогосподарської продукції області або району та надання більш широкого спектру послуг.

Організація функціонування центрів дозволить:

- найбільш повно задовольняти інтереси сільгосптоваровиробників у реалізації товарної продукції, знаходити ніші світових ринків, враховуючи внутрішньогосподарську і міжгосподарську спеціалізацію;
- одержувати не тільки економію витрат, але і прибуток при проведенні заходів, результати яких мають комплексний ефект для товаровиробників та експортерів аграрного сектора;
- задовольняти запити оптових і роздрібних торговельних підприємств, пропонуючи різноманітний спектр послуг;
- забезпечувати організацію альтернативних і багатоваріантних

товаропотоків у пошуку оптимальних схем, що буде сприяти досягненню максимального прибутку партнерами;

- формувати багатоканальність джерел доходів для діяльності центрів;
- удосконалювати виробничу структуру за допомогою управління матеріальними та товарними потоками, забезпечуючи тим самим збалансованість розвитку сільськогосподарського і підсобного виробництва.

Література

1. Олейко В. Деякі проблемні аспекти зовнішньоекономічної діяльності України / В. Олейко, О. Демянюк // Галицький економічний вісник. – 2008. – № 2(17). – С. 16-19.

2. Саблук П. Т. Кластеризація як механізм підвищення конкурентоспроможності та соціальної спрямованості аграрної економіки / П. Т. Саблук, М. Ф. Кропивко // Економіка АПК. – 2010. – № 12. – С. 3-14.

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ РОЛІ РЕГІОНАЛЬНИХ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В 124

Сурдул В.Ф. магістр

Миколаївський національний аграрний університет

Однією з актуальних проблем налагодження ефективної системи регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні є більш чітке розмежування повноважень органів державного управління та органів місцевого самоврядування у цій сфері на користь регіонів. Законодавча база з цього питання ще недостатньо розроблена, а саме воно є предметом дискусій в економічній літературі, що дає підстави сподіватися на раціональне і своєчасне вирішення існуючих проблем. Проведені дослідження вказують на об'єктивну необхідність делегування повноважень центральних органів державної влади в сфері регулювання зовнішньоекономічної діяльності на регіональний рівень.

У регіонах повинно здійснюватись ретельне розмежування компетенції

законодавчих і виконавчих органів влади та налагодження плідної взаємодії між ними в сфері зовнішньоекономічної діяльності. З одного боку, ця взаємодія повинна створювати привабливість регіонам, гарантії надійності іноземним партнерам, податкову прозорість, використовувати ключові можливості регіону тощо. З іншого – має забезпечувати внутрішньорегіональну співпрацю між місцевими та зарубіжними учасниками зовнішньоекономічної діяльності (спільні стратегії і плани, виробнича і соціальна інфраструктура, локальне лідерство світового рівня).

Що стосується інструментів підтримки зовнішньоекономічної діяльності з боку регіональних органів влади, то з метою сприяння реалізації державної політики розвитку підприємництва і формування ринкової інфраструктури необхідно враховувати наявність економічних важелів регулювання цієї діяльності в регіоні. До них, в першу чергу, відносяться заходи щодо створення сприятливого інвестиційного клімату.

Узагальнення сучасних концепцій зовнішньоекономічної управлінської політики переконує, що регіональні органи влади повинні зосереджувати увагу на розвитку напрямів діяльності, які забезпечують результати в довготерміновому періоді, тобто мають стратегічний, фундаментальний характер. Це, насамперед, стимулювання внутрішньої конкурентної боротьби, визначення співзвучних із національними інтересами регіональних пріоритетів, урізноманітнення й підвищення якісного рівня попиту, тиск на місцевих виробників з метою дотримання ними світових стандартів конкурентоспроможності, формування сучасних вискоелективних способів виробництва тощо. Найпотужнішим засобом підтримки зовнішньоекономічної діяльності області виступає забезпечення інноваційної природи розвитку регіонального економічного комплексу.

На управлінську діяльність регіональних органів влади України суттєво впливає загальна ситуація в галузі зовнішньоекономічних відносин, здійснюваних суб'єктами господарювання нашої країни.

Ефективним інструментом управлінської політики регіональних органів

регулювання зовнішньоекономічної діяльності є розробка серії довідників для бізнесменів, які бажають працювати в регіоні, насамперед для потенційних інвесторів. При їх підготовці слід спиратися на сучасні теоретичні положення та концепції економічної науки. Відповідно на перший план часто висувається презентація транспортних можливостей, що відображає процес глобалізації ринків, втягування місцевих господарських комплексів до міжнародної економічної діяльності. Згідно з концепцією «людського капіталу», однією з найцінніших переваг регіону виступає високий освітній рівень населення, а відтак – велике значення мають якісні характеристики місцевих навчальних закладів, насамперед університетського рівня. У багатьох з-поміж розглянутих базових довідників підкреслюється наявність у структурі вищих закладів освіти регіону так званих «дослідницьких парків». Особлива увага потенційних інвесторів звертається на таку рису регіонального господарства, як достатня кількість кваліфікованої робочої сили.

Згідно з принципами стабільного розвитку регіональної економіки, характеризуючи галузеву структуру економічного комплексу регіону, у довідникових джерелах слід акцентувати увагу, перш за все, на галузях, які мають найбільший потенціал зростання. Саме їх підтримка повинна виступати основним предметом цільової політики регіональних організацій економічного розвитку. Ще одна важлива риса базових регіональних довідників зумовлена змістом впливової концепції «якості життя». Відповідні питання характеризуються дуже докладно з метою зацікавити іноземних бізнесменів та залучити їх до регіону спочатку як туристів для того, щоб із сфери культурної згодом переорієнтувати на участь у місцевому господарському житті. Особлива увага в цьому контексті приділяється належному рівню особистої безпеки та високому ступеню розвитку закладів охорони здоров'я й рекреації.

В Україні ключовим елементом регіональної складової міждержавного співробітництва повинно виступати розв'язання актуальних проблем удосконалення зовнішньоекономічної політики регіональних органів урядування, й передусім – вирішення конкретних питань розвитку регіональної

експортної та інвестиційної діяльності.

Література

1. Клімова І. М. Економічний механізм регулювання експорту сільськогосподарської продукції / І. М. Клімова // Економіка АПК. – 2007. – № 12. – С. 127-132.

2. Концепція ціноутворення на сільськогосподарську продукцію / [Саблук П. Т. та ін.] // Економіка АПК. – 2008. – № 1. – С. 3-20.

3. Черевко В. Д. Концептуальне моделювання інфраструктурної та інвестиційної стратегій в АПК. Інноваційний підхід / В. Д. Черевко, Т. Д. Гошко // Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Ґжицького. – 2010. – Т. 12, № 1 (вип. 43). – С. 605–608.

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ ТА МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Тістов О.О. студент

Миколаївський національний аграрний університет

Рівень інтеграції країни до системи світового господарства значною мірою залежить від кількісної та якісної характеристик її експорту.

Експортний потенціал регіону, як складову частину території і підсистеми національної соціально-економічної системи і, як відносно самостійну ланку господарської системи країни із завершеним циклом відтворення, слід розглядати як здатність регіональної економіки виявляти і постійно відтворювати свої конкурентні переваги на світовому ринку відповідно до умов середовища, що постійно змінюється.

Експортний потенціал представляє собою певний обсяг товарів та послуг, які національна економіка спроможна виробити, залучаючи власні та імпортовані фактори виробництва, і реалізувати їх на зовнішніх ринках з максимальною ефективністю [1].

Експортний потенціал України складається з потенціалу всіх областей. Їх можна поділити на групи. Миколаївська область, в свою чергу, належить до першої і основної групи регіонів, вона має високий стабільний експортний потенціал і виступає однією з основних експортерів України.

Миколаївська область володіє значним експортним потенціалом. 334 підприємства, організації та фірми займаються експортом товарів та послуг та 262 – імпортними операціями. Підприємства регіону підтримують ділові стосунки з партнерами 111 країн світу. Загальний обсяг зовнішньоторговельного обороту складає понад 919,6 млн. дол. США з позитивним сальдо – 301,2 млн. дол. США

Головними підприємствами-експортерами в області є АТ "Миколаївський глиноземний завод", та підприємства суднобудівної галузі. В структурі експорту найбільшу питому вагу мають глинозем – сировина для виробництва алюмінію, суда, електричне і механічне обладнання, машини і механізми, шкіряна сировина, зернові культури. Імпортуються в основному руди, механічне та електричне обладнання, нафтопродукти, нікелеві вироби.

На території області розташовано 4 митних пунктів в морських та річкових портах та митний пункт міжнародного аеропорту «Миколаїв» [2].

В середньому за рік область виробляє до 2 млн. тонн зерна, більш як 230 тис. тонн соняшника, до 200 тис. тонн цукрових буряків, понад 200 тис. тонн овочів тощо. Частка області в загальнодержавному виробництві зерна досягає 5,7%.

Україна має досить розвинений аграрний сектор, що за умови реалізації наявного потенціалу може в перспективі перетворитися у високоефективну сферу економіки. У 2010 р. частка агропромислового комплексу у загальному обсязі валової доданої вартості всіх галузей економіки склала 8,2% , що дорівнює обсягу сільгоспвиробництва у 184,9 млрд. грн.

Продукція сільського господарства і харчової промисловості формує значну частину українського експорту. За 2010 р. Україною було експортовано продукції сільського господарства і харчової промисловості

на 9,9 млрд. дол. США (на 0,4 млрд. дол. США більше, ніж за 2009 р.), що становить понад 19% вартості експорту України (проти 24% у 2009 р.). При цьому 62,1% загального реалізованого обсягу експорту продукції рослинництва припадає на зернову групу, 27,3% – на насіння і плоди олійних рослин. Експорт зерна в натуральному вимірі за 2010 р. склав 13,9 млн. т, що менше показника попереднього року на 46%.

Аналізуючи обсяг експорту – імпорту товарів по Миколаївській області, можна сказати, що експорт за 9 місяців 2012 року становить 1631702,9 тис. дол. США, що на 38,5% більше, ніж у 2011 році. Імпорт за 9 місяців 2012 року становить 600301,1 тис. дол. США, що у % до 9 місяців 2011 року становить 79,7%. Сальдо експорту з імпортом товарів складає 1031401,8 тис. дол. США[3].

В структурі експорту сільськогосподарських товарів Миколаївської області переважають зернові культури (42,8%), олійні рослини (5,0%). Основними аграрними підприємствами-експортерами залишаються ТОВ СП «Нібулон», ТОВ «Сандора», ТОВ «Агро-Торг», ВАТ «Зелений Гай», ФГ «Владам», ВАТ «Коблево» та інші.

Головними шляхами збільшення обсягів та підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності у Миколаївській області мають стати залучення іноземних інвесторів та інвестицій, сприяння технічному і технологічному переоснащенню потужностей для виробництва експортної продукції, закріплення на традиційних та освоєння нових ринків збуту, активізація міжрегіонального співробітництва.

Подальший розвиток однієї з найважливіших галузей економіки області - агропромислового комплексу - вимагає цілеспрямованого системного підходу у створенні експортного потенціалу. Миколаївщина має значні можливості для розвитку аграрного сектора, перетворення його на високоефективний, експортоспроможний сектор економіки, здатний забезпечити продовольчу безпеку.

Для досягнення цих цілей необхідно удосконалювати державне регулювання ЗЕД безпосередньо в Україні, а також у Миколаївській області.

Література

1. Експортний потенціал регіонів України [Електронний ресурс]. – //Info Works. – Режим доступу: http://www.info-works.com.ua/kursovi/econimichna_teor
2. Миколаївська область – економічний потенціал району [Електронний ресурс]. – //TextReferat. – Режим доступу: <http://ua.textreferat.com/referat-9306>
3. Обсяги експорту-імпорту товарів за регіонами України [Електронний ресурс], Державна підтримка українського експорту, 2012 р. - Режим доступу: http://ukrexport.gov.ua/ukr/vnishno_t_balans//6875.html

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Ткач Ю.С. магістрант

Миколаївський національний аграрний університет

Розвиток зовнішньої торгівлі має велике значення для аграрних підприємств Миколаївської області, адже це сприяє найповнішому задоволенню потреб населення і суспільства в цілому, підвищенню конкурентоспроможності національної економіки, підвищує рівень життя населення області.

Питання розвитку зовнішньоторгівельної діяльності аграрних підприємств висвітлені в роботах таких зарубіжних та вітчизняних науковців як Ф.Бутинець, А.Дем'яненко, С.Кваша, Т.Миролубова, В.Топіха, В. Федоров, А. Яковлєв та ін.

Зовнішньоекономічну діяльність в Миколаївській області здійснюють більш 500 суб'єктів господарювання. Миколаївські аграрні підприємства співробітничать із 100 країнами світу. Сьогодні Миколаївська область знаходиться в першій десятці областей України. Аграрні підприємства Миколаївської області мають позитивне сальдо зовнішньоторговельного балансу через вигідне географічне розташування області, досвід

зовнішньоекономічної співпраці, різноманітні форми власності, це все сприяє розвитку експортного потенціалу[1].

У січні–липні 2011р. обсяг експорту товарів становив 846,5 млн дол. США і збільшився порівняно з аналогічним періодом 2010р. на 2,8%, імпорту – 606,3 млн дол США і зріс на 44,5%. Позитивне сальдо зовнішньої торгівлі товарами склало 240,2 млн дол США, а коефіцієнт покриття експортом імпорту – 1,4[4].

Але аграрні підприємства Миколаївської області мають декілька проблем щодо здійснення зовнішньої торгівлі. Сільськогосподарським товаровиробникам Миколаївської області важко експортувати продукцію самостійно, адже це потребує великих затрат коштів, великих обсягів експортованої продукції, знання світових ринків і транспортних можливостей. Також проблемою є ситуація з кредитуванням АПК, що за відсутності надходжень від реалізації виробленої продукції значно ускладнює фінансове забезпечення польових робіт. Саме тому треба намагатися покращити дану ситуацію.

Необхідно звернути увагу на роль держави в сприянні розвитку ЗЕД аграрного сектору економіки Миколаївської області, яка сприяє розвитку зовнішньоторгівельної діяльності через створення експортних спеціальних зернових зон, запровадження механізму експортних субсидій та субвенцій, розвиток консультативних послуг для експортерів, створення системи ринкової інформації, ознайомлення із закордонною практикою, реорганізація організаційної структури управління аграрних підприємств, створення сприятливих умов для імпорту тих видів сільськогосподарської продукції, що не виробляються в Україні; підвищення частки готової продукції в експорті досліджуваного регіону, стимулювання технологічного оновлення та переоснащення аграрного виробництва відповідно до європейських стандартів, офіційне вирішення міжнародних торгових спорів, що забезпечує захист національних інтересів і подолання дискримінації, а також сприяння активному залученню іноземних інвестицій в аграрний сектор економіки та

розширення можливостей щодо пошуку потенційних іноземних партнерів для спільної діяльності, що в свою чергу сприятиме стимулюванню розвитку експортно-імпортних операцій аграрних товаровиробників[3].

Важливим напрямом стимулювання експорту є податкові пільги: переведення коштів від експорту на спеціальні рахунки, які не оподатковуються; надання пільгових умов щодо амортизаційних відрахувань; звільнення експортерів на певний період від сплати податків на поточну виручку від експортних операцій.

Отже, проблеми підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності Миколаївської області набувають на сучасному етапі виняткового значення.

Основними напрямками вирішення цих проблем та забезпечення ефективного розвитку зовнішньої торгівлі аграрних Миколаївської області є такі: реорганізація організаційної структури управління аграрних підприємств; створення сприятливих умов для імпорту тих видів сільськогосподарської продукції, що не виробляються в Україні; підвищення частки готової продукції в експорті досліджуваного регіону; сприяння активному залученню іноземних інвестицій в аграрний сектор економіки[2].

Література

1. Ключник А.В. Сучасний стан та шляхи подальшого ефективного розвитку експортно-імпортних операцій підприємств аграрного сектора економіки Миколаївської області / А.В. Ключник // Економічний простір — 2009. — № 23/1. — С. 88 — 89.
2. Бурковський І.Д. Основні напрями підвищення ефективності експортно-імпортної діяльності в аграрній сфері економіки / І.Д. Бурковський, А.В. Бурковська / Вісник аграрної науки Причорномор'я. — 2007. вип.3. — т.1. — С.105 — 110.
3. Ірищева І. Розвиток зовнішньоекономічних торговельних відносин на Миколаївщині / І. Ірищева // Регіональна економіка — 2006. — №3. — С. 222 — 228.

4. Головне управління статистики у Миколаївській області. Статистичні дані [електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.mk.ukrstat.gov.ua/>

РОЗВИТОК ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ ПІДПРИЄМСТВ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Трубай А.Ю. студентка

Миколаївський національний аграрний університет

Істотні зміни, що відбуваються в глобальному середовищі, вимагають від національних підприємств перегляду й переосмислення існуючих норм поведінки у сфері зовнішньоекономічної діяльності, прийняття рішень з актуалізації новітніх концепцій менеджменту або переходу до зовсім нових. Насамперед, це орієнтація на довгострокове перебування на міжнародних ринках, яка вимагає стратегічного підходу до господарської діяльності.

На сучасному етапі розвитку економічного життя України створені сприятливі умови для здійснення зовнішньоекономічної діяльності підприємств і організацій агропромислового комплексу, підвищення рівня та обсягів виробництва. У нових економічних умовах господарювання підприємства отримали право безпосередньо здійснювати експортно-імпортні операції. Незважаючи на велику зацікавленість суб'єктів підприємницької діяльності у використанні права виходу на зовнішній ринок, здійсненні експортно-імпортних операцій та отриманні валютних коштів, практика показує, що результати цієї діяльності не завжди є позитивними. Тому перед суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності постають проблеми аналізу динаміки, кон'юнктури міжнародних і внутрішніх ринків, і на цій основі – розробки механізмів адаптації, які б сприяли достатній гнучкості в поведінці суб'єктів господарювання та оперативності у прийнятті ними відповідних рішень.

Ефективність організації експортно-імпортних операцій залежить від функціонування підприємства в цілому. Так організація експортних операцій залежить від кваліфікації менеджера з продаж, від обраної маркетингової

політики, від діяльності агентів з пошуку ринків збуту, від якості продукції, від ціни продукції, від витрат на організацію експортних операцій та їх здійснення. Ефективність імпорتنих операцій залежить від правильності вибору постачальників, від якості сировини, від його ціни, від строків поставки та їх безперервності, від потреби виробництва у сировині, від виконання обов'язків з постачання сировини й з оплати, від ефективності роботи митного відділу, від транспортного забезпечення [1].

На сьогодні Миколаївщина є досить активним учасником міжнародної торгівлі. Сприятливі умови розташування Миколаївської області обумовили формування на її території потужної багатогалузевої промисловості, розвиненого агропромислового комплексу, розгалуженої транспортної мережі, портового господарства й створення значної виробничої, наукової й соціальної інфраструктури. Економічний потенціал регіону становлять більше 200 промислових і понад 2,3 тис. малих підприємств всіх форм власності, понад 600 сільськогосподарські підприємства й 4,3 тис. фермерських господарств.

Миколаївщина має значні можливості для розвитку аграрного сектора, формування експортного потенціалу. Найактивніше в області експортно-імпорتنі операції здійснюють підприємства м. Миколаїв, м. Вознесенська та Жовтневого району. Основними експортерами зернових культур в регіоні є ТОВ СП «Нібулон», Євросервіс, «Віталмарагро», концерн «Прометей».

Підприємства області співпрацювали з партнерами із 119 країнами світу. У січні-вересні 2011 року обсяг експорту товарів склав 1631,7 млн. дол. США і збільшився порівняно з відповідним періодом 2010 року на 10,2%. Позитивне сальдо зовнішньої торгівлі склало 237,5 млн. дол. США [3]. Основними країнами-партнерами в експорті товарів були Російська Федерація, Єгипет, Іспанія, Бангладеш, Норвегія та Сирійська Арабська Республіка, в імпорті - Російська Федерація, Гвінея, Білорусь, Гайана, Китай та Бразилія.

Родючі землі та сприятливі природно-кліматичні умови Миколаївської області створюють необхідні умови для розвитку сільськогосподарського виробництва, тому підприємствами області за статистичними даними

Головного управління статистики у Миколаївській області у січні-червні 2011 року було експортовано сільськогосподарської продукції на суму 249,8 млн. дол. США. Цей процес є позитивним, адже свідчить про міцні позиції підприємств Миколаївської області на світовому ринку.

Основу експорту області визначили продукти рослинного походження, продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості, механічне та електричне обладнання, транспортні засоби. В імпорті переважали мінеральні продукти, механічне та електричне обладнання, недорогocінні метали, готові харчові продукти, продукція хімічної галузі.

Для забезпечення ефективного функціонування на світовому ринку Україна, Миколаївська область і інші регіони повинні дбати, з одного боку, про збільшення експорту своєї продукції, а з іншого – про забезпечення повноцінного задоволення потреб власного населення у всіх необхідних йому товарах (у тому числі й імпортних). При цьому не треба забувати і про досягнення своєї продовольчої безпеки.

В результаті, основними напрямками забезпечення ефективного розвитку експортно-імпортних операцій підприємств Миколаївської області мають стати: створення сприятливих умов для імпорту тих видів сільськогосподарської продукції, що не виробляються в Україні; підвищення частки готової продукції в експорті досліджуваного регіону; сприяти активному залученню іноземних інвестицій в аграрний сектор економіки.

Україна традиційно є активним учасником міжнародної торгівлі в товарно-грошовій формі, зокрема у вигляді експортної, імпоротної, реекспортної та реімпоротної діяльності. До цього її спонукають особливості національної економіки, спеціалізації, а також цілі динамізації розвитку, підвищення життєвих стандартів, забезпечення кращих умов інтеграції до світової системи господарства.

Література

1. Гурченков О.П., Крюковська О.С. Напрямки прискорення адаптації агропромислового комплексу Миколаївської області до вимог світової організації торгівлі // Зб. наук. праць НУК. – Миколаїв: НУК, 2008.

2. Ключник А.В. Сучасний стан та шляхи подальшого ефективного розвитку експортно-імпортних операцій підприємств аграрного сектору економіки Миколаївської області // Економічний простір-2009.- №23/1.С.-88-89.

3. Головне управління статистики у Миколаївській області. Статистичні дані [електронний ресурс] . — Режим доступу: <http://www.mk.ukrstat.gov.ua/>

4. Мельник Т. Тенденції розвитку міжнародних торговельних відносин та зовнішнього сектору України // Економіст. – № 11. – 2008.

ОРГАНІЗАЦІЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Федоров А.І. студент

Миколаївський національний аграрний університет

Для ефективного управління зовнішньоекономічною діяльністю на рівні підприємства потрібна адекватна умовам його роботи структура управління, яка визначається передусім тими цілями і завданнями, які вона покликана вирішувати.

Організаційні форми управління ЗЕД на виробничих підприємствах, що приймають активну участь у зовнішньоекономічній діяльності, зовнішньоекономічний апарат в даний час існує в основному в двох формах: відділ зовнішньоекономічних зв'язків (ВЗЕЗ) в рамках діючого апарату управління; зовнішньоторговельна фірма (ЗТФ).

Відділ зовнішньоекономічних зв'язків, який не є самостійним структурним підрозділом підприємства, являє собою частину апарату управління. Його головне завдання полягає в управлінні ЗЕД як елементом єдиної цілісної системи внутріфірмового управління. Цей відділ не займається безпосередньо транспортуванням вантажів, митними процедурами і т. д. Він

створюється, як правило, для планування, організації і координації ЗЕД. У функції відділу зовнішньоекономічних зв'язків входить:

1) науково - технічне співробітництво та зовнішні зв'язки (проведення необхідних заходів щодо науково - технічного співробітництва з іншими фірмами, вивчення і впровадження передового досвіду, розробка планів співробітництва, організація переговорів, збір і накопичення інформації з міжнародного досвіду, підбір фахівців для відряджень за кордон, планування і контроль експортного виробництва, а також статистичної звітності);

2) протокольна функція (організація протокольних заходів, пов'язаних з прийомом делегацій; проведення консультацій з іноземними фахівцями; оформлення документів для всіх фахівців, які прибувають на підприємства з метою розширення ринку збуту продукції та обміну досвідом; забезпечення перекладачами іноземних фахівців, делегацій, а також переговорів; переклад каталогів, проспектів, іншої технічної документації);

3) аналітичні дослідження, складання прогнозу збуту і розробка політики ціноутворення (аналіз характеристик продукції, що випускається, відповідно до вимог ринку; дослідження та аналіз ринку збуту продукції; розробка, складання прогнозу збуту; вивчення можливого асортименту товарів для продажу на ринку і розробка проекту планового обороту підприємства і нових форм обслуговування; створення банку даних для маркетингового ситуаційного аналізу; вивчення факторів, які впливають на швидкість впровадження товару на ринку, і вибір найбільш оптимального підходу до ціноутворення при реалізації продукції підприємства; аналіз стану цін на ринку);

4) рекламна діяльність (розробка заходів, що стимулюють попит на продукцію підприємства; проведення аналізу заходів щодо реклами продукції);

5) розробка планів і робіт зі складання договорів на реалізацію продукції (складання і продовження договорів, оформлення контрактів; робота з біржами, брокерами, дилерами та агентами по збуту; пошук споживачів на основі розроблених прогнозів збуту; ведення картотеки по обліку споживачів;

переговори з потенційними споживачами; робота з сервіс - центрами, забезпечення їх запасними частинами).

ВЗЕЗ зазвичай очолює начальник відділу. Відділ складається із ланок (груп, секторів, бюро і спеціалістів). Кожен із секторів (груп) має свої конкретні завдання і виконує відповідні функції.

Організаційні принципи побудови управління ЗТФ залежить від її завдань і функцій, зображених в уставі.

Основними завданнями ЗТФ, як правило, являються:

- планування, організація і регулювання зовнішньоторгових угод;
- збільшення об'єму експорту і вдосконалення його структури;
- підвищення ефективності імпорتنих закупок у відповідності до стратегії підприємства;
- підвищення конкурентноздатності продукції за кордоном, сприяння покращенню її якості;
- вивчення кон'юктури товарних світових ринків і виявлення критеріїв та вимог, які ставляться до конкурентноздатності товарів;
- вивчення діяльності конкурентів, їх сильних і слабких сторін;
- організація післяпродажного обслуговування за кордоном; вироблення рекламних міроприємств з метою розширення експорту;
- забезпечення правового захисту зовнішньоекономічних інтересів підприємства; участь разом з іншими підрозділами в організації транспортування і збереження продукції;
- участь в купівлі-продажу патентів і ліцензій, "ноу-хау"; участь в здійсненні протокольних міроприємств і т. д.

Вирішення цих та інших завдань, що стоять перед ЗТФ, визначає її функції і організаційну структуру управління. Директор ЗТФ, як правило, підлягає директору підприємства чи його заступнику по зовнішньоекономічних зв'язках.

Основними функціональними підрозділами ЗТФ являється маркетингова і оперативно-комерційна служба. Також створюються служби, що забезпечують

обслуговування ЗЕД підприємства: планово-економічних розрахунків, валютно-фінансових операцій, обліку і звітності, юридичних та інженерно-технічних питань.

Отже для ефективної організації зовнішньоекономічної діяльності на рівні підприємства, необхідна адекватна до умов його роботи структура управління, яка буде відображати побудову системи управління в даній сфері, тобто органи, служби, апарат, що здійснює управління зовнішньоекономічної діяльності.

Література

1. Дроздова Г. М. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Навч. посібник. / Дроздова Г. М. – К. : ЦНЛ 2004
2. Покровская Л. Организация и регулирование внешнеэкономической деятельности / Покровская Л. - Учеб. для вузов. — М., 2000.
3. Кириченко О.А. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посіб. - 3-тє вид., перероб. і доп. - К.: Знання-Прес, 2002. - 384 с.

РОЛЬ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТИВАННЯ У ЕФЕКТИВНОМУ РОЗВИТКУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Фікс М. М. магістрант

Миколаївський національний аграрний університет

Внаслідок довготривалої економічної кризи матеріально-ресурсний потенціал аграрного сектору економіки в Україні, як відомо, значно скоротився, зменшилася майже удвічі кількість тракторів, зернозбиральних комбайнів, інших сільськогосподарських машин і знарядь, що призвело до різкого спаду виробництва сільськогосподарської продукції, зниження його ефективності. За цих умов важливого значення набуває обґрунтоване визначення пріоритетних напрямів інтенсифікації розвитку виробничої діяльності провідних галузей. Основним засобом чого є нарощування інвестицій в основний капітал.

Серед вітчизняних вчених що працювали над дослідженням інвестиційної діяльності в аграрному секторі є: С.А. Гуткевич, М.Я. Демяненко, Ю.О. Лупенко, О.В. Ролінський, П.Т. Саплук, М.О. Шестопаль, І.Л.Сазонець, Кожемякіна М.Ю. Борецько І.П. та ін [2]. Масштабність цієї проблеми й незадовільний стан процесу інвестування сільськогосподарського виробництва та відсутність сприятливого інвестиційного клімату в Україні зумовили необхідність подальших досліджень з даних питань.

Метою роботи є визначення ролі іноземного інвестування для ефективного розвитку аграрних підприємств.

Відповідно до Закон України “ Про режим іноземного інвестування ”, іноземна інвестиційна діяльність розглядається як послідовна, цілеспрямована діяльність, що полягає в капіталізації об’єктів власності, у формуванні та використанні інвестиційних ресурсів, регулюванні процесів інвестування і міжнародного руху інвестицій та інвестиційних товарів, створенні відповідного інвестиційного клімату і має на меті отримання прибутку або певного соціального ефекту [3].

Необхідність залучення іноземних інвестицій в аграрний сектор виникла через обмеженість внутрішніх інвестиційних ресурсів; низьку інвестиційну активність вітчизняних інвесторів; потребу у новій техніці і технології; потребу в модернізації соціальної структури аграрного сектору, тощо [1].

Останніми роками в аграрний сектор України започатковано такі основні форми залучення іноземних інвестицій:

- надання кредитів урядами іноземних держав уряду України для закупівель продовольства і на технічну допомогу;
- відкриття кредитних ліній міжнародними банками на пільгових умовах для здійснення конкретних проектів в аграрному секторі;
- інвестиційне кредитування в різних формах іноземними фірмами українських товаровиробників щодо матеріально-технічного забезпечення.

Не зважаючи на зазначене, згідно з даними Держкомстату України, у 2011 році показник іноземних інвестицій в цей, чи не найперспективніший сектор економіки неймовірно низький (рис. 1.). Показник "Прямі іноземні інвестиції" - один з основних, що характеризують стан інвестиційного клімату в тих економіках і їх секторах, куди вони прямують. Оскільки прямі іноземні інвестиції здійснюються незалежними іноземними юридичними і фізичними особами, які приймають рішення про інвестування, виходячи з їх незалежної оцінки стану законодавства, справедливості судової системи, бізнес-клімату, рівня корупції в країні потенційного вкладення коштів [4].

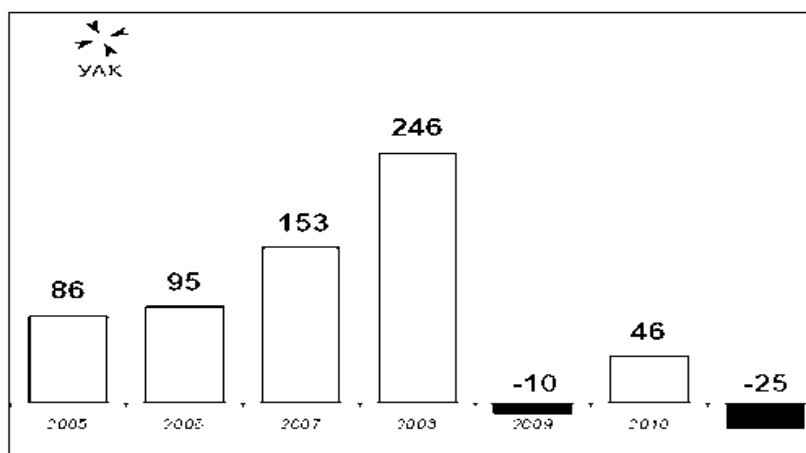

Рис. 1. Динаміка прямих іноземних інвестицій в аграрний сектор України, млн. дол. США.

Наведене свідчить, про необхідність забезпечення збільшення обсягів іноземних інвестицій в аграрний сектор. Ключовими інструментами чого має стати підвищення гарантій і прав іноземних інвесторів, продовження на довгостроковий період пільгового оподаткування аграрних підприємств, впровадження ефективного механізму амортизації основних фондів, відновлення раціональних міжнародних господарських та науково-виробничих зв'язків, створення спільних підприємств за участю іноземних інвесторів [5].

Отже, удосконалення процесу іноземного інвестування в аграрному секторі сприятиме залученню інноваційних технологій, поліпшенню якості перероблення та зберігання продуктів сільського господарства, насиченості внутрішнього ринку високоякісним продовольством, створенню нових робочих місць, нарощуванню експортного потенціалу, налагодженню економічних

зв'язків між господарюючими суб'єктами, накопиченню капіталу, підвищенню життєвого рівня селян, тощо.

Література

1. Базилінська О. Я. Макроекономіка: навч. пос./ 2-ге видання, випр. / О. Я. Базилінська. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 442 с.
2. Борецько І.П. Оцінка інвестиційної діяльності підприємств аграрного сектору економіки / І.П. Борецько // Економіка АПК, – 2009. – №12. – С. 68 – 74.
3. Закон України “ Про режим іноземного інвестування ” : за станом на 16 грудня 2012 р. / Відомості Верховної Ради України. – 1996. - N 19. - ст. 80.
4. ІЦ Українська аграрна конфедерація: Новини УАК [Електронний ресурс] – 2012. – Режим доступу : <http://agroconf.org/content/ukraine-inostrannye-agrarnye-investicii-rashodyatsya-po-domam-grafik>.
5. Ривак О.С. Інвестиційна діяльність в агропромисловому комплексі / О.С. Ривак // Економіка АПК, – 2008. – №1. – С. 76 - 84.

РОЗВИТОК ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У КОНТЕКСТІ ПРОЦЕСІВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА СВІТОВІЙ АРЕНІ

Цюро В.М. магістр

Миколаївський національний аграрний університет

Процес глобалізації є однією з найактуальніших проблем на сьогодні, оскільки характеризує стан і розвиток сучасної економічної системи. Все більш гострим стає питання розвитку країн з перехідною економікою та тих, що розвиваються, бо негативні наслідки глобалізації відбиваються на них найбільше. Вивчення процесу глобалізації має важливе теоретичне і практичне значення, оскільки ставить економіку в нові умови, змінює вектор її розвитку. Формування і розвиток ринкової економіки в Україні диктує необхідність встановлення тісніших взаємовигідних зв'язків з іншими державами, активно включитися в процеси міжнародної економічної інтеграції і глобалізації. Також необхідним є проведення такої міжнародної та внутрішньої політики, яка

дозволить уникнути чи зменшити рівень негативного впливу глобалізаційних процесів на національну економіку країни[2].

Умови, в яких сьогодні розгортаються у світі процеси глобалізації, відзначаються певними обмеженнями у сфері торгівлі, руху капіталів, технології і особливо робочої сили. Але ці загальносвітові негативні тенденції доповнюють і суто внутрішні недоліки перетворень в Україні, що утруднюють її участь у глобалізаційних процесах. Адаптація України до всесвітньої глобалізації нашою країною зустрічається на ряд перешкод, пов'язаних як із соціальними умовами, так і нерозвиненістю ринкових засад, політико-правових регуляторів та інструментів. Негативно позначаються і причини гальмування реформ в Україні протягом 1990-х років, пов'язані з відсутністю національної концепції системних перетворень, недостатньою глибиною та обґрунтованістю реформаційних заходів, їх непослідовним втіленням у практику господарювання, недооцінкою ролі та функцій держави в перехідний період, корупційністю влади, низьким рівнем менеджменту, нехтуванням стратегією на користь вирішення тактичних завдань тощо. Враховуючи ці проблеми та труднощі, викликані як зовнішніми, так і, в більшій мірі, внутрішніми умовами входження України у міжнародне співробітництво, подальша її адаптація до глобалізаційних процесів може розглядатися на шляху подолання ще існуючих елементів автаркії, пристосування внутрішнього інституційного середовища (і середовища зовнішньоекономічного механізму) до міжнародних норм. Лише таким чином можна буде забезпечити вплив глобалізації на розвиток зовнішньоекономічних відносин в Україні при блокуванні негативних наслідків цього процесу. Участь у глобалізаційних процесах повинна не виключати, а, навпаки, передбачати регіональну інтеграцію з сусідніми країнами, спільно зацікавленими в розвитку ринкових відносин.

До основних напрямків подальшого реформування як економіки в цілому, так і зовнішньоекономічного механізму слід віднести:

- вдосконалення законодавства щодо режиму інвестування, нормативно-правових регуляторів зовнішньоекономічної діяльності та спільного підприємництва;

- вдосконалення роботи апарату управління, в тому числі й у галузі зовнішньоекономічної діяльності на шляху його оптимального скорочення, поглиблення галузевого принципу управління, залучення комерційних структур до участі в управлінні;

- використання політичних, економічних та юридичних заходів для регулювання участі України в трудових міжнародних міграційних процесах, недопущення дискримінації українських громадян, змушених працювати за межами України[1].

Виходячи з державних пріоритетів, запровадження принципової експортоорієнтованої політики щодо вітчизняних виробництв на основі розвитку найновіших технологій, виправлення перекосів у демографічній політиці, всілякого стимулювання зростання кваліфікації та зростання інвестицій у людський капітал.

Глобалізаційні процеси мають свої позитивні та негативні наслідки, які віддзеркалюються по різному на країнах світу в залежності від стану їх економічного розвитку. Тому необхідним є створення стратегій розвитку національних економік, що відповідали б умовам глобалізації. Загальними напрямками таких стратегій повинні стати політика протекціонізму та підтримки національного виробника, ефективна міжнародна політика, державний вплив на розподіл ресурсів та прибутку між галузями виробництва, підтримка соціальних галузей, контроль за діяльністю ТНК, ефективна антимонопольна політика. Першочерговими проблемами є реформування структури національного виробництва, інституціональної структури економіки, підвищення конкурентоспроможності національних товарів та послуг на міжнародному ринку, покращання інвестиційного клімату, реформування податкової політики, наближення критеріїв розвитку до європейських стандартів[3].

Вирішення цих проблем повинно вивести Україну на новий рівень економічного розвитку, зміцнити зв'язки з країнами світу та розкрити перспективи до участі в основних світових організаціях.

Література

1. Беседін В.Ф. Прогноз розвитку економіки на довгострокову перспективу //Формування ринкових відносин в Україні – Спец. вип. №7-8 – К., 2003. – С. 7-11
2. Зянько В. Глобалізація та інноваційний процес: їхній взаємовплив / В. Зянько // Економіка України. – 2008. – № 2. – С. 148–160.
3. Кривобок В. Ю. Економічні проблеми розвитку України за умов глобалізації / В. Ю. Кривобок// Управління розвитком, 2006. – № 5. – С. 11.

РОЗВИТОК ЗЕРНОВОГО ГОСПОДАРСТВА, ЯК ПЕРЕДУМОВА ПІДВИЩЕННЯ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Шибко С.І. магістрант

Миколаївський національний аграрний університет

Зернове господарство є основою сільськогосподарського виробництва, а рівень його розвитку – одним з найважливіших показників стану економіки країни. Зерно і вироблені з нього продукти завжди були ліквідними, як на внутрішньому так і на зовнішніх ринках, оскільки вони становлять основу продовольчої бази держав.

Природно-кліматичні умови та ґрунти України сприяють вирощуванню всіх зернових культур і дають змогу отримувати високоякісне продовольче зерно в обсягах, достатніх для забезпечення внутрішніх потреб і формування експортного потенціалу. Разом із тим, подальший розвиток галузі вимагає ґрунтовної економічної оцінки, перегляду цілого ряду позицій щодо технічно-технологічних, організаційно-економічних та ринкових умов функціонування всього комплексу.

Причини не достатньої ефективності розвитку зернового виробництва, а також можливостей подальшого її підвищення активно вивчаються вітчизняними вченими. З опублікованих результатів досліджень за названою темою варто вказати перш за все праці Саблука П.Т., Шпичака О.М., Бойка В.І, Лобаса М.Г., Андрійчука В.Г. та інших.

Підвищення ефективності зернового господарства залежить від комплексу технологічних, організаційно-економічних і природних чинників, серед яких вирішальне значення має освоєння таких складових, як:

- правильний підбір сортів, що менше пошкоджуються шкідниками і хворобами, характерними для даного регіону;
- дотримання сівозмін;
- дотримання оптимальних строків посіву та збирання зернових;
- впровадження науково-обґрунтованої системи матеріально-технологічного забезпечення, що забезпечує ріст врожайності, поліпшення якості продукції і підвищення родючості ґрунту тощо;
- застосування сучасних технологій маркетингу на внутрішніх та зовнішніх ринках;
- забезпечення сприятливих умов для розвитку засобами державного регулювання.

Експортний потенціал зернового господарства визначається багатьма складовими, що характеризують різні сторони його функціонування. До найбільш значимих факторів розвитку експортного потенціалу доцільно віднести наступні:

- організація управління господарством;
- інформаційне забезпечення зовнішньоекономічної діяльності;
- планування експортного виробництва;
- облік та аналіз експортних поставок;
- кадровий менеджмент.

Всі зазначені фактори є системоутворюючими, тобто формують експортний потенціал господарства, і взаємозалежними, об'єднані єдиною метою – забезпечити розвиток зовнішньоекономічної діяльності.

Реалізація заходів по кожному фактору розвитку експортного потенціалу сприятиме підвищенню конкурентних позицій господарства, ефективному просуванню зернової продукції на цільовому зовнішньому ринку.

Велика увага також повинна бути приділена оцінці ризиків і формуванню системи безпеки господарства, удосконаленню методів розробки бізнес-планів, формуванню способів залучення іноземних інвестицій, методикам оцінки ефективності зовнішньоекономічної діяльності господарств.

РОЗВИТОК ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ БЕРЕЗАНСЬКОГО РАЙОНУ

Шишпанов Ю.В. магістр

Миколаївський національний аграрний університет

Сьогодні активний розвиток ринкових відносин в аграрному секторі національної економіки та формування конкурентоспроможності аграрних підприємств не можливе без здійснення економічних реформ та включення України у світові інтеграційні процеси. Саме тому особливої актуальності набули проблеми пошуку науково обґрунтованих механізмів удосконалення зовнішньоекономічної діяльності підприємств аграрного сектору та зміцнення їх економічного потенціалу, що дасть змогу посилити конкурентні позиції на ринку.

Дослідження проблем зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів національної економіки, шляхів та методів їх вирішення знайшли відповідне відображення в наукових працях відомих учених-економістів – В.Г. Андрійчука, І.В. Багрової, Г.М. Дроздової, А.М. Кандиби, А.І. Кредісова, Ю.Г. Козака, та ін. Однак, питання розвитку зовнішньоекономічної діяльності та

підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств, опрацьовані недостатньо і потребують подальшого дослідження.

До найважливіших форм зовнішньоекономічних зв'язків агропромислового комплексу України належать експорт та імпорт продовольчих товарів; наукова, науково-технічна, науково-виробнича, навчальна та інша кооперація з іноземними суб'єктами господарської діяльності; спільна підприємницька діяльність; зустрічна торгівля; участь аграрних підприємств у міжнародних виставках та іноземне інвестування.

На сучасному етапі розвитку українських аграрних підприємств більшість з них не в змозі в повній мірі здійснювати зовнішньоекономічну діяльність. Здійснюючи зовнішньоекономічну діяльність, аграрні підприємства Березанського району мають на меті збільшити збут продукції і підвищити доходність підприємства. Слід зазначити, що аграрні підприємства району займаються лише експортом, а саме експортом зернової продукції.

При організації здійснення експортних операцій аграрним підприємствам Березанського району використовуються два основні методи здійснення експортних операцій, а саме: прямий експорт, коли виробник продає свої товари та послуги самостійно та непрямий – що передбачає продаж товару через торгових посередників [1].

Ми вважаємо, що для аграрних підприємств Березанського району більш раціональніше буде здійснювати непрямий експорт, оскільки він є менш ризикованим. При цьому зазначимо, які переваги може отримати підприємство, здійснюючи непрямий експорт: по-перше, його здійснення не потребує значних засобів, відсутня необхідність створення експортного відділу, який буде займатися продажем за кордоном чи встановлювати контакти з іноземними партнерами. По-друге, такий експорт менш ризикований, тому що посередники діють за своєю ініціативою, спираючись на знання кон'юнктури закордонних ринків, та пропонують виробнику додаткові послуги.

Для підприємств потенційно можливими перевагами при здійсненні експорту можуть бути:

- розширення ринку збуту своєї продукції;
- отримання від експорту вищого прибутку порівняно з реалізацією продукції на внутрішньому ринку;
- зменшення впливу сезонних коливань попиту на продукцію;
- організація та підтримка виробництва на рівні світових вимог за допомогою міжнародних зв'язків, встановлених через експорт.

Разом з тим, прагнучи підвищити показники конкурентоспроможності, аграрним підприємствам необхідно приділити особливу увагу якості своєї продукції та ефективності її виробництва. Зовнішній ринок розвивається дуже швидко та має постійно зростаючий рівень конкуренції, тому вітчизняним аграрним підприємствам з метою завоювання своєї ніші закордоном потрібно активно та безперервно нарощувати конкурентоспроможність [2].

Вважаємо, що можливими шляхами підвищення конкурентоздатності аграрних підприємств в цілому та Березанського району зокрема є:

- відповідність вітчизняних стандартів на продукцію агропромислового комплексу вимогам стандартів Європейського Союзу;
- налагодження сучасної інфраструктури аграрного ринку;
- поліпшення взаємозв'язків українських аграрних підприємств;
- налагодження співпраці підприємств агропромислового комплексу з науко-дослідними установами;
- покращення репутації України на міжнародному ринку як виробника екологічно чистої і безпечної продукції;
- організація міжнародних виставок, ярмарок, конференцій на території нашої країни та сприяння участі вітчизняних суб'єктів господарювання у таких заходах закордоном тощо.

Література

1. Козак Ю.Г. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: [навч. посіб.] / Ю.Г. Козак, Н.С. Логвинова, І.Ю. Сіваченко. — К. : Центр навчальної літератури, 2006. — 792 с.

Управління конкурентоспроможністю: навч. посібн./ [С.М. Клименко, Т.В. Омеляненко, Д.О. Барабась та ін.] – К. КНЕУ. — 2006. — 527 с.

РИНОК САДІВНИЦЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ ТА ЇЇ ЕКСПОРТ

Яценюк А.В. студентка

Миколаївський національний аграрний університет

Садівництво - одна з традиційних галузей сільського господарства України, що розвивається на дуже сприятливих ґрунтово-кліматичних умовах для вирощування більшості плодово-ягідних культур.

В сучасний період в Україні на ринку продукції садівництва все більша увага приділяється пошуку нових «ніш». Більшість інвесторів вираховують можливість висадки горіхового, вишневого, абрикосового або персикового саду. Саме дефіцит цих культур відчуває ринок уже протягом останніх п'яти років. Основними обмежуючими факторами, є несприятливі кліматичні умови для вирощування даних культур, а саме температурний режим.

За даними Державної служби статистики України, впродовж останніх 11 років (з 2000 по 2011рр.) в Україні було закладено близько 45,8 тис. га нових насаджень плодових культур. У структурі насаджень близько 67% припадало на зерняткові культури, 27% – на кісточкові і 6% – на горіхоплідні культури.

Динаміка кількості реалізації плодів та ягід за останні 5 років не є стабільною, вона складає: у 2007 р. - 170 тис. т, 2008 р. - 191 тис. т, 2009 р. - 181 тис. т, 2010 р. - 231 тис. т, 2011 р. – 230 тис. т.

В країнах Європейського Союзу, що є постачальниками своєї продукції на наш ринок, яблуні обприскують 25-30 разів, а українські сади обробляють лише 10-12 разів проти шкідників і хвороб. Молоді сади нічим не поступаються найкращим Європейським, за якістю плодів і сортами ми можемо вже конкурувати з ними.

Згідно статистичних даних, Україна знаходиться на сьомому місці в списку найбільших Європейських виробників яблук; входить в 5-ку лідерів по

поставках яблук до Російської Федерації; входить в 5-ку світових лідерів по виробництву вишні, малини, смородини і займає 6 місце в Європі по виробництву полуниці садової.

Незважаючи на скорочення площ садів, виробництво зростає, що свідчить про інтенсифікацію в галузі. Урожайність яблук за останні 5 років зростає вдвічі. За цей період імпорту яблук збільшився майже в два рази, а експорт – в 16 разів. Хоча ще 6-7 років тому Україна практично не експортувала яблук. За прогнозами в цьому сезоні, дивлячись на зростання внутрішнього виробництва в Україні, експорт може перевищувати 100 тис. т. яблук, а їх виробництво – 1 млн. 150 тис. т.

У 2000 р. питома вага експорту в обсягах власного виробництва плодів, ягід і винограду становила лише 4,5 %, в 2005 р. – 14,3%, в 2010 р. – 16,4 %, в 2011 р. - 17,2%. Найбільше плодоягідної продукції і винограду експортувалося в 2006-2007 рр. – у середньому п'ята частина валового виробництва. Такі малі обсяги і темпи експорту пов'язані з загальним занепадом галузі садівництва в Україні.

Динаміка видового експорту плодів і ягід у 2000-2011 рр. свідчить, що протягом всього досліджуваного періоду в структурі реалізованої за кордон зерняткових плодів превалювали яблука, серед свіжих ягід – журавлина, чорниця і брусниця.

На думку експертів плодоовочевого ринку Українського клубу аграрного бізнесу, на теперішній час Україна може повністю забезпечити себе якісними овочами та фруктами, які можуть вирощувати українські виробники, закупленими можуть бути тільки цитрусові та різні екзотичні фрукти.

Експортна діяльність вітчизняних сільськогосподарських товаровиробників плодів і ягід має позитивні та негативні сторони. Позитивними можна назвати те, що сільськогосподарські підприємства реалізують свою продукцію за кордон за завищеними цінами, таким чином отримуючи додатковий прибуток, що потім використовується для розвитку свого господарства. А негативне те, що українські товаровиробники прагнуть

експортувати продукцію садівництва за умов низького рівня насиченості внутрішнього ринку якісною та дешевою продукцією вітчизняного виробництва й одночасною перенасиченістю пропозиції імпортованою, що призводить до значного підвищення цін на ринках України, особливо роздрібних, а в умовах низької платоспроможності населення сприяє зменшенню споживання плодів та ягід.

На внутрішньому ринку України продукції галузі садівництва діють два основні товаровиробники — це домашні господарства населення та сільськогосподарські підприємства. Основну масу товарної продукції формують господарства населення. Це є негативним явищем для України, бо зумовлює низьку якість продукції, нестабільну реалізацію, вузький асортимент і т.д. В Україні існує проблема відсутності у товаровиробників необхідних навиків й умінь для створення сприятливих умов реалізації своєї продукції. Перш за все їм потрібно провести економічний аналіз ринку, та виявити, де і кому можна продати продукцію, за якими цінами та який прибуток одержати.

Оскільки ринок садівницької та плодоягідної продукції країни не може самостійно регулювати свою діяльність, він потребує державного втручання. Таким чином, державні кошти потрібно спрямовувати у ті виробничі структури, які вже мають потрібну матеріально-технічну базу, грамотних фахівців, навикки ведення галузі, добрі ґрунтово-кліматичні умови.

Література

1. Економіка та організація промислового садівництва України / [Шестопаля О.М., Рульєв В.А., Кондратенко П.В. та ін.]; за редакцією О.М. Шестопаля. – К.: ННЦ ІАЕ, 2010.

2. Кушнірук В.С. Організаційно-економічний механізм ефективного ведення садівництва в аграрних підприємствах регіону: моногр. / В.С. Кушнірук, О.Ю. Єрмаков, О.В. Шибаніна; за ред. О.Ю. Єрмакова. – Миколаїв: МДАУ, 2009.

3. Статистичний збірник «Україна у цифрах у 2011 році» / [за ред. О.Г.Осауленко, П.П. Забродський] – К.: ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2012.

**СЕКЦІЯ 2. ФОРМУВАННЯ ТА ОЦІНКА СИСТЕМИ
ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ**

***ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНИХ ПРІОРИТЕТІВ
ВИРОБНИЦТВА ТА ПЕРЕРОБКИ РІПАКУ НА ШЛЯХУ ІНТЕГРАЦІЇ
УКРАЇНИ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПРОСТІР***

Бєлов К.Г. магістрант

Миколаївський національний аграрний університет

Ріпаківництво, що є однією з стратегічних галузей сільського господарства, забезпечує сільгоспвиробників фінансовими ресурсами, виступає складовою сировинної бази олійножирової промисловості, дає можливість ефективно використовувати технологічні потужності переробних підприємств, вимагає проведення детального дослідження і вивчення економіко-екологічних властивостей ріпаку та маркетингових переваг продуктів його переробки, з метою максимальної реалізації виробничого потенціалу галузі та розв'язання комплексних проблем економічного й екологічного характеру.

Світова практика функціонування олійножирових комплексів свідчить про широку маркетингову гамму застосування ріпаку та продуктів його переробки. Одним із стандартних напрямів використання основного продукту переробки ріпаку – олії є харчова, технічна та хімічна промисловість. Продукти, які утворюються в результаті комплексної переробки насіння ріпаку, зокрема налагодження процесу гідрогенізації ріпакової олії – отримання із рослинної олії продуктів з більш високою температурою плавлення, тобто твердих жирів, що називаються саломасом. Даний продукт має широку гамму

застосування в технічній та харчовій сферах, зокрема для виробництва мила та маргарину.

Постійне зростання цін на пальне в Україні стимулює інтерес до перспективного напрямку нехарчового використання ріпакової олії – виробництва біодизелю. Україна за умови відведення під дану культуру 10% орних земель і досягнення урожайності у 25 ц/га щороку може виробляти 8,5 млн. т ріпакового насіння. Після переробки цієї сировини можна одержати близько 3 млн. т біопалива, яке на 75% забезпечить річну потребу у пальному всього агропромислового комплексу країни. Крім того, річне виробництво шроту понад 5 млн. т, що за потреби 1,2 млн. т дасть змогу повністю задовольнити українське тваринництво білковими компонентами, а надлишок реалізувати іншим країнам як конкурентоспроможну експортну продукцію. З соломи ріпаку можна щорічно виготовляти до 6 млн. т паливних брикетів [1].

Реалізація даного пріоритетного напрямку у вітчизняній практиці може мати декілька спрямувань:

- постачання ріпакової олії в країни ЄС для виробництва біопалива, оскільки дане виробництво і використання цього продукту переробки там дотується як напрямок, що має загальнодержавне значення;
- налагодження виробництва біодизеля на українських заводах під іноземне замовлення;
- виробництво біодизеля для внутрішнього споживання.

Реалізація цих проектів – важливий етап на шляху інтеграції України в загальноєвропейський простір та відповідає “бідирективами” Європейського Парламенту Ради ЄС від 8 травня 2003 р., де передбачено, що у кожній з країн Союзу на пальне з продуктів переробки сільського господарства повинно припадати до 2010 р. не менше ніж 5,7 відсотки загальної кількості пального, яке використовується. Потрібно враховувати, що Європейський союз впровадив нульову ставку ввізного мита на імпорт біодизеля та незначне мито на ріпакове насіння. Проте, на сьогодні по всіх трьох напрямках реалізації є низка стримуючих факторів. Перешкодою розвитку як переробної галузі ріпаку в

цілому, так і у виробництві біопалива зокрема є низька продуктивність вирощування даної технічної культури в Україні. При високій продуктивності і комплексній переробці, враховуючи середньоєвропейські ціни, з одного гектара посівів ріпаку можна отримати близько 800 євро надходжень, а не 250 євро при експорті лише сировини.

Щодо наведених напрямів розвитку ріпаківництва переробна сфера в Україні є стримуючим фактором для суміжних галузей, де є низка напрацьованих наукових розробок екологічно безпечних продуктів на основі ріпакової олії. На основі ріпакової олії можуть виробляти продукт для текстильної промисловості – Ріпокс-6 та не менш привабливий продукт – циклімід C16-C13, який можна використовувати для виробництва піномийних засобів та шампунів, в алмазних пастах для обробки твердих металів та для сухої хімічної чистки.

Перші кроки в цьому напрямку вже зроблено. Після прийняття Закону України “Про альтернативні джерела енергії” від 20.02.2003 р., де визначені основні принципи державної політики у сфері альтернативних видів палива, нормативно-правова база в галузі біопаливної проблематики 26 вересня 2003 р. поповнилася документом – Указом Президента України “Про заходи щодо розвитку виробництва палива з біологічної сировини”. Даний документ враховує директиви 2003/30/ЄС Європейського парламенту і Ради ЄС від 8 травня 2003 р. щодо сприяння використанню біологічного та інших видів палива з відновлювальних ресурсів і передбачає збільшення обсягів вирощування сільськогосподарських культур, які використовуються для виробництва біологічного дизельного палива, в тому числі шляхом впровадження передових технологій у цій сфері. Також передбачається запровадити економічні механізми стимулювання виробництва машин, приладів, енергетичних установок, інших технічних засобів, що працюють на паливі з біологічної сировини, та використання їх у промисловості, енергетиці, на транспорті [2]. У цьому плані необхідно здійснити заходи щодо розвитку міжнародного науково-технічного співробітництва та забезпечити гармонізацію

національного законодавства у сфері виробництва й використання палива з біологічної сировини із законодавством Європейського Союзу.

Література

1. Штефаньо І. Стан та перспектививиробництварослиногопального для дизельнихдвигунів у європейськихкраїнах / Штефаньо І. // Пропозиція –2009.– №5.–С.54.
2. Бойко В. І. ФормуванняпродовольчихресурсіввУкраїні: регіональний аспект / Бойко В. І., Козак О. А. // Економіка АПК. – 2010. - №4. – С.37-39.

ЩОДО ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ РЕГІОНУ

Васев С.О. студент

Миколаївський національний аграрний університет

Фермерські господарства зайняли провідне місце та відіграють велику роль як основа формування середнього класу на селі. Поряд з господарськими товариствами, виробничими кооперативами, орендними підприємствами, державними підприємствами вони є повноправними учасниками аграрних соціально – економічних та виробничих відносин.

Стрімке зростання чисельності фермерських господарств в Миколаївській області спостерігалось в перші 3 роки після прийняття Закону. Так, у 1993 році їх кількість збільшилася у 47 разів порівняно з 1991 роком, тобто щорічні темпи приросту становили за цей період в середньому 49 %. Таку динаміку можна пояснити тим, що у період становлення фермерські господарства звільнялися від сплати податків, їм гарантувалася державна підтримка за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів – на безповоротній і поворотній основі. Після 1993 року темпи зростання кількості фермерських господарств уповільнилися до 3% середньорічного приросту, і на кінець 1995 року досягнуто їх абсолютного максимуму – 4981 господарств. В подальшому, і до 1998 року

спостерігався спад кількості фермерських господарств з середньорічним темпом в 6 %.

Станом на 1 січня 2012 року у Миколаївській області зареєстровано 4520 фермерських господарств, що порівняно з 2000 роком збільшились на 260 господарств. А з урахуванням членів сімей і найманих працівників з фермерством пов'язали свою долю багато осіб. Таким чином, в аграрному секторі області утворюється соціальний прошарок, який формує нові економічні, організаційні і морально-етичні принципи взаємовідносин між мешканцями села. В користуванні фермерських господарств області на 1 січня 2011 року знаходилось 362,5 тис. га. сільськогосподарських угідь, в тому числі 357,4 тис. га ріллі, що більше проти 2000 року, відповідно в 2,7 та в 2,8 рази. Значного росту земельні ділянки фермерів зазнали з 2005 року, коли з'явилась можливість брати в оренду земельні паї. На сьогодні більше половини сільськогосподарських угідь, які знаходяться у користуванні фермерів, взяті ними в оренду.

Фермерські господарства Миколаївщини переважно займаються виробництвом продукції рослинництва, її питома вага складає близько 98%. В галузі рослинництва перевага віддається вирощуванню більш рентабельних і високоліквідних культур, якими є зернові та соняшник. Невисокий рівень технічної бази та дефіцит трудових ресурсів вимушує фермерів орієнтуватися на виробництві продукції, яка відрізняється меншою місткістю ручної та механізованої праці. Тому в сфері виробничої діяльності переважна більшість фермерських господарств віддає перевагу розвитку галузі рослинництва.

Основними причинами гальмування розвитку фермерства в області є: слабка матеріально-технічна база більшості фермерських господарств через незначну фінансову підтримку та недостатнє кредитне забезпечення; відсутність потрібного стартового капіталу у бажаючих стати фермерами; дисбаланс у паритеті цін на сільськогосподарську продукцію; низький рівень організації кооперування фермерів, створення асоціацій; недосконалість земельних відносин.

Як показує світовий досвід створення власної системи машин, у тому числі малої механізації для невеликих господарств, гарантує незалежність фермера та своєчасність і якість виконаних робіт. Тому актуальним завданням найближчого часу для України є наукове обґрунтування техніко-економічної концепції розвитку комплексної механізації фермерських господарств, яка на даний час відсутня і залишається орієнтованою на використання потужної техніки для великих господарств.

Сьогодні розвиток фермерських господарств потребує державної підтримки, а через економічну кризу всього народного господарства державна підтримка фермерства неналежна.

ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНІ ОПЕРАЦІЇ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Васько Л.М. магістр

Миколаївський національний аграрний університет

Зовнішньоекономічна діяльність є однією з основних форм економічних відносин України з іноземними державами. Однією з форм здійснення зовнішньоекономічної діяльності є зовнішня торгівля. Обмін між виробниками різних країн здійснюється через зовнішньоторгові операції. Для того, щоб обмін відбувся, необхідно провести відповідні взаємно пов'язані дії: знайти покупця; підписати з ними угоду, в якій обговорити всі умови; виконати договір, тобто підготувати товар до поставки, доставити його покупцю, провести розрахунок за поставлений товар. Сукупність цих дій складає зміст зовнішньоторговельної операції.

Нині, зовнішньоторговельні операції становлять переважну частину усіх міжнародних комерційних операцій.

В.В. Покровська визначає зовнішньоторговельну операцію, як комплекс дій контрагентів різних країн, що спрямовані на здійснення торговельного обміну, забезпечують такий обмін і є структурованими ланками зовнішньоекономічних зв'язків [2].

Більш ширше визначення дає Ю.В. Макогон [1] і зазначає, що зовнішньоторговельні операції – це комплекс основних операцій, тобто зовнішньоторговельних договорів по обміну товарами, та допоміжних, або забезпечувальних, операцій по транспортуванню вантажів, їх страхуванню, фінансуванню самих операцій, розрахункам між продавцями і покупцями, гарантуванню їх взаємних обов'язків та ін.

Ми погоджуємося з думкою Павленко І.І., що суть зовнішньоторговельних операцій полягає в міжнародному обміні (торгівлі) продукцією в матеріально речовій формі й становлять переважну більшість усіх міжнародних економічних операцій [3].

На думку Ю.Г. Козака зовнішньоторговельна операція це комплекс заходів, які використовують суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності різних країн з метою здійснення і вдосконалення зовнішньої торгівлі. Такими заходами є вивчення ринку конкретного товару або послуги, їх реклама, створення розгалуженої мережі збуту, проведення переговорів, укладення і виконання контрактів [4].

Кириченко О.А. під зовнішньоторговельними операціями розуміє підприємницьку діяльність в області міжнародного обміну товарами, роботами, послугами, інформацією, результатами інтелектуальної діяльності, у тому числі винятковими правами на них (інтелектуальна власність). Зовнішньоторговельні операції охоплюють різноманітну сферу взаємовідносин економічного, фінансового і основам правової характеру між партнерами, здійснювані з урахуванням укладених зовнішньоторговельних угод [3]. Зовнішньоторговельні операції включають в себе експортно-імпортні операції, реімпортні та реекспортні операції та операції зустрічної торгівлі. У міжнародній торгівлі використовуються і деякі спеціальні форми торгівлі, наприклад аукціони, біржі, торги.

Отже дослідивши особливості визначення поняття зовнішньоторговельної операції різними вченими, нами було узагальнено цей термін як систему фактичних комплексів, що складається з юридично та фактично вагомих дій,

що здійснюються в сфері зовнішньої торгівлі уповноваженими суб'єктами для досягнення економічного результату. Разом з тим варто зазначити, що ресурсний потенціал українських аграрних підприємств є дуже великим, а розвиток зовнішньоторговельних операцій дозволить реалізувати його більш повно.

Література

1. Макогон Ю.В. Зовнішньоекономічна діяльність: організація, управління, прогнозування: Підручник. – Донецьк : Альфа-прес. 2004. - 344с.
2. Шкурупій О.В. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства. Навч. посіб. / Шкурупій О. В. , Гончаренко В. В. та ін. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 248 с.
3. Павленко І.І. Міжнародна торгівля та інвестиції: навч.посібник / І.І.Павленко,О.В.Варяниченко, Н.А.Навроцька. — К. : Центр учбової літератури, 2012.— 290с.
4. Козак Ю.Г. Зовнішньоекономічна діяльність / Ю.Г. Козака, Н.С. Логвінової, К.І. Ржепішевського. — К. : Центр учбової літератури, 2010. – 288 с.

ЩОДО ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕНСИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОСЛИННИЦТВІ

Вербівська О.В. студентка

Миколаївський національний аграрний університет

Продукція рослинництва сьогодні не тільки забезпечує продовольчу безпеку України, а і є основною складовою експортного потенціалу нашої держави. Сучасні економічні процеси аграрної сфери характеризуються розвитком як позитивних, так і негативних тенденцій, зумовлених рядом об'єктивних і суб'єктивних причин. Природні умови і трудові ресурси держави дозволяють створити ефективне, конкурентоспроможне на світовому рівні сільське господарство. Тому є нагальна потреба у розвитку виробничої

діяльності, спрямованої на використанні інтенсивних технологій та ефективного використання виробничого потенціалу.

За результатами економіко-виробничої діяльності всіх агроформувань Миколаївської області у 2011 році від реалізації продукції рослинництва одержано 3431281 тис. грн чистого доходу, що складає 168,3% до 2009 року, рівень рентабельності у 2011 р. склав 41,6%, що на 14,8 в.п. більше ніж у 2009 р. Але для того, щоб регіон зберіг свої позиції і у подальшому нарощував експортний потенціал, необхідно забезпечити сталий розвиток рослинництва. Рушійною силою економічного зростання є розвиток інтенсивних технологій, які здатні забезпечити світові стандарти якості продукції та прибутковість сільського господарства. Застосування таких технологій із використанням високопродуктивної техніки в умовах непередбачуваних змін у зовнішньому середовищі забезпечать прогресивний розвиток сільського господарства та виробництво конкурентоспроможної на внутрішньому і зовнішньому ринках продукції.

Питання передбачається розв'язати шляхом:

- удосконалення державної аграрної, фінансової, кредитної та податкової політики, організаційно-економічного механізму державної підтримки розвитку аграрного сектора, освіти та науки;
- підвищення ефективності і конкурентоспроможності аграрного виробництва з переведенням його на інноваційну модель розвитку в результаті техніко-технологічного переоснащення, зокрема технічного забезпечення:
 - процесу збирання врожаю зернових та олійних культур;
 - впровадження технології прямої сівби;
 - впровадження диференційованої системи обробітку ґрунту в сівозміні;
- розвитку вітчизняного науково-технічного і виробничого потенціалу, підвищення ефективності його використання, зокрема: наукового супроводження впровадження новітніх технологій і техніки, визначення їх ефективності і обсягів застосування, напрямів удосконалення технологій і техніки;

- дослідження біологізації технологій виробництва продукції рослинництва та способів управління продуктивним процесом рослин;
- обґрунтування вимог до сільськогосподарської техніки; - технічного переоснащення дослідних господарств Української академії аграрних наук, наукових установ та навчально-дослідних господарств закладів аграрної освіти[1].

Отже, в сільськогосподарських підприємствах повинна забезпечуватися система формування стійких конкурентних переваг та підвищення конкурентоспроможності на основі комплексу інтенсивних технологій у виробничій сфері. Такий підхід дасть змогу підвищити ефективність інтенсифікації господарської діяльності сільськогосподарських підприємств.

Література

1. Про схвалення Концепції Державної цільової економічної програми впровадження в агропромисловому комплексі новітніх технологій виробництва сільськогосподарської продукції на період до 2016 року [Електронний ресурс] / – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/>

ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ

Волкова Є.Г. студентка

Миколаївський національний аграрний університет

Ефективне використання земельних ресурсів завжди було і нині залишається одним із основних компонентів сільськогосподарської діяльності. Нині нераціональне використання земель сільськогосподарського призначення призвело до зниження родючості ґрунтів, сільськогосподарська освоєність земель перевищує екологічно обґрунтовані норми. За даними Держземагенства розораність сільськогосподарських угідь в Україні на початок 2011 р. становила 78%, а в окремих областях – до 90%, що є небезпечним явищем, особливо з огляду на наявність значних площ еродованих земель.

Надмірна розораність території призводить до щорічного збільшення еродованих площ на 80-90 тис. гектарів.

Частка сільськогосподарських угідь, які зазнають згубного впливу водної ерозії складає понад 30%, дефляційно небезпечними є половина орних земель країни. Екологічний стан значних площ сільськогосподарських земель – **незадовільний**. Внаслідок порушення науково обґрунтованих систем ведення землеробства природна родючість сільськогосподарських угідь знижується. Майже на всіх землях спостерігається зниження вмісту гумусу в ґрунтах. Загалом по Україні баланс гумусу негативний і середньорічні втрати гумусу становлять 0,6-0,7 т/га. У зв'язку з цим на даному етапі постає проблема наукового обґрунтування та запровадження заходів, що сприятимуть розвитку сталого землекористування, підвищенню еколого-економічної ефективності використання потенціалу земельних ресурсів [1].

Першочерговим завданням земельної політики є

- раціональне використання і захист земель сільськогосподарського призначення від деградаційних процесів через консервацію та виведення зі складу ріллі деградованих, малопродуктивних земель, у тому числі еродованих, створення на них захисних лісових насаджень і проведення залуження [2];

- забезпечення розвитку сталого землекористування;

- збільшення обсягів внесення поживних речовин для забезпечення запланованого урожаю основних сільськогосподарських культур за допомогою впровадження системи удобрення яка, спрямована на раціональне та ефективне використання мінеральних або органічних добрив. для одержання запрограмованої врожайності при високій якості продукції, стабілізації родючості ґрунту з урахуванням потреби охорони довкілля.

- забезпечення бездефіцитного балансу гумусу, поліпшуючи якість й ефективність застосування гною для біологізації землеробства, що визначає виробничу систему, яка частково чи повністю заперечує використання хімічних речовин (мінеральних добрив, пестицидів, регуляторів росту);

- використання органічних добрив у регіонах, де широко застосовують ґрунтозахисну систему землеробства і де неможливо забезпечити глибоке загортання органічних добрив у ґрунт;

- трансформація земельних відносин в аграрній сфері відповідно до вимог ринкової економіки.

Повна реалізація напрямів удосконалення земельних відносин забезпечить раціональне, високоефективне й екологіобезпечне використання земель сільськогосподарського призначення, збереження і примноження їх продуктивного потенціалу.

Література

1. Гулінчук Р.М. Проблеми формування і використання потенціалу земель сільськогосподарського призначення/ Гулінчук Р.М. // Інноваційна економіка. – 2012. – №32. – с. 102– 105.

2. Новаковський Л. Я. Регіональна земельна політика / Л. Я. Новаковський, М. І. Шквір. – К.: Урожай, 2006. – 136 с.

ФОРМУВАННЯ ЦІНОВОЇ ПОЛІТИКИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА СВІТОВИХ РИНКАХ

Гах А. магістр

Миколаївський національний аграрний університет

Великі західні компанії при виході на новий ринок і його освоєння детально розраховують витрати та прибутки, беручи до уваги життєвий цикл експортованого товару, в основі якого лежать показники обсягу продажу, витрат на виробництво й обіг, фази життєвого циклу товару з урахуванням особливостей потенційного ринку збуту. За таких умов важливу роль грає ціна, що не тільки повинна виправдати витрати на створення нового товару, забезпечити компанії достатній прибуток, але й створити визначений резерв на випадок можливих збитків при переході до наступного циклу відновлення продукції. Тому цінова політика, метою якої є пристосування до мінливого

попиту, продовжує залишатися важливим знаряддям конкурентної боротьби за ринки збуту.

Процес визначення ціни товару на першому етапі передбачає порівняння заданих характеристик (якість товару, час доставки споживачеві, функціонування збутової мережі, темпи відновлення, якість навчання споживачів) з кращими і гіршими галузевими показниками з урахуванням думки потенційних споживачів.

На другому етапі фірма поступово розробляє ціни продажу, що передбачає:

- калькуляцію витрат виробництва й обігу, включаючи додаткові витрати на формування попиту і стимулювання продажу;
- аналіз ринкових цін та їх коливань, чинників, що визначають обсяг пропозиції і попиту, впливу конкуренції на ціни;
- установлення цінових меж - верхньої і нижньої (верхньої - від рівня ринкових цін, включаючи вплив чинників попиту, нижньої - залежно від розміру виробничо-збутових витрат);
- оцінювання продажу;
- визначення різновиду цінової політики;
- калькуляцію цінової структури (визначення питомої ваги в ціні витрат виробництва й обігу, інших складових);
- визначення конкретних продажних цін, включаючи умови платежу, вартість упакування, транспортні витрати тощо.

Отже, при відвойовуванні бажаного ринку збуту, закордонні фірми застосовують два підходи до встановлення зовнішньоторговельних цін: середньо затратний і маржинальний (граничний).

В наш час основним підходом до встановлення зовнішньоторговельних цін є маржинальний підхід, оскільки в сукупних витратах неухильно знижується частка прямих витрат на робочу силу і зростає частка накладних витрат, особливо реклами і послуг, що супроводжують продаж.

На світовому ринку здебільшого склалася певна структура цін, що визначається і підтримується великими підприємствами-виробниками й експортерами товарів у галузях, а дрібні і середні компанії вважають за краще використовувати зважену цінову політику "слідування за лідером".

Отже розраховуючи зовнішньоторговельні ціни підприємствам аграрного сектора необхідно мати на увазі, що, світовий ринок має досить складну олігополістичну структуру з широким спектром окремих автономно функціонуючих субринків, які мають "власну структуру цін і специфічні особливості попиту і пропозиції. Необхідно використовувати результати оцінки закордонних конкурентів для визначення стану ринку, а також для вибору шляхів впровадження оптимальної цінової політики для рішення ринкових задач на міжнародному рівні.

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ ВИРОБНИЦТВІ УКРАЇНИ

Досенко М.В. студент

Ширенко В.Б. к.е.н., доцент., заст. зав. кафедри економічної теорії

Херсонський національний технічний університет

Перспективні напрями розвитку зовнішньоекономічної діяльності АПК України та шляхи виявлення найефективніших способів організації такої діяльності, виходячи із особливостей спеціалізації територіального утворення, значною мірою визначаються вибором подальшого стратегічного розвитку всієї національної економіки. Ретельного вивчення потребує обґрунтування експортного потенціалу регіонального господарства в сучасних умовах, порівняння основних напрямів його міжрегіональних і зовнішньоторговельних зв'язків з експортними можливостями [4, с. 65].

Сучасна політика регулювання зовнішньоекономічної діяльності України спрямована не на довгострокову перспективу формування й розвитку

сприятливих умов на світовому ринку для вітчизняного експорту, а на короткострокові програми швидкого виходу із кризового стану, незважаючи на те, що іноземний досвід економічно розвинутих країн довів неможливість таких дій.

Стратегія розвитку зовнішньоекономічної діяльності АПК не відповідає сучасній ситуації економічного розвитку в умовах глобалізації й вимагає розробки перспективної моделі розвитку. В нинішній стратегії не відображається цілісне бачення інтеграції АПК в систему міжнародних зв'язків — все звелось лише до експортно-імпоротної діяльності.

Диспропорції в розвитку світогосподарських зв'язків і недосконала експортно-імпортна діяльність АПК пояснюється такими чинниками:

органи влади не мають чіткого уявлення щодо правильності здійснення інтеграції економіки в світове господарство;

недопрацьована та дуже слабка аналітична база, яка комплексно не враховує зовнішньоекономічну діяльність.

Протекціонізм передбачає захист національної економіки від іноземної конкуренції. При цьому виходять із того, що економічний потенціал і конкурентоспроможність на світовому ринку окремих країн різні, тому вільна дія ринкових сил може бути не вигідною для менш розвинених країн. Необмежена конкуренція з боку більш сильних іноземних держав може призвести в менш розвинених країнах до застою і формування неефективної структури економіки [2, с. 66].

Державне регулювання імпорту й експорту аграрної продукції не повинно зводитися до адміністративних обмежень або підвищення митних ставок, що зумовлює зростання цін, а має бути спрямоване на створення умов для нормальної цінової конкуренції вітчизняної продукції. Для цього необхідна гнучка державна політика у сфері регулювання зовнішньоекономічної діяльності, насамперед щодо регулювання імпорту.

На сьогодні доцільно розглядати одночасно два аспекти регулювання експорту сільськогосподарської продукції та продовольства. По-перше, це

обмеження експорту для забезпечення внутрішніх потреб. Для цього доцільно: здійснювати ліцензування зовнішньоекономічної діяльності зазначених товарів; посилити контроль за обґрунтованістю експортних цін, обмежити розрахунки за експортну продукцію поставками продукції; скоротити терміни повернення коштів за поставлену продукцію і передбачити гарантію третіх осіб за своєчасне повернення валюти. По-друге, це – стимулювання експорту. З урахуванням перспектив розвитку досліджуваної галузі нині необхідно передбачити заходи зі стимулювання експорту аграрної продукції [5, с. 122].

Відомо, що на ситуацію на внутрішньому ринку продовольства істотний вплив має «сірий» імпорт (наприклад, по м'ясопродуктах він становить до 60%), який існує за рахунок заниження митної вартості товару, недостатньої диференціації тарифів у межах однієї товарної групи, недоврахування специфіки аграрної продукції тощо [3, с. 134]. Необхідно зазначити, що конкурентоспроможність продукції імпорту на внутрішньому ринку у більшості випадків визначається наявністю ефективної системи державної підтримки експорту, державних програм кредитування програм експорту та гарантування експортних кредитів у країнах-експортерах, які дозволяють при експорті в Україну досягати істотного зниження ціни.

Враховуючи вищевикладене, основними заходами державного регулювання імпорту сільськогосподарської продукції, сировини, продовольства повинна стати активізація проведення розслідувань за фактами нанесення збитків вітчизняним товаровиробникам АПК. Нині назріла також необхідність встановлення особливих вимог до ввезених на територію України сільськогосподарської продукції та продовольства, які виробляються із використанням генної інженерії, гормональних препаратів, різних штучних добавок. Необхідно застосовувати захисні, антидемпінгові, компенсаційні заходи. Враховуючи специфіку аграрного сектору, необхідно удосконалити чинне законодавство в частині скорочення термінів та умов проведення розслідувань.

Література

1. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності бурякоцукрового виробництва // Варченко О.М. Вісник аграрної науки.– 2004.– №4. – С. 65–70
2. Напрями посилення позицій продукції агропромислового комплексу на зовнішніх ринках // Мельничук А.Ю. Актуальні проблеми економіки. – 2010. - №4. – С. 65-72
3. Удосконалення системи державного управління у сфері митно-податкового регулювання та контролю за зовнішньоекономічною діяльністю // Пісьмаченко Л.М. Держава та регіони. – Серія: Державне управління. – 2006.– №3. – С. 133–137.
4. Вектори стратегічного розвитку зовнішньоекономічної діяльності АПК регіону // Федорець Л.М. Економіка АПК. – 2009. - №5. – С. 69-75
5. Оподаткування експорту-імпорту продукції рослинництва та продуктів її переробки. Шпичак О.О. –К.: ННЦ ІАЕ, 2004 –258 с.

НАПРЯМИ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ МОЛОЧНОГО СКОТАРСТВА

Дьячук В.В. студентка

Миколаївський національний аграрний університет

Агропромисловий комплекс України характеризується кризовим явищем у молокопродуктовому підкомплексі, і зокрема у молочному скотарстві. За 1990-2003 рр. в Україні відбувся непередбачуваний, стихійний розпад наявних колективних підприємств. Розукрупнення великих колгоспів і радгоспів призвело до збільшення чисельності господарств і розподілу основних виробничих фондів, що супроводжувалось необґрунтованим поділом тваринницьких приміщень, поголів'я худоби, обладнання та устаткування. Внаслідок цього значна частина молочних ферм, особливо молочних блоків колективних господарств, залишилась без засобів механізації, устаткування і обладнання. За досліджуваний період у Миколаївській області відбулось різке скорочення поголів'я худоби з 281,2 тис.гол до 91,8 тис.гол. у 2012 р. [1].

Підвищення ефективності виробництва молока можливе на основі послідовної інтенсифікації галузі, упровадження промислових технологій, прогресивних форм оплати праці, підвищення загальної культури ведення галузі[2,3]. Специфіка галузей тваринництва обумовлює особливості інтенсифікації, які виявляються в тому, що продуктивність і ефективність галузей залежить від ступеня використання потенціалу тварин, їх можливостей. Тому необхідно створити умови для максимальної реалізації даних факторів. Це передбачає широку програму заходів щодо забезпечення необхідного рівня, якості і поєднання біологічних, технічних, організаційно-технологічних та економічних чинників.

Один з них підвищення продуктивності худоби. На продуктивність тварин впливає велика кількість факторів. Тут необхідно мати на увазі перш за все комплекс факторів та умов, які безпосередньо пов'язані з самими тваринами, їх біологічними і фізіологічними особливостями. По-перше селекційна робота, яка дозволяє істотно підвищити генетичний потенціал продуктивності шляхом широкого використання високоякісного генофонду імпортних порід.

По-друге витрати на корми, рівень і повноцінність годівлі тварин. Досягти максимальної його реалізації можна лише за умови створення надійної кормової бази, яка на 60 -70 % визначає різницю в продуктивності корів.

По-третє фактором, що впливає на продуктивність праці в молочному скотарстві, є стаж роботи, рівень професійної підготовки і можливості її поліпшення. Процес старіння кадрів, при загальній їх нестачі негативно відбивається на виробництві. Важливою умовою інтенсивного розвитку тваринництва в сільськогосподарських підприємствах є дієвість державної підтримки, яка за період дослідження забезпечувала прибутковість молочного скотарства та знижувала рівень збитковості м'ясного скотарства і свинарства. Враховуючи обмеженість державного бюджету, державна підтримка тваринництва повинна відповідати наступним принципам: адресність,

цілеспрямованість, системність, що сприятиме стійкості виробництва продукції тваринництва, підвищенню його ефективності та конкурентоспроможності[4].

Література

1. Веб–сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс] / – Режим доступу : [http : //www.ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua).
2. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств: Підручник. — 2-ге вид., доп.і перероб. — К.: КНЕУ, 2002. — 624 с.
3. МасельВесе́ляк В. Я. Розвиток м'ясопродуктового підкомплексу України [Текст] / В. Я. МасельВесе́ляк, О. В. Мазуренко / [Під наук. ред. акад. УААН П. Т. Саблука]. — К. : ННЦ ІАЕ, 2004. — 198 с.
4. Топі́ха І . Н. Ринок продукції тваринництва : проблеми залишаються [Текст] / І. Н. Топі́ха // Вісник аграрної науки Причорномор'я. — Миколаїв, 2006. — Вип. 2. — С. 16—19.

РОЗВИТОК ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ НА РИНКУ ЗЕРНА

Кіторага Т. В. студентка

Миколаївський національний аграрний університет

Розвиток зовнішньої торгівлі, зокрема нарощування експорту на світовий ринок зерна, збільшення або принаймні збереження його питомої ваги на міжнародній арені є надзвичайно важливим чинником функціонування вітчизняної економіки. Сільськогосподарські товаровиробники потребують твердої валюти, необхідної для закупівлі сучасного обладнання, нових технологій і споживчих товарів, які є основою економічного зростання й піднесення життєвого рівня населення. Враховуючи ринкову ситуацію, залучити додатково кошти у сільське господарство можливо за рахунок експорту частини виробленої продукції.

В останні роки зернове господарство держави демонструє позитивну динаміку як у відношенні виробництва, так і експортного потенціалу зерна. Це дає реальну можливість Україні розширити ринки збуту та закріпитися на

нових рубежах. Перед державою відкриваються великі перспективи на світовому ринку у зв'язку з дефіцитом продовольства, зростанням попиту на біопаливо, а також відсутністю можливостей розширювати посівні площі та нарощувати продуктивність сільського господарства в основних аграрних країнах [1].

Серед провідних компаній на ринку експорту зерна можна назвати такі вертикально інтегрованих підприємства: “Нібулон”, “Кернел”, “Серна”, “Миронівський хлібопродукт”, “Райз”. Наразі відбуваються процеси активної консолідації зернової інфраструктури (елеватори, хлібоприймальні пункти) приватними компаніями.

Одним з основних чинників ефективності зернового господарства є стабільність ринків збуту. Проте, у зв'язку із рядом об'єктивних та суб'єктивних причин, Україна не може поки що мати гарантованого збуту зерна (та і інших культур) на світових ринках. Зерно в основному експортується в країни Азії – 53 % (у т. ч. пшениці – 38,6 %, кукурудзи – 33,2 і ячменю – 84,3 %), Африки – 22 % (у т. ч. пшениці – 27 %, кукурудзи – 31,1 і ячменю – 9,4 %) і Європи – 20 % (у т. ч. пшениці – 31 %, кукурудзи – 19,9 і ячменю – 5,2 %). У країни СНД вивозиться всього 4,1 % зерна (у т. ч. пшениці – 1,5 %, кукурудзи – 15,7 і ячменю – 0,8 %) [2]. Причому щороку ці обсяги за материками різні й відзначаються великою варіацією.

На вітчизняному ринку зерна спостерігаються такі стійкі тенденції: помірне зростання виробництва зерна; збільшення частки фуражного зерна; скорочення внутрішнього споживання зерна; нарощування обсягів експортування зерна; розширення країн-імпортерів. Що стосується експорту зерна в окремі країни світу, то тут також спостерігаються свої закономірності щодо нестабільних міждержавних відносин. Впродовж 2008-2010 рр. Україна 55 % свого зерна експортувала у 7 країн світу. Найбільшим імпортером ячменю, наприклад, була Саудівська Аравія – 52,3 % (пшениці і кукурудзи практично не імпортує), пшениці – Іспанія (18,8 %) і кукурудзи – Єгипет (15,8 %) [2]. Причому в останні роки характерним є збільшення експорту до

Саудівської Аравії. Окрім цих основних культур Україна за останні роки експортувала зерно більше як у 130 країн, що вказує на абсолютну відсутність стабільності експортних відносин нашої країни з іншими країнами-імпортерами. Не дивно, що ціни експорту на українське зерно набагато нижчі, від світових цін як на продовольство, так і на фураж.

Незважаючи на значні та зростаючі обсяги експорту, сільськогосподарські підприємства щороку стикаються з однаковими й постійними проблемами щодо економічної ефективності, обумовленими нестабільними за місяцями і роками цінами реалізації зернових культур. Тобто, ефективність діяльності самого сільського господарства та її динаміки не є такою вражаючою, як ефективність зовнішньоекономічної діяльності. Однією із причин даного явища є відсутність належної інфраструктури ринку та коливання світової кон'юнктури на продовольство.

Зазначимо, що на стан зернового ринку України впливають два потужних чинники: розвиток світової біопаливної промисловості з використанням зерна як сировини та розвиток експортної інфраструктури зернового ринку [3].

За даних умов важливим для України є створення резервів зерна. При наявності надлишків зерна і високих світових цін – сприяти його експорту (зниженню впливів торгівельних бар'єрів). Крім того, Україні доцільно брати активну участь у роботі міжнародних організацій (Міжнародна рада по зернових, Організація з питань продовольства та сільського господарства ООН, Міжнародна асоціація торгівлі зерном і кормами тощо).

У комплексі економічних заходів щодо стимулювання зовнішньої торгівлі зерном найбільш ефективним засобом є фінансове сприяння держави вітчизняним експортерам, в тому числі із залученням коштів державного бюджету, яке передбачає використання механізмів кредитування експорту, страхування експортних кредитів, надання державних гарантій. При цьому заходи щодо стимулювання експорту за рахунок коштів держбюджету повинні відповідати нормам і вимогам СОТ, що визначають прийнятий в світовій практиці порядок надання державної підтримки.

Отже, зерновий сектор України є стратегічною галуззю економіки держави, що визначає обсяги пропозиції та вартість основних видів продовольства для населення країни, зокрема продуктів переробки зерна і продукції тваринництва, формує істотну частку доходів сільськогосподарських виробників, визначає стан і тенденції розвитку сільських територій, формує валютні доходи держави за рахунок експорту.

Література

1. Чмирь С. М. Формування та розвиток зернового ринку України : монографія / С. М. Чмирь. — К. “Аграрна наука”, 2007. - 376 с.
2. Статистична інформація. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Гончаренко О. В. Регіональні аспекти розміщення виробництва зерна у світі / Гончаренко О. В. // Економіка АПК. – 2008. - №11. – С. 132-134.

ОЦІНКА МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЗОВНІШНЬОЮ ТОРГІВЛЕЮ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Клименко Л.В. к.е.н., доцент

Уманський національний університет садівництва, м. Умань

Цілеспрямований розвиток економічної політики за векторами СОТ та ЄС зумовлюють необхідність удосконалення, а за деякими аспектами й зміни механізмів державного управління зовнішньоекономічною діяльністю в усіх її проявах. Особливої уваги вимагають питання державного управління зовнішньоторговельних відносин, питома вага яких у загальному зовнішньоекономічному балансі країни становить більше 70%. Проте теоретико-методологічні та практичні підходи до розв’язання організаційно-методичних проблем у процесі реалізації механізмів державного регулювання та контролю у сфері зовнішньої торгівлі мають дискусійний характер.

Окремі аспекти державного управління і контролю зовнішньоекономічної діяльності в умовах глобалізації відображені в роботах таких вчених:

В.Андрійчук, В.Бурцева, О.Гончаровой, О.Гребельника, О.Кирєєва, Е.Кочетова, А. Кредісова, Н. Кузнєцова, В.Ларичева, Л.Пісьмаченко, В. Сухарського, С.Хамініч та інших, в яких розглядаються або загальні теоретичні та правові питання державного регулювання зовнішньоекономічних відносин, або окремі аспекти практичних проблем з митного регулювання й контролю зовнішньоторговельних операцій.

Механізм державного управління зовнішньою торгівлею і зовнішньоекономічними відносинами України, є складною системою. Процеси державного регулювання зовнішньоторговельної діяльності передбачають наявності як мінімум двох груп суб'єктів, що мають безпосереднє відношення до даного процесу: по-перше, це органи державного регулювання; по-друге – це суб'єкти зовнішньоторговельних відносин.

Органами державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності є: Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Національний банк України, Центральний орган виконавчої влади з питань економічної політики, Державна митна служба України, Антимонопольний комітет України, Міжвідомча комісія з міжнародної торгівлі, Органи місцевого управління зовнішньоекономічною діяльністю [1].

Якщо раніше зовнішньоекономічні зв'язки здійснювались лише спеціалізованими зовнішньоекономічними організаціями, то тепер кожне підприємство в Україні одержало право самостійно виходити на зовнішній ринок. У цих умовах першочерговим завданням стає опанування вітчизняними підприємцями теоретичних аспектів та практичного світового досвіду встановлення економічних зв'язків із зарубіжними партнерами, проникнення з пропозиціями на ринки інших країн, здійснення фінансових та товарних операцій, відповідно до національних інтересів у міжнародній експортно-імпортній та інвестиційній діяльності. Разом із цим слід вирішувати проблеми обмеженості необхідної інформації про можливості розвитку зовнішньоекономічної діяльності, особливості її організації та механізми

здійснення в інших країнах, чітко знати нормативно-правові основи її регулювання в Україні [2].

Сільське господарство України є однією з найважливіших галузей економіки та може стати джерелом зростання національної економіки. Воно забезпечує 8,2% валової доданої вартості, в цій сфері зайнято понад 3 млн населення, використовують основні засоби вартістю понад 100 млрд грн., функціонує майже 56,5 тисяч господарюючих суб'єктів, що використовують 21,6 млн га сільськогосподарських угідь [3, с. 11].

У 2011 році Україна увійшла до трійки найбільших експортерів зерна, та зайняла перше місце у світі по експорту соняшникової олії. У 2011 році Україна посіла четверте місце в Європі і сьоме у світі за обсягами виробництва картоплі. Що стосується географії експорту агропромислової продукції, то левові частки в товарообороті мають Європейський Союз, країни Близького Сходу та СНД [4, с. 44].

Держава зазнає великих втрат від нелегального або напівлегального проникнення іноземних товарів через митний кордон України. Незважаючи на певні досягнення митних, податкових та інших органів державного контролю у боротьбі з порушниками митних правил та іншими проявами економічної контрабанди, ефективність державного контролю зовнішньоекономічної діяльності досить низька.

Перед Україною постала комплексна проблема опрацювання моделі участі у світових господарських процесах. На сучасному етапі розвитку зовнішньої торгівлі України сільськогосподарськими товарами необхідно активізувати двосторонню торговельно-економічну й інвестиційну співпрацю з європейськими країнами і предметно обговорити можливості пошуку взаємовигідних шляхів збільшення обсягів зовнішньоторговельного обороту. Важливими напрямками державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємств АПК є: удосконалення законодавчої та нормативно-правової бази, розробка принципово нових форм державної підтримки сільгоспвиробника, гармонізація національних стандартів з європейськими,

оновлення матеріальної бази сільськогосподарських і переробних підприємств, інвестиції у розширення інфраструктури АПК, підготовка кваліфікованих фахівців тощо.

Література

1. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16 квітня 1991 р. № 959-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=959-12>.
2. Пісьмаченко Л.М. Державне управління зовнішньоторговельною діяльністю в Україні: регулювання та контроль: монографія / Л.М.Пісьмаченко. – Донецьк: ТОВ «Юго-Восток, Лтд.», 2008. – 366 с.
3. Гасуха Л. Розвиток агропромислового комплексу як основа гарантування продовольчої безпеки держави / Л. Гасуха // Економіст. – 2012. – № 9.–С. 44-46.
4. Воробьев Ю.Н. Механизм воспроизводства финансового капитала в аграрном секторе экономики // Экономика и управление. – 2000. – № 2-3. – С.18-19.

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ АГРАРНОГО СЕКТОРУ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ: СТАН ТА НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ

Кузьміна Д.В. студентка

Миколаївський національний аграрний університет

Загальною метою розвитку регіону є створення таких умов, які забезпечать порівняно високі і стійкі темпи економічного зростання, підвищення соціального рівня населення, стабілізацію фінансової безпеки регіону. Для реалізації цих завдань потрібні іноземні інвестиції, що через низку причин надходять в економіку регіону поки, що в недостатньому обсязі. [1]

Аграрний сектор Миколаївської області на сьогодні є ключовою галуззю, яка має потужний інвестиційний потенціал. Його подальший розвиток

визначається рівнем інвестиційних можливостей та інвестиційною привабливістю галузі.

Активізація інвестиційної діяльності є пріоритетною умовою стабільного розвитку регіону, яка здатна залучити фінансові та матеріальні ресурси як вітчизняних, так і зарубіжних інвесторів, а також раціонально їх використовувати в найбільш пріоритетних галузях економіки. Обсяг залучених в економіку регіону інвестицій є один із критеріїв ефективності його функціонування [3, с.55].

В економіку Миколаївської області у 2011 році іноземними інвесторами вкладено 269352,4 тис. дол. США прямих інвестицій. Із країн ЄС надійшло 209328,4 тис. дол. США, із країн СНД - 22821,6 тис. дол. США, з інших країн світу - 37202,4 тис. дол. США. Але сільське господарство виявилось мало привабливим для іноземних інвесторів, із загального обсягу вкладених прямих інвестицій у 2011 році в сільське господарство Миколаївської області надійшло тільки 3605,2 тис. дол. США, що становить 1,3 % від загального обсягу всіх інвестицій. [4]

Об'єктивними причинами низької питомої ваги залучення інвестицій у аграрний сектор Миколаївської області є такі особливості цієї галузі, як велика територіальна розосередженість, низька оборотність капіталу, високі ризики через природні умови тощо. Головними причинами, що зумовлюють невисокі темпи росту показників інвестиційної діяльності області та України в цілому, є:

- надмірний податковий і адміністративний тиск на бізнес;
- низька конкурентоздатність багатьох українських товарів, що робить не вигідними вкладення в їх випуск;
- недостатня інтегрованість у світову економіку;
- нестача оперативної інформації і внаслідок цього зменшення ефективності співпраці між суб'єктами ринку;
- відсутність стимулів і механізмів для залучення інвестицій, з боку органів місцевої влади. [5]

Очевидно, що низька інвестиційна привабливість Миколаївської області,

небажання вкладати кошти в її економіку, окрім суто економічних причин, зумовлені незацікавленістю чи байдужістю місцевої влади до проблеми залучення інвестицій.

Вважаємо, що головну роль у процесі підвищення інвестиційної привабливості має відігравати держава, яка володіє для цього необхідними коштами бюджету та позабюджетних фондів і здатна в масштабах всієї країни визначити перспективні напрямки та об'єкти інвестування. Водночас, органи місцевого самоврядування та місцеві органи виконавчої влади мають розробляти основні напрямки інвестиційної політики на території регіону щодо залучення коштів під перспективні інвестиційні проекти, сприяти у визначенні основних пріоритетів інвестування регіону, координувати інвестиційні проекти, контролювати раціональне використання отриманих фінансових ресурсів.

Отже для підвищення інвестиційної привабливості Миколаївської області, конкурентоспроможності аграрних підприємств і розвитку території, необхідна розробка відповідного комплексу заходів та створення сприятливих умов для його виконання. Разом з тим, для досягнення цього ефекту необхідно виявити внутрішні фактори, що впливають на інвестиційну привабливість регіону, а також встановлювати вплив цих факторів, забезпечити прискорений соціально-економічний розвиток регіону та пріоритетних галузей виробництва.

Література

1.Інвестиції- надійне плече іноземних партнерів. Аграрний тиждень. [Електронний ресурс]. - <http://www.a7d.com.ua>.

2.*Лиса О.І.* Напрями підвищення інвестиційної привабливості аграрного сектора економіки західного регіону України / О.І.Лиса // Наук.вісник НЛТУ України. Вип. 21.3 — 2011. – с.203-210

3.Музиченко А.С. Інвестиційна діяльність в Україні. К.: Кондор, 2009. – 406 с.

4.Головне управління статистики у Миколаївській області [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.mk.ukrstat.gov.ua/>

5.Юрчишин В. У грі за інвестиції / Юрчишин В. // Дзеркалотижня. 2012.
- № 28

6.Якуба Д.С. Підвищення інвестиційної привабливості Донецького регіону / Якуба Д.С., Мешков А.В. // Матеріали VI міжнародної науково-практичної конференції – Донецьк, ДонНТУ – 2012. – с. 82

НЕОБХІДНІСТЬ ТА НАПРЯМИ АКТИВІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРА

Леонтьєв В.А. студент

Миколаївський національний аграрний університет

Україна має значні можливості для розвитку аграрного сектору і перетворення його у високоефективну сферу економіки. З вступом України до Світової організації торгівлі та посиленням конкурентної боротьби на світових ринках актуальності набуває питання розвитку інноваційної діяльності аграрних підприємств.

Основною метою запровадження інновацій в аграрній сфері є забезпечення її економічності та екологічності, вказана мета може бути реалізована шляхом:

- підвищення ефективності виробництва сільськогосподарських підприємств;
- підвищення урожайності культур;
- підвищення рентабельності діяльності підприємств;
- підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції на внутрішньому та зовнішніх ринках;
- підвищення якості продукції;
- впровадження енергозберігаючих технологій;
- впровадження ресурсозберігаючих технологій; економізація виробничих процесів та ін.

Інновації в аграрній сфері мають особливості в порівнянні з іншими галузями, серед них: тривалий процес розробки; переважно поліпшувальний

характер; суттєва відмінність в технологіях виробництва різних видів продукції рослинництва і тваринництва; провідна роль науково-дослідних установ; залежність від природної зони та клімату; необхідність враховувати сезонність сільськогосподарської праці.

На шляху розвитку інноваційної діяльності аграрних підприємств виникають безліч бар'єрів і стримуючих чинників. Через низку об'єктивних причин аграрні підприємства не можуть собі дозволити новітні технології на рівні із сільгоспвиробниками провідних країн світу. Досить часто впровадження інновацій зводиться до купівлі нової закордонної техніки та технологій, але в більшості випадків тієї, що була у використанні, більшість же сільгоспвиробників продовжують експлуатувати морально і фізично зношену техніку та технології.

Поліпшення ситуації можливе за рахунок активізації інноваційної діяльності аграрних підприємств, на основі системи заходів, яка має включати:

- державну підтримку фундаментальних наукових розробок;
- формування інноваційної інфраструктури;
- державну підтримку підготовки висококваліфікованих кадрів;
- державну підтримку створення венчурних компаній, технопарків, бізнес-інкубаторів, інвестиційних компаній;
- створення системи державної підтримки сільськогосподарських підприємств, що займаються інноваційною діяльністю;
- створення системи пільгового кредитування сільського господарства;
- створення аграрного банку, іпотечне кредитування;
- запровадження системи лізингових відносин;
- залучення до процесу інвестування аграрної сфери іноземних і вітчизняних інвесторів;
- забезпечення цінового паритету між сільськогосподарською продукцією та матеріальнотехнічними й енергетичними ресурсами;
- усунення міжгалузевих диспропорцій у фінансуванні аграрної галузі із державного бюджету;

- створення стабільного і прозорого законодавства щодо здійснення експортних операцій; виважена й ефективна політика держави щодо підтримки вітчизняного товаровиробника.

Отже, стабільний розвиток аграрних підприємств їх успішна діяльність на світових ринках, досягнення відповідного рівня якості і нарощування обсягів виробництва та рівня конкурентоздатності сільськогосподарської продукції неможливі без розроблення та впровадження нових технологій, освоєння на їх базі виробництва принципово нових видів продукції. Широке впровадження інновацій в усіх напрямках діяльності аграрних підприємств (технологічних, маркетингових, організаційних) сприятиме: зростанню продуктивності праці, економії різних видів ресурсів, скороченню втрат, зниженню собівартості, покращенню якості продукції.

Література

1. Верхоглядова Н.І. До питання про економічну сутність інноваційного розвитку / Н.І. Верхоглядова // Держава та регіони. – 2010. – №6. – С. 266-268.
2. Єрмолаєва В.В. Особливості та проблеми інноваційного розвитку в Україні / В.В. Єрмолаєва // Держава та регіони. – 2010. – №6. – С. 275-280.
3. Покотило ва В.І. Ефективні системи управління інноваційними процесами / В.І. Покотило ва // Економіка АПК. – 2009. – №5. – С. 42-48.

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Муленко К.Ю. магістр

Миколаївський національний аграрний університет

Забезпечення сприятливого інвестиційного клімату в аграрному секторі економіки залишається питанням стратегічної важливості, від реалізації якого залежать соціально-економічна динаміка, ефективність залучення у світовий поділ праці, можливості модернізації на цій основі аграрної економіки. Підвищення інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств

України є пріоритетним напрямком інвестиційної політики України, яка повинна базуватися на виваженій та послідовній монетарній політиці, державній підтримці інвесторів, досконалому правовому полі, що забезпечить стабільність інвестиційного ринку України. Тому доцільно розглянути теоретичні підходи до визначення інвестиційної привабливості аграрних підприємств.

У фундаменті економічної літературі існує достатньо праць різних учених, присвячених проблемам ухвали і розуміння «інвестиційній привабливості підприємства».

Інвестиційна привабливість, на думку Л.М. Алексеєнко це узагальнена характеристика переваг і недоліків окремих об'єктів інвестування з точки зору конкретного інвестора згідно зі сформованими ним критеріями [1]. Сергєєв І.В., Веретенникова І.І. і Яновський В.В. пропонують визначення інвестиційній привабливості господарюючих суб'єктів проводити у взаємозв'язку з оцінкою ефективності інвестицій та інвестиційної діяльності: «ефективність інвестицій визначає інвестиційної привабливості, а інвестиційна привабливість – інвестиційного розвитку. Що ефективність інвестицій, то вище рівень інвестиційної привабливості і масштабнішою інвестиційна діяльність, і навпаки» [2].

На думку П.Г Лайко інвестиційна привабливість об'єктів господарювання це сукупність виробничо-фінансових кількісних і якісних умов та критеріїв, які характеризують їхні потенційні можливості та економічні переваги порівняно з іншими об'єктами інвестування. В.Є. Швець інвестиційну привабливість підприємства розглядає як рівень задоволення фінансових, виробничих, організаційних та інших вимог чи інтересів інвестора щодо конкретного підприємства, яке може визначатися чи оцінюватися значеннями відповідних показників, у тому числі інтегральної оцінки [5].

Ми поділяємо позицію вітчизняних дослідників про існування взаємозв'язку між фінансовим станом, ефективністю інвестицій та інвестиційної привабливістю (ці категорії мають багато спільного) [6].

Інвестиційна привабливість – самостійна економічна категорія, що характеризується ефективністю використання майна, здатність до саморозвитку з урахуванням підвищення дохідності капіталу і техніко-економічного рівня виробництва. На нашу думку, інвестиційну привабливість аграрних підприємств можна розглядати у двох аспектах:

- як рівень задоволення фінансових, виробничих, організаційних та інших вимог чи інтересів інвестора щодо конкретного підприємства, яке може визначатися чи оцінюватися значеннями відповідних показників;

- економічна та соціально-економічна доцільність інвестування, підвищення ефективності залучення інвестиційних ресурсів для розвитку підприємств, що базується на узгодженні інвесторів та можливостей інвестора та реципієнта для забезпечення досягнення цілей для кожного з них при прийнятному рівні доходності і ризику інвестицій.

Таким чином ми вважаємо, що інвестиційна привабливість аграрного підприємства є багаторівневою інтегральною характеристикою. Це економічна категорія, що характеризується комплексом фінансово-економічних, соціальних, інформаційних, техніко-організаційних та інших показників, на основі яких можна прийняти об'єктивне рішення про доцільність вкладання коштів у певне підприємство (інвестиційний об'єкт).

Інвестиційна привабливість аграрних підприємства залежить також від загальної його характеристики, технічної бази, номенклатури продукції, що випускається, виробничої потужності, місця підприємства в галузі та на ринку, характеристики системи управління, статутного фонду, ціни акцій, структури витрат на виробництво, обсягів прибутку та напрямків його використання тощо.

Отже наведений перелік трактувань поняття «інвестиційна привабливість підприємства» свідчить не лише про різноманітність підходів до розкриття його змісту, але і про незавершеність дослідження цієї проблеми. Більшість існуючих визначень пов'язують інвестиційну привабливість підприємства виключно з сукупністю фінансово-економічних характеристик діяльності підприємства.

Література

1. Гайдуцький А.П. Підвищення інвестиційної привабливості інфраструктури аграрного сектора / Гайдуцький А.П. // Економіка АПК. - 2004. - №10.- С. 21-25
2. Сергєєв, Н.В. Організація і відповідне фінансування інвестицій [Текст] / Н.В. Сергєєв, І.Н. Веретенникова, В.В. Яновський. – М.: Фінанси і статистика, 2003. – 400с.
3. Стаднік, А.І. Макро- і мікроекономічні чинники сучасного етапу розвитку інвестиційної діяльності російських підприємств / А.І. Стаднік, О.Н. Александрова, О.М. Піддубний // Економічний аналіз: теорія і практика. – 2009. – №12. – З. 16 – 22.
4. Путятіна Л.М. Оцінка інвестиційній привабливості підприємства з урахуванням його економічного потенціалу [Текст] / Л.М. Путятіна, М.Ю.Ванчугов // Власність і ринок. – 2005. – № 6. – З 21-го.
5. Дука А.П. Теорія та практика інвестиційної діяльності. Інвестування. [Навч. посіб.] / Дука А.П. – К.: Каравела, 2007. – 424 с.
6. Чорна Л.О. Результативна стратегія досягнення інвестиційної привабливості підприємства / Чорна Л.О. // Інвестиції: практика та досвід № 24, 2008.- С.4-6

РЕАЛІЗАЦІЯ МАРКЕТИНГОВОЇ СТРАТЕГІЇ ДЛЯ ЗЕРНОВОЇ ГАЛУЗІ ПРИ ВИХОДІ НА ВНУРІШНІЙ ТА ЗОВНІШНІЙ РИНОК

Нікогосян В.Г. магістрант

Миколаївський національний аграрний університет

Для реалізації поставлених цілей в стратегічній програмі сільськогосподарського підприємства формується стратегія розвитку – основа діяльності підприємства в конкретних умовах ринку. Головні напрямки стратегії розвитку включають стратегії диверсифікації і сегментації.

Стратегія диверсифікації – освоєння виробництва нових товарів, товарних ринків, розповсюдження підприємницької діяльності на зовсім нові і не пов'язані з основними видами діяльності фірми.

Стратегія сегментації – це поглиблення насиченості товарами всіх груп споживачів, вибір максимальної глибини ринкового попиту.

В залежності від частки на ринку використовують три типи маркетингової стратегії: атакуючу, оборонну, відступну.

Атакуюча стратегія, або стратегія наступу передбачає активну, агресивну позиції фірми на ринку і має за мету завоювати і розширити ринкову частку, довести її до оптимальної. Оптимальним вважається сегмент, де присутні до 20 відсотків покупців даного ринку, які можуть придбати до 80 відсотків товару, який пропонується фірмою. Якщо ця частка нижче оптимального рівня, то перед фірмою постає дилема: або прийняти заходи до її розширення, або залишити ринок.

Оборонна стратегія передбачає збереження фірмою тієї ринкової частки, якою вона володіє. Така стратегія обирається у випадку, якщо ринкова позиція фірми задовільна, або у неї для проведення активної агресивної політики не вистачає коштів і ресурсів. Такий тип стратегії досить небезпечний і потребує великої уваги до дій фірм-конкурентів.

Стратегія відступу – це вимушена, а не обрана стратегія. Вона передбачає поступове скорочення торгових операцій і ліквідацію бізнесу. У цьому випадку важливо не допустити втрати інформації про ліквідацію комерційної діяльності.

Виходячи з цілей та завдань ТОВ «Райдолина», ситуації, яка складається на конкретному товарному ринку зерна ми визначили стратегію у таблиці (табл. 1).

Планування стратегії ТОВ «Райдолина» на внутрішньому та зовнішньому ринках у 2012-2017 р.

Таблиця. 1

Напря	Ти	20	20	20	20	20	20
-------	----	----	----	----	----	----	----

мки	пи	12 р.	13 р.	14 р.	15 р.	16 р.	17 р.
маркетинго- вої стратегії	марке- тингової стратегії						
	Внутрішній ринок						
Дивер си-фікація	Ата куюча						
	Обо ронна						
	Від ступу						
Сегме нтація	Ата куюча						
	Обо ронна						
	Від ступу						
	Зовнішній ринок						
Сегме нтація	Ата куюча						
	Обо ронна						
	Від ступу						
Дивер	Ата						

си- фікаці я	куюча																
	Обо ронна																
	Від ступу																

Якщо стратегія виходу з кризи опирається на прогнозування довгострокових перспектив зміни ринків, то тактика відображає кон'юнктурні принципи формування ринку (попиту) на наявну номенклатуру товарів фірми.

Тактика розробляється на найближчий рік-півтора і регулярно, не очікуючи закінчення цього терміну ревізується і корегується. До числа завдань, які вирішує тактика покращення ситуації, відносять:

- Ў організацію антикризового управління;
- Ў організацію діяльності;
- Ў визначення принципів виходу з кризи;
- Ў розробка графіку виходу із кризи;
- Ў активна участь у виставках та ярмарках;
- Ў підвищення ефективності діяльності за допомогою інвестицій;
- Ў вихід на нові ринки;
- Ў розширення номенклатурних товарів;
- Ў адаптація товару до вимог споживача;
- Ў швидке реагування на листи та запити клієнтів.

План тактики передбачає заходи щодо активної поведінки комерційних служб на ринках, швидке реагування на зміну ринкової ситуації, ініціативність працівників підприємства, корегування науково-технічної та виробничої діяльності у відповідності з вимогами споживачів, швидке реагування на дії конкурентів тощо.

Література

1. Бізнес-план розвитку сільськогосподарського підприємства: Навч. Посібник/В. І. Тагар, та ін. — К. Мета 2003—336с.

2. Головка Г.В., Солова С.В. Стратегічний аналіз: Навч.-метод. посібник для самостійного вивч. дисц./за ред. проф. М.В.Кужельного. - К.:КНЕУ, 2002-198с.

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ АГРОСТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ НА ДЕРЖАВНОМУ РІВНІ

Осадчук Ю. М. студентка

Науковий керівник: ст. викл. Швороб Г. М.

Херсонський національний технічний університет

Сільське господарство – одна з ключових і життєво важливих галузей суспільного виробництва – є водночас однією з найбільш ризикових галузей економіки, оскільки відтворювальний процес пов'язаний з природно-кліматичними та біологічними чинниками. Одним з найефективніших способів управління сільськогосподарськими ризиками є аграрне страхування, основна мета якого – часткова чи повна компенсація суб'єкту господарювання втрат через несприятливі, в основному, природні явища. Агροстрахування є засобом збереження стабільності фінансового стану, а також покращання кредитоспроможності сільськогосподарських виробників, тому що кредитні організації всіх типів віддають перевагу тим сільськогосподарським підприємствам, які мають гарантію збереження певного рівня доходів при настанні стихійних лих і втраті врожаю. Воно дозволяє найкращим чином об'єднувати інтереси учасників ринку аграрного страхування та держави, першочергове завдання якої – забезпечення стабільного економічного зростання добробуту громадян та їхнього соціального захисту. Але, незважаючи на переваги агροстрахування, страховий ринок в аграрній сфері України залишається найменш розвинутим [1, с.43-44].

Сучасний стан розвитку аграрного страхування в Україні не відповідає його першочерговому завданню – бути ефективним механізмом управління ризиками в аграрному секторі та забезпечувати стабільність виробництва та доходів сільськогосподарських виробників.

Розвиток ринку страхування як складової ринку фінансових послуг неможливий без державного регулювання, і особливо це стосується аграрного сектора економіки.

Своєрідним каталізатором розвитку агрострахування в Україні, починаючи з 2005 року були державні субсидії на здешевлення вартості страхової премії. Компенсація близько 50 % сплачених страхових премій слугувала потужним стимулом для залучення аграріїв до агрострахування (рис.1) [2, с.293]. Однак, внаслідок кризи ці кошти в державному бюджеті, починаючи з 2008 року, не передбачалися.

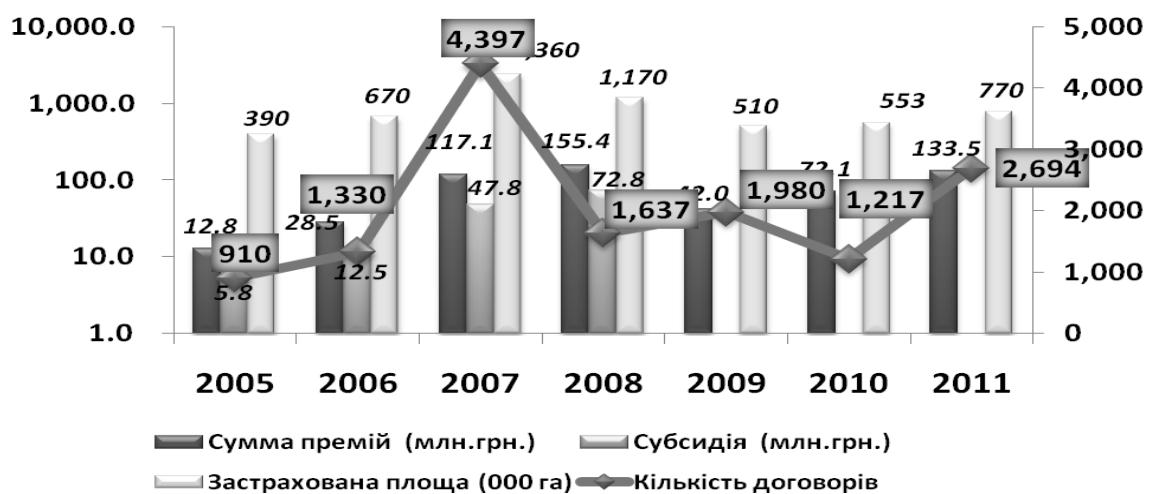

Рис. 1. Динаміка агрострахового ринку за 2005-2011 роки

Сучасний стан розвитку аграрного страхування в Україні не відповідає його першочерговому завданню – бути ефективним механізмом управління ризиками в аграрному секторі та забезпечувати стабільність виробництва та доходів сільськогосподарських виробників. Найефективнішим стан агрострахового ринку був у 2007 році в цьому році було укладено 4 397 договорів, що перевищує показник у 2011 році (2 694 договори), найбільша застрахована площа 1 360 га, при цьому страхових компаній (в 2007 році – 446)

і тільки на ринку страхування сільськогосподарських культур при державній підтримці працювало 58 страхових компаній (12,4%). Найнижчими були показники по агрострахуванню у 2010 році кількість складених договорів складала 1 217, застрахована площа 553 га, такий низький рівень свідчить про те, що не досить досконала система страхування аграрного сектору.

З метою успішного і стабільного розвитку агрострахування необхідно прийняти ряд заходів для вдосконалення законодавчої та регулятивної сфер. У минулому сезоні страхування озимих культур страхові компанії довели свою ефективність і прагнення надати якісний страховий захист аграріям. На державному рівні необхідно вжити низку заходів щодо розвитку ринку агрострахування, а саме [3, с.83]:

- прийняти Закон про агрострахування;
- на урядовому рівні визначити довгострокову політику держави відносно агрострахування;
- запровадити окрему ліцензію на страхування аграрних ризиків з двома основними категоріями (страхування культур і тварин);
- у разі відновлення програми субсидування премій, встановити кваліфікаційні вимоги до страховиків, які надають послуги з субсидованого агрострахування;
- затвердити кваліфікаційні вимоги до фахівців з агрострахування і впровадити програму сертифікації;
- впровадити стандартні страхові продукти.

Необхідно продовжувати роботу зі створення відповідної інфраструктури, включаючи створення Агентства з управління ризиками та об'єднання агростраховиків.

Література

1. Коваль О. А. Ефективність відносин зі страхового відшкодування збитків і втрат в аграрному секторі економіки України [Текст] / О. А. Коваль // Агросвіт. – 2009. – № 6. – С. 43-48.

2. Пушак С. Д. Індексне страхування сільськогосподарських культур [Текст] / С. Д. Пушак // Наук. Вісник Нац. аграрн. ун-ту. – 2011. – Вип. 203. – С. 292-297.

3. Шолойко А. С. Способи страхування захисту сільськогосподарського виробництва [Текст] / А. С. Шолойко // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: фінанси і кредит. –2010. – № 2. – С. 81-84.

СТАТИСТИЧНА ОЦІНКА ПРОДОВОЛЬЧОЇ САМОЗАБЕЗПЕЧЕНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ РЕГІОНІВ

Пушак Я.Я. д.е.н., с.н.с., доцент,

Львівський державний університет внутрішніх справ

Бура-Ярошевич М.О. аспірант,

Львівський державний університет внутрішніх справ

Одним з ключових чинників забезпечення продовольчої безпеки на мезорівні є достатні обсяги виробництва сільськогосподарської продукції в регіоні, а також самозабезпечення продовольством населення, що проживає на його території.

Вагомим індикатором продовольчої безпеки регіону є валові збори сільськогосподарських культур та виробництво продуктів тваринництва, що продукуються на його території.

Динаміку виробництва основних сільськогосподарських культур та продуктів тваринництва по регіонах України в розрахунку на одного жителя представлено у таблиці 1.

У 2010 р. порівняно з 2006 р. самозабезпеченість регіонів зростала:

- зерновими та зернобобовими культурами, окрім Східного;
- картоплею, за винятком Західного, Центрального та Східного, причому останнього істотно (більш ніж на 40%);
- овочами, окрім Північного та Східного;
- плодами та ягодами;

- м'ясом (у живій вазі), крім Північного та Східного регіонів.

Щодо самозабезпеченості молоком, то по усіх регіонах спостерігалась стійка тенденція до її зниження.

Варто відзначити, що серед регіонів України найвищим є рівень самозабезпечення основними сільськогосподарськими культурами та продуктами тваринництва у Центральному та Західному регіоні, адже за усіма досліджуваними показниками (окрім зернових та зернобобових по Західному) вони переважали аналогічні середні показники по Україні.

Таблиця 1

Виробництво основних сільськогосподарських культур та продуктів тваринництва по регіонах України

Регіон	Показник	Вироблено, кг на 1-го жителя					Рейтинг*
		2006	2007	2008	2009	2010	
Західний	Зернові та зернобобові	407,9	479,3	647,6	618,6	555,6	A ₅ ⁻
	Картопля	658,2	715,9	650,1	713,8	654,6	B ₁ ⁺
	Овочі	161,2	165,6	171,1	173,4	174,9	C ₃ ^{+/-}
	Плоди та ягоди	45,0	46,7	47,6	56,9	58,0	D ₁ ⁺
	М'ясо (у живій вазі)	61,8	66,0	66,6	65,3	68,0	E ₂ ⁺
	Молоко	410,8	388,3	367,9	356,7	349,3	F ₁ ⁺
Північний	Зернові та зернобобові	585,1	674,9	1016,0	962,9	736,4	A ₃ ⁻

	Картопля	5 58,9	6 26,9	6 10,5	6 17,0	5 98,3	B^+_2
	Овочі	1 32,0	1 23,3	1 35,8	1 31,4	1 23,3	C^-_4
	Плоди та ягоди	8 ,5	1 0,2	9 ,1	1 3,9	1 4,0	D^-_5
	М'ясо (у живій вазі)	6 5,1	6 4,0	6 0,4	5 7,3	5 7,2	$E^{+/-}_3$
	Молоко	2 99,1	2 73,2	2 66,2	2 63,3	2 53,4	F^+_3
Східний	Зернові та зернобобові	4 30,5	4 28,3	8 08,0	5 55,8	4 08,7	A^-_4
	Картопля	2 31,7	2 34,8	2 09,3	1 76,8	1 36,0	B^-_4
	Овочі	1 36,8	1 38,3	1 19,9	1 25,1	1 19,8	C^-_5
	Плоди та ягоди	7 ,9	2 0,2	1 7,6	1 8,9	1 9,4	D^-_4
	М'ясо (у живій вазі)	3 5,7	3 6,5	3 3,0	3 3,1	3 4,6	E^-_5
	Молоко	1 41,1	1 28,1	1 22,6	1 21,3	1 15,1	F^-_5
Південний	Зернові та зернобобові	1 032,3	5 83,1	1 443,4	1 230,4	1 130,4	A^+_2
	Картопля	1 42,6	8 2,0	1 45,1	1 35,7	1 81,5	B^-_5
	Овочі	2 25,7	1 50,7	2 28,3	2 69,3	2 66,9	C^+_1
	Плоди та	1	2	3	2	3	D^-_3

	ягоди	9,2	5,5	6,1	6,2	9,3	
	М'ясо (у живій вазі)	4 8,2	5 5,4	5 1,6	4 9,8	5 2,6	E_4^-
	Молоко	2 24,1	2 07,5	2 00,2	1 98,7	1 91,7	F_4^-
Центральний	Зернові та зернобобові	1 292,9	1 043,9	1 980,9	1 754,0	1 550,0	A_1^+
	Картопля	4 75,0	3 72,1	4 89,9	4 72,5	4 57,6	B_3^+
	Овочі	2 01,6	1 66,2	2 00,5	2 09,6	2 02,7	C_2^+
	Плоди та ягоди	3 4,7	5 1,7	4 8,8	5 5,2	5 4,4	D_2^+
	М'ясо (у живій вазі)	6 3,3	7 7,7	8 4,2	9 3,1	1 08,2	E_1^+
	Молоко	3 35,6	3 12,2	3 06,1	3 12,6	3 08,1	F_2^+
Україна	Зернові та зернобобові	7 34,4	6 31,7	1 154,9	1 001,4	8 57,8	A
	Картопля	4 17,3	4 11,9	4 23,6	4 27,9	4 08,6	B
	Овочі	1 71,2	1 49,8	1 70,9	1 81,5	1 77,4	C
	Плоди та ягоди	2 3,9	3 1,7	3 2,6	3 5,2	3 8,2	D
	М'ясо (у живій вазі)	5 4,6	5 9,7	5 9,0	5 9,6	6 3,9	E
	Молоко	2 84,5	2 64,4	2 54,9	2 52,6	2 45,7	F

Розраховано за даними Держкомстату України

Рейтинг* – ранжування регіонів за рівнем самозабезпеченості основними сільськогосподарськими культурами та продуктами тваринництва (для прикладу, картоплею, де B^+ перевищення відповідного середнього показника по Україні, B_1 місце у рейтингу).

До регіонів з середньою самозабезпеченістю можна віднести Північний та Південний регіони, по яких частина показників перевищує аналогічні середні по Україні, а частина навпаки є нижчою.

Найнижчою є самозабезпеченість Східного регіону, по якому усі без винятку досліджувані показники поступались аналогічним середньо-українським, окрім того, троє з них (виробництво овочів, м'яса та молока) були найменшими у порівнянні з рештою регіонів України, інші ж посіли лише передостаннє - четверте місце у наведеному в таблиці 1 рейтингу.

Порівняння виробництва кожного з досліджуваних видів продовольства із мінімальною та раціональною нормою споживання в розрахунку на одну особу показало, що всі без винятку регіони України повністю забезпечують себе зерновими та зернобобовими, картоплею та овочами (лише по Північному та Східному регіонах обсяги виробництва овочів не дозволяють вдовільнити рекомендовану норму їх споживання).

Жоден із вітчизняних регіонів поки що не в змозі забезпечити наявне населення плодами та ягодами власного виробництва відповідно до рекомендованих норм мінімального та раціонального споживання (найменш забезпеченими у цьому продовольстві є Східний та Південний регіони).

Забезпеченість м'ясом власного виробництва відповідає або ж майже відповідає мінімальним нормам його споживання по всіх регіонах України, за винятком Східного. Лише Центральний регіон у 2008-2010 рр. був здатен забезпечити пропозицію населенню м'яса власного виробництва, що перевищувала раціональну норму його споживання.

Щодо молока, то самозабезпеченість населення регіонів цим продуктом теж є достатньо низькою. Лише по Західному та Центальному регіонах обсяги його виробництва в розрахунку на 1-го жителя перевищували мінімальну норму

його споживання, по інших же – вони не досягали як раціональної, так мінімальної норми.

Література

1. Продовольча безпека країни: стан та перспективи зміцнення: керівник авт. кол. проф. Р. І. Тринько. – Львів: ЛьвДУВС, 2011. – 304 с.
2. Регіони України 2010. Статистичний збірник. К.: Держкомстат України, 2011. - Ч. 2. – 805 с.

СТАН РОЗВИТКУ РОСЛИННИЦТВА У МИКОЛАЇВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Селін І.М. студент

Миколаївський національний аграрний університет

Економічна криза в Україні внесла суттєві корективи в динаміку виробництва агропромислової продукції. Досить відчутно криза позначилася і на роботі галузі рослинництва, яке відіграє вирішальну роль у формуванні всього продовольчого ринку. Саме тому головною проблемою будь-якого регіону країни у даний період є виживання в умовах кризи та забезпечення безперервного процесу розвитку аграрної галузі.

За період 1990 – 2011 рр. в Україні відбулося зменшення посівних площ сільгоспкультур на 16,8 %; у 4,6 рази знизились посівні площі кормових культур, що негативно вплинуло на розвиток кормової бази тваринницької галузі. За цей період значно зросли посіви високорентабельних експортоорієнтованих культур: соняшнику – у 2,8 разу, ріпаку – більш ніж вдесятеро, що порушує систему сівозмін і призводить до виснаження ґрунтового покриву. Посівні площі картоплі і овоче-баштанних культур зменшилися на 5%; нині вони зосереджені переважно у господарствах населення[3]. Сільгосппідприємства віддають перевагу вирощуванню сільгоспкультур зернової та технічної груп. При цьому вони значно скоротили виробництво картоплі та плодовоовочевих культур.

Урожайність основних сільськогосподарських культур зростає. Якщо в 2000 р. урожайність зернових і зернобобових в середньому становила 19,4 ц/га, то вже у 2009 р. – 29,8, щоправда вона і досі нижча за 35,1 ц/га, одержаних у 1990 р. По інших культурах урожайність зросла як по відношенню до 2000 р., так і до 1990 р.[1].

Орієнтація сільськогосподарських підприємств до вирощування рентабельних зернових культур, а також олійних культур не сприяє збалансованому постачанню на ринок різноманітної продукції харчування. Як наслідок, останнім часом спостерігається недовиробництво окремих малорентабельних або збиткових сільськогосподарських культур, зокрема круп'яних, що призводить до зниження пропозиції їх на ринку, появи ажіотажного попиту та стрімкого здорожчання товару.

Відбувається зменшення обсягів внесення органічних добрив під сільськогосподарські культури. При цьому знижуються як обсяги внесення добрив, так і удобрені площі. Якщо 2000 р. було внесено 28410,1 тис. тонн органічних добрив на площі 714,5 тис. га, то 2010 р. – 9874,1 тис. тонн на площі 405,5 тис. га.

Відповідно знижується і внесення поживних речовин на 1 га, з 1,3 тонн у 2000 р. до 0,5 у 2010 рр. Разом з тим, поступово підвищується внесення мінеральних добрив під сільськогосподарські культури [1]. Так, якщо у 2000 р. було внесено 2787 тис. ц мінеральних добрив і удобрено 4632 тис га площі, що становило 22 % від всієї удобреної площі, то уже у 2010 р. внесено 10606 тис. ц міндобрив на площі у 12614 тис. га (70 % удобреної площі).

У цілому ситуація у галузі рослинництва Миколаївської області є задовільною. На сьогоднішній день є декілька головних умов, за яких можна досягти суттєвого збільшення виробництва основних сільськогосподарських культур.

Це, насамперед, підвищення врожайності сільськогосподарських культур через впровадження новітніх технологій вирощування сільськогосподарських

культур, оптимізації використання техніки, збільшення обсягів внесення органічних добрив та ін.

Література

1. Веб–сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс] / – Режим доступу : [http : //www.ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua).

ФОРМУВАННЯ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ В СЕКТОРІ ОВОЧЕВОГО ВИРОБНИЦТВА

Тисленко О.О. студент

**Ширенко В.Б. к.е.н., доцент., заст. зав. кафедри економічної теорії
Херсонський національний технічний університет**

Україна входить у першу сімку світових лідерів за валовим виробництвом овочевої продукції, а у розрахунку на душу населення займає дев'яте місце у світі. Необхідність нарощування потенційних можливостей овочевого підкомплексу зумовлена необхідністю забезпечення населення країни високоякісною продукцією [1].

В 2011 р. в Україні було вироблено 9832,9 тис.т. овочів відкритого ґрунту, що склало 121,1% від рівня 2010 р. Станом на 1 листопада 2012 р. в Україні обсяги виробництва овочів відкритого ґрунту склали 9093,9 тис. т., що склало 100,4% від аналогічного показника за 2011 рік [2]. Одним з найбільших виробників овочів в Україні є Херсонська область. В 2011 р. на її полях було вироблено 1123,8 тис. т. овочів, що складає 11,42% від загального обсягу виробництва овочів по Україні. За період з початку року до 1 листопада 2012 р. обсяг виробництва овочів по Херсонській області склав 1166,1 тис. т., що складає 106,7% до аналогічного показника 2011 р. [3].

В 2011 р. Україною було експортовано овочів на 132946,2 тис. дол. США. У вартісному виразі у 2010-2011 рр. імпорт овочів в Україну порівняно з 2009-2010 рр. зріс у 3,3 рази [4].

Експорт плодоовочевої продукції залишається дуже привабливим каналом збуту продукції для великих господарств, оскільки його обсяги становлять лише біля 2% загальної кількості продукції, яка виробляється, а експортні ціни набагато вищі за роздрібні на таку саму продукцію на внутрішньому ринку і дають змогу досягти високого рівня рентабельності [5].

Серед основних причини низького рівня експорту з України можна виділити нестабільну економічну ситуацію в державі, яка впливає на ефективність овочевих ринку, який у свою чергу залежить від раціонального поєднання виробництва, переробки, зберігання і реалізації овочів. Однією з найбільших проблем є зберігання овочевої продукції. Фермери вирощують стільки продукції, скільки можуть зберегти до грудня. Багато виробників розпродають свій урожай ще восени, коли овочів багато й коштують вони дешево. Дрібні оптовики можуть зберігати великі партії овочів максимум до січня-лютого. Близько 20% урожаю так званого "борщового набору" (морква, капуста, буряк, цибуля) не доходить до споживача через брак спеціалізованих сховищ. Ще одна проблема – вимоги до якості та безпеки продукції. Світові тенденції безпеки продуктів харчування потребують посиленої уваги до усього технологічного циклу виробництва, а не лише до якості кінцевого продукту [5].

Причинами достатньо низького рівня експорту овочів з Херсонської області можна назвати такі. По-перше, це концентрація цього виробництва у домогосподарствах, що не дає можливості сформувати великі обсяги продажу, привабливі для іноземних оптових покупців. Особисті підсобні господарства населення не є ефективною перспективною формою ведення виробництва. Підвищуючи рівень зайнятості населення на селі, забезпечуючи його продуктами харчування і деякими грошовими надходженнями, вони дещо знижують соціальну напруженість в суспільстві. Проте для них характерні примітивна організація виробництва і праці, дуже низький рівень механізації виробничих процесів та інтенсивне використання ручної праці, занадто обмежені можливості використання прогресивних сучасних технологій [4].

По-друге, це непривабливий товарний вигляд продукції у зв'язку з обмеженістю потужностей із сортування та пакування. По-третє, це недосконале законодавство з регулювання експортних операцій з овочевою продукцією, пов'язане з відсутністю чіткої системи сертифікації господарств, яка входить до світових стандартів якості та норм безпеки продуктів харчування. Наявна система ціноутворення в овочепродуктовому підкомплексі країни не забезпечує саморегулювання, оскільки не створює паритетності у міжгалузевому обміні й за суттю є гальмом розвитку галузі. Зростання цін на овочі за всіма видами збуту пов'язане з інфляційними процесами та загальним подорожчанням продуктів харчування.

Сьогодні у світі зростає попит на екологічно чисту продукцію сільського господарства. Херсонщина має значні конкурентні переваги: чорноземи, малі обсяги внесення в ґрунт мінеральних добрив, гербіцидів та хімікатів. Однак крім збільшення обсягів виробництва овочів шляхом впровадження новітніх технологій, на державному рівні необхідно передбачити можливість спрощення виходу на міжнародні ринки.

Література

1. Сайт Головного управління Державного комітету статистики в Херсонській області [Електронний ресурс]. – Джерело доступу: <http://ks.ukrstat.gov.ua>
2. Сайт Державного комітету статистики [Електронний ресурс]. – Джерело доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Андрусяк Н.О., Андрусяк В.М. Аналіз стану виробництва овочів відкритого ґрунту / Н.О. Андрусяк / [Електронний ресурс]. – Джерело доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/vchu/N153/N153p068-072.pdf
4. Андрійчук В.Г. Ефективність діяльності аграрних підприємств: теорія, методика, аналіз: монографія. – К: КНЕУ. – 2005. – 292с. http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/vchu/N153/N153p068-072.pdf

5. Близький Р.С. Аналіз експортно-імпортних обсягів продажу овочів в Україні /Р.С. Близький / Економіка. Менеджмент. Підприємництво. – 2012. – № 24. – С. 46-51

6. Яровой Г.И., Рудь В.П. Перспективы украинского овощеводства в контексте мировых тенденций / Г.И. Яровой, В.П. Рудь / Овощеводство. – 2008. – № 4. – С. 8-11.

ОСНОВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Федоров О.О. магістр

Миколаївський національний аграрний університет

Проблема розширення експортних можливостей та розвитку експортного потенціалу аграрних підприємств є складною і різновекторною. Її вирішення вимагає системного підходу до вдосконалення управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства і здійснення комплексу організаційно-економічних, управлінських і техніко-технологічних заходів, що сприятимуть посиленню конкурентних переваг підприємства на внутрішньому і зовнішньому ринках.

Експортний потенціал підприємства визначається багатьма складовими, що характеризують різні сторони його функціонування. В цілому діяльність підприємства у зовнішньоекономічній сфері складається із взаємопов'язаних процесів, кожний з яких при визначенні експортного потенціалу розглядається окремо. В свою чергу результати дій цих процесів утворюються в наслідок не лише тільки їх функціонування, але і їх взаємодії між собою та ланками зовнішнього середовища.

До найбільш значимих факторів розвитку експортного потенціалу доцільно віднести наступні:

- організація управління підприємством;
- інформаційне забезпечення зовнішньоекономічної діяльності;

- планування експортного виробництва;
- облік та аналіз експортних поставок;
- кадровий менеджмент.

Всі зазначені фактори є системоутворюючими, тобто вони формують експортний потенціал підприємства, і взаємозалежними, тобто вони об'єднані єдиною метою – забезпечити розвиток зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

Реалізація заходів по кожному фактору розвитку експортного потенціалу сприятиме підвищенню конкурентних позицій підприємства, ефективному просуванню продукції підприємства на цільовому зовнішньому ринку. Тобто зазначені фактори впливають не лише на розвиток експортного потенціалу, а в кінцевому результаті вони здатні посилити конкурентоспроможність підприємства в цілому.

В умовах побудови і розвитку інформаційного суспільства одним і ключових факторів розвитку експортного потенціалу аграрного підприємства є використання інформаційних технологій. Зростаючі потоки інформації як всередині підприємства, так і ззовні, вимагають її оперативної обробки для адекватного подальшого використання. Для цього підприємство має бути забезпечене відповідною технічною базою і підготовленими спеціалістами. Вдосконалення окремих елементів інформаційного забезпечення діяльності аграрного підприємства з метою розвитку експортного потенціалу може бути реалізоване за наступними напрямками: технічне і технологічне забезпечення інформаційної системи; розробка комплексної програми підвищення кваліфікації кадрів, пов'язаних з інформаційними потоками; впровадження сучасних засобів зв'язку і передових інформаційних технологій; створення системи оперативно-інформаційного забезпечення керівництва підприємства для внутрішнього контролю і прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо експорту продукції; розробка єдиної інформаційної моделі фінансового, податкового та управлінського обліку; автоматизація робочих місць в різних службах підприємства; використання автоматизованих систем «Експортний

контракт» та «Розрахунок експортної ціни»; інтеграція систем обліку, планування та нормування різних видів витрат при виробництві експортної продукції.

***СТРАТЕГІЧНІ ОСНОВИ СИСТЕМНОГО УДОСКОНАЛЕННЯ
УПРАВЛІННЯ ГАЛУЗЕВОЇ СТРУКТУРИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО
ВИРОБНИЦТВА ДЛЯ ВИХОДУ НА ЗОВНІШНІЙ РИНОК***

Філь Ю.Ю. магістрант

Миколаївський національний аграрний університет

Україна має значні можливості для експорту сільськогосподарської продукції та продуктів харчування, обсяги виробництва яких суттєво перевищують можливості внутрішнього споживчого ринку. Але для здійснення ефективного ведення сільськогосподарського виробництва важливою передумовою здійснення практичних дій, пов'язаних з оптимізацією галузевої структури виробництва у сільськогосподарських підприємствах Веселинівського району, є обґрунтування стратегічних аспектів її організаційно-методичної основи.

З метою забезпечення реалізації поставленої місії щодо розвитку досліджуваного процесу, виділено стратегічні основи (орієнтири), які є фундаментальними засадами або вихідними положеннями, на яких здатні сформуватись окремі тактичні напрями та цілісний механізм удосконалення виробничої структури в досліджуваних господарствах[1].

План дій, пов'язаних з оптимізацією галузевої структури виробництва, повинен розроблятися враховуючи стратегію розвитку сучасних підприємств і інших елементів економічної ієрархії.

У даному випадку ми маємо на увазі те, що стратегія удосконалення галузевої виробничої структури не є закінченою, самостійною системою. Вона є доповненням до інших складових загальної стратегії розвитку сільськогосподарських підприємств, зокрема до концепції оптимізації

ресурсного потенціалу, організаційно-управлінської сфери, фінансового оздоровлення всіх підприємств та виходу на зовнішній ринок.

Розробка цієї стратегії передбачає досягнення кінцевої мети – забезпечення оптимізації галузевої структури виробництва продукції сільського господарства підприємствами у розрізі трьох напрямів: економічного, соціального та екологічного. Тобто удосконалена виробнича структура повинна сприяти підвищенню ефективності виробництва та рентабельності функціонування агроформувань при виході на зовнішній ринок; покращенню рівня життя селян, шляхом створення у перспективі нових робочих місць завдяки розширенню господарської діяльності, а також забезпеченню продовольчої безпеки регіону; охороні навколишнього середовища, зокрема земельних ресурсів та їх відтворенню. Досягнення цілісної сукупності цілей стратегії в межах економічних, соціальних й екологічних аспектів створює синергійний ефект на систему, тобто проявляється не тільки в сумі окремих результатів, а в їх інтегрованій єдності, що має вищу в порівнянні з сумарною ефективність та потенціал розвитку.

Важливою особливістю процесу удосконалення виробничої структури в сільськогосподарських підприємствах Веселинівського району є його системний характер. Під системністю процесу удосконалення галузевої структури виробництва слід розуміти механізм і методи існування елементів загальної системи (виробничої структури) та їх функціонування в органічному поєднанні із сукупністю зв'язків та зумовленостей, що здатні утворити сутнісно і якісно нову інтегровану цілісність.

Таким чином, процес системного удосконалення галузевої структури виробництва в досліджуваних сільськогосподарських підприємствах Веселинівського району є складним організаційним механізмом, що потребує врахування усієї сукупності складових підсистем та зв'язків між ними. Досліджуваний господарюючий суб'єкт як система, складається з вхідних елементів системи, стержневої частини або безпосередньо механізму реалізації завдань і вихідних елементів чи наслідків.

Вихідними елементами системи оптимізації виробничої структури агроформувань є основні умови та фактори, без яких неможливе існування загальної системи. Визначальними передумовами в даному випадку є наявність необхідного ресурсного потенціалу, державна підтримка, урегульованість відносин і розвиток переробної сфери та організаційно-управлінський потенціал[2].

Удосконалення існуючої галузевої структури виробництва чи її якісно нове формування передбачає необхідність, на основі науково обґрунтованих рекомендацій з оптимізації співвідношення між підгалузями сільського господарства, переорієнтацію виробництва повному обсязі чи частково.

При цьому слід зазначити, що такий процес є досить складним в організаційно-технічному аспекті, оскільки потребує формування чи переоснащення ресурсного потенціалу.

Керівництво сільськогосподарських підприємств повинно вміти організувати певні процеси. На основі комплексного аналізу потенційних витрат і ефективності змін, шляхом порівняння кількох можливих способів їх реалізації, управлінці можуть знайти оптимальний, з точки зору організаційних чинників. Застосувавши науково-обґрунтовані рекомендації, господарство буде знаходитись на шляху до успіху. Внутрішній управлінський потенціал агроформувань є важливим фактором в сучасних умовах, оскільки ніхто інший не здатний значно вплинути на підприємство, окрім його власника (керівника).

Досконало організована галузева структура сільськогосподарського виробництва допоможе підприємству зайняти вигідне місце на ринку, серед великої кількості конкурентів; задовольнити споживачів високою якістю продукції, широким асортиментом. Для цього необхідно постійно розширювати асортимент продукції та виходити на нові ринки в тому числі і на зовнішні.

Література

1. Шапуров О.О. Сутність, роль і об'єктивна необхідність удосконалення управління підприємствами / О.О. Шапуров //Актуальні проблеми економіки. – 2008. – №8 (86). – с.138-146.

2. Колесник В.М. Оцінка стану управління та його ефективності в аграрних підприємствах / В.М. Колесник, Д.А. Гроссу // Інноваційна економіка. – 2011. – №10. – с.98-105.

НОВА ФАЗА СВІТОВОЇ КРИЗИ, ЇЇ ВИТОКИ ТА МОЖЛИВІ ШЛЯХИ ПОДАЛАННЯ

Фомічов О.Ю. студент

Миколаївський національний аграрний університет

Багато видатних експертів останнім часом говорять про наближення другої хвилі світової кризи. Як джерела ризику вони вказують на високий рівень безробіття і низьку споживчу активність у США, а також слабкість ринку житла в цій країні; на проблеми, пов'язані зі зростаючим бюджетним дефіцитом і високим борговим навантаженням США і низки країн Європи; на постійне зростання світових цін на продовольство, енергоносії та іншу сировину, здатне викликати соціально-політичну напругу і уповільнення економічного зростання. Про можливість повторної рецесії недавно заявив Нобелівський лауреат з економіки професор Джозеф Стігліц. Свою думку він обгрунтував тим, що уряди країн Євросоюзу передчасно скоротили витрати на підтримку економічної активності, щоб знизити бюджетні дефіцити. Відомий експерт - професор Нью-Йоркського університету Нуріель Рубіні вважає, що США, а також Японія і багато країн Євросоюзу вичерпали свої арсенали і тепер беззахисні проти подвійної рецесії. Це означає, що можливості для подальшої масштабної підтримки економіки за рахунок політики стимулювання стали обмеженими, а в ряді випадків вже неможливими. Тому ми маємо на меті розглянути ризики та можливості їх зменшення як з точки зору приватної особи, так і країни в цілому.

Економіки розвинених країн не готові до саморозвитку, оскільки вони не зазнали кардинальних реформ. Залишився незмінним борговий характер західної моделі економіки. Борги погашаються за традиційною схемою - за

рахунок нових позик. Банківське кредитування реальної економіки та домогосподарств скорочується, а їх умови стають жорсткішими. Замість кредитування малого та середнього бізнесу - мотора економічного підйому - банки віддають перевагу торгівлі деривативами та кредитними дефолтними свопами, які приносять чималі прибутки. Гроші в основній масі йдуть на товарні біржі, надуваючи «сировинні пузири», які вже негативно позначаються на розвитку світової економіки, викликаючи її нестабільність і уповільнення. Незначне зростання і слабке пожвавлення, що спостерігалися в останні місяці в світовому центрі активності - це всього лише закономірні явища, які практично завжди йдуть за глибоким і тривалим спадом і абсолютно не виключають другої рецесії.

Можливим шляхом вирішення проблеми для приватної особи є інвестування у нові грошові форми, які незалежні від державних структур та їх впливу. Однією з таких форм є електронна валюта. При цьому ми маємо на увазі не білінгові системи, які дозволяють здійснювати оплату в інтернеті за допомогою звичайних грошей, а принципово нову валютну систему. Однією з таких систем є BitCoin.

Можливим шляхом вирішення проблеми для держави є зменшення залежності від головного джерела нестабільності – долара США. Це можливо шляхом заміни долара в якості резервної валюти на SDR – спеціальні права запозичення. Це резервний та платіжний засіб, що емітується Міжнародним Валютним Фондом (МВФ). Існує лише у безготівковій формі у вигляді записів на банківських рахунках.

СТАН ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ РЕГІОНУ

Хан О.Ю. студентка

Миколаївський національний аграрний університет

Сільськогосподарський сектор виробництва – один з найбільш ризикових секторів економіки, оскільки на його розвиток великий вплив має дія природних факторів та біологічних чинників.

У 2011 р. на території регіону виробництвом сільськогосподарської продукції займалося 3931 аграрних підприємств різних організаційно-правових форм господарювання, з яких 88,9% становлять фермерські господарства. У ринкових умовах господарювання сільськогосподарські товаровиробники орієнтувалися на виробництво продукції рослинництва, як більш рентабельної. Частка валової продукції рослинництва в усіх категоріях господарств зросла з 89,3% у 2010р. до 90,7% у 2011р. В аграрних підприємствах у 2011р. під зерновими культурами було зайнято 925,2 тис. га, що на 5,5% більше проти 2010р. Слід зазначити, що у 2011р. отримано рекордний за роки незалежності врожай пшениці 1205,0 тис.т (у 1995р. було 1093,7 тис.т,) переважно за рахунок підвищення їхньої врожайності до середньосвітового рівня. У 2011р. зібрано найвищий за останні десять років урожай соняшнику -16,6 ц/га; зафіксовано рекордний за всю історію урожай картоплі – 111,6 ц/га; переважно за рахунок зростання урожайності проти 2010 р. збільшено в 1,2 рази виробництво цукрових буряків[1].

Прибутковим було вирощування соняшника (24,7%), зернових культур (41,6%), овочів (5,2%). Суттєво зросла рентабельність виробництва цукрових буряків – з 16,7% у 2010р. до 36,5% у 2011р[1].

Протягом 2011р. зберігалась тенденція до збільшення загального поголів'я сільськогосподарських тварин. На 1 січня 2012р. в області нараховувалось 142 тис. голів великої рогатої худоби, що на 0,4% більше порівняно з 2010 р. Але збільшення поголів'я у 2011 р. відбулось за рахунок фермерських господарств на 25 % у порівнянні з 2010 р. У 2011р. поголів'я свиней зменшилось на 6,5% і становило 155,9 тис. голів. Уперше за останнє десятиріччя зафіксовано падіння загального поголів'я птиці всіх видів, яке порівняно з початком 2011р. скоротилося на 3,1%, або на 132,8 тис. голів. Є позитивна тенденція до збільшення загального виробництва молока у 2011р. на

0,5% і склало 1,9 тис.т навіть незважаючи на скорочення поголів'я корів. Середньорічний надій молока від однієї корови, що була в наявності на початок року, в господарствах усіх категорій склав 3906 кг (на 67 кг, або на 2%, більше проти 2010р.). У 2011р. в аграрних підприємствах відчутно зменшилася збитковість вирощування на м'ясо великої рогатої худоби, яка становила мінус 42,7% проти мінус 45,6% у 2010р., збільшилась свиней – мінус 30,7% проти мінус 27,7%, а також виробництво птиці на м'ясо – мінус 76,8% проти 41,7%. Поряд з цим, рівень рентабельності виробництва молока становив 13,2 у 2011 р. проти 6,0% у 2010 р[1].

Для ефективного розвитку та функціонування сільськогосподарських підприємств, а також одержання очікуваних прибутків необхідно орієнтуватись на інтенсифікацію сільськогосподарського виробництва шляхом інтеграції сільськогосподарських товаровиробників, що сприятиме скороченню витрат на виробництво продукції, збільшенню рентабельності, активізацію інвестиційної діяльності, збільшенню виробництва продукції молочного походження, відновлення родючості ґрунтів, та забезпечення на цій базі такої продуктивності сільськогосподарських культур, яка гарантуватиме продовольчу безпеку регіону, ефективне використання наявних земельних ресурсів впровадження інновацій та розвиток інтеграційних партнерських відносин в агропромисловому виробництві.

Література

1. Веб–сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс] / – Режим доступу : [http : //www.ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua)

НАПРЯМИ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ ГАЛУЗІ РОСЛИННИЦТВА

Чумель Т.Б. спеціаліст

Миколаївський національний аграрний університет

Виробництво продукції рослинництва є пріоритетним завданням агропромислового комплексу. У сучасному розвитку галузі рослинництва

виникла закономірність переходу від екстенсивної до інтенсивної форми розширеного відтворення. Інтенсифікація включає всі напрями розвитку економіки сільськогосподарських підприємств на основі широкого використання досягнень науково-технічного прогресу і безпосередньо впливає на кінцеві результати виробництва.

Розглядаючи перспективні напрямки вдосконалення виробництва продукції рослинництва потрібно відмітити, що валове виробництво її зростає, в основному, за рахунок розширення посівних площ. У сільськогосподарському виробництві України поширеним є нехтування екологічних норм і вимог. Корпоративні та індивідуальні господарства не дотримуються вимог плодозміни, масштабною є монокультуризація, обмежене виробництво тваринницької продукції. Структура сільськогосподарського виробництва деформована на користь експортоорієнтованої рослинницької продукції [1]. Тому ваговитим елементом технологій вирощування продукції рослинництва залишаються науково обґрунтовані короткоротаційні сівозміни з присутністю ґрунтово відновлювальних і азотофіксуючих культур[2]. Комплекс агротехнічних заходів ґрунтується на суворому дотриманні сівозмін, введенні до їх складу бобових культур, збереженні рослинних решток, застосуванні гною, компостів і сидератів, проведенні механічних культивацій. Черговим вагомим чинником, який забезпечить умови для реалізації потенційної урожайності сільськогосподарських культур, є зміна їхніх строків сівби тобто технології вирощування від якої значною мірою залежить ступінь реалізації потенціалу продуктивності сортів і гібридів практично кожної сільськогосподарської культури.

Основою інтенсифікації рослинництва є застосування мінеральних добрив та засобів захисту рослин. У даний час близько половини приросту врожаю в світі одержують завдяки застосуванню мінеральних добрив.

Інтенсифікація сільськогосподарського виробництва і водночас потреба в екологічно чистій продукції суттєво змінила вимоги до сортів культурних рослин, і тому головним завданням має бути комплексне поєднання в одному

сорті продуктивності, стійкості до збудників хвороб та шкідників, несприятливих умов середовища, високої якості зерна та цілої низки інших показників.

У системі заходів щодо забезпечення економічного зростання діяльності сільськогосподарських підприємств на основі інтенсифікації землекористування досить вагоме місце повинно належати агропромисловій інтеграції та обґрунтованому здійсненню їх кооперування [3].

Розв'язування проблеми збільшення виробництва продукції рослинництва, поліпшення її якості вимагає радикальних перетворень в економічних відносинах, прискорення науково-технічного прогресу і соціальної перебудови села за рахунок інвестицій і підтримки.

Література

1. І. Прокопа. Яка модель агросектору необхідна Україні? / І. Прокопа, О. Бородіна // «Дзеркало тижня. Україна». – 2012. – №18
2. В. Ф. Камінський Новітні технології вирощування конкурентоспроможної продукції рослинництва в системі стійкого землеробства України/ В. Ф. Камінський// Збірник наукових праць ННЦ “Інститут землеробства УААН”. – 2010. – №3. – с. 37-47
3. Виклики і шляхи агропромислового розвитку / Пасхавер Б.Й., Шуравська О.В., Молдаван Л.В. та ін. ; за ред. акад. УААН Б.Й. Пасхавера ; НАН України ; Ін-т екон. та прогнозув. – К. 2009. – 432 с.

СУЧАСНИЙ СТАН РИНКУ НАСІННЯ СОНЯШНИКУ УКРАЇНИ

Чуприна М.С. магістр

Миколаївський національний аграрний університет

Протягом останнього десятиріччя спостерігається стала тенденція розширення посівних площ олійних культур на аграрних підприємствах, що зумовлено вигідністю їх вирощування порівняно з іншими сільськогосподарськими культурами. Стратегічне значення вирощування,

переробки, збуту продуктів олійного виробництва в Україні підтверджує перспективність його розвитку. Основною сировиною виробництва олії в Україні є насіння соняшнику.

Соняшник є основною олійною культурою в Україні, яка порівняно з іншими дає найбільше олії з одиниці площі. Насіння районованих сортів і гібридів містять понад 48-50% жиру, 16-19% білку, а вихід олії при заводській переробці становить майже 47%.

На внутрішньому ринку соняшнику в Україні склалася сприятлива цінова ситуація для сільськогосподарських підприємств, яка підтверджується високими закупівельними цінами. У кінці серпня 2011 року насіння соняшнику закуповували в середньому по 4,9-5,0 тис. грн/т, що наполовину більше проти цін відповідного періоду 2010 року.

Середня ціна на внутрішньому ринку соняшнику, протягом 2011 р. була зафіксована переробними підприємствами в межах 4200-4250 грн/т. Максимальна ціна протягом року, в серпні місяці була зафіксована у 5050 грн/т. Мінімальна - 2850 грн. /т. (в жовтні місяці), після прийняття змін до Закону України “Про затвердження ставок вивізного (експортного) мита на окремі види сільськогосподарських культур” [1].

Український ринок насіння соняшника продовжує знаходитися в стадії повільного зниження цін. Це відбувається на тлі збільшення пропозиції насіння соняшника і зниження закупівельних цін великими переробниками. Ріст пропозиції відзначений з боку виробників, що починають планувати посівну кампанію, відчуваючи необхідність у поповненні оборотних коштів (а таких виробників більшість).

У середньому за останні 5 років в Україні під вирощуванням соняшнику було зайнято близько 15% усіх посівних площ. Частка соняшнику у виробництві олійних культур за цей період становила понад 70% [1].

Соняшник є однією з найбільш високоліквідних культур, яка забезпечує стабільність розвитку господарств України.

Майже 60% виробництва соняшнику сконцентровано в п'яти областях України: Запорізькій (14,9%), Дніпропетровській (13,6%), Донецькій (11,1%), Миколаївській (11,0%) та Кіровоградській (9,1%). У цих же областях містяться основні потужності з переробки соняшнику [2].

Соняшник має велике народногосподарське значення. Соняшникову олію широко використовують як продукт харчування в натуральному вигляді. Харчова цінність її зумовлена високим вмістом полі ненасиченої жирної лінолевої кислоти (55-60 %). Соняшникову олію використовують в кулінарії, хлібопеченні, для виготовлення різних кондитерських виробів і консервів. Соняшникову олію використовують також при виготовленні лаків, фарб, стеарину, лінолеуму, електроарматури, клейонки, водонепроникних тканин тощо.

Попит на культуру необмежений і випереджає пропозицію, а виробництво є найменш затратним і найприбутковішим для сільськогосподарських товаровиробників.

Побічні продукти переробки насіння соняшнику – макуха при пресуванні і шрот при екстрагуванні (близько 35 % від маси насіння) є цінним концентрованим кормом для худоби. Лушпиння (вихід 16 – 22 % від маси насіння) є сировиною для виробництва гексозного й пентозного цукру. Із гексозного цукру виробляють етиловий спирт і кормові дріжджі, із пентозного – фурфурол, який використовують при виготовленні пластмас, штучного волокна та іншої продукції. Кошки соняшнику (вихід 56-60 % від маси насіння) є цінним кормом для тварин. Їх добре поїдають вівці. З кошиків виробляють харчовий пектин, який використовується в кондитерській промисловості. Соняшник вирощують і як кормову культуру. Він може дати до 600 ц/га і більше зеленої маси, яку в чистому вигляді чи в сумішах з іншими кормовими культурами використовують при силосуванні. Силос із соняшнику добре поїдається худобою. Стебла соняшнику можна використовувати для виготовлення паперу, а попіл – як добриво. Жовті пелюстки язичкових квіток соняшнику використовують як ліки у фітотерапії. Соняшник – чудова

медоносна рослина. З 1 га його посівів під час цвітіння бджоли збирають до 40 кг меду. При цьому значно поліпшується запилення квіток, що підвищує врожай насіння. Сіють соняшник також для створення куліс на парових полях. Як просапна культура він сприяє очищенню полів від бур'янів.

Література

1. Статистична інформація [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Державного комітету статистики України – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Маслак О. Сучасні тенденції ринку соняшнику /О. Маслак// Техніка і технології АПК. – 2011. №5. – С.35-38.
3. Чередніченко О. О. Особливості ефективного функціонування олійно- жирового підкомплексу/ О. О. Чередніченко // Вісник Сумського національного аграрного університету. — 2011. — №1. с.8 —10.
4. Саблук П.Т. Становлення аграрної політики в Україні / П.Т. Саблук // Економіка. – 2010. – АПК. – № 1. – С. 3-7.

СЕКЦІЯ 3. ФОРМУВАННЯ ПРИВАБЛИВОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ІМІДЖУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В АПК

Алексюк О.Є. студент

Фомішина М.В. к.е.н., професор

Херсонський національний технічний університет

Кардинальні інституціональні зміни в АПК України проходили одночасно зі становленням нових форм господарювання, спадом виробництва і

соціальним запевом. Під час проведення економічних реформ у країні були деформовані господарські зв'язки, що привело сільське господарство до структуризації. Відсутність злагодженого механізму регулювання ринку, ефективної підтримки вітчизняних товаровиробників, стабільних кредитних ресурсів поставила багатьох сільськогосподарських підприємств на межу банкрутства [1].

Про сучасний стан інвестування аграрного сектора свідчать такі дані: у I кварталі 2012 р. загальні обсяги інвестицій по Україні становили 60,5% до відповідного періоду минулого року.

Обсяги залучення інвестицій у сільське господарство порівняно з відповідним періодом минулого року становлять 58,7%, у галузі рослинництва - 50,4%, тваринництва - 91,6%, рибальство та рибицтво - 100,3%.

За даними Державного комітету статистики України, станом на 01 січня 2012 р., починаючи з 1992 р., в агропромисловий комплекс України було залучено 3241,7 млн дол. США прямих іноземних інвестицій (9,3% загального обсягу). З них 1957,5 млн дол. США вкладено у 812 підприємств харчової та переробної промисловості та 923,9 млн дол. США у 655 сільськогосподарських підприємств.

Приріст іноземного капіталу за 2011 р. становив 386,4 млн дол. США, що на 121,5 млн дол. США менше, ніж за аналогічний період минулого року. При цьому інвестиційні вкладення у харчову промисловість досягли 124,9 млн дол. США.

Основними інвесторами в АПК України є такі країни:

- у сільське господарство: Кіпр (305,8 млн дол. США), Великобританія (121,7 млн дол. США), Данія (50,9 млн дол. США), США (50,4 млн дол. США), Швеція (36,7 млн дол. США), Німеччина (35,4 млн дол. США), Австрія (28,4 млн дол. США), Польща (28,3 млн дол. США), Російська Федерація (17,7 млн дол. США);

- у харчову промисловість: Нідерланди (512,8 млн дол. США), Швеція (210,1 млн дол. США), Кіпр (185,6 млн дол. США), США (140,1 млн дол.

США), Великобританія (141,4 млн дол. США), Швейцарія (82,5 млн дол. США), Франція (69,3 млн дол. США), Німеччина (57,9 млн дол. США), Росія (41,3 млн дол. США) [1].

Перспективним напрямом інвестиційної діяльності на підприємствах АПК є впровадження прогресивних енергоощадних технологій вирощування сільськогосподарських культур, спрямованих на економію ресурсів та зберігання і підвищення родючості ґрунтів при достатньому рівні врожайності.

Обов'язковими елементами інвестиційної діяльності в ринкових умовах є вибір конкурентоспроможних проектів на конкурсній основі, орієнтація на швидку віддачу витрат; економічне обґрунтування інвестицій з урахуванням ринку збуту продукції та її якості й облік виробничих можливостей конкурентів[2].

Оскільки сільське господарство не входить до переліку інвестиційно-привабливих галузей, а інвестори віддають перевагу промисловості, доцільним буде поєднання цих галузей за допомогою аграрно-промислової інтеграції, що допоможе залучити інвесторів [3; 4].

Для активізації інвестиційної діяльності потрібно ширше використовувати такі важелі, як:

- стимуляційне оподаткування;
- безвідплатні дотації на створення великих об'єктів інфраструктури і природо-охорони;
- фінансові стимули;
- безвідсоткові позики, що надаються інвестором;
- пільгові режими виплати боргів і позик в банках, випуск облігацій для створення фінансових ресурсів за найважливішими напрямками інвестицій [4].

Державне регулювання інвестиційної діяльності підприємств АПК необхідно здійснювати за такими напрямками:

- 1) стимулювання стійкого платоспроможного попиту підприємств переробної промисловості і населення на вітчизняну сільськогосподарську сировину і продовольство;

2) підвищення ефективності регулювання імпорту сільськогосподарської продукції, сировини, продовольства;

3) регулювання цінового паритету і контроль за діяльністю природних монополій;

4) регулювання сільськогосподарських підприємств і утворення корпоративних структур;

5) розгортання системи держпідтримки сільськогосподарських виробників.

Держава має рухатися насамперед в напрямі відтворення нормальних умов для підприємця. Таких умов, які давали б змогу вести ефективний прибутковий бізнес.

Література

1. Міністерство аграрної політики [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.minagro.kiev.ua/page/78638.

2. Закон України "Про підприємництво" // Відомості Верховної Ради України. -1991. - № 14. - Ст. 168.

3. Економіка аграрного підприємства : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / В.Г. Андрійчук. - К. : КНЕУ, 2010.

4. Інтеграція як фактор активізації інвестиційної діяльності / М.Ю. Коденська // Економіка АПК. - 2010. - № 10.

ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ В АГРАРНІЙ СФЕРІ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Бармятов О.В. магістр

Миколаївський національний аграрний університет

Одним із шляхів вирішення проблеми розширеного відтворення та покращення фінансового стану в господарствах є впровадження у життя заходів щодо максимізації залучення інвестицій в аграрну сферу Миколаївської області, оскільки в економічному житті кожного регіону та країни в цілому

інвестиції — домінуючий показник розвитку.

Миколаївська область є однією з високорозвинених аграрних областей України. Водночас є привабливою для вкладання коштів іноземними інвесторами, адже має такі регіональні особливості: сприятливі природно - кліматичні умови для ведення сільськогосподарського виробництва; рельєф території та ґрунти; вигідне географічне розташування області; значний виробничий та зовнішньоекономічний досвід; різноманітні форми власності; наявність вільної економічної зони.

Проведений аналіз виявив наступні основні причини, що знижують інвестиційну привабливість підприємств аграрної сфери: зношеність значної частини основних засобів; низька капіталізація банківського капіталу; висока вартість кредитів комерційних банків; незадовільний фінансовий стан багатьох агроформувань; недостача власних інвестиційних коштів підприємств через низьку рентабельність; недостатній розвиток інститутів нетрадиційних форм кредитування; закритість інформації про фінансово-господарський стан багатьох товариств; нерозвиненість фондового ринку тощо

Основними перешкодами, на нашу думку, щодо покращання інвестиційного клімату аграрної сфери економіки Миколаївської області є:

- нестабільність законодавства в державі, надмірний податковий тиск, неготовність більшості українських партнерів дотримуватися договірних зобов'язань, нечітка робота судової системи;
- відсутність в аграрних формуваннях та інших підприємствах інвестиційних проектів, що відповідають міжнародним стандартам;
- відсутність інформації щодо інвестиційного потенціалу області у потенційних іноземних інвесторів;
- негативний інвестиційний імідж країни в цілому;
- низький рівень капіталізації прибутків підприємств;
- відсутність механізмів страхування інвестиційних ризиків;
- відсутність ефективного державного регулювання у використанні державного інвестиційного ресурсу.

Для забезпечення збільшення обсягу іноземних інвестицій у сільське господарство Миколаївської області необхідно забезпечити позитивний інвестиційний імідж на міжнародному рівні за рахунок розповсюдження презентаційних матеріалів про область (розповсюдження інформації щодо конкурентних переваг Миколаївської області, інвестиційних пропозицій, реквізитів інвестиційних фондів та організацій, їх умов інвестування, участь у міжнародних інвестиційних форумах, презентаціях та виставках).

Відновлення повноцінного інвестиційного процесу в агропромисловому комплексі Миколаївської області та України в цілому потребує удосконалення механізму державного регулювання інвестиційної діяльності, а саме:

- створення гнучкої податкової системи з диференціацією об'єктів і суб'єктів оподаткування, що сприятиме збільшенню обсягів нагромадження інвестиційного капіталу;
- проведення ефективної амортизаційної політики, яка стимулюватиме процес поновлення основних фондів у сільському господарстві;
- здійснення активної і цілеспрямованої фінансово-кредитної і цінової політики в аграрному секторі;
- збільшення капітало- і ресурсовіддачі в усіх галузях комплексу, пошуку і мобілізації внутрішніх резервів зростання обсягів сільськогосподарського виробництва.

Економічний розвиток аграрного сектору економіки Миколаївської області потребує проведення ефективної державної політики залучення іноземних інвестицій, для чого слід активізувати дію усіх важелів економічного регулювання інвестиційної діяльності, а саме:

- визначити пріоритети у розвитку аграрного сектору області;
- впровадження високопродуктивних технологій вирощування сільськогосподарських культур та утримання худоби;
- налагодження випуску ефективних хімічних засобів захисту тварин і рослин, оновлення та модернізація на базі новітніх технологій підприємств переробної і харчової промисловості;

- розвиток сільськогосподарського машинобудування, сировинної бази для виробництва тари та пакувальних матеріалів.

Механізм розробки та реалізації стратегії розвитку інвестиційної діяльності на рівні агроформування враховує стимулювання розвитку різних форм господарювання в аграрній сфері та дозволяє створити сприятливі організаційно-економічні, бюджетно-податкові та інші умови для залучення інвестицій в підприємства аграрної сфери. Все це створює сигнали для розробки стратегії розвитку інвестиційної діяльності на рівні господарюючого суб'єкта.

Література

1. Майданевич П.М. Інвестиційна привабливість підприємств аграрного сектору: теорія, методологія, практика: монографія / П.М. Майданевич. – Сімферополь: ВД «АРІАЛ», 2011. – 388 с.

2. Саблук П.Т. Інвестиційна привабливість аграрно-промислового виробництва регіонів України: [монографія]/ За ред. П.Т. Саблука. - К., 2005. - 478с.

3. Спаський Г.В. Іноземні інвестиції в оздоровленні сільського господарства регіону / Г.В. Спаський // Економіка АПК.-2010. - № 9. – С.74-81.

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Боляк А.А. спеціаліст

Грушицька Т.В. спеціаліст,

Савченко В.В. спеціаліст

Миколаївський національний аграрний університет

Сучасний розвиток аграрного сектору України здебільшого орієнтований на укрупнення господарюючих суб'єктів, створення великих аграрних компаній

та холдингів. У кожному регіоні України працюють по декілька компаній, які володіють десятками тисяч гектарів ріллі, займаються інтенсивним веденням землеробства, відмовляючись від малоприбуткових та соціально спрямованих напрямів діяльності. Це призводить до зменшення кількості робочих місць, міграції сільського населення у великі міста, далеке та близьке зарубіжжя. З кожним роком погіршується стан соціальної інфраструктури, на що впливає, першою чергою, відсутність достатнього фінансування з бюджетів різних рівнів.

Сільські населені пункти поступово знелюднюються і припиняють своє існування, смертність у них перевищує цей показник у міських поселеннях. Незважаючи на низький рівень наявності в сільській місцевості об'єктів соціального призначення, їхня кількість постійно зменшується. За період 1990-2011 рр скоротилася кількість сільських магазинів, закладів громадського харчування, дитячих дошкільних закладів, загальноосвітніх шкіл та закладів культури. В сільській місцевості майже не проводяться роботи з будівництва доріг з твердим покриттям, об'єктів інженерного облаштування, житла, об'єктів комунально-побутового та соціально-культурного призначення. Деградація сільських територій підриває основи дальшого розвитку не лише аграрного сектору, але й ставить під загрозу продовольчу безпеку держави. Так, в господарствах населення утримується переважна більшість великої рогатої худоби, де виробляється понад 75% молока та близько 60% м'яса. Більше 70% загального виробництва овочів, плодів і ягід збирають на сільських територіях.

Саме сільські жителі зберігають і примножують культурні традиції українського народу, передаючи їх із покоління в покоління. Вони самі є оберегами тих укладів, які існували багато років тому та залишилися до наших днів.

Комплексні заходи законотворців, органів державної влади всіх рівнів, місцевого самоврядування, сільських громад, суб'єктів господарської діяльності в сільській місцевості мають бути першочергово спрямовані на підвищення

рівня трудової зайнятості та доходності сільського населення, забезпечення розвитку соціальної сфери села, розбудови ринкової інфраструктури.

Незважаючи на те, що в господарствах населення виробляють вагому частку сільськогосподарської продукції, й донині відсутня належна заготівельно-збутова мережа. Наявні заготівельні пункти переробних підприємств не відповідають потребам сьогодення, оскільки не забезпечують умов формування товарних обсягів якісної продукції та сприятливих закупівельних цін. Тому в основі розбудови ринкової інфраструктури має бути створення в сільській місцевості обслуговуючих кооперативів. Формування мережі молочарських, плодоовочевих, м'ясних, сервісних та інших об'єднань дрібних товаровиробників сприятиме створенню додаткових робочих місць, зайнятості населення, а відтак - збільшенню їхніх доходів.

Для того щоб покращити стан сільської місцевості, потрібно знати, яких критеріїв якості життя на селі необхідно досягати. Одним із найгостріших та найскладніших питань є розбудова соціальної інфраструктури. Нині виникає потреба забезпечення сільських населених пунктів дорогами і під'їздами з твердим покриттям, будівництва і облаштування вулиць, будівництва реконструкції та капітального ремонту мереж водопостачання і водовідведення, систем електропостачання, розвитку мережі соціально-культурного обслуговування населення, та на цьому перелік об'єктів соціальної сфери, що потребують суттєвих капіталовкладень, не закінчується. Складнощі виникають під час пошуку коштів для фінансування визначених робіт. Вони передбачають бюджетних асигнувань, а тому можуть перейти в розряд невирішених. Тому наразі розглядається можливість створення Українського фонду підтримки розвитку сільських територій, який буде акумулювати кошти за рахунок відрахувань господарюючих суб'єктів всіх форм власності в розмірі 1,5% їхніх доходів. А отже, це один із можливих варіантів спрямування коштів для вирішення невідкладних питань розвитку сільських територій.

Першочерговим кроком у формуванні сучасної державної політики

розвитку сільських територій має стати розробка ґрунтовної та адекватної програми розвитку сільських територій та її прийняття на найвищому державному рівні. Ключовими питаннями такої програми повинні бути визначені законодавче закріплення статусу сільських територій (як об'єкта регулювання) та правове визначення економічної бази їх розвитку. В рамках цієї програми необхідно також вирішити питання формування інституційного середовища розвитку сільських територій, що є важливою передумовою їх збалансованого розвитку, про що свідчить європейська практика.

В рамках здійснення державної політики розвитку сільських територій потребують активізації процеси проведення адміністративно-територіальної реформи, яка б передбачала здійснення реформи інститутів державної влади, реформу місцевого самоуправління та територіальну реформу.

Література

1. Гончаренко І.В. Соціально-економічний розвиток сільських територій регіону: проблеми теорії та практики / Гончаренко І.В. Монографія / НАН України. Інститут регіональних досліджень. — Львів, 2009. — 370 с. — (Сер. "Проблеми регіонального розвитку").

2. Кодацький В. Деякі аспекти підвищення ефективності політики регіонального розвитку в Україні / В. Кодацький // Регіональна економіка. - 2005. — № 3. — С. 220-229.

НАПРЯМКИ АКТИВІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АПК

Глухман А.О. магістр

Миколаївський національний аграрний університет

Формування інвестиційної привабливості підприємств АПК є об'єктивною необхідністю і важливою складовою інвестиційного процесу та інвестиційного клімату.

За структурними компонентами інвестиційна привабливість об'єктів господарювання складається із пріоритетності об'єктів інвестування, ефективності, інвестиційних ризиків і джерел інвестицій, фінансової стійкості та незалежності, а також достатності економічного обґрунтування. Проте у цьому процесі домінують макроекономічні чинники, які формуються за межами економіки АПК. Тому підвищення пріоритетності його галузей залежить від фінансово-кредитної, податкової і цінової політики, податкових, амортизаційних і кредитних пільг, стабільності законодавства в державі тощо.

За останні п'ять років збереглася і набула подальшого розвитку позитивна тенденція інвестиційної діяльності підприємств АПК, що свідчить про зростання його інвестиційної привабливості для вітчизняних та іноземних інвесторів. Одним із суттєвих недоліків у сучасному процесі інвестування агропромислового виробництва є значна диспропорція у структурі капітальних вкладень – лівова їх частка припадає на перероблення сільськогосподарської продукції. Головною причиною низької інвестиційної активності приватних інвесторів у сільському господарстві залишається низька прибутковість і великий ризик у тваринництві та значна невизначеність з поверненням капіталу у рослинництві.

Доцільність залучення іноземних інвестицій сприяє зростанню і нагромадженню основного капіталу, впровадженню новітніх технологій, розвитку матеріально-технічної бази діючих підприємств АПК. Вони вкладаються, переважно, в ефективно працюючі підприємства і галузі, які мають високу оборотність капіталу, коротку тривалість виробничого циклу і періоду між інвестуванням та отриманням прибутку, низьку ризикованість і позбавлені сезонності.

Групуванням аграрних підприємств встановлена прямопропорційна залежність вартісних обсягів виробництва валової (у порівняльних цінах) і

товарної продукції, прибутку, а також рівня рентабельності від концентрації основного капіталу на одиницю площі сільськогосподарських угідь. Водночас виявлено позитивний вплив результативних показників операційної діяльності підприємств на зростання і нагромадження основного капіталу, розвиток матеріально-технічної бази і підвищення інвестиційної привабливості сільськогосподарського виробництва.

Існуюча система оцінки інвестиційної привабливості ґрунтується на позавиробничих характеристиках (розвиток ринкових відносин, демографічної ситуації, інвестиційної інфраструктури, рівня ризику тощо) або фінансових показниках (ліквідності, платоспроможності, стійкості), яким приділяється особливе значення. Це не зовсім підходить для встановлення інвестиційної привабливості підприємств. Тому однією зі складових багатокритеріального підходу щодо визначення рівня інвестиційної привабливості виробничих структурних підрозділів має бути оцінка самого виробничого процесу і соціального забезпечення працівників.

Провідне місце в інвестиційній привабливості підприємств належить, насамперед, внутрішнім факторам, оскільки зовнішні чинники однакові практично для усіх суб'єктів господарювання. Основна особливість одержаних рейтингових показників інвестиційної привабливості аграрних підприємств областей, які представляють шість синтетичних показників (основний капітал, виробництво продукції рослинництва та тваринництва, загальноекономічний розвиток сільського господарства, продуктивність праці і собівартість продукції рослинництва і тваринництва і рівень соціального забезпечення сільського населення) полягає у значній територіальній диференціації, яка стала домінуючою ознакою їх класифікації.

Для розвитку кредитування аграрних підприємств доцільним є удосконалення інвестиційної діяльності та підвищення кредитоспроможності господарств. Розвиток іпотечного кредитування буде здійснюватися лише за умови прозорого ціноутворення на сільськогосподарські землі. У середньостроковій перспективі вартість землі буде становити близько чверті її

грошової оцінки за умови наявності нормативно встановленого мінімального рівня орендної плати. Підвищенню інвестиційної привабливості та ефективної діяльності підприємств АПК необхідний стабільний інвестиційний клімат, державна непряма підтримка через передбачувану податкову, амортизаційну, цінову і кредитну політику. Доцільно продовжити зменшення облікової ставки за надані комерційними банками кредити. Перспективним напрямом подальшої активізації інвестиційної діяльності в АПК і, особливо в сільському господарстві, є технічне переоснащення підприємств, удосконалення технологій виробництва, зростання реінвестицій прибутку й амортизаційних відрахувань, створення економічних умов для іноземних інвестицій, стимулювання довгострокового банківського кредитування, розвитку лізингових відносин та іпотеки землі, а також залучення коштів населення.

Література

1. Іваницька Г.Б. Іноземні інвестиції в АПК : монографія. – Львів : Вид-во Львівського НАУ. – С. 71-72.
2. Інвестиції– надійне плече іноземних партнерів. Аграрний тиждень. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.a7d.com.ua/2007/07/25/nvestic__nadjne_pleche_nozemnikh_partnerv.
3. Інвестиційні портрети регіонів. Тернопільська обл. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.mfa.gov.ua/data/upload/-publication/uk/ua/12751/23219.htm>.
4. Іноземні інвестиції прийдуть у сільське господарство. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.volyn.com.ua/-index.php?rub=2&article=0&arch=692>.

ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ РЕСУРС РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ РЕГІОНІВ

Гончаренко І.В.

Миколаївський національний аграрний університет

Людський капітал є головною цінністю сучасного суспільства, основоположним фактором економічного зростання. Інноваційна модель економічного розвитку, рушійними силами якого все більше стають нові знання та творчий інтелектуальний потенціал суспільства, робить людський капітал стратегічним ресурсом конкурентоспроможності сільських регіонів.

Значного розвитку теорія людського капіталу набула в другій половині ХХ ст. завдяки працям американських учених Г. Беккера, Я. Мінсера, Т. Шульца та інших. Українські вчені не залишаються осторонь актуальних проблем вивчення людського капіталу. Так, А. Гриценко, Г. Задорожний, В. Геєць поглиблюють методологію дослідження людського капіталу. Інвестування у розвиток людини досліджують В.Басів, Д.Богиня, М.Кім. Але аспекти розвитку та використання людського капіталу сільських регіонів не знайшли достатнього висвітлення в роботах науковців.

Узагальнення підходів щодо розгляду людського капіталу дає можливість визначити: людський капітал – це сукупність придбаних знань, продуктивних здібностей, здоров'я, навичок, досвіду, особистих рис, мотивацій і енергії, які мають певну вартість та використовуються в економічній діяльності з метою забезпечення підвищення рівня життя. Слід зазначити, що людський капітал представляє собою такі якісні риси людини, які формують сучасні продуктивні здібності робітника, тому він не має матеріальної форми. Незважаючи на це, він об'єктивно існує і суттєво впливає на результати економічної діяльності.

Економічна і соціальна рада ООН (ЕКОСОС) ще в 1970-х роках ХХ століття підготувала документ по стратегії подальшого розвитку людства, де була поставлена проблема значення і ролі людського чинника в глобальному економічному розвитку. У цьому дослідженні були створені методики розрахунків деяких складових людського капіталу: середньої тривалості життя одного покоління, тривалість активного трудового періоду, чистого балансу робочої сили, циклу родинного життя і ін. У вартість людського капіталу

включалися вартість виховання, вчення і підготовки нових працівників, вартість підвищення кваліфікації, витрати на подовження періоду трудової діяльності, на втрати у зв'язку з хворобами, смертністю і інше. Сучасний людський капітал як чинник розвитку формується за рахунок інвестицій у виховання, освіту, здоров'я, знання, підприємницьку здатність, інформаційне забезпечення, безпеку і економічну свободу населення, а також в науку, культуру і мистецтво.

Населення сільських регіонів України відчуває значні проблеми у процесі формування людського капіталу, не достатніми є можливості інформаційного обслуговування, здобуття сучасної освіти, охорони здоров'я, культурного життя. Практично кожне друге сільське поселення досі позбавлене закладів освіти, тоді як школярі з малих сіл здебільшого самотужки добираються до загальноосвітніх установ, розташованих на відстані понад пішохідну або й транспортну доступність; частка населення у віці 6 років і старше, яке не має навіть початкової освіти, в сільській місцевості майже вдвічі вища, ніж у містах; рівень освіти селян залишається набагато нижчим порівняно з показником у міських поселеннях України та рівнем освіти зайнятих у сільськогосподарському й агропромисловому виробництві розвинутих держав світу.

Рівень забезпеченості сільських жителів послугами охорони здоров'я, помітно погіршившись у період соціально-економічної нестабільності, залишається набагато нижчим, ніж у міських поселеннях. Незадовільною є доступність і матеріально-технічна база закладів, що надають селянам первинну медико-санітарну допомогу (навіть центральних районних лікарень), не вистачає лікарів загальної практики, фахівців різних спеціальностей і середнього медичного персоналу, серйозні недоліки спостерігаються в роботі служб охорони здоров'я матері та дитини, швидкої медичної допомоги.

Значущим чинником якісного середовища життєдіяльності, який на практиці здебільшого знаходиться поза увагою органів державної та місцевої влади, є наявність можливостей організованого відпочинку та культурно-

мистецького самовираження сільського населення, що передбачає існування та гідне матеріально-технічне забезпечення відповідної інфраструктури, на селі представленої передусім масовими та універсальними бібліотеками і закладами клубного типу. Незадовільна якість книжкового фонду бібліотек здійснює вагомий негативний вплив на освітній рівень сільських жителів, у тому числі дітей та молоді (як загальний, так і професійний), адже через брак фінансування ці заклади рідко комплектуються сучасними фаховими і науково-популярними виданнями з різноманітних галузей знань (зокрема, основ ринкової економіки, підприємництва, менеджменту і маркетингу, комп'ютерної техніки та програмного забезпечення, новітніх технологій аграрного виробництва тощо). Неефективність управлінських механізмів та організаційно-методичного забезпечення діяльності найбільш територіально поширених на селі закладів клубного типу (з огляду на особливості способу життя сільського населення – насамперед вище, ніж у містах, й сезонне трудове навантаження на роботі та вдома, що суттєво обмежує вільний час на самоосвіту і культурний розвиток) стимулює подальше скорочення їх мережі. Відтак організована культурна робота на селі майже не проводиться, зменшується кількість колективів художньої самодіяльності.

Отже, необхідне врегулювання найгостріших проблем територіальної та економічної доступності, забезпеченню належної якості послуг, що надаються сільським жителям.

***ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЙ РОЗВИТКУ АГРАРНИХ
ПІДПРИЄМСТВ З МЕТОЮ ЇХ АДАПТАЦІЇ ДО ІННОВАЦІЙНО-
ІНВЕСТИЦІЙНИХ УМОВ ФУНКЦІОНУВАННЯ СІЛЬСЬКИХ
ТЕРИТОРІЙ***

Гончаренко І.С. спеціаліст

Миколаївський національний аграрний університет

Вирішення основних проблем розвитку аграрного бізнесу необхідно будувати на потужних і комплексних методологічних розробках, які враховували б системний характер економічних явищ, інституційну складову господарських відносин, індивідуальні цільові орієнтири підприємців-власників АПК і дозволили б використовувати світові науково-технічні досягнення з урахуванням вітчизняних особливостей ведення бізнесу.

Усім галузям народногосподарського комплексу, і зокрема суб'єктам господарювання в них, незалежно від їх організаційно-правових форм власності та видів діяльності, необхідно звернути увагу на стратегічне управління, становлення й розвиток концепції якого сприяв формуванню й визнанню одного з основних інструментів аналітичної системи - стратегічного аналізу. У той же час тривалий шлях розвитку, високий динамізм зовнішнього середовища вплинули на різноманіття методів і підходів до проведення стратегічного аналізу, на його зміст.

Встановлено, що поступово стратегічний аналіз на рівні господарюючого суб'єкта перетворюється у інструмент, який сприяє "реорганізації" підприємства в організацію, що навчається. У процесі стратегічного аналізу відбувається нагромадження стратегічної інформації, яка використовується для прогнозування й оцінки тенденцій зовнішніх факторів, стратегічного потенціалу підприємства й конкурентоспроможності; менеджери накопичують досвід роботи з інформацією стратегічного характеру, що також є одним із джерел нагромадження досвіду й навчання в реальному часі.

Стратегічний аналіз необхідно розглядати як логічний і змістовний метод, сутність якого полягає в інформаційно-аналітичному забезпеченні процесу стратегічного управління і підприємством, і галузі.

Реалізація масштабних і довгострокових дій, у тому числі і досягнення стратегічних цілей, потребує стратегічного бюджету, який, в свою чергу, залежить від можливостей фінансування, сформульованих в однойменній стратегії.

Дослідження показали, що досить важливим моментом при формуванні

стратегій розвитку аграрної сфери з метою її адаптації до інноваційно-інвестиційних умов функціонування сільських територій є фінансова стратегія, яка визначає поведінку підприємства галузі на ринку, його ринкової позиції у зв'язку зі станом і використанням фінансових ресурсів. По суті мова йде про вироблення базової фінансової концепції підприємства аграрно-промислового комплексу, пов'язаної з ефективним управлінням грошовим обігом господарюючого суб'єкта, формуванням коштів у певній пропорції, використанням фінансових ресурсів за цільовим призначенням. З урахуванням місця фінансової стратегії в стратегічному управлінні підприємством, можна говорити, що вона впливає із корпоративної стратегії. Разом з тим, беручи до уваги фінансово-економічні взаємовідносини між суб'єктами ринку, відносини між ними й державою з приводу формування й використання фінансових ресурсів, фінансова стратегія виступає ще й і як природне обмеження при формуванні стратегічних цілей і корпоративної стратегії господарюючих суб'єктів в АПК. Більше того, найчастіше саме за результатами формування фінансової стратегії, може бути змінена корпоративна стратегія.

Фінансова стратегія може бути представлена у вигляді узагальнюючої моделі дій, необхідних для досягнення поставлених фінансових цілей в рамках корпоративної стратегії (стратегічних цілей) шляхом координації, розподілу й використання фінансових ресурсів підприємства, і тому запропонована нами модель включає наступні взаємозалежні блоки: фінансові цілі й завдання; внутрішні й зовнішні фактори формування; методи реалізації стратегії, що включають поточне та оперативне фінансове планування; рівні реалізації фінансової стратегії; результативність (ефективність) фінансової стратегії.

Наявність зворотного зв'язку показує, що за оцінками результативності можуть і повинні бути внесені відповідні зміни як у сформовану фінансову стратегію, так і у фінансові цілі. Включення в дану модель блоку реалізації стратегії надає їй цілісного характеру.

Аналіз показав, що з погляду на досягнення генеральної мети розвитку аграрної сфери через розвиток суб'єктів господарювання, запропонована

модель організуючих і координуючих дій у процесі управління фінансовою діяльністю на підприємствах формує економіко-організаційний механізм управління фінансовою стратегією господарюючого суб'єкта. Формування адекватної фінансової стратегії розвитку аграрної сфери неможливе без удосконалення податкової політики та податкового управління на підприємствах АПК, що позитивним чином впливатиме на розвиток сільських територій регіону.

Література

1. Губський Б.В. Інвестиційні процеси в глобальному середовищі / Б.В. Губський. - К.: Наукова думка, 1998. - 386 с.
2. Захарін С.В. Інвестиційне забезпечення відтворення основних фондів / С.В. Захарін // Економіка України. - 2007.- №5. - С. 43-51.
3. Зятковський І.В. Державна підтримка нових форм інноваційної діяльності промислових підприємств: організаційні та фінансові аспекти / І.В.Зятковський // Актуальні проблеми економіки. - 2007.- №6. - С. 73-82.
4. Інноваційний розвиток економіки: модель, система управління, державна політика / За ред. Л.І. Федулової. - К.: Основа, 2005. – 552 с.

ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ НА ОСНОВІ РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ

Громадська О.А. студентка

Миколаївський національний аграрний університет

Інвестиційне просування та маркетингова діяльність сьогодні є одним із пріоритетних напрямів в управлінні регіонами країни. Зрозуміло, що кращих результатів в соціальному та економічному розвитку досягають ті підприємства, райони та регіони, які спрямували свої зусилля на комплексне вирішення нагальних проблем. Тобто на ефективну реалізацію основних функцій сільських територій як місця проживання, відпочинку та

господарювання., а також покращення загального керування та розвитку інфраструктури, підвищення конкурентоспроможності місцевих агропідприємств.

Розробкою питань формування маркетингових стратегій сільських територій присвячували свої праці вітчизняні та зарубіжні автори. Серед них А.Л. Гапоненко, Г.В. Козаченко, О.М. Ляшенко, М. Портер, В.В. Проскурін, Л.О. Петкова та ін. Однак залишаються нерозкритими питання системних теоретичних досліджень маркетингової діяльності територій. Також на сьогодні недостатньо визначено роль місцевих органів самоврядування. Тому актуальним є визначення впливу інвестиційної привабливості на конкурентоспроможність територій та визначення чинників, що впливають на розвиток сільських територій.

Різні території держави, будь-то міста, райони чи регіони конкурують один з одним в напрямі створення кращих умов життя та праці своїх жителів. На ці умови мають вплив і ціни, що склалися на даній території, і якість товарів та послуг. Безсумнівно, велике значення мають і розвиток послуг суспільного сектору.

Конкурентна перевага території – це та перевага, що забезпечує додатковий прилив висококваліфікованих робітників на дану територію, а також вливання капіталу, що сприяє розвитку цієї території.

Серед основних напрямів конкуренції територій можна вказати: створення сучасної інфраструктури, кращих умов для ведення бізнесу, залучення внутрішніх та зовнішніх інвестицій, збереження наявних виробничих ресурсів та їх оновлення, розвиток інформаційної інфраструктури тощо.

Світовий досвід інвестиційної діяльності дає можливість зробити висновки про найбільшу придатність для зовнішніх інвестицій тих територій, де значну активність проявляють місцеві інвестори. Серед основних умов здійснення зарубіжних інвестицій: конкурентні переваги від створення власного виробництва за кордоном вищі ніж витрати на розширення його в

своїй країні; країна повинна бути приваблива за своїми природно-географічними умовами.

Значну роль у підтримці конкурентоспроможності територій повинна відігравати держава: стимулювати розвиток експортних та імпортозамінних виробництв тих регіонів, які мають для цього кращі умови, формування вільних економічних зон, розвиток необхідної регіональної інфраструктури.

Однією з передумов стабільного економічного розвитку сільських територій є формування та підтримка інвестиційного іміджу в потенційних інвесторів. Існуюча сьогодні нестача внутрішніх інвестиційних ресурсів обумовлена тривалим періодом спаду вітчизняного виробництва, різким падінням доходів більшості населення, недостатньою капіталізацією банківської системи. Все це обмежує можливості здійснення масштабних інвестиційних проектів.

Для залучення інвестицій в регіони важливу роль має відіграти політика сприяння на регіональному рівні. Тобто необхідним є наявність політичної волі та здійснення реальних заходів представниками місцевих органів влади, які повинні підтримувати та лобювати інтереси інвесторів, підтримувати місцеві переваги в розвитку інфраструктурного забезпечення.

ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ

Гуляєва Т.К. студентка

Миколаївський національний аграрний університет

Сьогодні в умовах розвитку ринкових відносин, коли відчуваються значні диспропорції в розвитку економіки держави в цілому та сільського господарства зокрема, постає нагальна проблема підвищення інвестиційної привабливості сільських територій. Тому питання визначення шляхів залучення інвестицій та підвищення інвестиційної привабливості землекористування є одним із перспективних напрямів капіталовкладень.

Питанням оцінки ефективності інвестиційної привабливості землекористування приділяли увагу значна кількість вчених економістів. Серед них Д.С. Добряк, М.А. Хвесик, А.М. Третьак та ін. Однак розвиток інвестиційних процесів в окремих регіонах залишається недостатньо вивченим.

На визначення інвестиційної привабливості земельних ділянок суттєво впливають природні, екологічні, правові, технологічні та інші фактори. Врахування значних територіальних відмінностей у структурі земельного фонду і природних умов різних територій в значній мірі впливає як на особливості управління земельними ресурсами так і на рівень їх привабливості.

Велике значення має еколого-економічне районування території регіону, чи району в цілому та оптимізації окремих землекористувань господарств. Таким чином, необхідним є розробка організаційно-економічного механізму управління земельними ресурсами в регіоні.

Інтенсивне використання земельних ресурсів, ґрунтів та водойм вимагає розробки земле охоронних заходів у межах певних сільських територій та галузей. Це в свою чергу дає змогу прогнозувати природоохоронну та природо відтворювальну діяльність за кінцевими господарськими результатами з метою подальшого розвитку продуктивних сил і створення найсприятливіших умов для життєдіяльності населення.

Традиції ведення аграрного виробництва, близькість до ринків збуту виробленої продукції, родючі ґрунти, сприятливі природно-кліматичні умови визначають напрям інтересів різних категорій інвесторів.

Пріоритетними напрямками вкладення коштів в аграрному секторі сьогодні можуть бути: витрати на проведення природо та земле охоронних заходів і стан використання земель порівняно з нормативними вимогами; капітальні вкладення на земле охоронні заходи земле володільцям і землекористувачам та потреби в них.

Система заходів щодо оптимізації землекористування в кожному регіоні (чи районі) має свою специфіку, яка залежить як від природних і економічних чинників, так і комплексного розвитку регіону. Раціональне (оптимальне)

використання земельних ресурсів – один з найважливіших заходів підвищення ефективності суспільного виробництва. Тому соціально-економічна програма комплексного розвитку регіону, району в цілому та окремих господарств зокрема, повинна містити заходи щодо поліпшення використання сільських, міських та промислових земельних територій.

Реформування земельних відносин однак до цього часу не дало позитивних виробничих результатів, не вирішило основного завдання – забезпечення раціонального та екологічно безпечного використання земельних ресурсів. Ці проблеми є надзвичайно актуальними, такими, що вимагають невідкладного розв’язання. Їх розв’язання потребує як удосконалення існуючих шляхів вирішення, так і відшукування нових, якісно нових, зокрема використання економіко-математичного моделювання в контексті економічного розвитку як окремого підприємства, так і економіки країни в цілому.

У зв’язку із вище сказаним, можна запропонувати наступні організаційно-економічні механізми управління в галузі використання і охорони земель, підвищення їх інвестиційної привабливості.

У галузі планування землекористування необхідним є встановлення нормативів плати та розмірів платежів за використання земельних ділянок; потрібна розробка регіональних програм з підтримки вдосконалення державного земельного кадастру; необхідне встановлення правового режиму використання земельних ділянок; розробка регіональних програм організації раціонального використання та охорони земель; формулювання на державному і регіональному рівнях першочергових заходів щодо раціонального використання сільськогосподарських угідь; розробка законодавчої бази та реально працюючого механізму купівлі-продажу земельних ділянок.

Серед основних заходів спрямованих на раціоналізацію використання земельних ресурсів можна виділити наступні: оптимальний розподіл земель між галузями народного господарства, а отже вимоги ефективного їх використання кожною галуззю у відповідності із призначенням; оптимальна структура земельного фонду, тобто відшукування такого співвідношення між категоріями

земель, що веде до підвищення якості ґрунту і сприяє екологізації у відповідності до природно-кліматичних умов окремих територій країни; впровадження раціональної системи землеробства, яка повинна включати щадний обробіток ґрунту та внесення добрив, а також технологій вирощування сільгоспкультур, зокрема дотримання сівозмін тощо; впровадження науково обґрунтованої системи сівозмін; використання ґрунтових мікроорганізмів для створення високо родючих і стійких до ерозії ґрунтів; впровадження еколого-економічної оцінки земельних угідь; планування розміщення та спеціалізації аграрного виробництва; встановлення обсягу держзамовлень сільськогосподарської продукції та підтримка розвитку тваринництва.

Вказані заходи дозволять підвищити інвестиційну привабливість землекористування та відповідно підвищити ефективність виробництва та покращити соціально-економічні умови сільських територій.

Література

1. Добряк Д.С. Економічний оборот землі в Україні: теорія, методологія і практика / Д.С. Добряк, А.Т. Тихонов, Л.В. Паламарчук. – К. : Урожай, 2005. – 136 с.
2. Закон України «Про інвестиційну діяльність» : електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМКИ ІНВЕСТУВАННЯ СЕЛА ТА РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ

Дубова А.О. студентка

Миколаївський національний аграрний університет

У широкому аспекті під інвестуванням розуміють процес “витрачання коштів сьогодні з метою отримання ще більшої суми завтра”.

Інвестування є формою фінансово-економічної діяльності, що має за мету нарощування, примноження капіталу. Це процес зростання вартості активів, якими володіє юридична або фізична особа [1].

Метою інвестування є збільшення капіталу: за рахунок поточних прибутків на вкладений капітал або за рахунок зростання ринкової вартості самого капіталу внаслідок змін ринкової кон'юнктури .

Задоволення життєвих потреб сільських жителів в значній мірі залежить від збільшення обсягу інвестицій в основний капітал у галузі соціальної інфраструктури. Ринкове середовище ставить жорсткі вимоги до підвищення ефективності використання ресурсів, зниження витрат на виробництво, освоєння нової техніки та технологій, а також підвищення якості вироблених товарів (послуг) підприємствами, організаціями, установами соціальної сфери [2].

Проте більшість господарських суб'єктів у зв'язку з високим ступенем фізичного та морального зношення основних виробничих фондів не можуть виконувати свої основні функції. Все це вимагає посилення державної підтримки щодо розвитку матеріальної бази соціальної інфраструктури села [4].

Для кращого залучення інвесторів та збільшення суми самих інвестицій потрібно проводити такі заходи: проведення підготовки та перепідготовки спеціалістів місцевих органів влади щодо залучення інвестицій; забезпечувати гарантоване проведення інвестиційних проектів; підвищувати ділові вміння для спілкування з інвесторами.

У сучасному світі, в епоху нових технологій і процвітання міст гігантів, де звичні будинки стають хмарочосами, а людей більше ніж мурах у мурашнику, мало хто думає про перспективи майбутнього сіл, або навіть маленьких міст. Не дивлячись на таку перспективу, села все-таки можуть мати світле майбутнє.

Інвестування сіл повинне базуватися на державній допомозі у відродженні того, що може залучити молодь не покидати села, а мати всі умови як у місті, тільки без «шуму і пилу». Це повинно включати в себе ремонт доріг, шкіл, дитсадків, підвищення зарплати до міського рівня, розвиток різних проектів, що включають перекваліфікацію, бізнес-планування, введення нових технологій у сільське господарство, розвиток туризму та промисловості.

Надання послуг інвесторам та підтримка у здійсненні інвестицій є невід'ємною частиною заходів щодо залучення капіталу в села. Інвесторам повинна надаватися підтримка з боку сільських органів влади, а також можливість створювати свої підприємства [3].

Реалізуючи інвестиційну політику можна досягти збільшення зайнятості сільського населення, їх доходів. Збільшувати обсяги виробництва сільськогосподарської продукції, підвищити рівень інфраструктурного забезпечення, розвивати екологічно орієнтовані підприємства, а тим самим покращувати екологічну ситуацію.

Вигідною для інвестування може стати ідея сільського туризму. Адже чисте повітря, природа, натуральні продукти, прогулянки в лісі - це те, чого бракує багатьом міським жителям. Крім цього знаходиться багато охочих не просто відпочити, але і зайнятися рибальством, полюванням та відчувати весь колорит сільського життя.

Введення та поступовий розвиток сільського туризму зумовлюють вкладення коштів у розбудову сільської інфраструктури, транспорту, зв'язку, торгівлі, комунального господарства, що є непоганим чинником збільшення інвестицій.

Розвиваючи туризм в сільській місцевості ми зможемо досягти таких результатів: збільшення коштів для реалізації проектів необхідних для розвитку села; збільшення кількості робочих місць для населення, як у туристичній галузі так і в інших допоміжних галузях; розвиток малого і середнього бізнесу в сільській місцевості; розвиток краєзнавчо-пошукової роботи та сприяння розробці нових туристичних маршрутів у сільській місцевості.

Для більш ефективного залучення інвестицій в сільську місцевість необхідна активна підтримка з боку державних органів влади, а саме: полегшення умов інвестування, мотивація молоді до активної участі розвитку туризму.

Серед мотивів, що спонукають селян надавати агротуристичні послуги, експерти найчастіше виділяють наступні: бажання селян отримувати додаткові

доходи; наявність у господарствах необхідної бази; додаткова можливість продажу власної продовольчої продукції; розширення контактів з людьми.

Дуже цікавою є програма «Сільська гостинність», яка використовується у Швеції і охоплює наступні форми проживання відпочиваючих у господарстві: «Самостійне ведення господарства», «Житло і сніданок», «Кемпінг». Відпочиваючі можуть займати частину будинку господаря, мати окремі кімнати, проживати в окремому будинку або наметах на території маєтку.

Введення в нашій країні таких заходів допомогло б у збільшенні кількості інвесторів, процвітанню сільської місцевості та підвищенню іміджу самої країни

Література

1. Пересада А. А. Інвестиційний процес в Україні. / А.А. Пересада. – К.: Лібра, 1998.
2. Щукін Б. М. Інвестування: [Курс лекцій] / Б.М. Щукін. – Київ: МАУП, 2004. – 216 с.
3. Інвестиції в основний капітал у галузі соціальної інфраструктури села [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://agroua.net/economics/docum>
4. Софронов Ю. Бизнес в сельской местности [Електронний ресурс]. – / Ю.Софронов. – Режим доступу: <http://unelibert.ru/biznes/biznes-v-selskoj-mestnosti>

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ІМІДЖ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ БЕРЕЗНЕГУВАТСЬКОГО РАЙОНУ

Житник Є.І. магістр

Миколаївський національний аграрний університет

Найважливішими об'єктивними складовими іміджу території є сукупність конкурентних переваг і недоліків, обумовленими особливостями галузевої спеціалізації регіону, наявністю експортного потенціалу, територіальним розміщенням і транспортним освоєнням, інтелектуальним й

інноваційним потенціалом і його відповідністю цілям розвитку регіону, рівнем розвитку соціальної сфери, станом виробничого потенціалу й сформованим рівнем інвестиційної активності [1].

В умовах глобалізації, постійного росту конкуренції, вирівнювання умов господарювання на різних територіях, маркетинг території, її імідж і бренд виходять на перший план, тому усе більше країн і міст цілеспрямовано займаються маркетингом своїх територій, формуванням власного бренду, які обумовлюють інвестиційну й туристську привабливість місцевості [2].

Мальовнича природа, багаті земельні ресурси, пам'ятки історії та культури, вигідне географічне розташування дозволяє запропонувати діловим партнерам цікаві форми співробітництва по освоєнню родовищ корисних копалин, мінеральних вод, переробці сільськогосподарської продукції, виробництву товарів народного споживання, розвитку сфери послуг. Ось, що собою становлять сільські території Березнегуватського району.

Геополітичне положення Березнегуватського району дуже вигідне, він займає майже центральне положення і практично рівновіддалений (90 – 100 км) від трьох індустріально і культурно розвинутих міст Півдня України. Це два портових міста: Миколаїв, Херсон і гігант металургії – Кривий Ріг.

Сільські території Березнегуватського району мають великий ресурсно – сировинний потенціал: на території району протікає дві річки – Інгулець (притока Дніпра) та Висунь (притока Інгульця). Загальна площа державного лісового фонду району становить 2796 га, в тому числі 1338 га займають ліси, з них хвойні – 300 га, листяні породи – 1038 га. В районі знаходиться частина Балашівського родовища (126 га), яке в достатній кількості можливо використовувати для виготовлення вапна. Крім того, на землях Мурахівської сільської ради є залежі глини, які придатні для виготовлення цегли. Сільськогосподарські угіддя становлять 114 тис. га, в тому числі - 93 тис. га орної землі. Площа природно-заповідних об'єктів на території Березнегуватщини становить 263 га.

Березнегуватський район має також і транспортні комунікації, до яких належать залізнична станція Березнегувате Одеської залізничної колії та автовокзал смт. Березнегувате. Крім того по периметру території району на відстані 2- 45 км знаходяться 6 залізничних станцій.

До особливостей та конкурентних переваг району можна віднести:

- вдале географічне розташування відносно обласного центру та основних ринків збуту продукції;
- розвинена соціально-культурна сфера;
- наявність кваліфікованої робочої сили та можливість використання науково – виробничого потенціалу;
- сприятлива для сільськогосподарського виробництва структура земельних ресурсів (114,2 тис. га сільськогосподарських угідь, з них ріллі- 93,4 тис.га);
- туристична привабливість: безліч місць придатних для зеленого туризму, наявність лісових насаджень, пам'ятних та історичних місць, заповідних зон та заказників;
- екологічно чистий район, на території якого в ідбувається збір лікарських рослин;
- наявність природних ресурсів державного та місцевого значення: пісок, глина, вапняк.

Сільське господарство Березнегуватського району знаходиться на високому рівні. В районі існує три насіннєві господарства: фермерське господарство «Орбіта», ДП ДГ «Реконструкція» та колгосп «Прометей».

Також Адміністрація Березнегуватського району має досвід у залученні інвестицій. З вересня 2008 року приймає участь у спільному проекті Європейського Союзу та Програми розвитку ООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду». З 2010 за підтримки Фонду сталого розвитку «Стара Волинь» по проекту «Корпус волонтерів для сільських громад» в районі працюють три волонтери. З 2012 року було продовжено реалізацію проектів

реконструкція Березнегуватської ЗОШ I-III ступенів (II черга) та капітальний ремонт колишнього будинку культури СТОВ «Відродження».

Також пропонуються інвестиційні проекти для сільських територій Березнегуватського району, до яких відносять: виробництво мінеральної води, соків та якісної питної води в с. Біла Криниця; будівництво цеху по виробництву молочних продуктів, в тому числі ексклюзивних сирів; видобування корисних копалин (вапняку, піску, глини); комплекс по вирощуванню свиней; створення туристичного маршруту зеленого туризму в Березнегуватському районі; створення на території Березнегуватського району регіонального ландшафтного парку з туристичною інфраструктурою «Висунсько-Інгулецький»; покращення матеріально-технічного оснащення дитячої оздоровчої бази відпочинку імені М.В. Башкірова.

Середній строк окупності цих проектів становить від 2 до 5 років.

Отже, з усього вище написаного можна зробити висновок, що Березнегуватський район є дуже вигідним з інвестиційної точки зору для інвесторів.

Література

1. Еремеев С.Н. Формирование и совершенствование механизма управления имиджем региона / С.Н. Еремеев // Проблемы теории и практики управления экономическими системами. – М. : Изд-во РАГС, 2008.

2. Хижняк Л.М. Конструювання іміджу регіону як шлях виходу з соціально-економічної кризи / Л.М. Хижняк // Соціальні технології – 2009. – № 42.

3. Інвестиційний паспорт « Березнегуватського району Миколаївської області на 2012 р.» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://invest.mk-oda.gov.ua/data/upload/publication/main/ua/3486/p_bereznegovatoe_ua.pdf

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗЕРНОВИРОБНИЦТВА

Каздоба Ю. М. спеціаліст

Миколаївський національний аграрний університет

Одним з основних економічних аспектів гарантії державної незалежності є продовольча безпека. У її досягненні і підтримці велику роль відіграє агропромисловий комплекс, який є найважливішим сектором економіки України взагалі.

Особливе місце у структурі агропромислового комплексу посідає зерно-продуктовий підкомплекс. Його функціональна діяльність спрямована на забезпечення населення хлібом і хлібопродуктами, промисловості – сировиною, тваринництво – концентрованими кормами, зовнішньої торгівлі – високоліквідним товаром, тобто зерном. Зернова галузь є базою та джерелом сталого розвитку більшості галузей агропромислового комплексу та основою аграрного експорту [4].

Природно-кліматичні умови та родючі землі України сприяють вирощуванню всіх зернових культур і дозволяють отримувати високоякісне продовольче зерно, в обсягах, достатніх для забезпечення внутрішніх потреб і формування експортного потенціалу. Разом з тим, подальший розвиток галузі вимагає ґрунтовної економічної оцінки, перегляду цілого ряду позицій щодо технічно-технологічних, організаційно-економічних та ринкових умов функціонування всього комплексу [2].

Особливо важливе значення для підвищення ефективності зернового виробництва мають інтенсивні технології, які концентрують новітні досягнення науки і техніки та дають можливість найповніше реалізувати потенційну продуктивність сортів відповідно до ґрунтових особливостей і погодних умов і забезпечують одержання високих урожаїв. Проте, враховуючи вплив кризових явищ на економіку країни, нестачу в сільськогосподарських підприємствах мінеральних добрив, засобів захисту рослин, пально-мастильних матеріалів і технічних ресурсів, важливого значення набуває впровадження енерго- та ресурсозберігаючих технологій, адаптованих до місцевих природних умов на основі визначених пріоритетів та інноваційних рішень, які разом із відносно

високою врожайністю могли б забезпечувати економне використання матеріальних ресурсів і були екологічно безпечними для навколишнього природного середовища. Важливою складовою при цьому є високопродуктивна і високотехнологічна техніка. [5].

Економічна ефективність сільськогосподарського виробництва визначається як народногосподарська ефективність, економічна ефективність галузей і виробництва окремих продуктів, а також господарської діяльності сільськогосподарських підприємств і окремих заходів. Залежно від цього використовують різні економічні показники, що повинні бути органічно взаємопов'язані і відповідати критерію ефективності. Пріоритетним чинником, без якого не можна вирішити проблему підвищення продуктивності і ефективності в зерновиробництві, є його інтенсифікація. Підвищення економічної ефективності зернового виробництва передбачає збільшення виробництва і поліпшення якості зерна. Основним напрямком дальшого розвитку зернового господарства є інтенсифікація виробництва зерна на основі внесення оптимальної кількості органічних і мінеральних добрив, розширення посівів високоврожайних сортів і гібридів, впровадження комплексної механізації, інноваційних процесів, інтенсивних та індустриальних технологій. Як форма розширеного відтворення вона базується не тільки на кількісному нарощуванні ресурсів, а й на більш раціональному їх використанні, а саме: оптимізації режиму живлення і застосуванні інтегрованої системи захисту рослин від хвороб, шкідників і бур'янів, сучасних високопродуктивних машин та знарядь, своєчасного і якісного виконання всіх технологічних операцій. Підвищення ефективності виробництва зернових тісно пов'язане також з технічним переозброєнням галузі. Проблема розвитку зернового господарства має бути в центрі уваги міжгалузевого управління, якого на сьогодні не існує. Метою такого втручання держави є розробка концепції її основних заходів щодо реалізації програми стабільного нарощування виробництва зерна, докорінного поліпшення його використання і створення експортно-орієнтованих моделей зернового господарства [1].

Підвищення ефективності зерновиробництва можливе за рахунок удосконалення організації зернового ринку. Для високоефективної організації виробництва зерна необхідна добре розвинена матеріально-технічна база. Визначальним фактором розвитку зернового господарства має бути інтенсифікація галузі на основі досягнень науково-технічного прогресу та розвитку ринкових відносин. Зернове господарство є особливою галуззю агропромислового комплексу, що визначає в сучасних умовах рівень розвитку всього аграрного сектора економіки України [3]

Література

1. Закон України "Про державну підтримку сільського господарства України". – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1877-15>.
2. Закон України "Про зерно та ринок зерна в Україні". – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=37>.
3. Кириленко І.Г. Вишукувати шляхи підвищення ефективності виробництва / Кириленко І.Г // Економіка АПК. – 2000. – №2. - С. 31 – 34.
4. Комплексна галузева програма "Розвиток зерновиробництва в Україні до 2015 року" від 23 жовтня 2007 р. N 757/101. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1021.4247.0>
5. Танчик С. П. Основні напрями розвитку землеробства в Україні / С. П. Танчик // Пропозиція. – 2008. – № 10. – С. 51- 56.

ПЕРЕВАГИ РОЗВИТКУ ЕКСПОРТУ ТА ІМПОРТУ ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Ключник А.В., д.е.н., доцент

Єфименко В.В. магістр

Миколаївський національний аграрний університет

Умови сьогодення потребують дієвих механізмів створення сприятливих умов для комплексного розвитку сільських територій, розв'язання соціальних проблем села, розвитку високоефективного конкурентоспроможного як на внутрішньому, так і зовнішньому ринку аграрного сектору. Однак слід зазначити, що у вирішенні зазначених проблем не останню роль відіграє розвиток зовнішньоекономічної діяльності. Виграш від останньої для вітчизняних підприємств сільських територій можна розглядати з погляду експортних та імпорتنих можливостей.

У ході експортної діяльності підприємства отримують вигоди за рахунок використання надлишкових виробничих потужностей, що іноді мають підприємства у своєму розпорядженні, але які не користуються відповідним внутрішнім попитом; отримання більш високого прибутку. Завдяки відмінності конкурентного середовища на закордонному ринку від вітчизняного виробник може там продати продукцію з більшою вигодою. Це пов'язано з тим, що на зовнішньому ринку товар може опинитися на іншому етапі життєвого циклу; значних обсягів зарубіжного продажу, що робить національних товаровиробників менш залежними від внутрішніх економічних умов; зменшення витрат виробництва, що пов'язано з покриттям умовно-постійних витрат шляхом випуску більшого обсягу продукції, підвищенням ефективності внаслідок досвіду, набутого при виробництві великих партій продукції; масових закупівель матеріалів і перевезення їх значними партіями; розподілу ризику. Виробник може зменшувати коливання попиту, організовуючи збут на зарубіжних ринках, оскільки цикли ділової активності країн перебувають у різних фазах, а одні і ті ж товари перебувають на різних етапах життєвого циклу; знань та досвіду, отриманих підприємствами у процесі роботи на закордонних ринках, що сприяє підвищенню ефективності їхньої діяльності, пов'язаної із проведенням маркетингових операцій на внутрішньому ринку [2, с. 23].

У свою чергу, імпорт також має значення для розвитку підприємств сільських територій. Здійснюючи імпорتنу діяльність, вони отримують вигоди

за рахунок: уникнення обмежень внутрішнього ринку, знижуючи витрати на виробництво або підвищуючи якість продукції (наприклад, компенсування несподіваних змін у доступі до вітчизняних джерел сировини протилежними змінами в імпорті сировини); отримання дешевих високоякісних матеріалів, комплектуючих, технологій для їхнього використання у своєму виробництві. Завдяки цьому компанія набуває більшої стійкості проти конкуренції з боку імпортованих готових виробів або ж сама може ефективніше конкурувати на експортних ринках; використання надлишкових потужностей торговельно-збутової мережі; доповнення наявних асортиментних груп товарів, що дає змогу фірмі більше продукції запропонувати на продаж; можливості розподілення операційних ризиків, оскільки, розширюючи коло постачальників, компанія менше залежить від диктату єдиного постачальника [2, с. 24].

Нині постає проблема розвитку експортно-імпоротної діяльності дрібних підприємців сільських територій. В цьому плані вважаємо за необхідне скористатися закордонним досвідом. Так, наприклад, у Перу діє програма «Експорт без перешкод», згідна з якою фізична особа чи фірма йде з товаром у найближче поштове відділення, яке безкоштовно здійснює його упаковку. Відправник заповнює експортну декларацію, а пошта зважає упаковку й сканує декларацію. Експортувати таким чином можна товари, вартість яких не перевищує 2 тис. дол. США. Основною перевагою такою послуги є те, що експортеру не потрібно послуги митниці, логіста, експедитора, а лише слід прийти до поштового відділення де є ваги та сканер, а потім скористатися Інтернетом, щоб заповнити експортну декларація для податкової.

За 6 місяців з моменту можливості використання такої послуги більше ніж 300 фірм відправили товар на суму понад 300 тис. дол. США. Основними користувачами стали дрібні підприємці та невеликі фірми, які займаються ювелірною справою, виготовляють одяг із бавовни, шкіряне взуття, харчові домішки, косметику, вироби із дерева, ремісничі вироби, бакалію. Причому більшість експортерів є сільськими жителями [1, с. 281].

Література

1. Доклад о мировом развитии 2009. Новый взгляд на экономическую географию. Издано для Всемирного банка. – М.: Весь Мир, 2009. – С. 384.
2. Кредитно-модульний курс з міжнародної економіки PDF: навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 296 с.

ІНВЕСТИВАННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Крачковська А.С. магістр

Миколаївський національний аграрний університет

Аграрний сектор економіка, як і всі інші її сектори потребує вкладення коштів. Тільки за умови перетворення галузі, якісного оновлення виробничого потенціалу аграрних підприємств можна досягти конкурентоспроможності виробленої продукції. Однак оновлення основних виробничих фондів сільськогосподарських підприємств потребує значних інвестиційних вкладень, фінансових інвестицій.

Питанням формуванню інвестиційної політики присвячено роботи А.П. Гайдуцького, Ф.О. Ярошенко, С.О. Гуткевича, М.В. Щурик та інших. Однак фінансове інвестування аграрних підприємств не в повній мірі досліджено в роботах сучасних вчених. Тому визначення першоджерел фінансового інвестування сільськогосподарських підприємств є досить актуальним на сьогодні.

Ринкові відносини, що прийшли на зміну адміністративно-командній системі планування внесли корективи в розподіл інвестиційних ресурсів. Саме ринковими механізмами було замінено державне планування та перерозподіл коштів. Розподіл та формування інвестицій засновано на приватній власності, самоокупності та самофінансуванні підприємств. За часів адміністративно-командної системи аграрним підприємствам доводилися певні плани, показники, що формувалися на основі державних

потреб, відповідно формувалися виробничі ресурси для досягнення поставлених задач.

Розвиток ринкових відносин сприяв відповідним суттєвим змінам у побудові фінансових відносин в аграрному секторі. Сьогодні сільськогосподарські підприємства позбавлені централізованого фінансування та нагромадження ресурсів, вони вимушені самостійно оновлювати свої виробничі ресурси.

Тому протягом останніх десятиліть розмір інвестицій в аграрному секторі зменшився практично на 60,0%. Це в свою чергу призвело до падіння рівня сільськогосподарського виробництва. Державне фінансування було замінено банківським кредитуванням, державними дотаціями та відшкодуванням відсотків за кредитами. Однак вказані заходи сприяють покращенню оборотних фондів підприємства і зовсім не спрямовуються на капітальне оновлення. Крім того, в сучасних кризових умовах підтримка держави є недостатньо ефективною. Враховуючи нестабільний розвиток багатьох сільськогосподарських підприємств, а часто і їх збитковість, зрозумілим стає неспроможність аграрних підприємств до довгострокових інвестицій.

На нашу думку, в умовах недосконалості формування ринкових відносин та недостатнього розвитку інвестиційної політики, актуальним є вироблення стратегії інвестиційної діяльності аграрного сектору.

Серед пріоритетних напрямків розвитку інвестиційної діяльності сільського господарства можемо відмітити наступні:

- розробка державної політики залучення інвестицій;
- пріори в залученні інвестицій на розвиток сільських територій;
- активізація діяльності підприємств в галузі залучення інвестицій.

Інвестиційна привабливість держави та окремих територій складається з інфраструктурних та макроекономічних умов, але в умовах самофінансування та самоокупності питання залучення інвестицій до конкретного підприємства може бути вирішене тільки його керівництвом. В той же час, сукупність інвестиційно привабливих та ефективних аграрних підприємств

будуть створювати інвестиційно привабливі території та підвищувати загальний інвестиційний імідж країни. При цьому фінансові інвестиції відіграють найважливіше значення, оскільки, незважаючи на наявні державні програми розвитку АПК та визнання його пріоритетності, тільки фінансовий ринок може оцінити перспективи галузі і спрямувати інвестиційні потоки до неї.

НАПРЯМИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ У РОЗВИТОК АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Кривецька А.Л. магістрант

Миколаївський національний аграрний університет

Задля стабільного зростання як економіки країни загалом, так і економіки окремого регіону важливим є інвестиційний розвиток. Інвестиційний потенціал країни визначається інвестиційними можливостями регіону. Саме тому стає актуальним об'єктивний аналіз інвестиційної діяльності в регіоні для вдосконалення механізму залучення інвестицій у провідні галузі. Активізація інвестиційного процесу є вирішальною умовою успішного продовження соціально-економічних перетворень у регіонах України. Інвестиції мають виступити засобом досягнення реальних структурних зрушень у національній економіці, технічного переоснащення, підвищення якісних показників господарської діяльності на рівні регіону та, основне, покращення рівня життя населення, що обумовлює актуальність теми дослідження.

На формування інвестиційної привабливості аграрного сектору впливають наступні фактори: потреба в ресурсних поставках сировини для власних переробних потужностей; наявність власних каналів та ринку збуту сільськогосподарської продукції; інтелектуальний потенціал в галузі; високий рівень рентабельності окремих виробництв в сільському господарстві; результативність сільського виробництва, а також економічна стабільність регіонів.

Для збільшення обсягів залучення іноземних інвестицій в аграрний сектор Миколаївської області, на нашу думку, потрібно проводити наступні заходи: створити позитивний інвестиційний імідж Миколаївської області на міжнародному рівні; активізувати діяльність по залученню іноземних інвестицій у спеціальній економічній зоні «Миколаїв»; здійснити інформаційне забезпечення процесу іноземного інвестування; сприяти реалізації системи інвестиційних проектів, що мають суттєвий вплив на розвиток економіки області; підвищити ефективність державного управління процесами іноземного інвестування на регіональному рівні.

Розвивати іноземну інвестиційну діяльність в Миколаївській області можна, беручи участь у міжнародних виставках – ярмарках. Тому здійснюючи виставкову діяльність суб'єкти малого та середнього підприємництва Миколаївській області матимуть можливість весь час піднімати свій рівень, залучати до співпраці підприємців різних регіонів і країн.

Завданням для інвестиційного розвитку Миколаївської області є участь у реалізації державної програми "національних проектів", зокрема сприяння реалізації проектів.

Заходи реалізації Програми

1. Щорічне оновлення бази даних інвестиційних проектів та пропозицій, вільних виробничих площ та земельних ділянок для перспективного інвестування (українською, російською та англійською мовами).

2. Щорічне оновлення презентаційних матеріалів про інвестиційну привабливість Миколаївської області (презентаційних стендів, каталогів, буклетів, дисків).

3. Оновлення інвестиційних паспортів районів та міст обласного значення.

4. Інформування потенційних інвесторів, центральних органів виконавчої влади про інвестиційні проекти та пропозиції, вільні виробничі площі та земельні ділянки для перспективного інвестування.

5. Презентація інвестиційних можливостей області на міжнародному рівні: участь у ділових місіях за кордоном, взаємодія з торговельно-економічними місіями у складі посольств України за кордоном щодо розповсюдження інвестиційних пропозицій.

6. Пропагування позитивного досвіду вкладення інвестицій у підприємства області; розміщення матеріалів про інвестиційний потенціал області у засобах масової інформації та за кордоном.

7. Інформаційне наповнення веб-сайту «Інвестиційні можливості Миколаївщини» та офіційного сайту Миколаївської облдержадміністрації питаннями, які стосуються інвестиційної діяльності.

8. Організація інвестиційних форумів, конференцій, семінарів та «круглих столів», які стосуються питань залучення інвестицій у соціально-економічний області.

9. Сприяння розвитку виробничих кластерів (в тому числі міжрегіональних): у суднобудуванні та машинобудуванні, харчовій та переробній промисловості тощо, в агропромисловому та морегосподарському комплексах, туристичній сфері.

Розв'язувати інвестиційну проблему слід шляхом залучення всього кола джерел інвестування. Капітальні вкладення мають направлятися, насамперед, на модернізацію і техніко-технологічне переоснащення підприємств, прискорений розвиток і підвищення ефективності функціонування пріоритетних базових галузей і виробництв, які формують стійкий експортний потенціал країни.

Основною метою розвитку інвестиційної діяльності є збільшення обсягів залучення іноземних інвестицій в економіку аграрних підприємств області. Стратегічними завданнями повинні стати такі: створення позитивного інвестиційного іміджу, інформаційне забезпечення процесу іноземного інвестування та підвищення ефективності державного управління процесами іноземного інвестування. Результати виробничої діяльності значно залежить від рівня інформаційного забезпечення підприємств. Одним з інноваційних джерел

інформації є всесвітня мережа Інтернет. Керівникам аграрних підприємств необхідно стимулювати розробку Інтернет сайтів підприємств, що дозволить залучити нових партнерів та поширити інформацію про діяльність підприємства.

ІМІДЖ АГРАРНОЇ ТЕРИТОРІЇ ЯК ЧИННИК ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ

Кутишенко Я.О. студентка

**Ширенко В.Б. к.е.н., доцент., заст. зав. кафедри економічної теорії
Херсонський національний технічний університет**

Аграрну територію здебільшого розглядають як територію, розміщену поза межами міських поселень. Залежно від місця розташування, віддаленості від обласних чи районних центрів, набору ресурсів території, існують різні види аграрних територій з різними потребами.

На сьогодні для України аграрне господарство – ключова галузь. Подальший розвиток цього сектору економіки України визначається рівнем інвестиційних можливостей та інвестиційною привабливістю галузі [1, с. 203].

Однією з причин недостатнього рівня надходження інвестицій для розвитку аграрного господарства України є низька інвестиційна привабливість аграрних територій, під якою розуміють сукупність політичних, соціальних, інституціональних, екологічних, макро- і мікроекономічних умов функціонування національної (регіональної) економіки, що забезпечують стабільність інвестиційної діяльності вітчизняних і зарубіжних інвесторів.

Зрозуміло, що у сучасному світі будь-яка аграрна територія конкурує з іншими територіями за залучення трудових ресурсів, інвесторів, туристів і т.п. В умовах глобалізації, постійного росту конкуренції, вирівнювання умов господарювання на різних територіях, маркетинг території, її імідж і бренд виходять на перший план, тому усе більше країн цілеспрямовано займаються маркетингом своїх територій, формуванням власного бренду, які обумовлюють

інвестиційну й туристську привабливість місцевості [2, с. 74].

Інвестиційна привабливість об'єкта інвестування формується під впливом певних умов і факторів внутрішнього та зовнішнього характеру. Одним з таких факторів стосовно аграрної території є її імідж. Хоча в науковій літературі малодослідженим залишається сам термін «імідж аграрної території». Однак досить дослідженим є термін «регіональний імідж» (цілісне символічне уявлення про регіон, що склалося у свідомості цільової аудиторії на основі особистого досвіду або в результаті ряду цілеспрямованих інформаційних впливів в контексті реалізації інформаційної стратегії щодо формування в масовій свідомості уявлення про регіон. Подібне пояснення можна застосовувати і стосовно сільської території.

Найважливішими об'єктивними складовими іміджу аграрної території є сукупність конкурентних переваг і недоліків, обумовленими особливостями галузевої спеціалізації регіону, наявністю експортного потенціалу, територіальним розміщенням і транспортним освоєнням, інтелектуальним й інноваційним потенціалом і його відповідністю цілям розвитку регіону, рівнем розвитку соціальної сфери, станом виробничого потенціалу й сформованим рівнем інвестиційної активності і т.д. Очевидно, що конкурентні переваги сприяють посиленню конкурентоздатності території, а конкурентні недоліки ускладнюють процес її включення в ринковий простір [3, с. 53]. Можна сказати, що імідж сільської території є уявленням про її конкурентні переваги і недоліки.

До основних функцій іміджу аграрного регіону можна віднести наступні: ідентифікація (забезпечує аудиторії сприйняття інформації про позитивне в життєдіяльності регіону); ідеалізація (забезпечує режим найбільшого сприяння образу регіону); протиставлення (будується на основі іміджевих образів інших регіонів або минулого свого регіону); естетична (покликана гармонізувати враження, яке справляє регіон на громадськість); адресна (зв'язок між іміджем регіону та цільовою аудиторією, для якої він створювався). У регіонах, де стратегія формування іміджу є складовою стратегії розвитку та ефективно

реалізується, спостерігаються найбільш високі темпи росту інвестицій в економіку регіону і соціальну сферу. Інвестиційний імідж – це сприйняття потенційними та існуючими інвесторами інвестиційного клімату сільської території [4, с. 48].

Отже, імідж аграрної території – один з найбільш діючих соціальних інструментів ефективного розвитку регіону. У сьогоdnішньому інформатизованому світі необхідно ефективно використати імідж як засіб залучення іноземних і внутрішніх інвестицій. Державна політика сприяння розвитку сільських територій повинна враховувати можливість та необхідність формування іміджу сільських територій.

Література

1. Лиса О.І. Напрями підвищення інвестиційної привабливості аграрного сектора економіки західного регіону України / О.І. Лиса / Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.3. – С. 203-211
2. Крылов А.Н. Маркетинг региона и его влияние на развитие региональной экономики / А.Н. Крылов / Актуальные проблемы структурной перестройки экономики России. – Абакан : Издательство Хакасского государственного университета им. Н. Ф. Катанова. – 2007. – С. 73–77
3. Могильна Н.О., Омеляненко В.А., Садовий В. О. Імідж регіону як фактор залучення іноземних і внутрішніх інвестицій / Н.О. Могильна, В.А. Омеляненко, В.О. Садовий / [Электронный ресурс] – Режим доступу: www.old.sumdu.edu.ua/ua/general/structure/department/theory/docs/ua_ru/Mogylna1.doc
4. Хижняк Л.М. Конструювання іміджу регіону як шлях виходу з соціально-економічної кризи / Л.М. Хижняк / Соціальні технології. – 2009. – № 42. – С.45-51
5. Притула Х.М. Аналіз зовнішніх факторів розвитку сільських територій / Х.М. Притула / Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.10. – С. 124 – 131 .

АГРОТУРИЗМ ЯК ОДИН З НАПРЯМКІВ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ

Моїсеєнко В.О. старший викладач

Херсонський національний технічний університет

У сучасному періоді економіка сільського господарства України переживає скрутні часи. Господарська діяльність аграрних підприємств в традиційному розумінні землекористування відзначається низькою економічною ефективністю. Наприклад, у 2011р. всі види тваринництва у Україні мали збитковість від -3,9% при вирощуванні свиней до -71,7% при виробництві вовни [1]. Але ресурсні можливості сільських територій значно ширші за ті, що використовуються рослинництвом чи тваринництвом. Одним із шляхів ефективного використання таких ресурсів є освоєння аграрними підприємствами нової для себе діяльності в сфері аграрного туризму у пошуку додаткових або альтернативних джерел отримання доходів. Світова практика зазначає, що поява та бурний розвиток сільського туризму обумовлені згортанням традиційної виробничої діяльності в сільській місцевості у випадках депресивності її характеру. Так, сільський зелений туризм зародився у середині минулого століття у Франції в ті часи, коли різко знизилася рентабельність сільського господарства, зменшилися доходи селян, почався їхній відтік до міст. Надання селянськими господарствами туристичних послуг принесло їм додаткові доходи, а могло стати і основним джерелом доходів; закріпило структуру розселення; утримало молодь у селі; дозволило зберегти самобутність, екологію, культурно-історичні пам'ятки. Зараз сільський туризм приносить 1 млрд. дол. прибутку до держбюджету Франції та 3 млрд. дол. – до бюджетів її регіонів [2].

Агротуризм є різновидом туристичної діяльності, котра розвивається стрімкими темпами, є дуже перспективною галуззю. Відповідно до прогнозу ЮНВТО, у 2020 р. у світі подорожуватиме 1,6 млрд. туристів. [3]. Водночас проявляється тенденція відходу від просування масового туристичного

продукту та активізації інтересу до індивідуальних туристичних продуктів, які враховують особливості вимог відпочиваючих. Потяг мешканців міст, особливо, в великих містах, до здорового способу життя, до вживання безпечних екологічно чистих продуктів, навіть до певних фізичних навантажень також надає зелене світло розвитку агротуризму. Економічна криза знижує платоспроможний попит населення і також є фактором потенційного зростання попиту на послуги агроосель при збереженні рівня відновлення сил та здоров'я відпочиваючих.

Сільський аграрний туризм – вид туризму, що проводиться у сільській місцевості, передбачає використання майна особистих селянських, фермерських господарств та фізичних осіб сільгосптоваровиробників з метою рекреації, тимчасового розміщення (проживання) туристів та активного залучення до традиційних форм сільського господарювання. В законі України «Про сільський аграрний туризм» під ним розуміють вид туризму, який передбачає тимчасовий виїзд особи з місця проживання в сільську місцевість в оздоровчих, пізнавальних чи інших цілях без здійснення оплачуваної діяльності [4]. Тобто агротуризм в Україні зараз визначається як специфічний напрям сільського туризму, який дозволяє сумістити туризм з працею в органічному сільському господарстві. Таке розуміння агротуризму впритул наближує цей термін до світової практики. Подібний тип взаємодії фермерів та туристів організовується через програми WWOOF (англ. Willing Workers on Organic Farms, тобто «Добровільні Працівники на Органічних Фермах»), які сприяють поєднанню праці із відпочинком. В обмін за участь у сільгоспроботах турист отримує житло та харчування, без сплати грошей між обома сторонами.

Важливим чинником прибутковості агротуристичної діяльності є розробка власного оригінального туристського продукту та просування його не тільки на внутрішньому, але й на зовнішніх ринках. Іноземних туристів можуть зацікавити екскурсії з ознайомлення із способом виготовлення місцевих продуктових виробів (сирів, ковбас, консервації тощо), якщо аграрна фірма має власні підприємства харчової промисловості. Така екскурсія супроводжується

дегустацією продуктів харчування, може містити кулінарний курс приготування страв з місцевих продуктів, продаж цих продуктів. Подібні туристичні послуги надають аграрні підприємства Італії, Іспанії, Франції, Німеччини, Нідерландів, Бразилії тощо, вони є дуже популярними. Також до екскурсійного фонду може потрапити ознайомлення мешканців міст із способом вирощування худоби, як, наприклад, роблять у кібуцах Ізраїлю. Така екскурсія може супроводжуватись актом годування худоби або свійської птиці екскурсантами та продажем їм екскурсійної продукції.

Організація агротуризму часто не потребує масштабних інвестицій, залучення іноземного капіталу. Однак, інтерес до можливостей України, її потенціалу з боку інших країн досить відчутний. В деяких випадках, українські регіони можуть бути об'єктом зарубіжних програм з передачі досвіду організації подібного бізнесу. Наприклад, проект «Агротуризм як можливість розвитку Вінницької області» реалізувався Сьвентокшиським воєводством (Польща) та фінансувався в рамках програми Польської закордонної допомоги Міністерства закордонних справ Республіки Польща в 2009 р. Однак, посилену зацікавленість викликає Закарпаття, Крим та Чорноморське узбережжя, аграрний та природний потенціал яких ще більший.

Література

1. Сільське господарство України у 2011 році. Матеріали Держкомстату України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: ukrstat.org/uk/
2. ЕС помогает развивать «зеленый» туризм в Украине [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://ukranews.com/ru/article/2012/08/10/443>
3. Борушак М. Стратегія розвитку туристичних регіонів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня док. екон. наук: спец. 08.00.05 «Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка»/ М. Борушак. – Львів, 2008.
4. Закон України “Про сільський аграрний туризм” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uaan.kiev.ua/agrarna-osvita-nauka/zakonodavcha-baza>

ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Мороз Т.О., аспірант

Миколаївський національний аграрний університет

Одним з пріоритетів національної економіки України є сталий розвиток сільських територій, визначальним чинником якого виступає наявність достатнього інвестиційного забезпечення. Проте, в сучасних умовах обсяг інвестицій в розвиток сільських територій залишається недостатнім. Це зумовлено наявністю ряду причин: обмеженість джерел інвестування, нестабільність економічного розвитку, недосконала законодавчо-нормативна база, недостатній рівень розвитку ринкової інфраструктури села. Особливої актуальності зазначена проблема набула з огляду на значну соціально-економічну роль сільських територій та їх низьку інвестиційну привабливість. Саме тому необхідним вбачається дослідження перспективних джерел інвестиційного забезпечення сталого розвитку сільських територій і можливостей їх подальшого залучення.

Одним із гальмуючих чинників розвитку сільських територій є зниження обсягів інвестицій з різних внутрішніх джерел та низька їх привабливість для зовнішніх інвесторів.

На сьогодні, основним джерелом інвестиційної діяльності сільських територій України виступає державне фінансування, а саме Державний бюджет України. Основна частка видатків здійснюється Міністерством аграрної політики та продовольства України. За цільовим призначенням інвестиції в розвиток сільських територій здійснюються за такими статтями видатків аграрного бюджету: соціальні (21,5 %), екологічні (1,5 %), освіта (16,5 %), наука (1,6 %²). Однак, фінансування державою розвитку сільських територій є проблематичним та недостатнім, що обумовлено дефіцитом бюджетних коштів, відсутністю механізму розподілу видатків в бюджетах міністерств на сільські і

міські, недосконалістю розробки та фінансування регіональних програм соціально-економічного розвитку сільських територій.

За обмеженості і дефіциту державних коштів для подальшого розвитку сільських територій вагомим чинником виступає іноземний капітал. Іноземне інвестування села в Україні нині здійснюється шляхом реалізації міжнародних проектів. Реалізація яких надає можливість: вирішувати соціальні проблеми конкретної сільської території, активізації діяльності сільського населення. Проте, необхідно визнати що правове регулювання іноземної інвестиційної діяльності на селі має нестабільний, непослідовний і непередбачуваний характер (нормативно-правові акти часто змінюються, скасовуються, неоднозначно трактуються). Це, в свою чергу, негативно впливає на інвестиційний клімат для сільських територій, стримує надходження іноземних інвестиційних ресурсів.

Низька інвестиційна привабливість сільських територій, недостатнє бюджетне фінансування обумовлюють доцільність мобілізації внутрішніх джерел інвестиційних ресурсів (кошти сільських громад та місцевих організацій та підприємств). Однак, низький рівень прибутковості підприємств, зниження доходів від різних видів трудової діяльності членів громади обмежують їх можливість фінансувати процес.

Проведений аналіз свідчить, що джерела формування інвестиційного забезпечення для функціонування сільських територій мають певний потенціал і можуть успішно розвиватися, але обсяг інвестування не може забезпечити сталий розвиток села в Україні. За таких умов держава має здійснювати більш вагомому бюджетну підтримку і бюджетне фінансування сільських територій. Одним з перспективних напрямів подальшої активізації інвестиційної діяльності має стати створення привабливого інвестиційного клімату сільських територій. Для цього необхідно удосконалити нормативно-правову базу. Доцільно також розробити та прийняти Комплексну програму соціально-економічного розвитку сільських територій, що передбачатиме: впровадження

та розроблення механізмів залучення інвестицій; підвищення рівня гарантій і прав інвесторів.

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Терещенко Р.М. студентка

Миколаївський національний аграрний університет

На сьогодні для України сільське господарство – ключова галузь, яка має потужний інвестиційний потенціал. Подальший розвиток аграрного сектору економіки України визначається рівнем інвестиційних можливостей та інвестиційною привабливістю галузі.

На формування інвестиційної привабливості аграрного сектору впливають наступні фактори: потреба в сировині для власних переробних потужностей; наявність власних каналів та ринку збуту сільськогосподарської продукції; високий рівень рентабельності окремих виробництв в сільському господарстві; результативність сільського виробництва, а також економічна стабільність регіонів.

Найбільш пріоритетними й одночасно прибутковими напрямками інвестування, у тому числі й для іноземного інвестора, є: впровадження високопродуктивних технологій вирощування сільськогосподарських культур й утримання худоби та птиці; відновлення і модернізація на базі нових технологій підприємств переробної та харчової промисловості, та тих, що займаються заготівлею та зберіганням сільськогосподарської продукції; розвиток сільськогосподарського машинобудування і виробництво технологічного обладнання для м'ясо-молочної, борошно-мельнокруп'яної та хлібопекарської промисловості; надання виробничих послуг агропромисловим підприємствам [1].

За останні 20 років в аграрний сектор поступило всього 1 млрд. доларів інвестицій. При цьому для нормального функціонування галузі потрібно 60

млрд. До 2015 року планується збільшити обсяг інвестицій в сільське господарство в чотири рази, в три рази збільшити виручку від реалізації, в п'ять разів чистий прибуток та у 2,5 рази рентабельність – до 21,8% [2].

У 2011р. суб'єктами господарювання за рахунок усіх джерел фінансування у сільське господарство, мисливство, лісове господарство вкладено 18,2 млрд. грн інвестицій в основний капітал, що на 32,0% більше, ніж у 2010р. Питома вага інвестицій у зазначені види економічної діяльності становить 7,7% від загальнодержавного обсягу інвестицій в основний капітал (у 2010р.- 7,2%). Слід зазначити, що вагому частку інвестицій у сільське господарство, мисливство, лісове господарство освоєно у рослинництві (71,0%).

Сьогодні сільське господарство України позиціонується як збиткове. Однак, за офіційним даними Держкомстату України, середній рівень рентабельності сільського господарства в Україні в 2012 році склав 31,8 %. прибутковим було вирощування соняшника (57,9%), ріпаку (31,9%), зернових культур (25,4%), картоплі (19,7%). Суттєво зросла рентабельність виробництва цукрових буряків - з 16,7% у 2010р. до 36,5% у 2011р.

Для галузі рослинництва головним чинником розвитку виробництва є залучення інвестиційних ресурсів для того, щоб впроваджувати високопродуктивні технології вирощування сільськогосподарських культур, налагоджувати випуск ефективних хімічних засобів захисту сільськогосподарських рослин, а також застосування прогресивних, ресурсозберігаючих та екологічно чистих технологій [3].

На сьогодні в галузь тваринництва також необхідно вжити заходів до підвищення інвестиційної привабливості, технічної і технологічної модернізації виробництва продукції тваринного походження, поліпшення її якості та просування на зовнішній ринок, бо тваринництво є однією з провідних галузей агропромислового комплексу, яка забезпечує виробництво продукції тваринного походження. Тому розробка і обґрунтування пропозицій відносно підвищення економічної ефективності інвестиційної діяльності в галузі тваринництва є надзвичайно актуальним завданням. За I квартал 2012 р.

інвестиції в тваринництво становили 330,8 млн грн (67,5 % до відповідного періоду минулого року), то протягом II кварталу додатково освоєно 985,9 млн грн, або 74,9 % від загальної суми за січень-червень 2012 р.

В 2012 році оновилася робота щодо завершення розпочатих і початку нових інвестиційних проектів з будівництва і реконструкції тваринницьких ферм та комплексів. Крім капіталовкладень на проведення будівельних робіт, технічне і технологічне оновлення виробництва значні фінансові ресурси потрібні на розвиток кормовиробництва та комплектування ферм і комплексів високопродуктивним племінним поголів'ям.

Успішний розвиток тваринницької галузі можливий лише за умови здійснення активних інноваційних та інвестиційних процесів. Стратегічним пріоритетним напрямком інвестиційної діяльності є радикальне прискорення науково-технічного прогресу і на цій основі – зниження витрат на одиницю продукції, підвищення її конкурентоспроможності на внутрішньому і світовому ринках.

Для поліпшення інвестиційного забезпечення розвитку агропромислового комплексу України державна політика повинна створювати сприятливий інвестиційний клімат; спростити процедуру реєстрації та оформлення кредитів; створювати спільні підприємства та інше; стимулювати застосування фінансово-кредитних і небанківських інвестицій; створити належну систему захисту прав інвесторів; сприяти збільшенню вкладень в основний капітал та залученню прямих іноземних інвестицій [3].

Таким чином можна відзначити, що хоча Україна має розвинену сировинну базу, сприятливі природно - кліматичні, геополітичні та інші умови для ефективної діяльності аграрного сектору, іноземні інвестори обережно підходять до вкладання коштів.

Література

1. Гайдуцький А. Суперечності інвестиційних процесів в аграрному секторі України / А. Гайдуцький // Статистика України. – 2011. – № 3. – С. 61–69.

2. Інвестиційна привабливість аграрного сектора України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minfin.com.ua/blogs/koshyl/14573/>

3. Сільське господарство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://agroua.net/news/news_38766.html

ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ІМІДЖУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Фелік Н.Ю. студентка

Миколаївський державний аграрний університет

Активізація інвестиційного процесу в аграрному виробництві, може істотно підвищити загальну конкурентоспроможність аграрних підприємств, певною мірою стабілізувати дисбаланс попиту і пропозиції на продовольчому ринку та ринку праці, сприяти загальній позитивній динаміці рівня життя населення. Для цього необхідною умовою залучення іноземних інвестицій в аграрний сектор має стати формування його інвестиційного іміджу [1, с. 197].

Поняття інвестиційного іміджу не ідентичне інвестиційному клімату. Можна вважати, що *інвестиційний імідж* — це відображення реального інвестиційного клімату території в уяві економічних суб'єктів. Відтак всі здобутки місцевої політики з підтримки інвестиційної діяльності повинні бути достатньо репрезентовані, навіть прорекламовані з метою найширшої поінформованості як громади, так і бізнесу.

Основна мета іміджевої кампанії — створення та поширення в суспільній свідомості позитивного образу міста. Основними засобами політики формування позитивного іміджу є комунікаційні заходи, що дозволяють продемонструвати відкритість міста для контактів та переконатись в суттєвості її конкурентних переваг [3].

Інвестиційний імідж аграрного сектору – один з найбільш діючих соціальних інструментів ефективного розвитку аграрного сектору. У

сьогоднішньому інформатизованому світі необхідно ефективно використати імідж як засіб залучення іноземних і внутрішніх інвестицій.

Формування інвестиційного іміджу аграрного сектору включає такі заходи:

1) здійснення інформаційно-рекламної діяльності з просування інвестиційного іміджу регіону. Маркетингова стратегія території передбачає формування і впровадження в життя визначених напрямків інвестиційної політики, що сприяють залученню інвестицій;

2) проведення рейтингової оцінки. У країнах Західної і Центральної Європи широко застосовується практика звернень органів регіональної або місцевої виконавчої влади до рейтингових агентств із замовленням про проведення дослідження і присвоєння регіонові відповідного інвестиційного (кредитного) рейтингу;

3) розроблення інвестиційних проектів у пріоритетних для міста галузях економіки;

4) формування паспорта інвестиційних проектів області;

5) формування на регіональному рівні інфраструктури, що сприяє залученню і здійсненню діяльності інвесторів у регіоні;

6) здійснення заходів, спрямованих на розроблення і прийняття відповідних нормативно-правових актів, що спрощують здійснення інвестиційної діяльності в регіоні;

7) підготовка кадрового складу, що спеціалізується на розробленні, експертизі, моніторингу реалізації інвестиційних проектів, підготовці матеріалів, організації і проведенні міжнародних інвестиційних семінарів і вистав, розробленні і впровадженні сучасних методик активізації інвестиційної діяльності в регіоні.

Реалізація формування сприятливого внутрішнього й зовнішнього іміджу аграрного сектору Миколаївської області на державному та міжнародному рівнях, побудова й зміцнення тісних відносин взаємозв'язку й співробітництва з іншими країнами й державами призведе до:

- підвищення іміджу аграрних підприємств та області;
- підвищення соціального оптимізму й патріотизму жителів області;
- підвищення інвестиційної привабливості регіону, отже, збільшенню обсягу інвестиційних вкладень в аграрні підприємства області й росту добробуту населення;
- залучення висококваліфікованих кадрів з інших регіонів, збереження і прирощення власного інтелектуального потенціалу;
- створення сприятливих умов для розвитку підприємництва й малого бізнесу, розширення сфери послуг;
- підвищення конкурентоспроможності місцевої продукції;
- підвищення й зміцнення позитивних факторів, що формують суспільну думку про регіон.
- посилення ролі соціальної системи в розвитку економічного потенціалу регіону [2].

Література

1. Іщенко О.І. Вдосконалення регіонального розвитку агропромислового виробництва / Іщенко О.І. – К. : Нора-Принт, 2008. – 252 с.
2. Регіональна програма «Формування інвестиційного іміджу м. Севастополя на 2006-2008 р.» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sevinvest.gov.ua/download/Image-ukr.pdf>
3. Петкова, Л. Муніципальні інвестиції та кредити / Л.Петкова, В.Проскурін [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://books.br.com.ua/47645>

ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Шишпанова Н.О. аспірант

Миколаївський національний аграрний університет

Одним із пріоритетів національної економічної та соціальної політики є збалансований розвиток сільських територій та вирішення складних соціально – економічних проблем села. Провідну роль у забезпеченні стабільності та конкурентоспроможності економіки України, фундаментом прогресивного розвитку суспільства в цілому та сільських територій зокрема відіграє рівень та якість трудового потенціалу. Проблеми руйнування трудового потенціалу накопичуються та загострюються через низький рівень життя, безробіття, не адаптованість людей та виробництва до ефективного функціонування в ринкових умовах. Відбувається скорочення сільського населення, його освітнього і кваліфікаційного рівня, поширюється невідповідність професійної освіти потребам економіки. Поряд з прогресуючим безробіттям сільського населення також спостерігається тенденція до наростання дефіциту кваліфікованих кадрів у різних сферах економіки сільських територій. Накопичення проблем, пов'язаних з формуванням, розвитком, збереженням та використанням трудового потенціалу, зумовило серйозне зацікавлення ними науковців та проведення досліджень, спрямованих на їх розв'язання. Наукові доробки вчених-економістів стосуються розкриття сутності трудового потенціалу, його основних характеристик та компонентів, шляхів їх якісного формування та ефективного використання в процесі трудової діяльності. Проте означена проблема набула особливої актуальності для розвитку сільських територій з огляду на їх ключову соціально – економічну і суспільну роль та потребує подальшого дослідження.

За визначенням С. І. Пирожкова трудовий потенціал – це розвинута в даному суспільстві сукупність демографічних, соціальних і духовних характеристик та якостей трудоактивного населення, які реалізовані чи можуть бути реалізовані в умовах досягнутого рівня розвитку продуктивних сил, науково – технічного прогресу і системи відносин, пов'язаних з участю в процесі праці та суспільній діяльності [1]. Виходячи з цього, можна стверджувати, що трудовий потенціал – це інтегральна оцінка кількісних та якісних характеристик, здібностей і можливостей економічно активного

населення, які реалізуються в межах і під впливом системи відносин. Він залежить від демографічних, професійно-кваліфікаційних, соціально – економічних факторів. Говорячи про трудовий потенціал села, відмітимо, що на його сучасний стан, формування і використання, також важливий вплив має специфіка розвитку сільської території, природи соціально – економічних ознак села, специфіка зайнятості сільського населення.

У трудовому потенціалі працівника можна виділити такі компоненти: психофізіологічний потенціал, який визначається такими характеристиками, як здатність і схильність людини, стан її здоров'я, працездатність, тип нервової системи та ін, кваліфікаційний потенціал; який визначається обсягом, глибиною і різнобічністю загальних і спеціальних знань, трудовими навичками і вміннями, що обумовлюють здатність працівника до праці визначеного змісту і складності, особистий потенціал характеризується рівнем громадської свідомості і соціальної зрілості, ступенем засвоєння працівником норм становлення до праці, ціннісної орієнтації, інтересами, потребою у сфері праці.

Якісні показники людських ресурсів, які є водночас характеристиками їхнього трудового потенціалу, необхідно постійно розвивати за рахунок витрат (інвестицій), що багаторазово компенсуються у майбутньому зростаючим потоком доходів. Ми вважаємо, що інвестиції в розвиток якісного трудового потенціалу забезпечать ефективність процесів формування та використання трудового потенціалу села. Інвестиції в охорону здоров'я, первинну освіту, освіту дорослих, виховання духовності, соціальний захист населення, соціальні трансферти у розвиток підростаючого покоління сприятимуть формуванню у майбутніх працівників високоякісних характеристик. Використання накопиченого трудового потенціалу в економіці сільських територій буде значно ефективнішим за умов вкладення інвестицій у збереження існуючих та створення нових робочих місць, розвиток мотиваційних механізмів праці, забезпечення високого рівня охорони праці та якості трудового життя.

Відповідна інвестиційна підтримка сприятиме формуванню таких якісних показників людських ресурсів, як здоров'я, професіоналізм, освіченість,

компетентність, відданість, мотивованість та ін.

На нашу думку, пріоритетними напрямками інвестицій в розвиток трудового потенціалу сільських територій можуть бути: покращення охорони здоров'я населення; удосконалення освітньо-професійної структури трудового потенціалу для збалансування попиту та пропозиції робочої сили на ринку праці; розвиток підростаючого покоління; розвиток мотиваційних механізмів; духовний розвиток населення, зростання моральності, культури, поваги та любові до праці; покращення охорони навколишнього середовища.

Таким чином, вкладення інвестицій у формування якісного трудового потенціалу та ефективне його використання є запорукою сталого соціально-економічного розвитку сільських територій, що передбачає зростання конкурентоспроможності економіки, її соціальну орієнтованість, зростання рівня життя населення, формування добробуту населення та стимулювання людського розвитку.

Література

1. Пирожков С.И. О концепции трудового потенциала населения / И.С. Пирожков // Современная концепция трудового потенциала: сбор. науч. трудов. – К.: Наук. думка, 1995. – С.12 – 77

СЕКЦІЯ 4. РОЗВИТОК ЗОВНІШНЬО ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ В КОНТЕКСТІ СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

РОЛЬ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА НАСІННЯ СОНЯШНИКУ У РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬО ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Азімова А.О студентка

Миколаївський національний аграрний університет

В Україні виробництво олійних культур уже багато років зорієнтоване переважно на соняшник. Економічна криза, яка охопила агропромисловий комплекс, вплинула і на базову складову сільськогосподарського виробництва – виробництво насіння соняшнику та соняшникової олії. Негаразди, що склалися в галузі, призвели до падіння її доходності та економічної ефективності виробництва продукції.

В сучасних умовах є всі потенційні можливості для подальшої оптимізації вирощування соняшнику та виробництва соняшникової олії. Напрями визначення ефективності виробництва включають не тільки максимальні доходи виробників при мінімальних затратах, а й повне задоволення потреб населення країни у продуктах харчування та забезпечення зростання суспільного добробуту. Вивченням цього питання займалися вчені та науковці. Але проблема підвищення економічної ефективності виробництва все ще залишається актуальною [1, с. 42].

У середньому за останні 5 років в Україні під вирощуванням соняшнику було зайнято близько 15% усіх посівних площ. Частка соняшнику у виробництві олійних культур за цей період становила понад 70%. Проте наразі ситуація змінюється. Торік питома вага соняшнику у структурі площі посіву технічних культур не перевищувала 63% та має тенденцію до зменшення.

Незважаючи на структурні зміни минулорічний урожай соняшнику перевищив урожай попереднього року на 408 тис. т. Це відбулося через розширення площі порівняно з 2009 роком на 8%. Збільшенню врожаю не завадило навіть зниження урожайності. Так, у 2010 році зібрали з гектару 15 ц/га, що на 2 ц/га менше попереднього року.

За підсумками 2010 року, вирощування соняшнику виявилось найбільш прибутковою діяльністю у сільському господарстві України. За даними Держкомстату, доходи сільськогосподарських підприємств від реалізації цієї олійної культури досягли майже 15 млрд грн, що дало можливість покрити понесені виробничі витрати та отримати 5,9 млрд грн прибутку. При цьому рівень рентабельності становив 64,5%.

Переважна більшість вирощеного насіння перероблялася на вітчизняних олійно-жирових комбінатах із подальшою реалізацією на зовнішніх ринках. Торік було вироблено 3,1 млн т олії, з яких соняшникової - 3 млн т. Експорт її становив 2,7 млн т, або 90% від загального виробництва. Проте незважаючи на розвинену промислову інфраструктуру щорічно до 10% врожаю соняшнику експортується без попередньої переробки. Тому світовий ринок має великий вплив на вітчизняну галузь.

На відміну від України у світовому сільському господарстві насіння соняшнику не належить до основних олійних культур, хоча й посідає вагоме місце в олійному балансі. Обсяги виробництва соняшнику поступаються таким олійним культурам, як соєві боби та ріпак. Світове виробництво олійних культур у 2010-2011 маркетингового року (МР) становило 452,1 млн т. При цьому із загального врожаю частка соєвих бобів сягала 57%, ріпаку - 13%, соняшнику - 8% [2, с. 17].

Для підвищення ефективності функціонування сільського господарства та переробної галузі необхідно зберігати і підвищувати родючість ґрунтів, збільшувати обсяги виробництва валової продукції, її переробки та чистого доходу з кожного гектара сільськогосподарських угідь, з кожної одиниці переробленої сировини, із кожної гривні вкладених коштів шляхом інтенсифікації галузі при одночасному розвитку інфраструктури ринку, просуванні української олії на зовнішні ринки,

Для збільшення обсягів виробництва насіння соняшнику та продуктів його переробки необхідно вдосконалювати зруйновані торговельно-економічні відносини, на основі яких створити умови для розвитку зовнішньоекономічної діяльності й виходу української продукції на світовий ринок.

Підвищення економічної ефективності також залежить від збільшення ролі зовнішньоекономічних зв'язків, які повинні вирішуватися шляхом приєднання держави до вільних, торговельних зон чи міжнародних торговельних організацій, де українська продукція мала б однакові з іншими країнами-учасниками умови для торгівлі аналогічного продукцією.

Ще одним напрямом підвищення ефективності виробництва соняшнику є інтеграція української економіки до світового економічного простору, яка вимагає від вітчизняних компаній виробляти конкурентоспроможну високоліквідну продукцію, продавати й купувати товари за світовими цінами, експортувати продукцію, що має ціну нижчу за світову, та імпортувати ті товари, що не виробляються в країні. З урахуванням таких тенденцій розвитку українські компанії змушені привчатися реагувати на сигнали, що подаються зовнішнім ринком. У цей період соняшник стає основною сільсько-господарською культурою, яка користується попитом на зовнішньому ринку і забезпечує надходження валютних коштів у країну. Проте незначним залишається попит на продукти його переробки через високу конкуренцію з боку країн, захищених державними експортними субсидіями [3, с. 219].

Література

1. Євчук Л. А. Напрями підвищення ефективності вирощування соняшнику та виробництва соняшникової олії / Л. А. Євчук // Вісник аграрної науки Причорномор'я. – 2005. – №1. – С. 42–46.
2. Маслак О. Сучасні тенденції ринку соняшнику / Олександр Маслак // Агробізнес сьогодні. – 2011. – № 17. – С. 17–18.
3. Карпенко А. В. Проблеми ефективності виробництва соняшнику в регіоні / А. В. Карпенко // Вісник ХДАУ. – 2001. – № 7. – С. 218–220.

РОЗВИТОК ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Галунець Н.І. асистент

Миколаївський національний аграрний університет

Домінуючі ознаки сучасного світового ринку асоціюються в основному із Світовою організацією торгівлі, Генеральною угодою з тарифів і торгівлі, інтеграцією України з країнами-членами Європейського Союзу та інших міжнародних угруповань.

У 2008 році Україна стала повноправним членом Світової організації торгівлі. З моменту вступу до СОТ країна отримала можливість доступу українських товарів на товарні ринки країн-членів СОТ - це 151 країна, на частку яких припадає понад 95% світової торгівлі. Також було скасовано більшість пільг на сплату ввізного мита, що надаються суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності.

В Україні склалася доволі складна ситуація із регулюванням експорту та імпорту сільськогосподарської продукції. Адже вона не входить до списку країн, які можуть вільно експортувати живих тварин і м'ясо до ЄС. Україні дозволено експортувати до ЄС лише живих коней і віслюків. Основна перешкода для українського експорту в ЄС – невідповідність продукції відповідним стандартам якості.

Важливою передумовою адаптації експортно-імпоротної діяльності аграрних підприємств до умов СОТ є вдосконалення механізму зближення національного технічного регулювання з міжнародною системою стандартизації. Питання стандартизації розглядаються у якості базової основи, без якої неможливо підвищення якості продукції у масштабах всієї держави в цілому. Шанси експортувати сільськогосподарську продукцію, якщо вона сертифікована за стандартами ISO, зростатимуть порівняно високими темпами, що може виступати як закономірність при опрацюванні механізму зовнішньоекономічної діяльності [2].

Наступною причиною, що до деякої міри стримує експорт є низька конкурентоспроможність сільськогосподарської продукції. Про низький рівень конкурентоспроможності української сільськогосподарської продукції на світових ринках свідчать такі фактори як, низька ефективність цієї галузі порівняно з іншими країнами; невідповідність структури українського експорту попиту країн ЄС на сільськогосподарську продукцію; невелика частка підприємств, сертифікованих згідно міжнародних стандартів. Конкурентоспроможність української сільськогосподарської продукції на

світовому ринку має в основному ціновий характер, оскільки українські експортні ціни значно нижчі від світових [1].

До числа ключових проблем, що стримують розвиток експортно-імпортних операцій із сільськогосподарською продукцією, відноситься також проблема невідшкодування або несвоєчасного відшкодування податку на додану вартість експортерам сільськогосподарської продукції. Для максимальної ефективності використання податкових важелів впливу на експортно-імпортні операції потрібен комплексний підхід. Тобто, для рослинництва доцільно використовувати систему прогнозування врожаю, вивчати ситуацію на світових ринках продовольства, контролювати стан державних резервів, складати баланси нормативного споживання продукції для харчових та фуражних цілей, формувати перехідні запаси на наступний рік. Для тваринництва потрібно враховувати такі показники, як кількість худоби на одну тисячу населення та ситуації на світових ринках.

Активний рух України і її аграрного сектору у напрямі інтеграції з ринками країн-членів ЄС має орієнтуватися на щонайшвидше приєднання до спільної аграрної політики країн-членів ЄС та скоригувати власну політику таким чином, щоб вона могла без зайвих ускладнень адаптуватися до вже згаданої політики. Тільки збалансована і ефективна аграрна політика забезпечуватиме конкурентоспроможність сільськогосподарської продукції при виході на зовнішні ринки.

Основними перевагами, що може отримати країна в результаті євроінтеграції, є макроекономічна стабільність, збільшення продуктивності аграрної економіки, збільшення обсягів торгівлі сільськогосподарською продукцією, вільне пересування робочої сили, реформа соціальної сфери, охорона навколишнього середовища, збільшення доходів сільськогосподарських товаровиробників, покращання інфраструктури села.

Отже розвиток експортно-імпортової діяльності в аграрному секторі економіки України неможливе без здійснення відповідних економічних реформ та включення країни в світові інтеграційні процеси. Таким чином, щоб

забезпечити адаптацію експортно-імпоротної діяльності аграрних підприємств до умов євроінтеграційних процесів, доцільно подолати певні технологічні та інші перешкоди на цьому шляху, вирішити проблеми здійснення прогресивних структурних зрушень, це зокрема передбачає посилення уваги до раціональної організації зовнішньоекономічних зв'язків нашої країни.

Література

1. Зайчук Т.О. Вітчизняний ринок екологічно чистих продуктів харчування та шляхи його розвитку / Т.О.Зайчук // Економіка і прогнозування. – 2009. – № 4. – С. 114-126.
2. Кошова Л.М. Міжнародний аспект впровадження інноваційних технологій у виробництво екологічно чистої продукції ПП „Агроекологія” / Л.М. Кошова, А.С. Мерефа // Інноваційна економіка. – 2010. – № 5. – С. 23.
3. Драга Т.В. Адаптація зовнішньоекономічної діяльності агропромислового комплексу до умов світового ринку. Автореф. дис. канд. екон. наук: 08.07.02 / Т.В. Драга // НАН України. Ін-т економіки. — К. : 2002. — 19 с.
4. Яценко О.М. Оцінка можливих економічних результатів інтеграції України в Європейський Союз // Економіка: проблеми теорії та практики: Зб. наук. пр. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2005. – Вип. 204, Т. 2. – С. 329-338.

РОЗВИТОК ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Денисенко А.М. студентка

Фомішин С.В. к.е.н., професор

Херсонський національний технічний університет

Аграрний сектор України має величезний потенціал, але за браком відповідних економічних та інституційних умов не може його використати. Спад виробництва великою мірою зумовили помилки в здійсненні аграрної

політики. Керівники та працівники сільськогосподарських підприємств не мають відповідних стимулів до діяльності, а ця обставина приводить до низької продуктивності факторів виробництва. Не останню роль відіграє збереження монополізованої і неефективної системи постачання виробничих ресурсів та реалізації продукції. Цю структуру Україна отримала в спадок від планової економіки. Як і раніше, існує також непрямий контроль над цінами, що його встановлюють через державні угоди та замовлення. За такої політики сільськогосподарські виробники постійно перебувають під тиском і змушені продавати продукцію за низькими цінами. Інакше не матимуть доступу до ресурсів та кредитів, які вкрай важко одержати самотужки. Тому існує істотна різниця між світовими і внутрішніми цінами на сільськогосподарську продукцію.

Зовнішньоекономічна діяльність являє собою сукупність виробничо-господарських, організаційно-економічних та комерційних функцій. Стратегічна мета розвитку зовнішньоекономічної діяльності полягає в реалізації в світовій економіці порівняльних і конкурентних переваг України, що об'єктивно існують у різних галузях її господарства і можуть знайти ефективне практичне втілення в діяльності українських підприємств і фірм на міжнародній арені.

Одним з головних пріоритетів розвитку зовнішньоекономічної діяльності є експорт продукції АПК, спрямований, у першу чергу, на країни СНД і партнерів із числа країн, що розвиваються. Серйозні соціально-економічні й структурні перетворення у аграрному секторі спроможні перевести сільське господарство і виробництво продовольства в розряд високоефективних галузей, що будуть визначати, поряд з іншими, експортний профіль країни в системі міжнародного поділу праці.

Факторами, які стримують зростання українського аграрного експорту є: посилення міжнародної конкуренції і зростання державної підтримки свого експорту у провідних зарубіжних країнах; ускладнений вихід на світові ринки внаслідок протекціоністських заходів з боку інших країн; низька

конкурентоспроможність значної частини української аграрної продукції; недостатній розвиток систем сертифікації та контролю якості експортної продукції; відсутність досвіду та спеціальних знань щодо виходу на світові ринки, низький рівень маркетингової діяльності, некоординованість дій на державному рівні; розрив традиційних виробничих та коопераційних зв'язків з підприємствами країн СНД та з Східної Європи; низький рівень співробітництва з країнами, що розвиваються; недостатнє інвестування експортоорієнтованих проектів.

Зміст регулювання зовнішньоторговельної діяльності при поглибленні міжнародного поділу праці визначається як поширення принципів підприємництва, з одного боку, і державного регулювання, – з іншого. Держава на державному та регіональному рівнях виступає і як рівноправний економічний агент, і як гарант законності й правопорядку, стабільності макроекономічної обстановки.

Разом зі становленням ринкових відносин необхідно удосконалювати інфраструктуру аграрних ринків, де головними напрямками є:

1. Удосконалення законодавчої бази у сфері земельних відносин.
2. Створення сприятливого податкового клімату для функціонування аграрних бірж.
3. Створення національної системи моніторингу аграрного ринку (сільськогосподарської продукції і продовольства (СГПП), матеріально-технічних засобів для сільського господарства, паливно-мастильних матеріалів й інших енергетичних засобів для сільського господарства, мінеральних добрив, гербіцидів та інших засобів захисту рослин).
4. Створення інфраструктури експорту та імпорту сільськогосподарської продукції та зовнішнього маркетингу.

Інноваційний розвиток АПК визначають такі напрями:

- поліпшення фінансування науки і зміцнення матеріально-технічної бази наукових установ;

- належне інституційне забезпечення державної інноваційної політики в аграрному секторі економіки шляхом удосконалення систем стандартизації та сертифікації, наближення їх до європейських стандартів;
- удосконалення правових засад інноваційної діяльності й регулювання ринку інновацій у сільському господарстві за допомогою податкових, кредитних, страхових, митних та інших механізмів непрямого впливу;
- проведення заходів щодо інтеграції науки і виробництва, створення агротехнопарків, фінансово-промислових груп, горизонтальних і вертикальних холдингових компаній;
- створення та впровадження на основі новітніх технологій високоефективних сортів і гібридів сільськогосподарських культур та нових високопродуктивних порід тварин; застосування ґрунтозахисних систем землеробства, енерго- і ресурсо-зберігальних технологій, використання альтернативних джерел енергії у сільській місцевості,
- завершення земельної реформи, введення вартості землі до економічного обороту, створення іпотечних механізмів кредитування аграрного виробництва.

Література

1. Агропромисловий комплекс України: стан, тенденції та перспективи розвитку. Інформаційно-аналітичний збірник (випуск 6) (За ред. П.Т. Саблука та ін.). К., ІАЕУААН, 2003, с.295.
2. Савчук Ю.С. Зовнішньоекономічна діяльність агропромислового виробництва: стабілізація та розвиток // Наукові праці Українського державного університету харчових технологій, 1999. — №5. — С. 101-103
3. Кайтанський І.С. Проблеми та шляхи організації управління зовнішньоекономічною діяльністю в умовах глобалізації / І.С. Кайтанський // С. 402-407.

ПИТАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ

Дувірак Н.В. студентка
Фомішин С.В. к.е.н., професор
Херсонський національний технічний університет

Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в АПК України має насамперед гарантувати захист економічних інтересів країни та суб'єктів цієї діяльності, заохочення конкуренції та ліквідацію монополізму у сфері зовнішньоекономічної діяльності, збалансованість і рівновагу внутрішнього ринку аграрної продукції, сприяти структурним змінам в аграрному виробництві, створювати сприятливі умови для зміцнення позицій України на світовому ринку продовольства [1]. В таблиці 1 представлена товарна структура зовнішньої торгівлі сільськогосподарською продукцією в Україні за перші шість місяців 2012 року.

На зовнішньоекономічну діяльність суб'єктів агропромислового комплексу впливає ряд негативних явищ, таких як:

- низька ефективність функціонування чи навіть занепад цієї галузі порівняно з іншими країнами;
- невідповідність структури українського експорту попиту інших країн на продукцію агропромислового комплексу;
- низька якість продукції внаслідок того, що її виробляють переважно дрібні приватні підприємства, що, в свою чергу, обмежені в свої фінансових та інформаційних ресурсах;
- зайнятість у виробництві аграрної продукції переважно осіб без належної фахової підготовки, внаслідок чого виготовлена продукція втрачає конкурентні переваги не лише на зовнішньому, а й на внутрішньому ринку [3].

Товарна структура зовнішньої торгівлі сільськогосподарською
продукцією за I півріччя 2012 року [2].

Таблиця 1

Код і назва товарів згідно з УКТЗЕД	Експорт			Імпорт		
	тис.до л.США	у % до І півріччя 2011р	у % до загальн.обс ягу	тис.д ол.США	у % до І півріччя 2011р	у % до загальн.об сягу
I. Живі тварини; продукти тваринного походження	425236,5	94,5	1,3	740732,1	165,3	1,8
01 живі тварини	4359,4	120,3	0	45234,1	121,6	0,1
02 м'ясо та їстівні субпродукти	133074,8	139,1	0,4	316792,9	285	0,8
03 риба та ракоподібні	11213,2	101,5	0	285635,9	121,9	0,7
04 молоко та мол.прод,яйця птиці	273519,7	81,2	0,8	86677,6	143,6	0,2
05 інші прод тварин.походж.	3069,4	108,4	0	6391,6	124	0
II. Продукти рослинного походження	4019164,7	176,2	11,9	1330494	129,2	3,3
06 живі дерева та інші рослини	993	125,6	0	85119,6	143,9	0,2
07 овочі	42237,1	77,3	0,1	106087	103,1	0,3
08 їстівні плоди та горіхи	95049,6	130,5	0,3	493905,1	146,1	1,2
09 кава, чай	5264,8	91,5	0	150681,1	117,9	0,4
10 зернові культури	3144612	212,6	9,3	208976,9	127,7	0,5
11прод.борошномел ьно-круп. промисл.	44409,1	74,3	0,1	14747	51,8	0
12 насіння і плоди олійних рослин	685389,9	113,1	2	252743,7	131,3	0,6
13 шелак природний	338,1	97,9	0	17479,1	106,1	0
14 рослинні матер для виготовлення	871,1	61	0	754, 7	140,4	0

Дані таблиці свідчать про зростання експорту і імпорту на продукти рослинного походження, що підкреслює зростаючу залежність економіки країни від здійснення зовнішньоекономічної діяльності, та зменшення експорту та збільшення імпорту продуктів тваринного походження

Можливими шляхами підвищення конкурентоздатності українських аграрних підприємств є:

- відповідність вітчизняних стандартів на продукцію агропромислового комплексу вимогам стандартів Європейського Союзу, куди прагне вступити Україна на сьогодні;
- налагодження сучасної інфраструктури аграрного ринку;
- поліпшення взаємозв'язків українських аграрних підприємств;
- налагодження співпраці підприємств агропромислового комплексу з науко-дослідними установами;
- збільшення експортного потенціалу вітчизняних підприємств шляхом сприяння і впровадження систем управління якістю;
- покращення репутації України на міжнародному ринку як виробника екологічно чистої і безпечної продукції;
- організація міжнародних виставок, ярмарок, конференцій на території нашої країни та сприяння участі вітчизняних суб'єктів господарювання у таких заходах закордоном;
- збільшення обсягів державного фінансування наукових розробок в аграрній сфері тощо.

Найважливішим завданням країни є удосконалення зовнішньоекономічної діяльності підприємств агропромислового комплексу та підвищення конкурентоздатності вітчизняної аграрної продукції.

Література

1. Кириленко В.В. Економіка / В.В. Кириленко. – Тернопіль: Економічна думка, 2002. – 193 с.

2.Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

З.Паска І.М. Організація і економічна ефективність зовнішньоекономічної діяльності підприємств АПК: автореф. дис. канд. екон. наук / І.М. Паска; Миколаївська держ. аграрна академія. – Миколаїв, 2000. – 19 с.

***ВПЛИВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО СЕРЕДОВИЩА НА ЕКОНОМІЧНУ
БЕЗПЕКУ ПІДПРИЄМСТВА***

Живко З.Б. к.е.н., доцент

Львівський державний університет внутрішніх справ

Сучасні процеси трансформації, інтеграції та глобалізації спричиняють зростання динамічності і невизначеності умов зовнішнього середовища, яке впливає на розвиток і функціонування підприємств, в тому числі і аграрних. Адже зростання невизначеності в нашій державі, зокрема, пов'язане з посиленням конкуренції на товарних ринках, реструктуризацією власності стратегічно-важливих галузей національної економіки, інфляційними процесами, скороченням тривалості життєвого циклу продукції, нестабільністю податкової політики. Тому особливе значення, на нашу думку, слід приділити підприємницькому середовищу на селі, яке визначається сукупністю умов і факторів, які безпосередньо зумовлюють особливості та можливості становлення, функціонування і розвитку сільських підприємств.

Підприємницьке середовище залежить від загальних та локальних чинників. Саме такий поділ чинників ще раз стверджує, що розвиток сільського підприємництва вимагає специфічних підходів з боку органів державної влади та місцевого самоврядування. Сьогодні, широко відомі заходи впливу держави на розвиток підприємницького середовища, зміцнення його конкурентоздатності, прийнята низка нормативних документів та розроблені програми розвитку сільських територій. Однак, лише в проектах, наказах та розпорядженнях ці документи охоплюють і сприяють розширенню ринків збуту для підприємств та створенню на підприємствах сучасних науково-технологічних підрозділів для проведення досліджень та їх подальшої

комерціалізації, а насправді село залишається на одинці зі своїми проблемами та як не гірко це визнавати – «вимирає». Головний і незаперечний факт того, що відбувається - офіційні дані. В середньому з карти України щороку зникає близько 20 сіл. Якщо найбільша кількість сільських населених пунктів цього року була зафіксована у Львівській (1850), Полтавській (1815) та Харківській (1681), то найменше - в Чернівецькій (398), Закарпатській (579) та Херсонській (658) областях [2]. За статистичними даними за 2009 рік розподіл підприємств Львівщини за основними показниками та видами економічної діяльності поданий

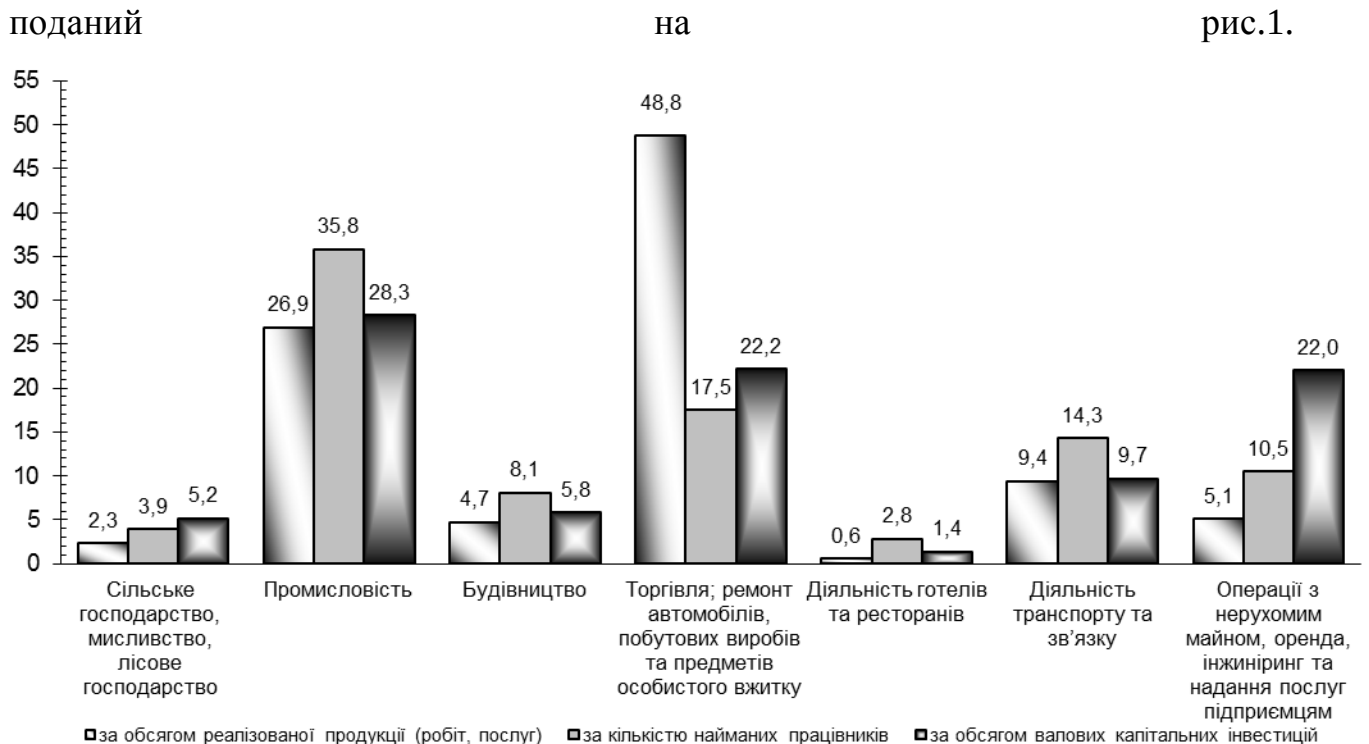

Рис. 1. Розподіл підприємств за основними показниками та видами економічної діяльності у 2009 році, % [3].

Лідерами щодо "вимирання сіл" сміливо можна назвати Київську, Сумську та Кіровоградську області. Підводячи риску в даному питанні, слід зазначити, що з 1990 по 2000 рік офіційно зникли з карти країни 65 сільських населених пунктів, а з 2000 по 2010 – 268 [2].

Враховуючи, що за ринкових умов, кожне сільське підприємство, як і промислове чи сфери послуг повинне боротися за виживання у конкурентному середовищі та протидіяти можливим загрозам. Існування ризиків і загроз економічній безпеці сільському підприємству зобов'язує менеджмент до

розроблення та реалізації заходів щодо забезпечення власного бізнесу, вмілого управління економічною безпекою підприємства. Ефективна діяльність сільського підприємства передбачає не лише дослідження свого середовища й природи його зміни, але й можливість адекватно реагувати на ці зміни, оскільки невдала або несвоєчасна реакція може спричинити отримання збитків, а в подальшому і припинення діяльності взагалі. Ідентифікація факторів зовнішнього та внутрішнього середовища стає необхідною передумовою побудови і створення цілісної картини економічної безпеки підприємства. У такій площині система факторів впливу має розглядатись не як детальний перелік її елементарних частин, а як структурована сукупність взаємопов'язаних компонентів.

Вважаємо за необхідне, проводити моніторинг загроз економічній безпеці підприємства, що спричинить можливість виявлення та оцінювання потенційних загроз, наслідків їх впливу на фінансово-економічну діяльність сільського підприємства та формування комплексу заходів щодо протидії викликам та загрозам, підвищення адаптації підприємства до небезпек як внутрішнього, так і зовнішнього середовища.

Держава має підтримувати розвиток моделі підприємницького середовища, яка б базувалася на науково-технологічних засадах, передбачала б організацію на базі вітчизняних промислових осередків міжнародних дослідницьких центрів із наданням їм пільг в оподаткуванні, широко залучала б технічну кооперацію та новітні рівні спеціалізації; була б забезпечена комплексом сучасних інфраструктурних елементів з метою мінімізації витрат та оптимізації прийняття підприємницьких рішень.

Література

1. Михайлюк М.А. Інноваційний розвиток у моделі становлення підприємницького середовища України // Проблемы материальной культуры – Экономические науки. - Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/portal>

2. Шоста полоса // Сайт українських соціалістів «Товариш». № 56 (1384) 21.07.2010 - 22.07.2010. - Режим доступу: http://www.tovarish.com.ua/1384/Shestaia_p/V_UKRAiNI_.html

3. Діяльність підприємств – суб'єктів підприємницької діяльності. Статистичний збірник. – Головне управління статистики у Львівській області. – Львів: ГУС, 2011р. – 73 с.

ВПЛИВ ПРОЦЕСУ РЕФОРМУВАННЯ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ НА СЕРЕДОВИЩЕ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Живко М.О. здобувач

Львівський університет бізнесу та права

Сучасний стан політичних перетворень, модернізація соціально-політичних, організаційно-правових засад функціонування системи МВС України, курс держави на євроінтеграцію, на чітку відповідність вітчизняної міліції європейським стандартам правоохоронної діяльності, – детермінують відхід від радянської моделі і потребу в переході від карального до соціально-сервісного змісту діяльності. В цьому ракурсі хочемо зупинитися на необхідності реорганізації служби правоохоронних структур в сільській місцевості та кадровому забезпеченні сільських територій як однієї з умов розвитку сільського підприємництва та його убезпечення.

Реформування органів внутрішніх справ в Україні – невід'ємної складової демократизації суспільного життя та побудови правової держави, сприятиме реалізації новітньої концепції міліцейської служби – «служіння громадськості», поверненню довіри населення до міліції, гуманізації діяльності працівників ОВС України та визначення провідної ролі сільського дільничого інспектора, як представника влади та захисника прав і свобод сільських жителів. Така реформа має проводитися у контексті реалізації державної кадрової політики в ОВС України, забезпечення правопорядку і ґрунтуватися на засадах

верховенства права, гарантувати дотримання прав людини й основоположних свобод громадян.

ОВС України, як найчисельніший підрозділ правоохоронних органів наразі перебуває у стані певної адміністративно-правової невизначеності, що проявляється у недостатньому право-регулятивному та соціально-економічному забезпеченні, у надмірній заформалізованості функцій службової діяльності, у підходах до оптимізації структури цих органів та врахування специфіки управління ними. Чимало з невирішених проблем дісталось у спадщину від недалекого минулого, коли ця правоохоронна структура держави мала репресивне призначення, виконуючи контрольно-примусові функції.

Запропоновані і широко обговорювані у наукових колах проекти реформування правоохоронної системи відображають конкуренцію двох концепцій, одна з них базується на застарілих тенденціях існування ОВС України, метою яких є протидія злочинності зі збереженням максимально широких повноважень, друга – надає переваги сучасним поглядам, згідно з якими основним змістом діяльності ОВС України у правовому суспільстві має бути охорона прав і свобод громадян з одночасним позбавленням цих органів невластивих їм функцій.

Необхідність удосконалення адміністративно-правового регулювання проходження служби в ОВС України в умовах адміністративної реформи зумовлена самим існуванням держави, її цілями, завданнями і функціями, а також потребою кадрового забезпечення МВС України кваліфікованим персоналом, здатним компетентно виконувати покладені на нього функції щодо захисту особистої безпеки громадян, їх прав і свобод, законних інтересів. Сьогодні в правоохоронних структурах, як в загальному в країні, працювати в сільській місцевості прагнуть далеко не всі правоохоронці, що спричинене недостатнім рівнем матеріально-технічного забезпечення, відсутність комунікацій та умов для проживання тощо. Сільські території, особливо віддалені від районних відділів внутрішніх справ обділені увагою співробітників правоохоронних структур, хіба що під час проведення рейдів чи

відпрацювань. Тому керівництво держави має створити цілу низку дієвих програм для відновлення кадрової політики сільських територій за різними напрямками діяльності, в тому числі і правоохоронної.

Прояви економічної злочинності мають безпосередній вплив на фінансові результати підприємств. Так, за нашими оцінками в Україні ця залежність описується такими параметрами (рис. 1.): $y = -7,01x - 56,44$. Без сумніву, скоєння злочинів у господарській діяльності є одним з ключових факторів стану економічної безпеки підприємства.

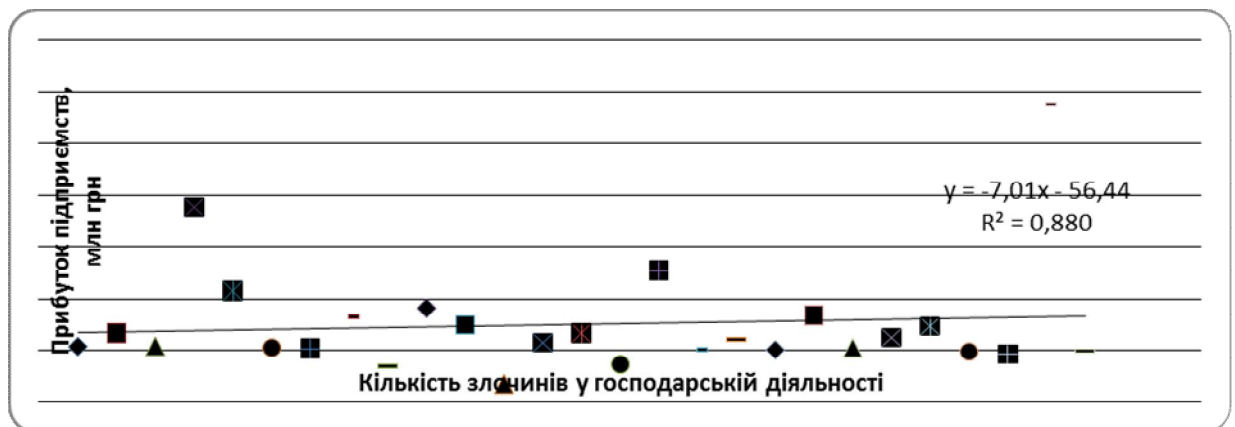

Рис. 1. Залежність прибутку підприємств України від кількості злочинів у господарській діяльності (Розраховано за: [1, 2])

Кадрова політика в ОВС України – об’єктивно зумовлене соціальне явище. Вона об’єктивна за своїм змістом у тому розумінні, що відображає об’єктивні закономірності розвитку реальних кадрових процесів і відносин у відомстві, формулює у вигляді мети, завдання, принципів стійкі кадрові зв’язки-відносини. У той же час кадрова політика суб’єктивна за своєю природою – методам і технологіям формування, позаяк провадиться у життя людьми. Тому механізми реалізації кадрової політики багато в чому визначаються суб’єктивними факторами. Основним методом впливу і управління кадровою діяльністю нарівні з адміністративними заходами є правове регулювання.

Лише на основі виваженого, науково обґрунтованого підходу можна закласти підвалини ефективної і стабільної служби в ОВС України, подолати негативні тенденції, які ще нерідко заважають ефективному функціонуванню

правоохоронної системи, розробити нові концептуальні методи організації, функціонування та проходження служби в цих органах.

Література

1. Чистий прибуток (збиток) з розподілом на великі, середні та малі підприємств за регіонами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

2. Стан та структура злочинності в Україні. Статистика МВС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk>

ФОРМУВАННЯ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ ЗЕРНОВОГО ПІДКОМПЛЕКСУ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Колодіна А.В. магістр

Науковий керівник: к.е.н., доцент Безп'ята І.В

Миколаївський державний аграрний університет

Стратегічна роль експорту полягає в тому, що він має бути засобом сприяння економічному зростанню та становленню країни. Формування і реалізація експортного потенціалу є складним і багатоаспектним процесом, який охоплює як внутрішньоекономічні, так і зовнішньоекономічні складові.

Особливої актуальності проблеми формування та реалізації експортного потенціалу набувають у країнах з трансформаційною економікою, до яких належить і Україна. Реалізація власної зовнішньоекономічної політики стає найважливішою умовою економічного і політичного самовизначення держави та входження її у світову господарську систему на правах рівноправного партнера. Експортний потенціал є здатністю країни конкурувати на зовнішньому ринку товарів та послуг на основі наявних переваг.

Для України значним пріоритетом є існування продовольчого потенціалу, який базується на сприятливому кліматі, географічному положенні, чорноземах та давніх хліборобських традиціях.

Нині Україна входить до десятки найпотужніших експортерів зерна. За обсягами експорту пшениці Україна входить до п'ятірки основних країн експортерів, а за рівнем експорту ячменю знаходиться на 2-3 позиції.

Однією з областей України, яка може відігравати значну роль при формуванні експортного потенціалу є Миколаївська. Для Миколаївської області взагалі притаманним є експорт продукції сільського господарства, що відповідає виробничій спеціалізації регіону. Миколаївська область має вигідне географічне розташування: невеликі відстані перевезень, наявність портів, вихід до моря та сприятливі погодні умов – ті фактори фактори що є базою при формуванні експортного потенціалу регіону на ринку зерна.

Продукція рослинного походження займає найбільшу питому вагу у структурі експорту миколаївської області – 44,5 %, з них зерновим культурам належить 76,6 %. Тому Миколаївщину можна сміливо називати зерновим регіоном. Саме тому для області дуже важливим і актуальним є розвиток і удосконалення рику зерна, який включає всі процеси виробництва, зберігання, торгівлі та використання зерна, ціновий механізм та державну політику щодо зернового ринку.

Експортний потенціал України в цілому, та Миколаївської області зокрема, треба розглядати з двох рівнів, оскільки він базується як на національному до визначення можливостей виробництва, так і на врахуванні конкурентних умов світового ринку.

Основну частку у структурі експорту зерна займає фуражне. У зв'язку з нарощуванням виробництва біопалива, сировиною для якого є зернові, попит на зерно в подальшому буде тільки підвищуватись. Також, зі збільшенням чисельності населення, з роками збільшується попит і на продовольче зерно.

Що стосується географічної структури експорту, то основними імпортерами українського зерна Єгипет, куди ввозиться 0,6-1 млн. тонн кукурудзи, і що становить до 28 % загального обсягу експорту., а також Іран, Ізраїль, Сирійська Арабська Республіка. Головним імпортером ячменю є Саудівська Аравія.

Якщо конкретизувати по Миколаївській області, то тут географія експортних поставок зерна включає 27 крїн, серед яких 54% експорту припадає на країни Африки, зокрема Єгипет, Туніс, Лівійську Арабську Республіку та Судан, 38% - на країни Азії (Саудівську Аравію, Йорданію, Сирійську Арабську Республіку, Туреччину, Ліван та ОАЕ) та 8 % - на країни Європи: Іспанію, Італію та Грецію.

Одним із перспективних ринків українського зерна є Китай, в якому стрімко зростає попит на продукти харчування. Вперше ця країна стала партнером нашої держави на світовому ринку зерна у 2009 році. Японія також є потенційним імпортером української кукурудзи. Минулого року вона в пошуках дешевої альтернативи американської продукції здійснила найбільшу за останнє десятиліття закупівлю Європейської Кукурудзи, придбавши велику її партію в Україні.

Для того щоб захистити інтереси українських виробників треба посилити вагомість участі держави на експортному сегменті зернового ринку. Для цього посилити засади діяльності ДП Державно- продовольчої зернової корпорації України, ДАК "Хліб України" та їх дочірніх підприємств; стимулювати створення середніми та малими сільськогосподарськими підприємствами зерно експортних компаній на кооперативній основі як це є у Канаді та інших розвинутих країнах.

Доцільним також є створення в країні національного зернотрейдера, який би зміг впливати на формування цін на зерно та вигоди від його експорту в інші країни. Закупівля зерна державою може здійснюватись безпосередньо в зернових кооперативах, що виключає посередників. Такі заходи зможуть покращити як ціну на зерно для виробника, так і збільшити надходження до державного бюджету країни.

Література

1. Зубець М. Розвиток інноваційних процесів в агропромисловому виробництві: [монографія] / М. Зубець. – К.: Аграрна наука, 2009. – 192 с.

2. Нікішина О.В. Стратегічні орієнтири розвитку зернового ринку України / Нікішина О.В. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.confcontact.com/20110629/6_nikish.htm

3.Офіційний сайт Державного комітету статистики України// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА СОНЯШНИКУ

Коннова О. Ю. студентка

Миколаївський національний аграрний університет, студентка

Суспільство ніколи не було байдужим до витрат на досягнення того або іншого успіху. В основі прогресу лежить підвищення ефективності виробництва. Тут розуміється економічна і соціальна результативність господарської діяльності. При знаходженні ефективності потрібно порівнювати очікувану цінність того, що буде отримано, з очікуваною цінністю того, що буде загублено. В практичних розрахунках цей показник знаходиться відношенням результатів виробництва до витрат.

Рівень економічної й соціальної ефективності виробництва залежить від багатьох факторів, що її визначають.

Класифікація великої розмаїтості факторів підвищення ефективності може здійснюватися по трьох ознаках :

- видами витрат і ресурсів (джерелами підвищення);
- напрямкам розвитку й удосконалення виробництва;
- місцем реалізації у системі керування виробництвом.

Групування факторів по першій ознаці надає можливість досить чітко визначати джерела підвищення ефективності: підвищення продуктивності праці (економія витрат живої праці), зниження фондоемності (капіталоємності) і матеріалоемності продукції, поліпшення використання природних ресурсів. Активне використання перерахованих джерел підвищення ефективності

виробництва передбачає здійснення комплексу заходів, що по своєму змісту характеризують основні напрямки розвитку й удосконалення виробництва (друга ознака групування факторів). Визначальними напрямками є насамперед прискорення темпів науково-технічного й організаційного прогресу (створення нових і удосконалення існуючих технологій, засобів праці й кінцевої продукції; механізація й автоматизація виробничих процесів; впровадження прогресивних методів і форм організації виробництва й праці; створення й регулювання ринкового механізму господарювання).

Велике значення має впровадження факторів ефективності по місцеві реалізації в системі управління виробництвом (третя ознака групування факторів), особливо виділення з них двох категорій факторів – внутрішніх (внутривиробничих) і зовнішніх (народногосподарських). Підвищення ефективності соняшнику можливо лише сполученням оригінальної маркетингової політики та високою якістю продукції. Наприклад, впровадженням високопродуктивних гібридів. Так, популярний гібрид Ріосол характеризується високими кондиціями росту, вмістом олії (48-50%) та чудовою адаптованістю. Привертають увагу й такі гібриди як Туркуаз, Султан, Єлісол.

Аналіз результатів досліджень показує, що використання нових біостимуляторів можна по праву вважати одним з найдешевших, економічно доступних і високоефективних резервів підвищення врожайності та олійності насіння соняшнику. нові біостимулятори можна вносити разом з пестицидами при протруюванні насіння та при обприскуванні посівів гербіцидами проти бур'янів.

Проведені розрахунки свідчать, що витрати на придбання та внесення біостимуляторів перебиваються прибутками від додаткового підвищення врожайності та олійності соняшнику в десятки разів.

Одним з основних резервів підвищення ефективності вирощування насіння соняшнику є широке впровадження інтенсивної та індустріальної технологій, які мають переваги перед традиційною.

Для вирощування високих урожаїв соняшнику велике значення має дотримання технологічних вимог. Тому потрібно якісно виготовити технологічну карту на виконання тієї чи іншої операції. Вона дає можливість організованіше підготуватись до роботи, легше виконувати і об'єктивніше оцінювати якість її виконання. Чим точніше буде витримана технологія виробництва соняшнику, тим з кращими показниками завершиться його виробництво.

Суттєвим фактором підвищення ефективності виробництва соняшнику є покращення зовнішньоекономічної діяльності наших господарств. Треба збільшити обсяги експорту продукції переробки соняшнику, яка користується більшим попитом і більш вигідна, ніж експорт насіння соняшнику.

Можливі напрямки реалізації внутрішніх і зовнішніх факторів підвищення ефективності виробництва (діяльності підприємства) не однакові по ступені дії (впливу), використанню й контролю. Тому для практики господарювання, керівників і відповідних фахівців (менеджерів) підприємств важливим є детальне знання масштабів дії, форм контролю й використання найбільш важливих внутрішніх і зовнішніх факторів на різних рівнях управління.

Література

1. Березюк С.В. Сучасні проблеми землекористування в сільському господарстві / С.В. Березюк, Ю.Б. Березюк. – Економіка АПК. – 2011. – № 5.
2. Бражевська Г.М. Економіко-енергетична оцінка виробничих процесів у рослинництві / Г.М. Бражевська. – Економіка АПК. – 2011. – № 1.
3. Грищенко О.Ю. Розміщення та ефективність виробництва сільськогосподарської продукції в зональному аспекті / О.Ю. Грищенко. – Економіка АПК. – 2010.- №12.

ПЕРСПЕКТИВИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ ПРИ ВСТУПІ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Котовська А.А., Тишкевич В.О. – студенти

На сучасному етапі розвитку світового господарства стан економіки країни значною мірою впливає на міжнародні відносини держави і відповідно міжнародні зв'язки можуть вплинути на стан народного господарства країни. Вже певний час Україна прагне стати членом Європейського Союзу, розглядаються перспективи її євроінтеграції. Зазвичай говорять про економіку в цілому і не розглядають окремі її галузі. Але як, наприклад, вплине євроінтеграція України на сільське господарство та економічну діяльність аграрних підприємств.

Україна має найкращі та найпривабливіші землі в Європі в поєднанні з привабливим для сільського господарства кліматом. Площа сільськогосподарських угідь України приблизно 41,6 млн. га, що являє собою потужну базу для діяльності аграрних підприємств [1]. З такою базою вітчизняні виробники мали б можливість виробляти конкурентоспроможну високоякісну продукцію, але, на жаль, їм не вистачає фінансування. Усуненню цього недоліку, на нашу думку, може сприяти вступ України до Європейського Союзу, який проводить Спільну аграрну політику.

Спільна аграрна політика Європейського Союзу походить ще з 50-х років ХХ ст. Тоді її головною метою було досягнення високої продуктивності праці, тобто збільшення обсягів виробництва. Цієї цілі було досягнуто і вже у 80-х роках спостерігався постійний надлишок сільськогосподарської продукції. Тому мета була змінена і зараз полягає в тому, щоб обмежувати необхідну кількість випуску продукції, проводити екологічні заходи для покращення якості продукції та розвивати сільську місцевість.

Зараз для країн Європейського Союзу існує певна модель сільського господарства, яка передбачає, що аграрні підприємства не лише можуть витримати конкуренцію, вони ще й вдало впишуться у довкілля. В той же час вони мають вигляд малих та середніх підприємств сімейного типу, які випускають високоякісну продукцію відповідно високим стандартам безпеки та

технологій [2]. З першого погляду сільське господарство України має мало спільного з європейською моделлю. Але вступ до Європейського Союзу змінить це. Що можуть очікувати аграрні підприємства України від євроінтеграції?

По-перше, вважаємо, буде зростати обсяг виробництва продукції в межах встановлених квот (обмежень на виробництво). Тобто це сприятиме усуненню проблем перевиробництва та надлишку продукції. По-друге, підвищиться якість продукції. Це відбудеться завдяки суворим процедурам контролю: стану здоров'я худоби, якості його корму, рівня пестицидів у продукції, впровадження системи маркування м'яса та ін. При цьому аграрні підприємства будуть отримувати фінансування для досягнення даної мети, удосконалення технологій виробництва. При цьому Європейська Комісія гарантує, що уся продукція, виготовлена у рамках квоти, яка відповідає стандартам якості буде куплена за цінами, вищими ніж середні світові. В той же час підприємці отримуватимуть доплату за вищість якості: чим вища якість, тим вища доплата.

По-третє, на нашу думку, українському виробникові відкриваються внутрішні ринки європейських країн, оскільки відміняється мито, яке перешкоджає експорту та імпорту сільськогосподарських товарів. Зараз існують квоти на ввезення в країни Євросоюзу майже всієї української продукції рослинництва, а продукція тваринництва стикається з проблемою сертифікації та невідповідності якості, хоча Україна і має значні експортні можливості аграрної продукції. По-четверте, зростуть ціни на аграрну продукцію за рахунок підвищення її якості. В свою чергу це призведе до підвищення прибутків підприємств сільського господарства навіть при збільшенні собівартості продукції. Зростання цін також призведе до зростання ВВП України та можливого поліпшення економічного становища країни.

Також Європейський Союз підтримує не лише аграрні підприємства, а й розвиток села. Для розвитку сільських територій Євросоюз використовує 10 % бюджету аграрної політики [2]. Українське село зараз переживає занепад, багато людей перебираються в міста, а села не розвиваються. Тому фінансова

підтримка та дотації село є досить доречними для нашої країни.

Отже, виробництво конкурентоспроможних продуктів в аграрній сфері є результатом господарської діяльності конкурентоспроможних підприємств, які мають можливість виготовити та забезпечити необхідний рівень потреб споживачів. Цьому сприятиме аграрна політика Європейського Союзу з її багатьма позитивними сторонами, які необхідні Україні. Наприклад, за перший рік після вступу до ЄС рівень продуктивності праці в сільському господарстві Чехії зріс на 26%. Рівень загальної підтримки сільського господарства у перший рік після вступу становив 23% [3]. Таким чином, перспективи галузі пов'язані з посиленням її комплексного розвитку, основними напрямками якого повинні стати структурна перебудова аграрного виробництва, поглиблення спеціалізації аграрних підприємств, формування ринкової інфраструктури, посилення екологічного спрямування сільськогосподарського виробництва, переходу до європейських стандартів якості і безпеки харчування. Якщо Україна вступить до Європейського Союзу, то значних змін в кращу сторону зазнає не лише аграрний сектор економіки, а й економіка країни в цілому.

Література

1. Дяченко О. Соціально-економічний розвиток аграрного сектору України в контексті вибору зовнішньоекономічних стратегій [Інтернет ресурс] – Режим доступу: http://www.kneu.kiev.ua/journal/ukr/article/2006_2_Dyachenko_ukr.pdf
2. Осташко Т.О. Сільське господарство в умовах СОТ і ЄС / Т.О.Осташко. - К.: Інститут сільського розвитку, 2005. – 70 с.
3. Сітковська А.О. Фактори зростання конкурентоспроможності підприємств в аграрному секторі економіки [Інтернет ресурс] – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=1504>

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Криворучко Ю. А. студентка

Миколаївський національний аграрний університет

В умовах сьогодення не виникає сумніву щодо необхідності державного регулювання господарської діяльності, у тому числі і зовнішньоекономічної діяльності. Таке регулювання спрямоване на забезпечення захисту інтересів країни та суб'єктів її зовнішньоекономічної діяльності, створення для останніх рівних можливостей розвивати всі види підприємницької діяльності та напрями використання доходів і здійснення інвестицій, на розвиток конкуренції та ліквідацію монополізму.

Особливої значущості розвиток правової основи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності набуває з огляду на основні напрямки зовнішньоекономічної і політичної стратегії України, які передбачають інтеграцію до європейських структур, а значить – лібералізацію відносин національних суб'єктів господарювання з їхніми іноземними контрагентами. Це обумовлюється, по-перше, необхідністю змін у принципах функціонування системи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні, а по-друге, – вимогою узгодження вітчизняної законодавчої бази щодо зовнішньоекономічної діяльності з відповідними нормами і принципами європейського права.

Маючи високий експортний потенціал, Україна використовує його недостатньо ефективно. Спостерігається зменшення вартісних обсягів експорту, що свідчить про кризу виробництва, зорієнтованого переважно на експорт. Товарна структура експорту України є вкрай несприятливою. Вона свідчить про нездатність держави подолати структурні диспропорції економіки, сформованої в рамках колишнього СРСР. Домінуючими експортними позиціями залишаються металопродукція (44% загального експорту), мінеральні продукти та хімія (22%), а машинобудування складає лише 12%. На відміну від держав Центральної Європи, в Україні так і не відбулась переорієнтація з торгівлі сировиною та напівфабрикатами на торгівлю товарами з високою доданою вартістю.

Головні експорто-орієнтовані галузі залишаються надзвичайно енергоємними, що робить їх критично залежними від імпортованих енергоносіїв та обмежує можливості нарощування експорту за рахунок девальвації національної валюти [2].

Об'єктивною необхідністю подальшого розвитку економіки країни є заходи, які спрямовані на довготривале використання переваг міжнародного розподілу праці, створення умов широкого обміну досягненнями світової науки і техніки й повсюдне їх упровадження у виробництво. Зовнішньоекономічна діяльність - це важлива й невід'ємна сфера господарської діяльності, котра при ефективному використанні всього комплексу сучасних форм і методів міжнародних економічних відносин здатна впливати на технічне удосконалювання виробництва, підвищення продуктивності праці і якості продукції, яка виробляється. В цілому ж, вихід на зовнішній ринок самостійно господарюючих суб'єктів сприяє пристосуванню економіки до системи світогосподарських відносин, формуванню економіки відкритого типу. Саме тому розвиток зовнішньоекономічної діяльності підприємств, фірм, усіх учасників ринкових відносин - це суттєвий фактор підвищення ефективності господарської діяльності як на рівні окремих підприємницьких структур, так і в масштабах усієї країни. Ефективна зовнішньоекономічна діяльність сприяє відтворенню експортного потенціалу країни, підвищенню конкурентоспроможності українських товарів на світових ринках, формуванню раціональної структури експорту й імпорту, залученню іноземних інвестицій на взаємовигідних умовах, забезпеченню економічної безпеки України [3].

Отже, використання збалансованої системи показників у сфері стратегічного управління ЗЕД підприємства дозволяє удосконалити систему прийняття стратегічних та тактичних рішень, оптимізувати використання обмежених внутрішніх резервів розвитку підприємства щодо подальшого розвитку конкурентних переваг у довгостроковій перспективі

Література

1. Антонюк Л.Л. Міжнародна конкурентоспроможність країн: теорія та механізм реалізації : монографія / Л.Л. Антонюк. – К. : Вид-во "Лібра-М", 2004. – 273 с.

2. Вівчар О.І. Основні аспекти підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємств / О. Вівчар // Галицький економічний вісник. – 2009. – № 2. – 30 с.

3. Маталка С.М. Управління ефективністю зовнішньоекономічної діяльності підприємств : монографія / С.М. Маталка. – Луганськ : Вид-во "Ноулідж". – 2011. – 210 с.

ВИЗНАЧЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ СТРАТЕГІЇ АГРАРНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

Левченко Ю. А. студентка

**Ширенко В. Б. – к.е.н., доцент., заст. зав. кафедри економічної теорії
Херсонський національний технічний університет**

Успішне функціонування АПК України в умовах невизначеності експортної політики та нестабільності євроінтеграційного вектора розвитку країни, потребує необхідність прискореного розвитку стратегічного управління, розробки стратегії, методів, сценаріїв і засобів зовнішньоекономічної стратегії, що робить тему дослідження актуальною [1].

Складні економічні умови, в яких опинилися підприємства агропромислового комплексу України у зв'язку зі світовою фінансовою кризою, глобалізаційним тенденціями в економіці, що посилюються, і, разом із тим, нові можливості, що відкриваються перед ними, обумовлюють необхідність наукового обґрунтування стратегії економічного розвитку АПК як основи концепції його державного регулювання.

Диспропорції в розвитку світогосподарських зв'язків і недосконала експортно-імпортна діяльність АПК пояснюється такими чинниками:

- органи влади на рівні АПК не мають чіткого уявлення щодо правильності здійснення інтеграції економіки в світове господарство;
- недопрацьована та дуже слабка аналітична база, яка комплексно не враховує зовнішньоекономічну діяльність [2].

Досвід розвинутих країн в області міжнародної співпраці говорить про те, що якнайкращих результатів можна досягти в консенсусі ринкових відносин з ефективною регулюючою функцією держави. Збільшити обсяг виробництва й експорту конкурентноспроможної агропродовольчої продукції без державної підтримки сільського господарства неможливо. Механізм застосування дотацій і компенсацій діє в Україні, проте він потребує удосконалення за наступними напрямками: подальший розвиток системи фінансової державної підтримки має відповідати нормам і вимогам СОТ; підтримка повинна бути адресною і прямувати на розвиток тих галузей, які мають стратегічне значення для експортоорієнтованого розвитку АПК; впровадження часткового відшкодування витрат за рахунок державного бюджету; упровадження механізму підтримки товаровиробників; відповідальність за нецільове використання грошових коштів.

Аналіз стану зовнішньоекономічної діяльності АПК України говорить про необхідність розробки наукової аграрної експортноорієнтованої політики, метою якої має стати забезпечення економічної безпеки країни, перетворення аграрного сектора у конкурентоздатний на зовнішніх ринках. Принципами побудови такої політики має стати пріоритетність розвитку агропромислового комплексу, аграрний протекціонізм, забезпечення гарантій самостійності сільських підприємств, рівноправність суб'єктів усіх форм власності.

Для досягнення зазначеної вище мети, напрямами державної політики України повинні стати: формування механізму експортоорієнтованого АПК, що включає: фінансування агропромислового виробництва (дотації та компенсації товаровиробникам, підтримка інвестиційної діяльності, забезпечення паритету цін на продукцію АПК і промисловості, державне регулювання кредитування у сфері АПК, податкова політика), розвиток ринку

аграрної продукції, соціальної та ринкової інфраструктури, державна підтримка аграрної науки, регулювання соціальної сфери села, вдосконалення експортної та імпоротної діяльності [3].

Стратегія зовнішньоекономічної діяльності агропромислового комплексу України повинна представляти собою довгострокову програму розвитку, яка має враховувати особливості розвитку агросектора, зовнішньоекономічних умов та за допомогою інтегральних управлінських рішень повинна забезпечувати досягнення очікуваного ефекту.

Модель формування стратегії зовнішньоекономічної діяльності АПК регіону повинна відповідати розв'язанню задач підвищення ефективності та вирішенню протиріч, що виникають у процесі реалізації зовнішньоекономічної діяльності на рівні суб'єктів країни, за допомогою аналізу, експертизи, координації й узгодження регіональних і загальнодержавних інтересів. При розробці стратегії має бути врахована взаємодія державних і регіональних органів управління у сфері зовнішньоекономічної діяльності, об'єктивною основою чого є поєднання інтересів держави й регіону в реалізації на світовому ринку переваг міжрегіонального розподілу праці і кооперації в масштабах всієї країни.

Основною метою виконання стратегії на регіональному рівні є відновлення та розвиток експортного потенціалу регіону і поліпшення структури експорту, підвищення конкурентоспроможності підприємств АПК регіону на світовому ринку, створення передумов для залучення інвестицій, а також новітніх технологій для технологічної модернізації і розширеного відтворювання експортного потенціалу, забезпечення економічної та продовольчої безпеки регіону.

Література

1. Положенцева Е.Л. Методический подход к выбору стратегии развития предприятия АПК / Е.Л. Положенцева, В.П. Третьяк / Економіка: проблеми теорії та практики: зб. наук. праць. Вип. 230. У 3 т. – Том III. – Дніпропетровськ. ДНУ. - 2007. – С. 783-788.

2. Федорець Л.М. Вектори стратегічного розвитку зовнішньоекономічної діяльності АПК регіону / Л.М. Федорець / Економіка АПК. – 2009. - №5. – С. 69-75

3. Шашло Н.В. Концептуальна векторна модель стратегічних орієнтирів зовнішньоекономічної діяльності Агропромислового комплексу України / Н.В. Шашло / Науковий вісник Луганського національного аграрного університету. – 2010.– Вип. 17. – С. 45-49

4. Шкатула В.П. Стан зовнішньоекономічної діяльності в агропромисловому комплексі України / В.П. Шкатула / Вісник Житомирського національного агроекологічного університету. – 2011. - №1. – С. 42-47

***ПРОБЛЕМИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ
ПРОДУКЦІЇ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ***

Мішуков О.М. студент

Фомішина В.М. к.е.н., професор

Херсонський національний технічний університет

Сучасний аграрно-промисловий комплекс є важливим сектором економіки України. У ньому зосереджена майже третина основних виробничих фондів, працює четверта частина населення, зайнятого у народному господарстві, виробляється понад 20% валового суспільного продукту та третина національного доходу, формується 70 % роздрібного товарообігу.

Агропромисловий комплекс – це не лише сукупність взаємопов'язаних підприємств, що займаються вирощуванням, зберіганням, заготівлею, транспортуванням, переробкою і реалізацією сільськогосподарської продукції, а й сукупність обслуговуючих та допоміжних підприємств та організацій. Значними темпами в останні роки розвиваються підприємства, що займаються виготовленням засобів виробництва, хімічних добрив, комбікормів. У нових економічних умовах господарювання вони мають значний потенціал ефективного здійснення експортно-імпортних операцій. Саме тому на сьогодні

проблеми пошуку науково обґрунтованих механізмів удосконалення зовнішньоекономічної діяльності підприємств агропромислового комплексу, підвищення конкурентоздатності вітчизняної аграрної продукції, дослідження нових шляхів виходу українських підприємств на зовнішній ринок, захисту внутрішнього ринку від недобросовісної конкуренції є досить актуальними. Обсяги виробництва продукції, інвестиції та технологічний рівень сільського господарства знижується. Сподівання на те, що ринкові економічні реформи сприятимуть швидкому пожвавленню економіки, не підтвердились ні в Україні, ні в більшості країн з перехідною економікою. Проте не можна не помітити певних позитивних зрушень в аграрному секторі. Багато колишніх колгоспів і радгоспів після реорганізації земельних і виробничих відносин адаптувалось до вимог ринкової економіки. В цих господарствах спостерігається зростання обсягів виробництва. Замість матеріалоємних, впроваджуються високоефективні технології, що дозволяють виробляти конкурентоспроможну продукцію для внутрішнього і зовнішнього продовольчого ринку.

Серед факторів, що впливають на розвиток АПК в Україні, можна виділити: система господарювання, характер виробничих відносин, рівень соціально-економічного розвитку країни, природні ресурси та структура земельного фонду, технічний рівень і стан основних фондів підприємств АПК, забезпеченість трудовими ресурсами, транспортно-географічні умови. Вирішальне значення мають економічні фактори, від яких залежить раціональне використання природних ресурсів, задоволення споживчого попиту населення, участь у міжнародному поділі праці, збереження навколишнього середовища тощо. Нині агропромисловий комплекс України переживає не найкращі часи. Реформи в аграрному секторі просуваються повільно і неефективно. Одна із причин – неспроможність уряду виробити і втілити дієву стратегію реформ, спрямовану на забезпечення тривалої ефективності галузі та підвищення її конкурентоздатності. Зважаючи на значний потенціал країни в цій сфері, існує ряд проблем, що гальмують її розвиток, серед яких: проблема конкурентоздатності вітчизняної продукції

АПК на міжнародних ринках, проблема захисту внутрішнього ринку від недобросовісної конкуренції, проблема регулювання структури експорту-імпорту аграрної продукції тощо.

Основною ж проблемою розвитку зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств є недостатня конкурентоздатність їхньої продукції на зовнішньому ринку.

Слід пам'ятати, що зовнішній ринок розвивається дуже швидко та має постійно зростаючий рівень конкуренції, тому вітчизняним підприємствам з метою завоювання своєї ніші закордоном потрібно активно та безперервно нарощувати свою конкурентоспроможність. Проблеми регулювання зовнішньоекономічної діяльності в аграрному середовищі пов'язані насамперед з особливістю галузі, як соціально-економічного та природно-біологічного комплексу, основною метою якого є не лише виробництво сільськогосподарської продукції, продуктів харчування, а й виготовлення засобів виробництва такої продукції, хімічних добрив, комбікормів.

Для ефективного функціонування аграрних підприємств в Україні та підвищення конкурентоспроможності їх продукції в умовах реалізації нової державної політики в сфері розвитку АПК необхідно приділити важливу увагу розбудові такої інфраструктури, що була б економічно привабливою для залучення іноземних інвестицій та значних приватних капіталовкладень.

ПРІОРИТЕТНІ ЗАХОДИ З РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Петренко Л.О., Муж П.О. студенти

Львівський державний університет внутрішніх справ

Соціальна безпека - це такий стан розвитку держави, при якому держава здатна забезпечити гідний і якісний рівень життя населення незалежно від впливу внутрішніх та зовнішніх загроз.

Проблеми соціальної безпеки до недавнього часу були предметом вивчення переважно західних спеціалістів. В Україні дослідники звернулися до них лише кілька років тому, враховуючи їхню важливість і актуальність [1, 2].

Сьогодні соціальну безпеку держави дедалі частіше розглядають як одну з основних складових компонентів національних ресурсів, багатства нації і держави та подальшого стабільного розвитку суспільства. На державному рівні вперше основні напрямки державної політики України щодо питань соціальної сфери сформульовано у Концепції національної безпеки України, що була схвалена ВР України в січні 1997 р. [3].

Проте, за період після її схвалення суттєво змінилася внутрішня, і зовнішня ситуація у державі та навколо неї. І тому, наприкінці роботи третьої сесії Верховної Ради України четвертого скликання у червні-липні 2003 року Парламент країни прийняв Закон України "Про основи національної безпеки України".

За визначенням експертів, соціальна безпека держави розглядається як стан гарантованої правової та інституціональної захищеності життєво важливих соціальних інтересів особи й суспільства від внутрішніх і зовнішніх загроз [4].

Відтак, головною пріоритетною ціллю соціальної безпеки є захист життя, здоров'я, добробуту, прав і свобод людини. Об'єктами соціальної безпеки є люди, їхні спільноти і відносини, соціальні потреби і соціальні інфраструктури (освіта, виховання, культура, торгівля, охорона здоров'я, спосіб життя). Однак базою для макроекономічних досліджень у сфері соціальної безпеки є мікроекономічні характеристики населення: стан розвитку сім'ї та окремої людини. Природно й те, що метою конкретної людини є досягнення особистого матеріального благополуччя, а потреба в безпеці (в тому числі фінансовій), згідно з теорією американського вченого Абдрахмана Маслоу, посідає друге місце після простих фізіологічних. Саме тому фінансова безпека особистості - це важлива складова частина соціальної і фінансової безпеки держави, центром якої є людина та її потреби, якість задоволення яких впливає на соціально-економічний розвиток держави та її соціальну безпеку [5].

Людський капітал є основним ресурсом існування будь-якої держави. Статистика свідчить, що світ старішає, і передусім за рахунок країн Європи, зокрема й України. Склалася парадоксальна ситуація: у 2010 році середня тривалість життя українських чоловіків складає 62, а жінок - 74 роки. З такими цифрами ми опинилися на 150 місці у рейтингу тривалості життя серед країн світу. З-поміж наших сусідів нам вдалося виперидити лише Росію, де чоловіки, в середньому, живуть на 3, а жінки на 1 рік менше. За останні роки населення України зменшилося з 50,1 млн. осіб у 1998р. до 45, 9млн. осіб на 1 січня 2010р., тобто на 8,39% [6].

Проблемою підходу, визначеного ООН в «Цілях розвитку тисячоліття» є спрямованість на забезпечення тільки мінімальних соціальних параметрів, отже, ігнорування середнього «зрізу» соціального життя країни. Інша його особливість полягає у фокусуванні на загрозах, зменшення або усунення яких розглядається як інтерес суспільства, в той час як загальна методика аналізу рівня безпеки ґрунтується на протилежній логіці: спочатку визначаються інтереси суспільства, а потім досліджуються загрози, що заважають їх реалізації. Отже, готового варіанту включення системи соціальних параметрів до аналізу МЕБ наразі немає, натомість вже зрозуміло, які основні елементи мають бути покладені в основу вирішення цього питання.

У надзвичайно складних соціально-економічних умовах доля державності України і, взагалі, виживання української нації залежить від реалізації таких основних соціальних інтересів: забезпечення нормальних умов життєдіяльності суспільства; збереження генофонду та популяції; недопущення руйнації інтелектуального потенціалу; фізичного і морального здоров'я населення.

Отже, до пріоритетних заходів з реалізації Стратегії соціальної безпеки можна віднести: удосконалення правової системи; підвищення рівня та якості життя; реформування соціального забезпечення; поліпшення системи охорони здоров'я; подолання демографічної кризи; організація безпечної життєдіяльності населення та екологічної безпеки; створення сприятливих умов

для розвитку сім'ї, жінок та дітей; протидія відтоку висококваліфікованих фахівців.

Література

1. Глобалізація і безпека розвитку: монографія / За ред. О.Г. Білоруса. К. : КНЕУ, 2001 .- 733 с.
2. Соціальна безпека : теорія та українська практика : монографія : / І. Ф. Гнибіденко, А. М. Колот, О. Ф. Новікова та ін.; за ред. І.Ф.Гнибіденка, А.М.Колота, В. В. Рогового. - Київ : КНЕУ, 2006. - 292с.
3. Постанова Верховної Ради України від 16 січня 1997 року №3/97-ВР „Про Концепцію (основи державної політики) національної безпеки України”// Відомості Верховної Ради України-1997.- №10. - с.85.
4. Козаченко Г.В. Економічна безпека підприємства: сутність та механізми забезпечення: монографія / Г.В.Козаченко, В.П.Пономарьов, О.М.Ляшенко. - К. : Лібра, 2003. – 280 с.
5. Хомра О.У. Соціальна безпека: виклики, загрози, критерії / О.У.Хомра, Т.С. Русанова // Стратегічна панорама. - 2004. - № 1. - С. 73 - 79.
6. Профіль гідної праці в Україні / під ред. І.В.Іванкевича // Міжнародна організація праці, 2011. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ilo.org/publns.

ЄБРР НА ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКИМ АГРАРІЯМ

Підлісна Є. Ю. студентка

Миколаївський національний аграрний університет

Економічне становище вітчизняних аграрних підприємств значною мірою залежить від розвитку ринків збуту продукції та покращення якості виробленої продукції. На сьогодні в умовах активного розвитку ринкових відносин, посилення глобалізації та диверсифікації міжнародних ринків альтернативним варіантом завоювання Україною конкурентоспроможного місця на світовій арені є удосконалення зовнішньоекономічної діяльності підприємств

агропромислового комплексу. Це можливо завдяки надзвичайно сприятливим природним умовам та умовам економічного середовища для розвитку сільського господарства.

При бажанні виробляти якісну, відповідно світовим стандартам сільгосппродукцію, аграрії часто стикаються із технічними проблемами, що виражені у неякісній, застарілій матеріально-технічній базі. Держава, визнаючи цю проблему, шукає шляхи її вирішення. На допомогу державним органам приходять приватні підприємці та закордонні партнери. Так, відомо, що Україна співпрацює із Європейським банком реконструкції та розвитку (у серпні 1992 р. Україна стала членом ЄБРР відповідно до Указу Президента України «Про членство України в Європейському банку реконструкції та розвитку» від 14.07.1992р. № 379 [1]).

Європейський банк реконструкції та розвитку спільно вхідними в групу найбільших «Райффайзен Банком Аваль» і його дочірньою компанією «Райффайзен Лізинг Аваль» (Київ) та компанією «John Deere Україна» 16 січня 2013 року розпочав програму кредитування покупки або отримання в лізинг аграріями агротехніки виробництва компанії John Deere (США) [2].

Згідно цієї програми ці інститути розділяють кредитні ризики, що дозволить невеликим і середнім українським сільгоспвиробникам купувати устаткування виробництва John Deere завдяки фінансуванню «Райффайзен Банком Аваль» і «Райффайзен Лізинг Аваль». Це буде в основному середньострокове кредитування виробників первинної сільгосппродукції, спрямоване на оновлення парку сільгосптехніки, ступінь зношеності якої складає в середньому до 70%. Кредити надаватимуться як у гривні, так і в доларах США, річна клієнтська процентна ставка в рамках даної програми складе від 1%. Загальний обсяг спільної програми «Райффайзен Банку Аваль» і «Райффайзен Лізинг Аваль» по кредитуванню аграріїв на покупку техніки John Deere становить 50 млн доларів.

Така програма дозволить аграріям більш безболісно у фінансовому плані придбати необхідну техніку та використовувати її як самостійно, так і

колективно. Також, згідно даної програми, зазначені компанії розділять кредитні ризики, що дозволить дрібним і середнім українським компаніям одержати кредитне фінансування до 5 років у гривні або валюті для купівлі обладнання виробництва John Deere з річними ставками від 1%.

Заступник голови правління «Райффайзен Банк Аваль» Артур Іліяв зазначив, що ставки починаються з 1%, терміни до 5-ти років, а мінімальний початковий внесок 20%. 1% - це річна процентна клієнтська ставка по валюті, а по гривні – з 13,5%. Ставка залежатиме від терміну та початкового внеску. Верхня планка процентної ставки по валюті 8%, по гривні - 19,85% на 5 років [3].

Дана програма дозволить аграрним виробникам використовувати сучасну техніку та обладнання, що позитивно відзначиться на економічному становищу та дозволить розширювати ринки збуту за межі національного.

Література

1. Верховна Рада України [Електронний ресурс] : [сайт]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Інформаційне агентство Cbonds [Електронний ресурс] : [сайт]. – Режим доступу : <http://www.cbonds.info>.
3. Аналітичне агентство Agriculture [Електронний ресурс] : [сайт]. – Режим доступу : <http://www.aaa-agro.com>.

ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Симоненко М.В. студентка

Фомішин С.В. к.е.н., професор

Херсонський національний технічний університет

На сьогодні сільське господарство для України – одна з найважливіших галузей господарства, яка має потужний інвестиційний потенціал. Розвиток аграрного сектору економіки України визначається рівнем інвестиційних

можливостей та інвестиційною привабливістю галузі. Пріоритетними напрямами реалізації аграрної політики є нарощування виробництва та підвищення конкурентоспроможності аграрного сектору, збільшення експорту сільськогосподарської продукції, розвиток інфраструктури аграрного ринку, формування цілісної системи фінансово-кредитного забезпечення агропромислового комплексу, вдосконалення механізмів реалізації та захисту прав громадян на землю, а також створення привабливих умов для розвитку соціальної сфери села. Для реалізації цих завдань і потрібні іноземні інвестиції, що через низку причин надходять в економіку нашої країни поки що в недостатньому обсязі[1].

Визначальною передумовою розвитку аграрного виробництва будь-якої країни є її грамотна та продумана інвестиційна політика, яка включає в себе: вибір джерел та методів фінансування інвестицій, призначення органів, відповідальних за реалізацію інвестиційної політики, створення необхідної нормативно-правової бази функціонування інвестиційного ринку, створення сприятливого інвестиційного клімату.

Україна потенційно може бути однією з провідних країн із залучення інвестицій. Цьому сприяють її величезний внутрішній ринок, порівняно кваліфікована і дешева робоча сила, значний науково-технічний потенціал, багаті природні ресурси, близькість до ЄС.

Але існують і істотні недоліки, серед яких:

- нерозвинута інфраструктура;
- обмежена купівельна спроможність суб'єктів аграрної економічної діяльності;
- недосконалість податкової системи;
- відсутність надійних гарантій захисту іноземного капіталу;
- значні обсяги заборгованості аграрних підприємств державним і недержавним фінансовим інститутам;
- відсутність досконалого механізму кредитування аграрного сектора;
- фінансова дестабілізація економіки у зв'язку зі значним обсягом

зовнішнього державного боргу;

- політична нестабільність;

- корупція.

Для їх усунення необхідно створити сприятливий клімат як для вітчизняних, так і для іноземних інвесторів. Залучення інвестиційного капіталу можна поживати шляхом удосконалення законодавчої бази(особливо в системі оподаткування та приватизації), створення та функціонування спеціальних економічних зон, зміцнення банківської системи, розробки системи захисту та державних гарантій в інвестиційній сфері[2].

Несприятливий інвестиційний клімат в агропромисловому комплексі є наслідком довготривалої збитковості основних видів сільськогосподарського виробництва. Все ще мають місце негативні тенденції попередніх років – зношеність техніки, відсутність інвестиційної підтримки з боку державних органів та ін. Усе це впливає на виробництво сільськогосподарської продукції, яке в більшості господарств є збитковим і малоефективним [3].

В останні сім років галузь є прибутковою. Але отримані прибутки не забезпечують розширення виробництва. Цих коштів ледь вистачає на поповнення виробничих запасів та здійснення основних технологічних операцій з виробництва сільськогосподарської продукції [1]. Проте останніми роками в сільському господарстві намітилася тенденція до зростання обсягів інвестицій, однак їх обсяг і рівень ефективності недостатні (табл. 1).

Інвестиції в сільське господарство України

Таблиця 1

Роки	Млн грн.
2006	1854
2007	2054
2008	3381
2009	5016
2010	7309
2011	9519

Забезпечення стабільних темпів розвитку аграрної України в середньо- та довгостроковій перспективі потребує вирішення фундаментальних проблем: прискореного інвестування завдяки реалізації державних заходів щодо запровадження ефективних механізмів залучення коштів населення, доходів від приватизації та створення сприятливих умов для внутрішніх і прямих іноземних інвестицій; реалізації з боку держави ефективних інституційних перетворень у напрямку реформування інститутів власності, створення ринкової інфраструктури, оптимізації пільгового оподаткування при зменшенні податкового тягаря для виробників-аграріїв та іноземних інвесторів.

Література

1. Гайдуцький А.П. Економічний механізм забезпечення інвестиційної конкурентоспроможності агропромислового сектора економіки//Економіка України. – 2003. – №2. – С. 69–73.
2. Вініченко І.І. Інвестиційна привабливість аграрного виробництва регіону//Інвестиції: практика та досвід. – 2008. – № 10. – С. 3–5.
3. Каким иностранные инвесторы видят свое будущее в Украине? // Інвестиції: практика та досвід. – 2005. – № 13. – С. 23–27.

УКРАЇНА НА ЗОВНІШНЬОМУ РИНКУ ЕКОЛОГІЧНО ЧИСТОЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

Тихомирова Н. В. студентка

Миколаївський національний аграрний університет

За відсутності національної системи сертифікації органічного виробництва в Україні виробники налагоджують зв'язки із закордонними й міжнародними сертифікаційними структурами. Своєю чергою, Мінагропрод, профільні комітети Верховної Ради, науковці, представники низки проектів міжнародної технічної допомоги працюють над створенням правової і нормативної бази для майбутньої національної системи органічної сертифікації.

У Федерації органічного руху щодо екологічних перспектив України налаштовані оптимістично. Відповідно до Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року планується стимулювати ведення органічного сільського господарства, створити систему його сертифікації та поступово збільшувати виробництво органічних сільськогосподарських культур та продукції тваринництва.

У європейських країнах, де кількість споживання органічної продукції щороку зростає на 10-15%, діють норми та стандарти Європейського Союзу й Міжнародної федерації органічного сільського господарства (IFOAM). Недержавна організація IFOAM об'єднує понад 700 активних організацій-учасників у більш як 100 країнах світу. Документи ЄС і Міжнародної федерації встановлюють принципи й регулюють загальні підходи і вимоги до органічного виробництва. Останні дослідження світового ринку органічних продуктів проводилися за підсумками 2009 року. Провідні організації з питань органічної продукції (IFOAM, FiBL, The Datamonitor Group) оцінили ринок органічної продукції у світі на рівні \$60 млрд. Екологічним виробництвом сільськогосподарської продукції та продовольства займаються близько 1,8 млн господарств, які використовують 37,2 млн га. При цьому понад третина виробників знаходяться в Азії, Африці та Латинській Америці. За прогнозами, до 2014 року світове споживання органічної продукції збільшиться на 61% та досягне \$97 млрд. Основними тенденціями світового ринку стало збільшення попиту на органічні продукти в більшості країн. Ситуація на світовому ринку органічної продукції характеризується концентрацією попиту в розвинених країнах, підвищенням попиту в країнах, що розвиваються, консолідацією учасників ринку та розвитком дистрибуції органічної продукції.

Органічні продукти давно знайшли споживачів і стали популярними в США та Західній Європі. Лідером за органічним споживанням є Німеччина, яка почала впроваджувати політику здорового харчування ще у 80-х роках. Незважаючи на перевищення вартості екологічних продуктів на 40-50% порівняно з традиційними, італійці щорічно витрачають на придбання

органічних продуктів в середньому €25 на одну особу, швейцарці - €105, датчани - €51, шведи - €47. Практика західних країн свідчить, що особливістю ринку екологічно чистих продуктів є постійний зріст попиту та збільшення ціни на 20-50% на відміну від традиційного ринку.

Виробництво органічної сільськогосподарської продукції та реалізація її шляхом експорту є саме тією нішею, яку б могла зайняти Україна на світовому ринку враховуючи наявні природні і земельні ресурси. В Україні існує інтерес до органічного сільськогосподарського виробництва, а також є певний досвід наявних близько 90 сертифікованих органічних господарств.

Враховуючи усе вищесказане можна зробити висновок, що в світі майже сформовані повноцінні ринки органічної продукції в таких сегментах як овочі та фрукти, дитяче харчування, сільськогосподарська сировина для переробки (зерно), молочні продукти. В Україні органічне виробництво перебуває на стадії розвитку. Розвиток цього сектору допоміг би вирішити ряд проблем екологічного характеру, створив би додатковий капітал, підвищив інвестиційну привабливість України та її конкурентоспроможність на зовнішньому ринку. Вивчення досвіду світових країн може допомогти виробити чіткі орієнтири для України на ринку екологічно чистої продукції.

В сучасних умовах екологічне сільське господарство практикується майже в усіх країнах світу. У зовнішньоекономічній діяльності основний акцент необхідно робити на експорт продуктів харчування з високою доданою вартістю, а не на сировину (зернова група, олійні та зернобобові). Для цього потрібно здійснювати фінансову підтримку виробників екологічно чистої продукції та сприяти залученню інвестицій у будівництво переробних підприємств, у першу чергу, заводів з виготовлення продуктів дитячого харчування. Держава зацікавлена в здоровій нації та збереженні довкілля для прийдешніх поколінь, а для цього необхідно сприяти розвитку ринку екологічно чистих продуктів харчування.

Література

1. Артиш В.І. Організаційно-економічні передумови формування ринку екологічно чистої продукції в Україні / В.І. Артиш // Економіка АПК. – 2009. – № 2. – С. 117-120.

2. Берlach Н. Становлення органічного сільського господарства в Україні: адміністративно-правовий аспект / Н. Берlach // Право України. – 2010. – № 4. – С. 314-320.

3. Зайчук Т.О. Вітчизняний ринок екологічно чистих продуктів харчування та шляхи його розвитку / Т.О. Зайчук // Економіка і прогнозування. – 2009. – № 4. – С. 114-125.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ

Удоденко В.Ю. студентка

Миколаївський національний аграрний університет

На початку ХХІ століття світове господарство все більше перетворюється в єдине ціле, в якому постійно формуються і протікають різнопланові процеси.

Термін “глобалізація” уперше введено в науковий обіг Т.Левітом [4] у 1983 р., який трактував його як процес злиття ринків окремих продуктів, що виробляються транснаціональними корпораціями.

Ширшого значення новому терміну надала Гарвардська школа бізнесу. У 1990 р. консультант цієї школи К.Омі [3] опублікував книгу “Світ без кордонів”, у якій сформував позицію школи щодо цієї проблеми. Вважаючи, що світова економіка визначається взаємозалежністю трьох центрів (ЄС, США, Японія), він стверджував, що економічний суверенітет окремих держав став безглуздим, а на сцену світової економіки виходять “глобальні фірми”.

Переваги глобалізації чітко сформульовані Р.П. Колосовою [1]: поглиблення міжнародного розподілу праці; ефективніший розподіл коштів і в кінцевому підсумку сприяння підвищенню якості трудового життя, розширення

життєвих перспектив населення, а також посилення конкурентного тиску на користь безперервного введення інновацій у світовому масштабі.

Процес глобалізації суттєво впливає на міжнародну економіку. Остання, на думку Козака Ю.Г. [5] це теорія, що застосовується до вивчення головним чином економіки світогосподарських зв'язків як цілісного явища.

Згідно вільної енциклопедії Вікіпедії [6] міжнародна економіка в широкому розумінні - це теорія, вживана для вивчення економіки сучасного взаємозалежного світу. Вона ґрунтується на теорії ринкової економіки і розвиває її.

Основні фактори економічного прояву глобалізації міжнародної економіки зосереджені на рис. 1

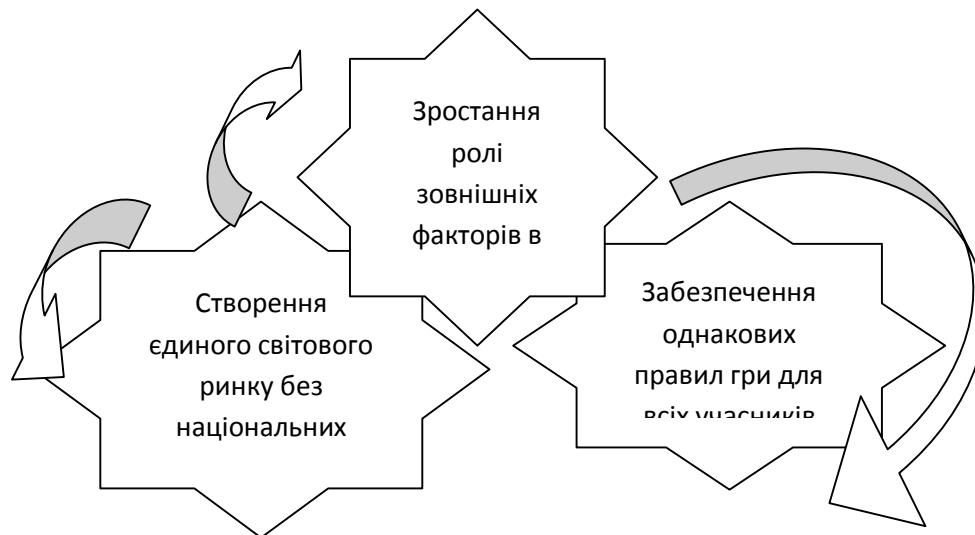

Рис. 1. Основні фактори економічного прояву глобалізації

Джерело: [2]

Проте глобалізація не може обмежуватися лише суто соціально-економічними змінами. Відбувається також трансформація політичних і культурних інститутів переважно західним типом, з властивими йому формами і нормами демократії та суспільних цінностей.

Глобалізація – це об'єктивний процес планетарного масштабу, який має як позитивний вплив на міжнародну економіку, так і негативний. До позитивних можна віднести: поширення нових інформаційних технологій та пов'язаних з ним переваг (рис. 1). Однак, глобалізація економіки – це не лише

вигоди від зростання участі країни в світових економічних процесах, але й висока ймовірність втрат, зростання ризиків.

Українські вчені Д.Г. Білорус, А.М. Поручника Д.Г. Лук'яненко [7] визначення “глобалізація” трактують як об’єктивний соціальний процес, змістом якого є дедалі більший взаємозв’язок та взаємозалежність національних економік, національних політичних і соціальних систем, національних культур, а також взаємодія людини й довкілля. В основі глобалізації лежить розвиток світових ринків товарів, послуг, праці й капіталу.

Глобалізацію економічної діяльності можна розглянути у основних напрямках, які зосереджені на рис.2.

Рис.2. Розвиток міжнародної економіки у зв’язку з глобалізаційними процесами
Джерело: розробка автора

При цьому співвідношення як між цими трьома напрямками, так і різними формами в рамках кожного з них в останні роки істотно змінюється.

Проаналізувавши існуючі підходи до розуміння глобалізації можемо зробити висновок, що це всеохоплюючий процес, який стосується економіки кожної окремої країни у її безпосередньому зв’язку зі світовим господарством.

Література

1. Р.П. Колосова. Глобализация экономики и занятость населения: Учеб.пособие / Р.П. Колосова, М. В. Артамонова, Т. Н. Василюк и др. - М.:ТЭИС, 2000. - 106с.

2. [Електронний ресурс] <http://rewolet.ru/Statistichnitablici.html>
3. [Електронний ресурс] <http://readbookz.com/articles/article-42/>
4. [Електронний ресурс] <http://www.nbuv.gov.ua/institutions/ia/index.html>
5. Навч. посібник / За ред. Козака Ю.Г., Ковалевського В.В., Кутайні З. – К.: Центр учбової літератури, 2007 – 440 с.
6. [Електронний ресурс] http://uk.wikipedia.org/Міжнародна_економіка
7. Білорус О. Г., Лук'яненко Д. Г. та ін. Глобальні трансформації і стратегії розвитку / За ред. О. Г. Білоруса. — К.: ВІПОЛ, 1998; Глобалізація і безпека розвитку / О. Г. Білорус, Д. Г. Лук'яненко та ін. — К.: КНЕУ, 2001

ЗОБОВ'ЯЗАННЯ УКРАЇНИ ПЕРЕД ЄС ЩОДО РЕФОРМУВАННЯ РИНКУ ЗЕМЛІ

Усталішвілі Г. О. студентка

Миколаївський національний аграрний університет

В умовах реформування аграрного сектору економіки найбільші питання викликає земельна реформа. Непередбачуваними є положення майбутнього закону про ринок земель в Україні, оскільки не сформовано єдиної державної позиції щодо його функціонування та не узгоджено ключові питання скасування мораторію на продаж сільськогосподарських земель. Так, у розміщеному Державним агентством земельних ресурсів України для публічного обговорення проєкті закону "Про ринок земель" передбачено заборону купівлі земель сільськогосподарського призначення іноземцями та юридичними особами. Водночас перший заступник глави Адміністрації Президента України в офіційному виступі заявила про необхідність відкрити ринок землі і для іноземців.

Слід також відмітити зобов'язання України перед ЄС щодо реформування ринку землі. На 1 квітня 2011 року Україна не має договірно-правових або політичних зобов'язань перед ЄС щодо лібералізації ринку сільськогосподарської землі. Навіть більше, це питання не обговорюють і під

час переговорів щодо Угоди про асоціацію між Україною та ЄС чи інших секторальних угод.

Водночас під час проведення земельної реформи необхідно тією чи іншою мірою враховувати законодавство ЄС, а також досвід країн Східної та Центральної Європи, які недавно набули членства в ЄС і під час погодження умов вступу визначали зміст та часові рамки лібералізації своїх ринків з урахуванням необхідності дотримання законодавства ЄС і входження до внутрішнього ринку ЄС.

Так, ще 1957 року Договором про заснування Європейської економічної спільноти було передбачено, що забезпечується громадянам однієї держави-члена можливість придбання і використання землі і будівель на території іншої держави-члена. Цю норму повторено у ст. 50 Договору про функціонування Європейського Союзу. На практиці застосування цього принципу відрізняється, оскільки законодавство про ринок землі в кожній державі — члені ЄС має відмінності через історичні, географічні, економічні та інші причини.

Під час визначення умов вступу до Європейського Союзу окремі країни — кандидати на вступ до ЄС зазвичай погоджують перехідні положення щодо запровадження повністю лібералізованого ринку землі. Наприклад, Чехія, Литва, Словаччина та Угорщина отримали семирічний термін [1], який 20 грудня 2010 року Європейська Комісія продовжила, на прохання Угорської сторони, на додаткові три роки.

Причини, які наводили практично всі кандидати з Центральної та Східної Європи, дозволяли їм погоджувати перехідні періоди — від 5 до 12 років на запровадження тих чи інших аспектів земельного законодавства ЄС.

Враховуючи зазначене варто констатувати, що в Україні на цей момент відсутні зобов'язання повністю враховувати законодавство ЄС. Перспективу лібералізації ринку землі вже визнають органи влади України. Зокрема Президент України у своїх зверненнях заявляв про необхідність надання іноземцям права купувати сільськогосподарську землю. Проте треба мати на увазі, що лібералізація ринку землі й адаптація до законодавства ЄС досить

тривалий і витратний процес, тому вже зараз потрібно брати до уваги досвід нових держав — членів ЄС, зокрема таких, як, наприклад, Угорщина, Польща та Румунія, в яких сільське господарство подібне до того, яке склалося в Україні.

Література

1. Саблук П. Т. Розвиток земельних відносин в Україні / П. Т. Саблук. – К. : ННЦ ІАЕ, 2006. – 396 с.

ИНВЕСТИЦИОННЫЙ КЛИМАТ АГРАРНОГО СЕКТОРА УКРАИНЫ

Ухова А. Н. студентка

Херсонский национальный технический университет

**Паласевич М. Б. к.е.н., доц. кафедры теоретической и прикладной
экономики**

Дрогобычский государственный педагогический университет

им. И. Франка

В 21 веке инвестиционная привлекательность аграрного сектора Украины значительно выросла. Этому способствовали развитие позитивных тенденций в экономике, рост потребительского спроса на продукцию сельского хозяйства. В то же время основным фактором повышения инвестиционной привлекательности украинского аграрного сектора стали высокие внутренние цены на продовольствие на фоне растущего и неудовлетворенного потребительского спроса, что дает возможность многим аграрным компаниям активно развивать производство и получать хорошие дивиденды на вложенные инвестиции.

Валовое производство сельхозпродукции в Украине в 2011 г., по предварительным оценкам, превысило \$21 млрд., что на 15% выше показателя предыдущего года. Возможно, для страны с населением в 47 млн. человек это и не такой уж большой показатель, однако, динамика его роста довольно уверенная: в сравнительных ценах по отношению к 2009 г. он вырос на 26%. Учитывая, что потребление основных продуктов питания в Украине пока

значительно ниже, чем в развитых странах, но быстро растет (мяса – на 42% по сравнению с 2009 г., молока и молочных продуктов – на 30%, фруктов – на 20%), а растущий спрос нужно удовлетворять, это открывает широкие перспективы для создания в Украине новых агропроизводств и перерабатывающих предприятий. При этом общая потребность агропромышленного комплекса Украины в инвестициях, по оценкам экспертов, составляет не менее \$25 млрд.

Принципы инвестирования в аграрный сектор Украины отличаются от общепринятых в западных странах, и это также смущает многих потенциальных инвесторов. По моему мнению, главный и основной принцип – в Украине собственными инвестициями нужно управлять, причем самостоятельно. Нужно отметить, что последнее время в Украине стали появляться инвестиционные фонды, оперирующие ценными бумагами украинских аграрных компаний, вложение средств в такие бумаги может выглядеть рискованным, поскольку влиять на эффективность работы компании, акциями которой вы владеете, зачастую может быть затруднительно. Кроме того, вы никогда не получите такой прибыли, как если бы вы напрямую инвестировали в производство.

Одновременно с выходом украинских компаний на международные биржи в Украине активизировались капиталовложения в форме FDI – Foreign Direct Investment. Такие компании как Cargill, Noble, Glencore начали реализовывать крупные инвестиционные программы в аграрный сектор Украины. Одной из крупнейших сделок была покупка компании Сандора.

Инвестиции в разные отрасли с/х Украины.

Dynamics of labor productivity

По состоянию на начало 2011 г. объем прямых иностранных инвестиций в аграрный сектор Украины составил \$557,1 млн. собственно в сельскохозяйственное производство и лесное хозяйство (или всего 1,9% всех иностранных инвестиций в Украину) и \$1 564,0 млрд. - в пищевую промышленность (5,3%). Преобладание инвестиций в перерабатывающую промышленность объясняется более высокой экономической эффективностью работы пищевой промышленности и более быстрой отдачей инвестиций по сравнению с сельхозпроизводством, а также меньшей зависимостью от внешних факторов. Действительно, индекс валовой продукции пищевого сектора в 2010 г. по сравнению с 1990-м г. вырос на 24%, в то время как индекс продукции сельского хозяйства, наоборот, упал на 37%. По своей природе аграрный сектор является достаточно надежным объектом для инвестирования, поскольку для него не характерны резкие падения производства, при этом темпы роста являются достаточно стабильными.

Нужно отметить следующие плюсы и минусы инвестирования в сельское хозяйство Украины:

Позитивные факторы:

- удобная география, благоприятные природные условия и богатые ресурсы;

- собственная сырьевая база (для переработки и животноводства);

- отсутствие жесткой конкуренции в отрасли;

- высокая прибыльность аграрного бизнеса;

- близость к мощным внешним рынкам сбыта;

- дешевая рабочая сила.

Негативные факторы:

- нестабильная законодательная база и аграрная политика, вмешательство властей в бизнес.

- чрезмерная зарегулированность бизнеса. Безусловно, необходимость получения большого количества лицензий, сертификатов и разрешений негативно влияет на инвестиционный климат Украины, однако, все же, неразрешимых ситуаций не существует.

- особенности местного менталитета. Проблема заставить людей и сами инвестиции эффективно работать решается двумя основными путями: стимулированием оплаты труда и привлечением к управлению и контролю над компанией западных специалистов.

ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Шаповалова А.С. студентка

Фомішин С.В. к. е. н., професор

Херсонський національний технічний університет

Херсонська область перебуває у групі, яку формують регіони з нестійкою тенденцією до зростання та значними коливаннями інвестиційного циклу. Подальший розвиток інноваційного потенціалу аграрного сектора економіки Херсонської області передбачає радикальне прискорення науково-технічного прогресу і на цій основі – зниження витрат на одиницю сільськогосподарської

продукції і продовольства та підвищення їх конкурентоспроможності на внутрішньому і світовому ринках[1].

Усе більше уваги звертають на агропромисловий комплекс Херсонщини вітчизняні і зарубіжні інвестори. За останні роки намітилась тенденція до збільшення капітальних вкладень у сільське господарство і підприємства, які вирощують та переробляють сільськогосподарську продукцію. Основними країнами – інвесторами були Кіпр, Сполучене Королівство Великобританії, Австрія, Нідерланди, Швейцарія, Естонія, Німеччина. За територіальним розподілом провідні місця за обсягами інвестицій займають міста Херсон, Каховка, Нова Каховка та Каланчацький район[4].

В області проводиться ряд заходів по створенню привабливого інвестиційного клімату та сприяння залученню інвестицій в сільське господарство регіону. Залишається інвестиційно привабливим для інвесторів вирощування плодових і овоче-баштанних культур та розвиток галузі тваринництва. Вирощування виноградної лози дозволяє отримувати виноматеріал для виготовлення вина якістю, що не поступається якості сировини отриманої на знаних французьких виноградниках[3].

Існує безліч факторів, які впливають на інвестиційну привабливість Херсонської області. Серед них найважливіші це: вигідне геополітичне та географічне розташування; висока родючість ґрунтів (чорноземи); багаті природні ресурси; кваліфікована і відносно дешева робоча сила; наявність розвинутої ринкової інфраструктури; потужний науково – технологічний потенціал[2].

Останніми роками після тривалого спаду інвестиційні процеси в сільському господарстві активізувалися. Зокрема, у Херсонській області в 2005-2001рр. обсяги інвестицій в основний капітал зростали щорічно в середньому на 48%, стабільно перевищуючи середні темпи по економіці в цілому. Подібна ситуація в зовнішньому інвестуванні, де щорічні прирости знаходяться в межах 40%. З 2010р. спостерігається припинення стрімкого приросту прямих іноземних інвестицій на рівні 3-8%[2].

Динаміка окремих показників діяльності підприємств сільського
господарства Херсонської обл. за 2008-2011рр.

Таблиця 1

Показник	2008р.	2009р.	2010р.	2011р.
Інвестиції в основний капітал, млн грн	188,4	29,4	14,8	53,5
Прямі іноземні інвестиції, тис.дол. США	3085,8	9074	9849,8	2312,4
Валова продукція сільського господарства, млн.грн	991,8	029,6	148,6	153,9
Прибуток до оподаткування, млн.грн	20	76,6	00,3	
Основні засоби, млн.грн	763,4	444,1	022,8	

До найбільш вдалих інвестиційних проектів можна віднести:

1. Спільне українсько-шведське підприємство ЗАТ "Чумак", яке більшу частину своєї продукції компанія поставляє на експорт;
2. ЗАТ "Фрідом Фарм Інтернешнл";
3. ВАТ "Херсонський комбінат хлібопродуктів";
4. ТОВ "Херсонес".

Херсонська область має у своєму асортименті недоліки, які перешкоджають розвитку сільського господарства, які спричиняються значною кількістю ризиків, серед яких: залежність результатів економічної діяльності від кліматичних умов, сезонність робіт і тривалий період між інвестуванням і отриманням, здобуттям прибутку, мінливість кон'юнктури міжнародного ринку. Важливим у прийнятті рішення інвестором, при вивченні можливості спроможності фінансування сільськогосподарської галузі області, є стан зрошувальних систем [6].

Література

1. Зубець М., Тивончук С. Розвиток інноваційних процесів в агропромисловому виробництві. – К.: Аграрна наука, 2002. – 192 с.
2. Головне управління агропромислового розвитку Херсонської області. [Електронний ресурс]. Режим доступу <http://content.net.ua>
3. Независимая Киевская адвокатская. . [Електронний ресурс]. Режим доступу <http://nkag.org.ua/index.php?plugin=Content&path=Oblasti/khersonskaya-oblastj> -
4. Газета «ПостФактум» (Інформаційно-аналітичне видання Херсону та Херсонської області). [Електронний ресурс]. Режим доступу <http://www.postfactum.ks.ua/2012/08/25/вклад-інвесторів.html#more-26849> –
5. Херсонська торгово-промислова палата. [Електронний ресурс]. Режим доступу <http://www.chamber.kherson.ua/khersonskij-region/investitsiji.html>-
6. Учебный материал. [Електронний ресурс]. Режим доступу <http://do.gendocs.ru/docs/index-23457.html?page=2>

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Шелест В.В. магістр

Наук. керівник д.е.н., доцент Ключник А.В.

Миколаївський національний аграрний університет

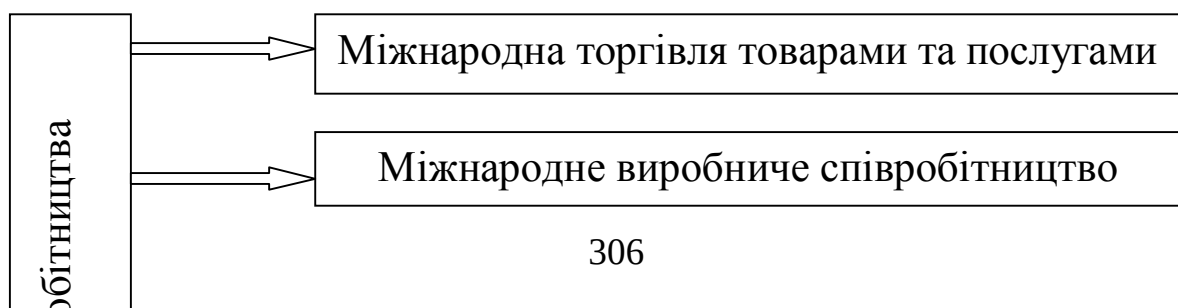
Міжнародне співробітництво відіграє зростаючу роль в умовах науково-технічної революції, прискорюючи процес всесвітнього розподілу праці та зростання економічної могутності держави.

Об'єктом міжнародного співробітництва може бути сукупність економічних, фінансово-кредитних і правових відносин, які виникають між юридичними особами різних країн для досягнення чітко визначеного економічного результату, як, наприклад, підвищення конкурентоспроможності, оптимізації залучення та використання ресурсів.

Нині, сучасний розвиток світового господарства, як стверджують вчені Г.І. Башянин, В.С. Медведєв, В.М. Козменко, І.М. Школа та В.В. Козик супроводжується розвитком різних форм міжнародного співробітництва, що являють собою систему техніко-економічних, організаційно-економічних і виробничих відносин між економічними суб'єктами різних країн. Основні форми міжнародного співробітництва зосереджені на рис.

Історично першою формою міжнародного співробітництва, як зазначає П.А. Циганков, була міжнародна торгівля товарами та послугами. З погляду окремої національної держави така торгівля відбувається як експорт товарів і послуг, а також їх імпорт. Ця економічна діяльність може відбуватися за участі як приватних суб'єктів підприємництва, так і безпосередньо держави. У цьому випадку дещо умовно можна виділити дві взаємно пов'язані моделі міжнародної економічної діяльності, які є підсистемами єдиного механізму національної участі в міжнародному співробітництві [1]. Перша модель взаємодії – співробітництво на приватному рівні – є визначальною для ринкової системи. Адже саме лібералізація експортно-імпоротної діяльності в країні розглядається як ключовий інструмент, від якого залежить застосування всіх інших важелів регулювання.

Друга модель – співробітництво за участі державних інститутів (як однієї зі сторін угоди або лише за участю таких інститутів) – у сучасних умовах є допоміжною за своєю природою. Вона використовується в тих сферах економічної діяльності, де з економічних причин або через певні обмеження державні органи беруть на себе відповідні комерційні повноваження. Трапляються й особливі випадки, в умовах так званої директивної економіки, наприклад колишньої радянської, в якій існувала державна монополія на зовнішньоекономічну діяльність.

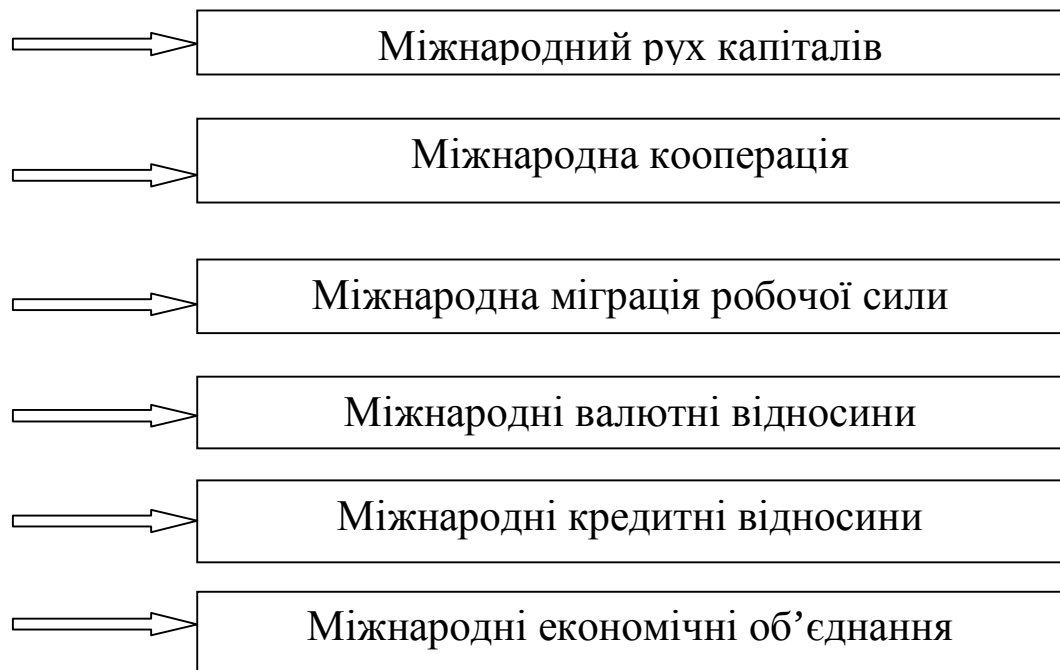

Рис. 1. Форми міжнародного співробітництва

Джерело: власні дослідження

Розвиток міжнародної торгівлі як компонента міжнародної економічної діяльності так само характеризується випереджаючою динамікою порівняно із темпами зростання обсягів світового виробництва. Ця тенденція існує протягом останніх десятиліть.

Нині, особливо велике значення відіграє саме міжнародне співробітництво для країн, які відстають у своєму розвитку. Без нього це відставання практично нездоланне. Тільки за допомогою світогосподарських зв'язків можна забезпечити відсутні споживчі та виробничі товари, отримати доступ до нових технологій та додаткових ринків збуту. Це дозволяє прискорити створення сучасного виробництва, в тому числі розрахованого на масового споживача. Усе це разом з освоєнням передового зарубіжного організаційно-технічного досвіду відкриває великі можливості для економії часу, сил і засобів.

Література

1. Цыганков П.А. Теория международных отношений: учеб. пособие [Текст] / П.А. Цыганков. – М.: Гардарики, 2005. – 590 с.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. УДОСКОНАЛЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Агєєнко І.В.	ОСОБЛИВОСТІ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЗЕРНА ДЛЯ ВИМОГ СВІТОВОГО РИНКУ.....	3
Алексєєва А.В.	ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ТОВАРОВИРОБНИКІВ ВІДПОВІДНО ДО ВИМОГ СВІТОВОГО АГРАРНОГО РИНКУ.....	6
Анпілогова І.О.	ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АГРАРНІЙ СФЕРІ РЕГІОНУ.....	9
Бедрега А.В.	МОТИВИ ТА СПОСОБИ ВИХОДУ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ЗОВНІШНІ РИНКИ.....	11
Беляк А.І.	ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЛЬОНОПРОДУКЦІЇ НА СВІТОВОМУ РИНКУ	14
Богів Я. С., Вільгуцька Р. Б., Косик Ю.П.	УДОСКОНАЛЕННЯ БІЗНЕС- ПЛАНУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ У СФЕРІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	18
Волкова Н.Е.	ОЦІНКА РІВНЯ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	21
Волобоєв О.В.	РОЗВИТОК ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЇЇ РОЛЬ В ПІДВИЩЕННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ.....	24
Глущенко В.С.	ЩОДО ПОЛІПШЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ І ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЕКСПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	27

Дідан Л.Ю. РОЗВИТОК ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ ОВОЧЕПРОДУКТОВОГО ПІДКОМПЛЕКСУ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	30
Дяченко О.С., Хилько І. І. СУЧАСНИЙ СТАН І ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	32
Дьяченко Ю.В. ЕКСПОРТ ОЛІЙНИХ КУЛЬТУР ТА ПРОДУКТІВ ЇХ ПЕРЕРОБКИ НА СВІТОВИЙ АГРАРНИЙ РИНОК.....	35
Єрентюк І.П. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ АГРОПРОМИСЛОВОЮ ПРОДУКЦІЄЮ	39
Здражевський В.Ю. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОДОВОЛЬЧОЇ ПРОДУКЦІЇ НА СВІТОВОМУ РИНКУ.....	42
Зозуля Ю.А. ВИЗНАЧЕННЯ ПЕРСПЕКТИВ ВИКОРИСТАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	45
Кирпиченко О.В. ВИКОРИСТАННЯ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ ДЛЯ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	47
Кожухар О.В. ФОРМУВАННЯ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	50
Красносельський С.С., Агеєнко І.В. ОСОБЛИВОСТІ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЗЕРНА ДЛЯ ВИМОГ СВІТОВОГО РИНКУ.....	54
Курило В. В. ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ ЕКСПОРТУ ЗЕРНА.....	57
Кушніков А.М. НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКСПОРТНОГО АГРОПРОДОВОЛЬЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ.....	60

Лук'яненко Ю.В., Фомішин С.В.	СУЧАСНІ ПРІОРИТЕТИ СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ З ІНШИМИ КРАЇНАМИ В АГРАРНІЙ СФЕРІ.....	65
Матолич А.О.	РОЗВИТОК ЕКСПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ НА РИНКУ ЗЕРНА.....	67
Медончак А. В.	ВИКОРИСТАННЯ ЛОГІСТИЧНОЇ СИСТЕМИ ДЛЯПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	70
Мельник А.В.	СУТЬ І ОСНОВНІ СКЛАДОВІ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО МЕХАНІЗМУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	73
Оплята В.С.	ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ НАРОЩУВАННЯ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	75
Петроченко О.М.	ЕКСПОРТНА ДІЯЛЬНІСТЬ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	78
Піскор С.М.	ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА СВІТОВОМУ РИНКУ.....	81
Рябінський О.А.	УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ СУБ'ЄКТІВ РИНКУ ЗЕРНА.....	84
Садурська О.М.	ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНИ В ЕКСПОРТІ ЗЕРНОВОЇ ПРОДУКЦІЇ.....	87
Сафаров Р.А.	ПІДВИЩЕННЯ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	90
Саяпіна О.В.	ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ВИНОГРАДАРСЬКО-ВИНОРОБНОГО ПІДКОМПЛЕКСУ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	93

Старинець В.Г. ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ ЛІБЕРАЛІЗМУ ТА ПРОТЕКЦІОНІЗМУ В РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНОГО РИНКУ АГРАРНОЇ ПРОДУКЦІЇ.....	95
Стефанович О.С. ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ІНФРАСТРУКТУРНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	98
Сурдуб В.Ф. ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ РОЛІ РЕГІОНАЛЬНИХ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В АКТИВІЗАЦІЇ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	101
Тістов О.О. ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ ТА МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	104
Ткач Ю.С. ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВМИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	107
Трубай А.Ю. РОЗВИТОК ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ ПІДПРИЄМСТВ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	110
Федоров А.І. ОРГАНІЗАЦІЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ	113
Фікс М. М. РОЛЬ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТИВАННЯ У ЕФЕКТИВНОМУ РОЗВИТКУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	116
Цюро В.М. РОЗВИТОК ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У КОНТЕКСТІ ПРОЦЕСІВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА СВІТОВІЙ АРЕНІ	119
Шибко С.І. РОЗВИТОК ЗЕРНОВОГО ГОСПОДАРСТВА, ЯК ПЕРЕДУМОВА ПІДВИЩЕННЯ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ	122
Шишпанов Ю.В. РОЗВИТОК ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ БЕРЕЗАНСЬКОГО РАЙОНУ.....	124

Яценюк А.В. РИНОК САДІВНИЦЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ ТА ЇЇ ЕКСПОРТ.....	127
--	------------

СЕКЦІЯ 2. ФОРМУВАННЯ ТА ОЦІНКА СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Бєлов К.Г. ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНИХ ПРІОРИТЕТІВ ВИРОБНИЦТВА ТА ПЕРЕРОБКИ РІПАКУ НА ШЛЯХУ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПРОСТІР.....	130
Васев С.О. ЩОДО ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ РЕГІОНУ.....	133
Васько Л.М. ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНІ ОПЕРАЦІЇ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	135
Вербівська О.В. ЩОДО ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕНСИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОСЛИННИЦТВІ.....	137
Волкова Є.Г. ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ.....	139
Гах А. ФОРМУВАННЯ ЦІНОВОЇ ПОЛІТИКИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА СВІТОВИХ РИНКАХ.....	141
Досенко М.В., Ширенко В.Б. ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬО- ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ ВИРОБНИЦТВІ УКРАЇНИ.....	143
Дьячук В.В. НАПРЯМИ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ МОЛОЧНОГО СКОТАРСТВА.....	146
Кіторага Т. РОЗВИТОК ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ НА РИНКУ ЗЕРНА.....	148
Клименко Л.В. ОЦІНКА МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЗОВНІШНЬОЮ ТОРГІВЛЕЮ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	151

Кузьміна Д.В. ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ АГРАРНОГО СЕКТОРУ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ: СТАН ТА НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ.....	154
Леонтєв В.А. НЕОБХІДНІСТЬ ТА НАПРЯМИ АКТИВІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРА.....	157
Муленко К.Ю. ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	159
Нікогосян В.Г. РЕАЛІЗАЦІЯ МАРКЕТИНГОВОЇ СТРАТЕГІЇ ДЛЯ ЗЕРНОВОЇ ГАЛУЗІ ПРИ ВИХОДІ НА ВНУТРІШНІЙ ТА ЗОВНІШНІЙ РИНОК.....	162
Осадчук Ю. М., Швороб Г. М. НАПРЯМИ РОЗВИТКУ АГРОСТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ НА ДЕРЖАВНОМУ РІВНІ.....	166
Пушак Я.Я., Бура-Ярошевич М.О. СТАТИСТИЧНА ОЦІНКА ПРОДОВОЛЬЧОЇ САМОЗАБЕЗПЕЧЕНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ РЕГІОНІВ.....	169
Селін І.М. СТАН РОЗВИТКУ РОСЛИННИЦТВА У МИКОЛАЇВСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	174
Тисленко О.О., Ширенко В.Б. ФОРМУВАННЯ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ В СЕКТОРІ ОВОЧЕВОГО ВИРОБНИЦТВА.....	176
Федоров О.О. ОСНОВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	179
Філь Ю.Ю. СТРАТЕГІЧНІ ОСНОВИ СИСТЕМНОГО УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ГАЛУЗЕВОЇ СТРУКТУРИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА ДЛЯ ВИХОДУ НА ЗОВНІШНІЙ РИНОК.....	181
Фомічов О.Ю. НОВА ФАЗА СВІТОВОЇ КРИЗИ, ЇЇ ВИТОКИ ТА МОЖЛИВІ ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ.....	184

Хан О.Ю.	СТАН ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ РЕГІОНУ.....	185
Чумель Т.Б.	НАПРЯМИ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ ГАЛУЗІ РОСЛИННИЦТВА.....	187
Чуприна М.С.	СУЧАСНИЙ СТАН РИНКУ НАСІННЯ СОНЯШНИКУ УКРАЇНИ.....	189

СЕКЦІЯ 3. ФОРМУВАННЯ ПРИВАБЛИВОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ІМІДЖУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Алексюк О.Є., Фомішина М.В.	СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В АПК.....	192
Бармятов О.В.	ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ В АГРАРНІЙ СФЕРІ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	195
Боляк А.А., Грушицька Т.В., Савченко В.В.	СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ.....	198
Глухман А.О.	НАПРЯМКИ АКТИВІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АПК.....	201
Гончаренко І.В.	ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ РЕСУРС РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ РЕГІОНІВ.....	204
Гончаренко І.С.	ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЙ РОЗВИТКУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ З МЕТОЮ ЇХ АДАПТАЦІЇ ДО ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИХ УМОВ ФУНКЦІОНУВАННЯ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ.....	207
Громадська О.А.	ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ	210
Гуляєва Т.К.	ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ.....	212
Дубова А.О.	ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМКИ ІНВЕСТУВАННЯ СЕЛА ТА РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ.....	215
Житник Є.І.	ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ІМІДЖ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ БЕРЕЗНЕГУВАТСЬКОГО РАЙОНУ.....	218

Каздоба Ю.М. ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗЕРНОВИРОБНИЦТВА.....	221
Ключник А.В., Єфименко В.В. ПЕРЕВАГИ РОЗВИТКУ ЕКСПОРТУ ТА ІМПОРТУ ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ.....	224
Крачковська А.С. ІНВЕСТУВАННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ.....	227
Кривецька А.Л. НАПРЯМИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ У РОЗВИТОК АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	229
Кутишенко Я.О., Ширенко В.Б. ІМІДЖ АГРАРНОЇ ТЕРИТОРІЇ ЯК ЧИННИК ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ.....	232
Моїсеєнко В.О. АГРОТУРИЗМ ЯК ОДИН З НАПРЯМКІВ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ.....	235
Мороз Т.О. ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ.....	238
Терещенко Р.М. ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	240
Фелік Н.Ю., Ключник А.В. ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ІМІДЖУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	243
Шишпанова Н.О. ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ.....	245
СЕКЦІЯ 4. РОЗВИТОК ЗОВНІШНЬО ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ В КОНТЕКСТІ СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ	
Азімова А.О. РОЛЬ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА НАСІННЯ СОНЯШНИКУ У РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	248
Галунець Н.І. РОЗВИТОК ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ.....	251

Денисенко А.М., Фомішин С.В. РОЗВИТОК ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	254
Дувірак Н.В., Фомішин С.В. ПИТАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ.....	258
Живко З.Б. ВПЛИВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО СЕРЕДОВИЩА НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ ПІДПРИЄМСТВА.....	261
Живко М.О. ВПЛИВ ПРОЦЕСУ РЕФОРМУВАННЯ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ НА СЕРЕДОВИЩЕ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ.....	264
Колодіна А.В. ФОРМУВАННЯ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ ЗЕРНОВОГО ПІДКОМПЛЕКСУ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	267
Коннова О.Ю. НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА СОНЯШНИКУ	270
Котовська А.А., Тишкевич В.О. ПЕРСПЕКТИВИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ ПРИ ВСТУПІ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.....	272
Криворучко Ю.А. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	275
Левченко Ю.А., Ширенко В.Б. ВИЗНАЧЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ СТРАТЕГІЇ АГРАРНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ.....	278
Мішуков О.М., Фомішина В.М. ПРОБЛЕМИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОДУКЦІЇ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ.....	281
Петренко Л.О., Муж П.О. ПРІОРИТЕТНІ ЗАХОДИ З РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ.....	283
Підлісна Є. Ю. ЄБРР НА ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКИМ АГРАРІЯМ.....	286
Симоненко М.В., Фомішин С.В. ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ.....	288

Тихомирова Н.В. УКРАЇНА НА ЗОВНІШНЬОМУ РИНКУ ЕКОЛОГІЧНО ЧИСТОЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ	291
Удоденко В.Ю. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	294
Усталішвілі Г. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ УКРАЇНИ ПЕРЕД ЄС ЩОДО РЕФОРМУВАННЯ РИНКУ ЗЕМЛІ.....	297
Ухова А.Н., Паласевич М.Б. ИНВЕСТИЦИОННЫЙ КЛИМАТ АГРАРНОГО СЕКТОРА УКРАИНЫ.....	299
Шаповалова А.С., Фомішин С.В. ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	302
Шелест В.В. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА.....	305